

Legendák és titkok katonái

A mélységi felderítés
története

Árvai Zoltán ° Bánki Imre
Boda József ° Furkó Kálmán
Géczi Sándor ° Girnt Vilmos
Görömbei Lajos
Juhász János ° Juhász József
Kiss Lajos ° Köpöczi József
Kövesdi Albert ° Lits Gábor
Lőrincz László ° Szabó Ferenc
Szabó János ° Újfalusi Csaba
Váraljai Gyula ° Vincze Béla

Name: Révész Béla dr.

Order: 3738522

Köszönjük a vásárlást a szerző és a kiadó, valamint a terjesztő nevében is. Vásárlásával támogatta, hogy Magyarországon az elektronikus könyvkiadás fejlődni tudjon, a digitális kereskedelemben kapható könyvek választéka egyre szélesebb legyen. Köszönjük, és reméljük webáruházunkban hamarosan viszontlátjuk.

LEGENDÁK ÉS TITKOK KATONÁI

A mélységi felderítés története

ZRÍNYI KIADÓ

A KÖNYV SZERZŐI JOGVÉDELEM ALATT ÁLL.

KÉRJÜK, HOGY A KÖNYVET NE MÁSOLJA
ÉS NE TEGYE ELÉRHETŐVÉ MÁSOK SZÁMÁRA!

AZ ELEKTRONIKUS FÁJLBAN AZ EREDETI VÁSÁRLÓ
AZONOSÍTÁSÁRA ALKALMAS JELZÉSEKET
HELYEZTÜNK EL, EZEK ALAPJÁN A JOGSÉRTŐ
CSELEKEDETEK KÖVETHETŐVÉ VÁLNAK.
A SZERZŐI ÉS SZOMSZÉDOS JOGOK MEGSÉRTÉSE
JOGI ELJÁRÁST VON MAGA UTÁN.

Kiadja a HM Zrínyi Kommunikációs Szolgáltató Nonprofit Közhasznú Kft. – a Honvédelmi Minisztérium által alapított, annak kizárólagos tulajdonában lévő nonprofit gazdasági társaság.

All rights reserved.

© Árvai Zoltán nyá. vezérőrnagy, Dr. Bánki Imre nyá. ezredes, Dr. Boda József r. dandártábornok, Furkó Kálmán nyá. ezredes, Géczi Sándor nyá. százados, Girnt Vilmos nyá. alezredes, Görömbei Lajos nyá. ezredes, Juhász János nyá. alezredes, Juhász József nyá. ezredes, Kiss Lajos nyá. alezredes, Köpöczi József nyá. ezredes, Kövesdi Albert nyá. ezredes, Dr. Lits Gábor nyá. alezredes, Lőrincz László nyá. főtörzssászlós, Szabó Ferenc nyá. ezredes, Szabó János nyá. őrnagy, Újfalusi Csaba nyá. dandártábornok, Váraljai Gyula nyá. törzssászlós, Vincze Béla nyá. alezredes

© HM Zrínyi Kommunikációs Szolgáltató Nonprofit Közhasznú Kft., 2012

A szerzők a Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetségének tagjai

Szakmai lektorok:

Árvai Zoltán nyá. vezérőrnagy

Dr. Bánki Imre nyá. ezredes

Dr. Lits Gábor nyá. alezredes

A kötetben közölt fotók a szerzők gyűjteményéből, dr. Lippai Péter ezredes, valamint a Zrínyi Média archívumából valók.

A kiadásért felel: Dr. Bozsonyi Károly ügyvezető

Kiadói főszerkesztő: Zsalakó István

Könyvszerkesztőség-vezető: Dr. Isaszegi János

Szerkesztő: Mészáros Károly

Műszaki szerkesztő: Sztáryné Benkő Krisztina

Borító- és sorozatterv: Dani Márton

Nyomdai kivitelezés: Gyomai Kner Nyomda Zrt.

Felelős vezető: Fazekas Péter vezérigazgató

A digitális kiadás gondozója:

DIGITÁLIS KÖNYVEK ÁRUHÁZA

Digitalbooks.hu Kft.

<http://www.digitalbooks.hu>

A digitális kiadás készítői mindent elkövettek, hogy a mű minden e-könyv-olvasó eszközön, illetve szoftverben hibamentesen jelenjen meg. A törekvésünk ellenére előforduló problémákkal kapcsolatban kérjük, keresse meg kiadónkat, és megpróbáljuk orvosolni a problémát!

EPUB ISBN 978-963-327-552-8

PRC ISBN 978-963-327-553-5

KATONÁK BÉKÉBEN ÉS MISSZIÓKBAN

Sorozatszerkesztő
ISASZEGI JÁNOS

ELŐSZÓ

„...a bölcs fejedelem és a kiváló hadvezér úgy indít háborút és úgy arat győzelmet az ellenség felett, úgy szerez tehát érdemdús tetteket, amelyek révén kiemelkedik a sokaságból, hogy mindent igyekszik előre tudni. Ezt az előre-tudást nem lehet a szellemektől megszerezni, nem lehet sem más dolgok mintájára levont következtetések, sem számítások útján megszerezni, az ellenség helyzetének ismeretét mindig emberektől kell megszerezniünk.”

Szun-Ce: A hadviselés törvényei

Tisztelt Olvasó!

Ön most egy különleges, témájában egyedülálló kötetet tart a kezében.

A felderítés, hírszerzés szavak hallatán sokan felkapják fejüket, sokaknak eszébe jut egy-egy kémfilm izgalmas képkockája, és biztos vagyok abban, hogy nagyfokú érdeklődést, kíváncsiságot vált ki a közvéleményből.

Ezt a nagyfokú kíváncsiságot próbálja csillapítani e kötet oly módon, hogy a jelenlegi katonai mélységi felderítő-alegységek egykori parancsnokai papírra vetették alakulataik történetét, bemutatják, szemléltetik az átélt élményeket, és felvázolják ezen különleges képesség jövőjét.

Úgy tartja a mondás, hogy katonai felderítésre azóta van szükség a világon, mióta az emberek uralják a bolygót. Történelmi emlékekből tudjuk, hogy már a kezdeti idők háborúi idején is folytattak felderítési és hírszerzési tevékenységet. A hadvezérek felismerték annak fontosságát, hogy jó előre információkat szerezzenek ellenségeik szokásairól, körülményeiről, az adott terület földrajzi és éghajlati viszonyairól. A hadtörténelem pedig minden esetben igazolta, hogy a felderítés eredményessége, sikere vagy sikertelensége csaták, háborúk, birodalmak sorsát befolyásolta.

A katonai felderítés és hírszerzés – bár kevésbé látványos – mégis vitathatatlanul a legfontosabb fegyvernemek egyike mind békében, mind konfliktusok idején.

Folyamatosan átalakuló és változó világunk legnagyobb kihívása a megfelelő információ hiányából fakadó kiszámíthatatlanság és bizonytalanság. 2001. szeptember 11-e óta világosabban látjuk, mint valaha, hogy a biztonság törékeny, és erősítéséhez elengedhetetlenül szükséges a megváltozott körülményekhez való gyors alkalmazkodás, a meglévő eszközrendszerek folyamatos megújítása és az új, nemzetközi kihívásoknak történő megfelelés.

Az a különleges képesség, amivel az ilyen katonai szervezeteknél szolgált, szolgáló katonák rendelkeznek, sajátos összetartozást is jelent. Együvé tartozást, bajtársiasságot az embert próbáló kiképzési feladatok során és a speciális műveleti feladatok alkalmával Afganisztánban, a Balkánon, Irakban, vagy éppen ahol a feladat megköveteli.

Ajánlom e könyvet mindazoknak, akik többet szeretnének megtudni erről az izgalmas, sokszor misztifikált és a közvélemény előtt ritkán megjelenő magyar katonai területről.

Dr. Benkő Tibor vezérezredes
Honvéd Vezérkar főnök

BEVEZETÉS

Hazánkban a rendszerváltoztatás óta szinte folyamatosan zajló haderőreformok során olyan hagyományos fegyvernemi kultúrák tűntek el szinte teljesen, mint a harckocsizó, a mélységi felderítő és a tüzér. Ezért úgy határozott a Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetsége, hogy mielőtt teljesen megszüntetik a mélységi felderítést a Magyar Honvédségnél – és még élnek a fegyvernem alapítói, illetve a szemtanúk –, feldolgozza és közreadja annak történetét.

E könyvben összefoglaljuk a mélységi felderítés történetét a szemtanúk bevonásával és a szerzők kutatásaira alapozva.

Magyarországon nincs szerteágazó szakirodalma a mélységi felderítés történetének. Az elmúlt évtizedek során a témában megjelent cikkeket, tanulmányokat mind titkosították, így azok csak a szakértők szűk köréhez juthattak el. A mélységi felderítés létét, a róla szóló tudósításokat, az ott folyó képzést sokáig legendák övezték.

Mivel hivatalosan nem szerepelt ilyen néven alakulat a magyar katonai szervezetek sorában, így az ott szolgált katonák, tiszthelyettesek és tisztek titoktartásra voltak kötelezve. Ennek ellenére a szakcsapat létezett, és mi, akik ott teljesítettünk szolgálatot, ma is büszkék vagyunk arra, hogy ehhez a különlegesen kiképzett, felkészített és felszerelt fegyvernemhez tartozhattunk.

Amikor számba vettük a rendelkezésre álló dokumentumokat, szembesültünk azzal a ténnyel, hogy a mélységi felderítés történetéről még nem jelent meg önálló kiadvány, csupán dr. Bánki Imre nyugállományú ezredes közölt egy publikációt „A mélységi felderítés története” címmel a *Fejezetek az önálló magyar katonai felderítés és hírszerzés történetéből 1918–2008* című könyvben.

Természetesen léteztek szabályzatok, tankönyvek és segédletek a katonák, tiszthelyettesek és tisztek felkészítéséhez és kiképzéséhez. A harcászati szabályzatok, a harcászati és hadműveleti utasítások és felderítő harcszabályzatok meghatározták a mélységi felderítő-alegységek harci alkalmazását. Azonban ezek mind minősített dokumentumok voltak.

A rendszerváltoztatás után már több lehetőség nyílt a publikálásra. 1995-ben jelent meg egyetemi doktori értekezésem *A mélységi felderítés fejlődése, helye,*

szerepe az új védelmi alapelvekben címmel, bár még mindig „Titkos” minősítéssel, amelyet 2002-ben sikerült feloldani. Az értekezés 1. számú mellékletében dolgoztam fel A mélységi felderítés kialakulása, fejlődése cím alatt a mélységi felderítés történetét. Polgár Ervin nyugállományú vezérőrnagy A csapatfelderítés fejlődése és helyzete az 1945–1985 években című egyetemi jegyzetében feldolgozta a Magyar Néphadsereg mélységi felderítő-alegységeinek történetét. Az ejtőernyőzéssel és annak történetével, a különleges erőkkel foglalkozó szerzők természetesen mindig is írtak a mélységi felderítőalakulatokról, hiszen Magyarországon az ejtőernyőzés története összefonódik a mélységi felderítés történetével.

A kilencvenes évek elejétől jelentek meg e témában olyan tudományos munkák, mint például Bánki Imre nyugállományú ezredes az *Ejtőernyős iskola* című egyetemi doktori értekezése.

A szerzők életük nagy részét hivatásos katonaként mélységi felderítő-alegységeknél töltötték, különböző parancsnoki beosztásokban. Vannak köztük zászlósok, tisztek, főtiszték és tábornokok. Valamennyien lelkesen és önzetlenül vállalták alegységük, egységük, valamint fegyvernemük történetének megírását. A gazdagon illusztrált kiadvány főleg azon olvasóknak lehet érdekes, akik maguk is szolgáltak valamely mélységi felderítőalakulatnál.

E könyv nemcsak történeti áttekintést ad, hanem lehetőséget biztosít az olvasónak arra, hogy megismerje a mélységi felderítő feladatokra is alkalmazható katonai szervezetek jelenlegi tevékenységét. A kiadvány bemutatja e terület várható fejlődését. Szemtanúk visszaemlékezéseivel emléket állítunk azon katonáknak, akik már nem lehetnek köztünk.

Ajánlom ezt a könyvet bajtársaimnak, volt katonáimnak és parancsnokaimnak, a különleges erők tagjaiként szolgált, szolgáló katonáknak és mindazoknak, akiket érdekel a mélységi felderítés közelmúltja.

Dr. Boda József r. dandártábornok,
Magyarország Nemzetbiztonsági Szakszolgálat főigazgatója,
a Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetsége elnöke,
egykori mélységi felderítő

I.

• Árvai Zoltán •

A MÉLYSÉGI FELDERÍTÉS LÉTREJÖTTÉNEK MEGHATÁROZÓ TÉNYEZŐI, HELYE ÉS SZEREPE A FELDERÍTÉS RENDSZERÉBEN

TÖRTÉNELMI VISSZATEKINTÉS

Korunk mélységi felderítésének megjelenése az ejtőernyők katonai alkalmazásának általánossá válásával kapcsolható össze, és időben az 1916–1918-as évekre tehető.

Az első világháború során, 1916 októberében Maximilliam von Cossel főhadnagyot és Windisch őrmestert az orosz keleti front mögöttes területeire, Rovnótól 80 kilométerre dobták le azzal a céllal, hogy az ott húzódó, stratégiaileg fontos vasútvonalakat megrongálják. A „bátor mélységi felderítők” sikerrel hajtották végre vállalkozásukat. A siker értékét növelte, hogy feladatuk végrehajtása után a felderítőket az ellenség mélységében landoló, majd felszálló repülőgéppel „emelték ki” és szállították saját csapataikhoz.^{1}

Ugyancsak az első világháborúban, 1918. október 20-án hajtott végre sikeres ejtőernyős ugrást a német arcvonal mögöttes területeire, az Ardennekben^{2} három bátor szövetséges katona: Evrard őrnagy, Emrich főhadnagy és egy sorkatona társuk. A háború – mint tudjuk – állóháborúvá vált, a szemben álló felek jól kiépített állásokban tartós védelemre rendezkedtek be. Ezért vált szükségessé a mélyen tagolt állásvédelem felderítése. A háromfős „mélységi felderítőcsoport” sikeres feladat végrehajtásához minden feltétel rendelkezésre állt. Ugyancsak ejtőernyővel (a „teherejtőernyők” elődjével) rakták ki számukra a rádiókészülékeket és a robbanóanyagot is. Így – éjszakánként végrehajtott robbantásokkal – nyugtalanságot okoztak a német kötelékekben és sikeresen derítették fel az ellenség védelmi rendszerét.

Eredményes tevékenységüket követően a védelmi vonalakon „átszivároghva” gond nélkül tértek vissza saját csapataikhoz.

E két példa nemcsak a mélységi felderítés megjelenésének reprezentálására alkalmas, hanem egyúttal a „mélységi felderítés korszakváltásának okait és korszakhatárait” is érzékelteti.

Általánosságban megállapíthatjuk, hogy egy-egy korszakváltás okai a következők voltak:

- a korabeli politikai viszonyok;
- a nemzetközi politikai helyzetből következő hadászati elgondolások;
- a hadászati elgondolások végrehajtására alkalmas módszerek kialakulása;
- a haditechnikai eszközök (jelen esetben a légi szállítóeszközök, az ejtőernyők, a híradóeszközök, a légvédelmi rendszerek) fejlettségi szintje;
- a vezetési szintek felderítési adatigénye.

E szempontokat is figyelembe véve fogadhatjuk el a korszerű mélységi felderítés – dr. Bánki Imre nyugállományú ezredes által megfogalmazott – időszakait, az azok kialakulásához vezető politikai és katonai okokat és az egyes időszakokban tett gyakorlati lépéseket. A korszakok a következők:

- A kezdeti évek (1959–1963)
- A felkészítés és a fejlesztés időszaka (1963–1977)
- Az átszervezések és a haderőreformok időszaka (1977–1996)
- Megfelelés az új kihívásoknak (1996-tól)

VILÁGPOLITIKAI HELYZETKÉP A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚT KÖVETŐ ÉVEKRŐL

Az 1945. július 17-től augusztus 2-ig megtartott potsdami értekezleten a második világháborúban győztes szövetségesek döntöttek Németország négyhatalmi felosztásáról, a Nemzetközi Katonai Törvényszék felállításáról Nürnbergben, a békeszerződés előkészítésére pedig létrehozták a Külügyminiszterek Tanácsát. Kelet-Közép-Európa államai szovjet megszállás alá kerültek; a Szovjetunió ezekben az államokban a kommunista pártokat támogatta.

A hidegháború „hivatalos nyitánya” Winston Churchill fultoni beszéde volt 1946. március 5-én, amiben a Szovjetunióval szembeni erőteljes fellépésre szólított fel. Sztálin válaszul Churchillt háborús uszítónak bélyegezte.

Az amerikai külpolitika ekkor gyökeres változáson ment át: kifejtették a feltartóztatás elvét (minden további bolsevista terjeszkedés meggátolását) és a dominóelvet (ha egy térségben bolsevista hatalomátvételre kerül sor, akkor a többi környező ország is meginog).

Mivel a Szovjetunió teret nyert Kelet-Közép-Európában, illetve Franciaországban és Olaszországban is bekerültek a kormányba kommunista politikusok, az USA 1947. március 12-én meghirdette a Truman-elvet, amelynek lényege, hogy az Egyesült Államok támogatást nyújt a kommunizmussal szemben fellépő államoknak. 1947. június 5-én az USA bejelentette a Mar-shall-tervet, amelynek célja a nyugat-európai államok gazdasági stabilizálása volt. Az elkövetkező éveket állandó konfliktusok (Európa) és konfrontációk (Korea, Közel-Kelet) jellemezték. Sztálin megtiltotta a csatlós országok csatlakozását a Marshall-segélyhez.

A négy megszállási zónára osztott Németországban először az angol és az amerikai zóna egyesült (Bizónia), majd ehhez csatlakozott a francia zóna is (Trizónia).

1948-ban a németkérdés megvitatására összehívott londoni konferenciára a Szovjetuniót nem hívták meg, illetve a nyugati zónákban pénzreformot vezettek be (Deutsche Mark – DM). A Szovjetunió válaszul 1948. június 23-án Nyugat-Berlint blokád alá vonta. A nyugati hatalmak a blokádot léghíddal ellensúlyozták.

1949. május 23-án Trizóniából létrejött a Német Szövetségi Köztársaság, október 7-én pedig a szovjet zónából a Német Demokratikus Köztársaság.

Nyugat-Európa a gazdasági szükségszerűség és a szovjet agressziótól való félelem hatására megkezdte az integrációt. A Marshall-segély elosztására létrejött az Európai Gazdasági Együttműködési Szervezet, ami az 1957-ben megalakult Európai Közös Piac elődje volt. 1951. április 18-án pedig francia kezdeményezésre megalakult az Európai Szén- és Acélközösség (Montánunió) a Benelux-államok, Franciaország, Olaszország és a Német Szövetségi Köztársaság (NSZK) részvételével. A közösség, gazdasági jelentőségén túl, a német-francia történelmi megbékélés szempontjából volt jelentős.

A bipoláris világrend két óriása, a Szovjetunió és az Amerikai Egyesült Államok (USA) belpolitikáját ebben az időszakban a fegyverkezési verseny és az ellenségeskedés határozta meg. Sztálin háborús hisztériájában egy harmadik világháborúra készült, az USA-ban pedig a mccarthyizmus jegyében üldözték az amerikai kommunistákat.

Mivel az atombomba birtoklása hatalmas előnyt jelentett az amerikaiaknak, így a szovjetek is feszített ütemű kutatásokat folytattak, amelynek eredményeként 1949. szeptember 25-én elkészült a szovjet atombomba is. Válaszul az amerikaiak 1952. november 1-jére elkészítették a hidrogénbombát, de 1953. augusztus 20-án a szovjetek is bejelentették első

hidrogénbombájuk kipróbálását. A két szembenálló nagyhatalom létrehozta katonai szervezetét: 1949. április 4-én megalakult az Észak-atlanti Szerződés Szervezete (North Atlantic Treaty Organization – NATO), amely a nyugati hatalmakat tömörítette, s amikor az NSZK-t is felvették a NATO-ba, válaszul a szocialista országok is létrehozták katonai szervezetüket, a Varsói Szerződést (VSZ) 1955. május 14-én.

A Truman-elvnek és a Marshall-segélynek köszönhetően az 1950-es évek elejére politikailag és gazdaságilag stabilizálódtak a nyugat-európai demokráciák, a Szovjetunió és az USA azonban időközben a világ több más pontján közvetetten mérte össze az erejét.

A második világháború végén Vietnamban a japán csapatokat délen a brit, északon a kínai katonaság fegyverezte le. 1945 szeptemberében a Ho Si Minh vezette vietnami kommunisták kikiáltották a Vietnami Demokratikus Köztársaságot, a visszatérő francia gyarmatosítók és a kommunizmust ellenző vietnamiak azonban az északi területekre szorították vissza Ho Si Minh híveit.

1950-ben a Szovjetunió és Kína felvette a kapcsolatot Ho Si Minh-nel, s kitört az első vietnami háború, amely 1954-ben a franciák vereségével zárult. A 17. szélességi foktól északra kommunista vietnami rendszer alakult ki, délen az USA segítségével demokratikus állam jött létre.

Korea 1910-től japán gyarmat volt, s a második világháború végén a 38. szélességi foktól északra a Szovjetunió, délre az USA kapituláltatta a japán csapatokat. Északon kommunista rendszer jött létre, s 1950. június 25-én Észak-Korea megtámadta Dél-Koreát. A háborúban ENSZ-csapatok, zömében amerikaiak is részt vettek a déliek oldalán, míg az északiak támogatására kínai „önkéntesek” érkeztek. A háború 1953. július 27-én a panmindzsoni fegyverszünettel zárult, amely rögzítette Korea kettéosztottságát.

Kínában már a második világháború idején két párt harcolt egymással. A Kuomintang (a Kínai Nemzeti Párt) – vezetője Csang Kaj-sek – és a Kínai Kommunista Párt – vezetője Mao Ce-tung – közötti küzdelem eredményeként 1945. október 11-én kitört a kínai polgárháború. A győzelem a kommunistáké lett, s 1949. október 1-jén kikiáltották a Kínai Népköztársaságot. A Kuomintang tagjai – amerikai segítséggel – Tajvan szigetén létrehozták a Kínai Köztársaságot.

A nagyhatalmak közötti *status quo* fenntartása érdekében a nyugati hatalmak kénytelenek voltak eltérni, hogy a Szovjetunió leverje a szovjetellenes felkeléseket Kelet-Közép-Európában. Ezek közül a legjelentősebbek az 1953. június 17-én lezajlott keletnémet felkelés, az 1956. június 28-i lengyel felkelés Poznanban és az 1956-os magyar forradalom voltak.

Ugyanakkor a világpolitikában enyhülést jelentett az osztrák államszerződés aláírása 1955. május 15-én, amelynek értelmében a szovjet csapatok kivonultak Ausztria keleti területeiről, cserébe viszont az ország

vállalta a semlegességet. Az 1955. július 18–28. közötti genfi négyhatalmi csúcstalálkozón a nagyhatalmak az enyhülés mellett foglaltak állást.

1956-ban két súlyos válság rengette meg a világot. 1956. július 26-án Nasszer egyiptomi elnök államosította a Szuezi-csatornát, s mivel ez sértette a főleg francia és angol részvényesek érdekeit, október 29-én Izrael, majd október 31-én Franciaország és Nagy-Britannia megtámadta Egyiptomot. Az erőteljes szovjet fellépésre azonban – mivel az USA nem támogatta őket – hatalmas presztízavesztéssel kénytelenek voltak kivonni csapataikat a térségből. Ez az incidens bebizonyította, hogy a nyugat-európai hatalmak már nem képesek az USA nélkül önálló katonai lépésekre.

Az 1956. október 23-án Budapesten kirobbant forradalmat Hruscsov – látva, hogy az európai status quón az Egyesült Államok nem kíván változtatni – vérbe fojtotta.

A hidegháborús enyhülés és a „kis hidegháború”

1953 márciusában meghalt Sztálin, helyére Hruscsov került. A hozzá fűzött remények csak félig-meddig valósultak meg: bár kétségtelen enyhülés állt be: 1955-ben az osztrák államszerződéssel Ausztria függetlenné válhatott, Adenauer, a nyugatnémet kancellár Moszkvába látogatott, és Genfben a négy nagyhatalom csúcstalálkozót tartott, majd egy évre rá Hruscsov a XX. pártkongresszuson bírálta a sztálinizmust. Ugyanakkor mindez nem gátolta meg a Szovjetuniót abban, hogy 1953-ban leverje a keletnémet felkelést. 1955-ben létrehozta a Varsói Szerződést, és míg a közvélemény a szuezi válsággal volt elfoglalva, 1956-ban leverte a magyar forradalmat. 1958-tól Nyugat-Berlin státusának „rendezését” követelte, de elszántságát az évekig tartó tárgyalások kérdésessé tették (a berlini fal 1961-es építése zárta csak le a kérdést). Hruscsov kirobbantotta a harmadik világháborúval fenyegető kubai rakétaválságot is, de az amerikai fellépésre kénytelen volt meghátrálni (1962. október–november).

A két tábor szembenállására válaszul 1961-ben kibontakozott az el nem kötelezettek mozgalma (Jugoszlávia, India, Egyiptom vezetésével). 1963-ban „forró drótot” hoztak létre Moszkva és Washington között, amely az enyhülés egyértelmű jele volt.

1964–1975 között tartott a vietnami háború, amely Amerikát helyzetének újraértékelésére készítette, a Szovjetuniót azonban erejének túlértékelésére és az afrikai „csatlós” államokkal (például Angola, Etiópia, Mozambik) való szoros kapcsolat kiépítésére ösztönözte.

Közben Európában gazdasági és politikai (ellentét Kínával) megfontolásokból mérséklődött a szembenállás. 1969-től tárgyalások kezdődtek a fegyverek csökkentéséről (Strategic Arms Limitation Talks – SALT); az első SALT-megállapodást 1972-ben írták alá.

1975-ben a két tábor tagjai kölcsönösen elfogadták a világrendre, illetve az egyéni szabadságjogokra vonatkozó helsinki záróokmányt.

1979-ben elkezdődött a szovjetek „afganisztáni kalandja”. A terjeszkedésre válaszul az USA és szövetségesei felrúgták a SALT-II egyezményt, és 1983-ban Reagan elnök bejelentette csillagháborús tervét, amely az USA számára atompajzsot jelentett volna.

A szovjetek ekkor végleg belátták, hogy nem bírják a katonai versenyfutást; rendszerük hamarosan összeomlott. 1991-ben megszűnt a Varsói Szerződés és a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa (KGST).

HADÁSZATI, HADMŰVELETI ÉS HARCÁSZATI ELVEK, AMELYEK ALAPJÁN A FELDERÍTÉS KORABELI RENDSZERE LÉTREJÖTT

Az 1950-es évek közepére véglegesen kialakult kétpólusú világrendszer, a NATO és a Varsói Szerződés szembenállása határozta meg mindkét fél hadászati céljait, köztük – a Varsói Szerződés tagjaként – a Magyar Néphadsereg (MN) feladatait is. Ez a világrend indokolta a fokozott ütemben, mindkét oldalon folytatott haderőfejlesztéseket – és nemcsak a haditechnika gyorsított megújítása, hanem a harcászati, hadműveleti és hadászati elvek és eljárások korszerűsítése terén is.

A NATO – a Varsói Szerződés agresszív, támadó tevékenységével számolva – a védelmi rendszerek (például atomaknázarak) létrehozása mellett hadászati támadó erőket (nagy hatótávolságú bombázókat, nukleáris csapásmérő erőket) és jelentős létszámú szárazföldi csapatokat telepített Európában.

A Varsói Szerződés – a NATO váratlan, nagymélységű csapásmérésére hivatkozva – megelőző csapásmérésre készült az európai hadszíntéren, támadó műveletekre készítette fel a Szovjetunió nyugati területein és a kelet-európai szocialista országokban állomásoztatott csapatait, folyamatosan fejlesztette hadászati (köztük nukleáris) csapásmérő erőit.

A Magyar Néphadsereg a délnyugat-európai hadászati főirányban alkalmazásra tervezett erők déli szárnyának biztosítását kapta alapvető feladatául azzal a céllal, hogy megakadályozza a főirányban harcoló NATO-erők és az olasz hadsereg erőinek csatlakozását, egy egységes NATO-arcvonal kialakulását, a NATO-erők belépését Ausztria területére és ezzel a Varsói Szerződés főirányba támadó erőinek déli irányból kiinduló veszélyeztetését.

A Magyar Néphadsereget e feladatai teljesítése érdekében arra készítették fel, hogy főerőivel (5. hadsereg – HDS) műveleteket folytasson a Duna-völgyi (Budapest–Győr–Bécs–Linz–Salzburg), további erőivel (3. hadtest – HDT) pedig

az észak-olasz (Budapest–Szentgotthárd–Graz–Klagenfurt) hadműveleti irányokban, és hadászati céljai teljesítése érdekében foglaljon kedvező terepszakaszt.

E hadászati és hadműveleti célok alapvetően határozták meg a szükséges műveletek felderítőbiztosításának és a magyar felderítőerők megszervezésének és felkészítésének legfontosabb feladatait, és követelték meg a felderítés – benne a mélységi felderítés – korszerűsítését, rendszerbe állítását, köztük a legnagyobb alkalmazási mélységet, a rendkívül magas adatszolgáltatási képességet, a diverziós feladatokra való felkészültséget (rakétacsapatok elleni rajtaütést) és a hosszabb idejű alkalmazást.

A Magyar Néphadsereg a képesség oldaláról azzal tett eleget a követelményeknek, hogy:

- megjelentek (ha nem is azonnal) a Magyar Néphadseregben az adott kor szintjén álló „korszerű” légi szállító eszközök (köztük a nagy hatótávolságú repülőgépek), amelyek az ellenséges légvédelem rendszereinek rombolására képes erők rendszerbe állítása következtében képesek voltak az ellenség kívánt mélységébe jutni, és ott az oda tervezett csoportokat kirakni;
- a korszerű (kezdetben D1–8) ejtőernyők megjelenése lehetőséget kínált a kirakás megkezdése utáni manőverek végrehajtására, a gyors, szervezett gyülekezésre és a földet érési hely szinte azonnali elhagyására;
- az előkészített és felkészített állomány képességei megteremtették az érvényes működési és személyi feltételeket;
- az erre az időszakra rendelkezésre álló híradó eszközök biztosították a megszerzett adatok gyors, sikeres továbbítását.

A MÉLYSÉGI FELDERÍTÉS HELYE, SZEREPE A KATONAI FELDERÍTÉS RENDSZERÉBEN

A katonai felderítést – vezetésének szintje, a felderítés folytatásának helyszíne, illetve az alkalmazott felderítési módok, eljárások alapján – a következők szerint csoportosíthatjuk.

A vezetési szintek szerint megkülönböztetünk:

- hadászati (általában frontok vagy hadseregcsoporthoz, illetve esetenként önálló államok által szervezett),
- hadműveleti (hadseregek, esetenként hadtestek által szervezett) és

- harcászati (zászlóalj, ezred, hadosztály szintjén szervezett) felderítést.

Ezek a csoportosítások nemcsak a vezetés szintje szerint, hanem a képességek – elsősorban a felderítés „mélysége” – mértékében, a megszerzendő információk tartalmában térnek el egymástól.

A felderítés folytatásának helyszíne szerint a felderítés lehet:

- szárazföldi,
- légi,
- tengeri, illetve
- kozmikus.

Az alkalmazott felderítési módok, eljárások szerint a felderítés lehet:

- ügynöki felderítés (hírszerzés),
- legális (nyílt) információszerzés,
- rádióelektronikai felderítés,
- csapatfelderítés,
- rádió-lokációs és
- mélységi felderítés.

A mélységi felderítés a hadászati, hadműveleti és a harcászati felderítési szintek kiemelkedően fontos eleme, amely a szárazföldön zajlik. A szárazföldi mélységi felderítés döntően a csapatfelderítés módszereivel (figyelés, lesállítások, rajtaütések, fogolyejtések) történik, azzal a hangsúlyos megjegyzéssel, hogy ezek az erők gyakran kaphatnak diverziós (romboló) feladatokat is.

Más megközelítésben az alkalmazások „mélységét”, a feladatok tartalmát, az alkalmazás idejét vizsgálva válik teljessé a mélységi felderítőerők helye és szerepe a felderítés rendszerében.

Harcászati (hadosztály, hadtest) szinten

A magyar mélységi felderítőszázadok állományába hat-kilenc mélységi felderítőcsoport (MFCS) tartozott, s ezeknek általában kétharmadát alkalmazta a felderítőfőnök a hadosztály (hadtest) bevetésének első ütemében, a hadosztály támadási sávjában, 50–100 kilométer mélyséig. A fennmaradó egyharmad a hadosztály további feladatai során a bevont mélységi felderítőcsoportok kiegészítésére alkalmazták. A harcászati rendeltetésű mélységi

felderítőcsoportok számára 15–25 km² nagyságú működési körletet (MK) jelöltek ki, amelyben egy-két nap időtartamban alapvetően felderítési feladatokat (néhány objektum, például előre vonulási útvonal, rakétaindító állás stb. felderítése) hajtottak végre.

Egy-egy hadosztály támadási sávjában a feladat első ütemében hat mélységi felderítőcsoport működhetett és fogott le 90–150 km² magasságú területet az ellenség mélységében.

Hadműveleti (hadsereg) szinten

A hadseregközvetlen mélységi felderítőerők állományába 15 mélységi felderítőcsoport tartozhatott, amelyeket a hadsereg-felderítőfőnök a hadsereg a hadműveleti tevékenységének teljes mélységéig (250–300 km) alkalmazhat, 2-3 nap időtartamban, csoportonként 2-3 fontos objektum felderítésére (esetenként kiemelten fontos célok megsemmisítésére).

Hadászati szinten

A vezérkarközvetlen felderítőerőkhöz 27 különleges mélységi felderítőcsoport tartozott, amelyeket részben a vezérkar, részben (előzőekben írtak szerint) a hadsereg érdekében használhattak fel. A vezérkar érdekében alkalmazott erőket nagyobb mélységbe (500 km felett) is kijuttathatták, speciális polgári ruhákban végrehajtott feladatot kaptak, összetételük az adott feladatokhoz alkalmazkodott (pl. tolmács is szerepelt a csoportban, rendelkezhetek a célterületen használt dolgokkal stb.).

A mélységi felderítőerők helyének, szerepének értékelésével kapcsolatban az előző – talán kissé vázlatos – bemutatás alapján is megállapíthatjuk, hogy 1990 elejére a Magyar Néphadsereg, a Duna-völgyi és az észak-olasz hadműveleti irányokban támadó műveletek első ütemében 45–50 mélységi felderítőcsoport alkalmazásával számolhatott. Ezek a csoportok képesek lehettek volna 450–500 km² terület lefogására és a területekről megbízható „személyes” felderítésből származó információk eljuttatására a parancsnokoknak.

Megállapíthatjuk tehát, hogy a mélységi felderítőcsoportok a katonai felderítés rendszerében kiemelkedően fontos szerepet töltöttek (tölthetnek) be.

A MÉLYSÉGI FELDERÍTŐERŐK ALKALMAZÁSÁNAK ELMÉLETI ÉS GYAKORLATI KÉRDÉSEI

Az előzőekben bemutatottuk a mélységi (különleges mélységi) felderítőcsoportok helyét és szerepét a katonai felderítés rendszerében. A következőkben azokat a legfontosabb elméleti és gyakorlati kérdéseket érintjük, amelyek – az akkori gondolkodás szerint – biztosították a sikeres működés, az eredményes felderítés feltételeit.

a) Döntés a mélységi felderítőcsoportok alkalmazásáról

A harcászati, hadműveleti, vagy hadászati műveletek tervezése, szervezése a feladat (az előljáró utasításának) beérkezésével veszi kezdetét, minden érintett szinten. A feladat vétele után az adott szervezet parancsnoka elhatározást hoz a kapott utasítás sikeres végrehajtása érdekében.

A célt leginkább segítő, a kapott utasítás eredményes végrehajtását legjobban biztosító elhatározás alapja a szemben álló fél átfogó értékelése, várható tevékenységének pontos meghatározása, a hadszíntérre, a terepre, a saját erők képességeire kiterjedő helyzetértékelés, és ezen elemek összegzett összevetése a kapott feladattal.

A helyzetértékelés első eleme – a fentiekből következően – a szemben álló fél helyzetének értékelése. Ezt a feladatot az adott szerv felderítőfőnöke végzi a már korábban beérkezett felderítési, hírszerzési adatok alapján, és jelenti a szervezet parancsnokának.

A parancsnok a felderítőfőnök jelenlétében megjelöli azokat a kritikus pontokat, amelyekről nem rendelkezik elegendő információval. A felderítőfőnök ezek – és a parancsnok későbbi elhatározásai – alapján határozza meg, hogy hová, milyen feladattal juttat ki, alkalmaz mélységi felderítőcsoportokat.

b) A mélységi felderítőcsoportok alkalmazásának megtervezése, a csoportok felkészítése

Az alkalmazás megtervezése az alábbi feladatokat foglalja magában:

- hová, milyen feladattal, mekkora időtartamra juttat ki csoportokat,
- milyen módszerrel szervezi meg a csoportok célba jutását,
- a csoport és a kiküldő szervezet közötti összeköttetés részletes adatai,
- a tervezett feladat végrehajtásához szükséges felszerelés, azok kijuttatásának módszere,
- a csoport bevonásának tervezett ideje és módszere,

- a csoport eredményes működését segítő legfontosabb biztonsági rendszabályok.

A mélységi felderítőcsoportok felkészítése – a kidolgozott alkalmazási tervekre épülve – néhány órától néhány napig tarthat és a következőket tartalmazza:

- a kapott feladat részletes elemzését,
- az ellenség helyzetének a lehető legalaposabb megismerését,
- a felszerelés gondos összeállítását, ellenőrzését és alkalmazásához történő előkészítését,
- a kijuttatás választott módszerének megfelelően a felszerelés kiegészítését, előkészítését (pl. ejtőernyők hajtogatását, teherernyők előkészítését),
- az összeköttetés eszközeinek ellenőrzését, gyakorlati kipróbálását,
- egyes feladatok esetleges begyakorlását (ez különösen diverziós feladatok során lehet fontos).

c) A mélységi felderítőcsoportok kijuttatása az ellenség mélységébe

A mélységi felderítőcsoportok kijuttatásának alapvető módjai:

- légi szállítással (azon belül ejtőernyős kirakással, helikopterből történő deszantolással, esetleg sárkányrepülővel),
- földi úton (gyalog, gép- és harcjárművel, átszivárgással / gyalogmenetben, a szemben álló fél szétbontakozott hadrendjén keresztül/ hátrahagyással / ezzel a céllal végrehajtott támadás, vagy saját erőink kényszerű visszavonulása után hagyunk hátra csoportot/),
- vízi úton (búvárfelszereléssel vagy vízi járművel).

A mélységi felderítőcsoportokat nem a tervezett alkalmazási körletbe juttatjuk ki, hanem azoktól távolabb, 15–25 kilométerre. A csoport tagjai a kijelölt pontokról (pl. kirakási körzetből) jutnak el az alkalmazási körletekbe. Ez a módszer növeli a csoportok konspirációs biztonságát. A kirakási (megindulási) körletekből a csoportok – az ellenséges környezet követelte – fokozott biztosítással szervezett menettel jutnak el a működési körletükbe.

d) A mélységi felderítőcsoportok működési körletei, azok „berendezése”, a feladat végrehajtásának megszervezése

A mélységi felderítőcsoportok a kirakási körletekből (az átjuttatást követő megindulási pontokról) erőltetett menetben, fokozott biztosítás mellett jutnak el a számukra kijelölt 15–25 km² nagyságú működési körletbe.

A működési körletek megközelítésekor a csoport parancsnoka felderítő járőröket (terepkutatókat) küld ki, hogy meggyőződjön a körlet „tisztaságáról”. A felderítő járőrök feladata az is, hogy a körletben a csoport elhelyezési bázisának legalkalmasabb pontot kiválasszák.

A csoport bázisa egy jól rejtett ponton kiépített és álcázott, ideiglenes építmény (pl. bunker, kunyhó, farakás stb.), amely alkalmas a felderítési feladat aktuális szakaszában részt nem vevő állomány elhelyezésére, pihentetésére, a felszerelés tárolására.

Amennyiben a felderítő járőr a működési körletet „tisztának” ítélte, és alkalmas helyet talált az elhelyezési bázis berendezésére, a csoport teljes létszámban birtokba veszi a működési körletet.

A választott bázis helyét a csoportparancsnok ellenőrzi és biztosítókat jelöl ki attól 1-2 km távolságra, hogy a váratlan támadást megelőzze. A kiépítés után is szükség van a bázis biztosítására. A biztosítók számát és figyelési pontjait a kapott feladattól, a csoport létszámától és a fenyegetettség mértékétől függően jelöli ki a csoportparancsnok. A bázisbiztosítók a csoport belső híradását szolgáló eszközökkel tartják a kapcsolatot a parancsnokkal. A bázist az attól távolabb, feladatot végrehajtó felderítők csak a kijelölt útvonalon önellenőrzés és a parancsnok által elhelyezett biztonsági jelzések ellenőrzése után közelíthetik meg.

A bázis kiépítése alatt a csoport parancsnoka megszervezi a kapott felderítési feladat végrehajtását (a figyelőhelyek kiválasztását, a figyelők vagy felderítő járőrök kijelölését). A kijelölt figyelőket, felderítő járőröket a bázis biztosítására érvényes módszerekkel alkalmazzák, a felderített célokat belső híradó eszközökkel jelentik.

A bázisra beérkező felderítési adatokat a parancsnok összegzi és az összeköttetési rendszerében rejtjelezve jelenti, ha kell, említést tehet arról is, hogy a körletből kezdeményezett adást – biztonsági, bemérhetőségi okokból – nem a bázisról, hanem attól távolabb, a rádióforgalmazás követelményeinek megfelelő rejtett pontról folytatja.

e) A mélységi felderítőcsoportok további feladata, vagy bevonása

Amennyiben a működési körletben elérhető célokat a mélységi felderítőcsoport teljesítette – a kialakult harcászati, hadműveleti helyzettől függően –, két lehetséges parancsot kaphat:

- az előljáró olyan új feladatot jelöl ki számára, amelyet teljesíteni képes, vagy

- bevonják, hogy felkészítés után ismét alkalmazásra kerüljön.

A mélységi felderítőcsoportok bevonása történhet:

- a támadó saját csapatok bevárásával,
- helikopteres kiemeléssel, vagy
- a harcrenden keresztül a saját csapatainkon történő átszivárgással.

IRODALOMJEGYZÉK

Felderítő harcszabályzat – Hadtest, dandár, tervezet, 1988, F/37.

A felderítő deszantszázad alkalmazása, segédlet, HM, MNVK 2. Csoportfőnökség kiadványa, 1988.

A különleges rendeltetésű felderítő-zászlóalj alkalmazásának elvei, segédlet, HM MNVK 2. Csoportfőnökség kiadványa, 1986.

Hadtudományi lexikon, Hadtudományi Társaság, Bp., 1995.

II.

A MÉLYSÉGI FELDERÍTŐ-ALEGYSÉGEK FELKÉSZÍTÉSE

A MÉLYSÉGI FELDERÍTŐ KATONÁK KIVÁLASZTÁSA

Dr. Bánki Imre

A mélységi felderítéssel együtt járó különleges kiképzés eredményes teljesítésének sarkalatos kérdése az a kiválasztási szisztéma, amelyet annak érdekében alkalmaznak, hogy a résztvevők a sajátos felkészítéshez megfelelő feltételekkel rendelkezzenek.

A kiválasztás akkor volt különösen fontos, amikor a hadkötelezettség alapján sorkatonák vonultak be a hadseregbe. Nem volt katonai előélet, mérhető teljesítmény, valamint viszonylag rövid ideig tartott a kiképzés. Ennek a kérdésnek a fontosságát felismerve a mélységi felderítők kiválasztásánál a politikai megbízhatóság mellett az előképzettség (pl. Magyar Honvédelmi Szövetség – MHSZ, ejtőernyős-kiképzés, gépkocsivezetői jogosítvány megszerzése, rádiótávírási-képzés stb.) és az egyéni megfelelés (fizikai, pszichikai és értelmi) játszotta a főszerepet.

A MÉLYSÉGI FELDERÍTŐ KATONÁK KIVÁLASZTÁSÁNAK ÁLTALÁNOS ALAPELVEI

a) Személyi megfelelés:

- önkéntesség,
- magyar állampolgárság,
- büntetlen előélet.

b) Előképzettség:

- katonai,
- polgári.

c) Egészségügyi alkalmasság

d) Fizikai és pszichikai terhelhetőség

e) Különleges feltételek:

- bátorság,
- alkalmazkodóképesség és tenni akarás,
- tovább szolgálat vállalása.

A mélységi felderítő katonákkal szemben támasztott követelmények

A mélységi felderítőalakulatoknál a speciális kiképzés, a katona fizikai és pszichikai felkészítésének kiemelt területét jelenti. Ennek alapja a felderítők – különösen a mélységi felderítők – kettős terhelése, nevezetesen a feladat körzetébe való kijutás (pl. ellenséges vonalakon az átszivárgás, helikopterből deszantolás, ejtőernyővel történő ledobás stb.), és a sikeres kijutás után eredményes tevékenység. Ez a kettős terhelés magas követelményeket támasztott a felderítő katonákkal szemben.

E követelmények elsősorban a mélységi felderítők sajátos felkészítési területein valósultak meg, például az ejtőernyős-kiképzés során. A felderítő katonák kiképzése különleges erkölcsi értékeket hordozott magában, mivel a technika pusztá kezelésén túl további eredményt is adott: a szellemileg és fizikailag mozgékony, félelmet nem ismerő, tenni akaró és tudó mélységi felderítőt.

A mélységi felderítőkkal szemben támasztott követelmények azokat a jellemző erkölcsi tulajdonságokat, szellemi, fizikai és szakmai képességeket, valamint készségeket tartalmazzák, melyek az itt szolgáló katonáktól reálisan elvárhatók.

A követelményeknek megfelelő mélységi felderítő katona:

- tudatosan, belső indíttatásból, szívvel-lélekkel azonosul a szakma sajátos feladataival,
- a hagyományokat tiszteletben tartva és felvállalva képes küldetésének megfelelni,
- kiváló gyakorlati képességekkel és készségekkel rendelkezik,
- tud és akar a legnehezebb körülmények között is harcolni,
- bajtársias, elfogadja a csoportszellem elveit,
- tevékenysége során képes igazodni a kialakult és elfogadott normákhoz, valamint a változó körülményekhez,
- mer és képes felelősséggel dönteni és cselekedni,
- olyan széles, általános katonai ismereteken alapuló szakmai készségekkel rendelkezik, amelyekkel megfelelni a mindenkori kihívásoknak,
- képzettsége és felkészültsége bizonyítottan átlag feletti,
- feladatát folyamatosan fizikai és szellemi képességei legmagasabb fokán képes teljesíteni.

A KIKÉPZÉS ÁLTALÁNOS ALAPELVEI

Dr. Bánki Imre

Az 1950-es évek végén, mint ahogy a világ majdnem minden hadseregében, a Magyar Néphadseregben is határozat született a különleges rendeltetésű (légideszant, mélységi felderítő stb.) csapatok felállításáról. Ez a döntés értelemszerű volt, mivel a tömegpusztító fegyverek megjelenésével a magyar fegyveres erők eredményes tevékenysége egy ilyen speciális képességekkel rendelkező katonai szervezetet kívánt meg, és egyúttal teljesítette a Varsói Szerződés Egyesített Főparancsnokságának elvárását is. Azonban hosszú és rögös út vezetett odáig, és számtalan akadályt kellett leküzdeni. A kérdés úgy merült föl, hogy a Magyar Néphadseregnek szüksége van-e egy ilyen különleges rendeltetésű csapat (egység és alegységek) létrehozására, illetve reális-e azok alkalmazása. Ugyanis a Magyar Népköztársaság gazdasági helyzete lényegében nem tette lehetővé egy ilyen speciális csapatnak a felállítását és hatékony alkalmazását.

A hadsereg vezetésén belül a mélységi felderítőképzés ellenzőinek száma sem volt elhanyagolható. Amíg a Varsói Szerződés vezetése katonai és szakmai szempontból gyakorlatiasan közelítette meg a kérdést, és a különleges erők képzését egyenesen megkövetelte, addig az MN legfelsőbb parancsnokai feleslegesnek, pazarlásnak, nyugatimádatnak ítélték meg. A mélységi felderítő katonák és -alegységek kiképzését kezdetektől fogva az alaprendeltetésből adódó feladatok határozták meg. Először a honvédelmi miniszter 003000/1959. számú direktívájával létrehozott hadászati feladatokat teljesítő önálló mélységi felderítőszázadnál (fedőszáma MN 7000) teremtték meg a kiképzési feltételeket. A kiképzés során az általános katonai ismereteken túl az alaprendeltetésből adódó hármas feladatra kellett felkészíteni a mélységi felderítő katonákat és -alegységeket, konkrétan: felderítési, rombolási és diverziós tevékenységek végrehajtására.

A kiképzés valós időtartama természetesen mindig követte a sorkatonai időt meghatározó törvényeket.

Így:

- 1959-től –1981. január 1-jéig: 24 hónapos
- 1981. jan. 1-jétől – 1991. jan. 1-jéig: 18 hónapos
- 1991. jan. 1-jétől – 1997. nov. 12-ig: 12 hónapos
- 1997. nov. 12-től 9, majd 6 hónapra csökken a sorkatonai szolgálat ideje.
- 2004. nov. 3-án leszerelt az utolsó – hadkötelezettség alapján szolgálatot teljesítő – katona.

A mélységi felderítő katonák kiválasztása során folyamatosan olyan ellentmondások jelentkeztek, melyek a kiképzést végigkísérték, és negatív irányba hatottak. Ezek közül a legfontosabbak:

- a kiválogatás – kezdetben helyesen előnyt jelentő – lehetőségeinek elmaradása,
- a speciális kiképzés helytelen értelmezése, és a végrehajtó kiképzői állomány kezdeti alacsony szintű szakmai felkészültsége,
- a felsőbb szintű katonai szakmai vezetés hozzá nem értése,
- a felszerelés, fegyverzet és a kiképzés technikai feltételeinek részleges hiánya.

A meglévő hiányosságok felszámolására a feladatokat végrehajtó hivatásos állomány az elvárható kezdeményezéseket, javaslatokat felterjesztette a szolgálati előljárókhöz, azonban ezeken a szinteken döntés, illetve előrelépés nem történt. Ezt igazolja egy 1963-ból származó eredeti dokumentum:

Kivonat az MNVK 2. csoportfőnöknek felterjesztett jelentésből az 1962 őszén életbe lépett új szervezés (századról – zászlóaljra) óta eltelt időszakról (5 hónap). A dokumentum eredeti száma: 078/1963/34. önálló felderítő-zászlóalj.

„JAVASLATOK:

Szervezéssel és kiképzéssel kapcsolatban:

- iskola jellegű oktatási rendszer kialakítása, ahol az első kiképzési év végén mindenki tisztes rendfokozatot kapna (őrvezető-szakaszvezető),
- a rajparancsnokok szolgálati ideje 3 év lenne úgy, hogy a 3. évben tiszti fizetés mellett rajparancsnoki teendőket látnának el, és a 3. év végén, mint tartalékos tiszték kerülnének leszerelésre. Ezek már a kiválogatásnál figyelembevételre kerülnének,
- az iskola jellegének megfelelően egy olyan kiképzési alosztályt szervezhetnénk, amely önállóan oktatna olyan kiképzési ágakat, mint a politikai, felderítő harcászat, műszaki kiképzés, testnevelés, nyelvoktatás stb.

Javaslom, hogy a zászlóalj szervezetének kialakítására ezredes elvtárs jelöljön ki egy bizottságot, mely sokoldalúan megvizsgálná ezt a problémát.

A mélységi felderítő katonák és -alegységek kiképzésének fejlődése összhangban volt a mélységi felderítés elveinek részletes kidolgozásával és változásaival. A mélységi felderítőegység és az -alegységek megalakítása, diszlokációja és a kiképzés szigorú titoktartás mellett történt – kiemelten a helyőrség –, és ez a 60-as évek végéig fontos szerepet kapott. Csak a 70-es évek elejétől – a 27. önálló mélységi felderítőszázad (ö.mf.sz.d.) megalakításával – vált ismertté a jelenlétük, kiképzésük és alkalmazási területeik. A megalakulást követő kezdeti időkben különleges és speciális kiképzésre (a műszaki és ejtőernyős-kiképzés kivételével) még nem teremtdtek meg a feltételek. Mindenekelőtt a követelményeket meghatározó kiképzési programok hiányoztak, valamint a kiképzőbázisok is, melyeket a folyamatos képzés mellett a csapatoknak maguknak kellett létrehozniuk. Az 1970-es évek közepétől a mélységi felderítő katonák és -alegységek részére a kiképzési programok után elkészült tankönyvek, segédletek és szabályzatok nagymértékben hozzájárultak a kiképzés eredményes teljesítéséhez és a csoportok (osztatok) céltudatos alkalmazásához.

Ezek közül a legfontosabbak:

- Kiképzési program az MN mélységi felderítő katonái és -alegységei részére (a sorkatonai szolgálat idejének függvényében),
- Mélységi felderítők tankönyve,
- A hadműveleti mélységi felderítés elvi és gyakorlati kérdései (segédlet),
- A harcászati mélységi felderítés elvi és gyakorlati kérdései (segédlet),
- F/7 szabályzat, utasítás a felderítők ejtőernyős-kiképzéséhez,
- A különleges lőtér használati előírásai,
- MRP- 4 felderítő lokátor leírása és használati utasítása,
- ET-78 lézertáv mérő használati utasítása,
- A mélységi felderítőcsoportok mindenoldalú felkészítése,
- A mélységi felderítőcsoportok kötelék lögyakorlata.

A mélységi felderítés fejlődésének egyes időszakait a már korábban megjelent *A mélységi felderítés rövid története* című kiadvány alapján mutatom be.

I. Időszak (1959–1963):

- a mélységi felderítőegység (-alegységek) megalakítása,

- szervezési, anyagi – technikai alapfeltételek biztosítása,
- diszlokálások,
- kiképzési feltételek megteremtése.

II. Időszak (1963–1977):

- mélységi felderítőegység (-alegységek) kibővítése,
- alkalmazási elvek kidolgozása,
- anyagi, technikai és kiképzési feltételek kiszélesítése,
- kiképzési programok kidolgozása,
- hadművelet szintű mélységi felderítőszázadok megalakítása.

III. Időszak (1977-től az 1990-es évek közepéig):

- hadműveleti és harcászati felderítési feladatok erősítése,
- az MN 34. Önálló Felderítő Zászlóalj az 5. hadsereg alárendeltségébe kerül,
- a 183. tartalékos képzőzászlóalj megalakítása.

IV. Időszak (1990-es évek közepétől napjainkig):

- harcászati szintű mélységi felderítés megszűnése,
- az alkalmazási elvekben lényeges változás áll be (1999-től NATO-tagság),
- 1997-től a sorállomány kiváltása szerződéses állománnyal.

Mélységi felderítő katonák és -alegységek fő kiképzési ágai:

- felderítő harcászat,
- idegenhadsereg-ismeret,
- lökiképzés,
- műszaki kiképzés (hadászati és hadműveleti szinten),
- katonai tereptan,
- ejtőernyős-kiképzés,
- testnevelés.

FELDERÍTŐ SZAKHARCÁSZATI KIKÉPZÉS

Dr. Bánki Imre

A felderítő szakharcászat magába integrálta a fő feladatok végrehajtása érdekében a többi kiképzési ágaknál tanultakat, illetve gyakorolt tevékenységeket. Legfontosabb tárgykörei:

- a felderítő katona mozgása és álcázása,
- figyelés és fülelés (rejtett figyelő építése és tevékenysége),
- átvizsgálás (felderítőjárőr tevékenysége),
- vállalkozások és lesállások,
- mélységi felderítőcsoport (MFCS) és mélységi felderítőosztag (MFO) tevékenysége,
- mélységi felderítőszervek kijuttatása és menete,
- működési körletben felderítési, rombolási és diverziós feladatok végrehajtása,
- gyakorlatok, kötelék-lőgyakorlat,
- mélységi felderítőcsoportok bevonása.

A szakharcászat a felderítő szakalapozó kiképzéssel, azaz az egyéni gyakorlásokkal kezdődött.

Ennek egyik fontos mozzanata a felderítő katona mozgása és álcázása.

A különböző kúszási és egyéb mozgási módok, a tökéletes álcázás a terep adta lehetőségek kihasználásával, a veszélyeztetett, vagy az akadályokkal tűzdelt területen való áthaladás mind a kiképzők, mind a kiképzendők részéről komoly odafigyelést, sok gyakorlást és akaraterőt kívánt. Főleg annak a megértését, hogy éles körülmények között nemcsak a feladat végrehajtásának, de egyben a túlélésnek is nagyon fontos feltétele az alapok begyakorlása.

A tárgykört általában – főleg a kezdeti időkből – a terepen kiépített felderítő harci ösvény leküzdése zárta, ahol a foglalkozásvezető által telepített akadályok, valamint a jelzők tevékenysége nehezítette a hibátlan feladat-végrehajtást.

A szakkiképzés során a felderítő katonák gyakorolták:

- az alcsoportokban (rejtett figyelő, felderítőjárőr) történő tevékenységet, továbbá a rejtett figyelő (refi.) és bázis kiválasztásának, építésének, álcázásának, berendezésének és biztosításának alapelveit;

- a kijutás különböző módjait (harcjármű, gépjármű, ejtőernyő rejtését és álcázását);
- az MFCS és MFO menetét;
- működési körlet megközelítését, átvizsgálással történő felderítését és a bázis kiválasztását;
- az MFCS és MFO által a felderítési adatok megszerzését, illetve az ellenség egyes fontos objektumainak zavarását, rongálását lesállással és rajtaütéssel;
- utánpótlás fogadását, rejtekhely ürítését;
- hadműveleti, illetve hadászati szinten pedig a diverziós feladatok végrehajtását.

A harcászati kiképzés fontosságának megértéséhez egy 1970-es évekből származó feladatszabó kiképzési intézkedésből idézek:

„2/ I. Kiképzési időszak

a/ 1. éves felderítő katonák:

Az I. kiképzési időszak végére el kell érni a felderítő alcsoportok és a felderítőszázad kezdeti összekovácsoltságát. Az egyes harcos és az alcsoport kiképzési időszakában meg kell teremteni a FCS tevékenységének feltételeit azzal, hogy minden felderítő katona legyen képes valamennyi felderítési módban a különböző alcsoportokban történő feladatok végrehajtására. Az I. kiképzési időszak végére az I. éves felderítő katonák szükségszerűen képesek a légi szállítást követő felderítési feladatok végrehajtására egyszerű viszonyok között, nappal és éjjel.

b/ 2. éves felderítő katonák:

A kiképzési időszak végére el kell érni a FCS-ok teljes összekovácsoltságát, meg kell teremteni a felderítőcsoportok bonyolult viszonyok közötti alkalmazásának, és a rombolási feladatok végrehajtásának feltételeit. Növelni kell jártasságukat a légi szállítás követő felderítési feladatok végrehajtásában téli időjárási viszonyok között, nappal és éjjel, erdős-hegyes terepen. Szakosított kiképzés keretében tökéletesíteni kell a műszaki, a TÖPFE elleni védelem, egészségügyi és rádióskiképzési ismereteiket és jártasságukat, hogy képesek legyenek felderítőcsoporton belül a nagyobb szakképzettséget igénylő feladatok, ill. az R-350 M. rádió készüléken való forgalmazás szükségszerű végrehajtására.

c/ Híradó katonák:

Az I. kiképzési időszak végére el kell érni a rajok és szakaszok teljes, a híradó szd. kezdeti összekovácsoltságát. Folytassák tovább a beosztásuk ellátásához szükséges híradó eszközök és berendezések megismerését, szerezzenek jártasságot azok kezelésében és gyakorlati alkalmazásában.”

Itt célszerű megemlíteni a mélységi felderítőegységnél és -alegységeknél a szaktantermeket (harcászati kabinet, idegenhadsereg-ismereti tanterem stb.), kiképzési bázisokat (harci ösvények, ejtőernyős felkészítő pálya, fedett lőtér) és jelző eszközöket, amelyek építésében múlhatatlan érdemeket szerzett a csoportfőnökség alárendeltségébe tartozó egri felderítő kiképzőbázis.

A komplex harcászati foglalkozások és gyakorlatok jelentették a felderítő harcászati kiképzés csúcspontját, amelyek az egyszerűtől a bonyolult feladatok végrehajtását célozták meg. Ezekhez a komplex foglalkozásokhoz tartoztak a kötelék-lőgyakorlatok, a zászlóalj által szervezett harcászati gyakorlatok, valamint a magasabbegységek (hadosztály, hadtest), a HDS., illetve a VK által irányított feladatok, beleértve a Varsói Szerződés, majd a 1990-es évek második felétől a NATO által szervezett gyakorlatokon való részvételt is. Külön ki kell emelni az 1980-as évek végén a lengyel–magyar mélységi felderítők közötti szoros kapcsolatot, az úgynevezett cserekiképzést, amely gazdag tapasztalatot adott a végrehajtóknak és a vezetésnek egyaránt.

Speciális sajátosságként jelentkezett a kiemelt kiképzési ágak mellett az akadályok leküzdése és a túlélési kiképzés.

AKADÁLYOK LEKÜZDÉSE

Feladata: a mélységi felderítő-alegységek katonáit felkészíteni a természetes és mesterséges akadályok rendszeresített és szükségeszközök felhasználásával történő szakszerű leküzdésére.

Tárgykörök:

- Magas és meredek akadályokat jelentő természetes és mesterséges tereptárgyak leküzdésének sajátosságai rendszeresített, valamint szükségeszközökkel. Ezek hatása a felderítési feladatok végrehajtására, a biztonsági rendszabályokra.
- Akadályok leküzdéséhez használt rendszeresített és szükségeszközök, módszerek. Kötések, csomózások.
- Mesterséges akadályok leküzdése (akadálypályák elemei, magas falak, kerítések, építmények, harci ösvény stb.).

- Természetes akadályok leküzdése (hegyoldalak, sziklák, szakadékok, folyók).
- Különböző típusú kötélpályák építése (drót, heveder, hegymászó köté) leküzdése.
- Mozgás átszeldett terepen, akadályok leküzdése, harcképesség fenntartása.

TÚLÉLÉSI KIKÉPZÉS

Feladata: a mélységi felderítő katonákat és -alegységeket felkészíteni az általános és szakmai ismeretekre építve a terepen való mozgás és harc, valamint szakfeladataik bonyolult körülmények, különböző terep- és éghajlati viszonyok közötti végrehajtására. Felkészíteni a felderítőket az elszigetelődött (fogságba esett) katonák és alegységek élet- és harcképességének fenntartását biztosító ismeretek, gyakorlati fogások és rendszabályok alkalmazására.

Akadályok leküzdése

Tárgykörök:

a) Túlélési alapismeretek

- Rendkívüli és vészhelyzetek pszichés velejárói, általános magatartási szabályok (egyedül és csoportosan).
- A megfelelő öltözet (ruházat, lábbeli) és felszerelés előkészítésének, összeállításának, málházásának szabályai.
- A terepen való túléléshez a feltételrendszer megteremtésének, az élelem és ivóvíz beszerzésének, előkészítésének, pihenő- és

menedékhely kialakításának módjai. A tűzgyújtásnak és a szükségeszközök elkészítésének, a tevékenységek, valamint a nyomok álcázásának szabályai.

- Az egyén, csoport biztonságba helyezése, a mentés, a sérülések ellátásnak szabályai.
- Túlélési szabályok különböző harchelyzetben, elszigetelődés, fogság, szökés és más vészhelyzetek esetén.

b) Túlélési technikák és fogások

- A terepen való tájékozódás, mozgás és álcázás gyakorlása.
- Az élelem és ivóvíz beszerzése különböző évszakokban.
- A tűzgyújtás és pihenőhelyek építésének gyakorlása.
- Csapdák, szükségeszközök készítése.

c) Túlélési gyakorlat

- Gyakorolt túlélési technikák, tevékenységek összefüggő alkalmazása, a túlélési tárgykörök feldolgozásának módjai alap- és haladó tanfolyamon.

A MÉLYSÉGI FELDERÍTŐTISZTEK ÉS -TISZTHELYETTESEK KIKÉPZÉSE

Dr. Bánki Imre

A felderítőtisztok és -tiszthelyettesek képzése – azaz a felderítőalakulatokhoz szükséges hivatásos állomány utánpótlása – a Magyar Néphadseregben kialakult rendszerben történt. A szervezeti fejlesztések alapján lényegében az 1970-es évek közepére alakultak ki azok a személyi szükségletek, amelyek meghatározták a különböző szintű oktatási központokba beiskolázandó létszámot. A felderítőtiszt-képzés kezdetben az Egyesített Tiszti Iskolán (ETI), majd a Kossuth Lajos Katonai Főiskolán (KLKF), a felderítő-tiszthelyettes képzés Békéscsaba, Nyíregyháza, Eger után 1991-től Szentendrén, a KLKF keretein belül folyt. Az 1980-as évekig a végzős állomány önkéntes jelentkezőiből válogatták ki az utánpótlást jelentő hivatásos katonákat a mélységi felderítőalakulatokhoz. Az így kiválogatott tisztok és tiszthelyettesek szakmai felkészítése (pl. ejtőernyős-kiképzés, speciális felderítő ismeretek stb.) a gyorsabb beilleszkedés érdekében a csapatgyakorlatokon történt. A KLKF-en létrehozott felderítő tanszéken az 1980-as évek második felében megalakult egy mélységi felderítő szakcsoport (3 fő mélységi felderítő szakmai számú tiszttel). A felderítő-tiszthelyettes iskolára pedig alkalmanként vezényeltek mélységi

felderítőtszket a szakmai anyag oktatására. Így kijelenthető, hogy az 1980-as évek végére elhivatott, szakmailag felkészített hivatásos állomány került a csapatokhoz.

A végzős felderítőtsztek (az 1964-ben végzettek földrajztanári) kezdetben nyelvtanári, az 1970-es évektől nevelőtanári, az 1980-as évek közepétől pedig gépjármű üzemméternöki diploma megszerzése után 4., ill. a mérnöki képzésre történő áttérés idejétől az 5. évben 10 hónapos intenzív nyelvtanfolyamon vettek részt (Egerben német, Debrecenben angol nyelvtanfolyamon). A nyelvismereti képzés eredményeként a fiatal mélységi felderítőtszti állomány nagy része rendelkezett egy közép- vagy felsőfokú nyugati, 1994-től pedig ezen kívül valamely szomszédos ország nyelvének államilag elismert vizsgájával. Mindez nagymértékben hozzájárult a mélységi felderítőtsztek általános elismertségéhez. Erre az időszakra már jellemző, hogy az első két évben az általános és a 3., valamint a 4. évben a mélységi felderítéssel kapcsolatos ismeretek megszerzése (köztük az ejtőernyős ugrás) szerepel a főiskolai tantervben.

A tartalékos tsztek képzése kezdetben az érettségizett, illetve egyetemi előfelvételt nyert, később főiskolát vagy egyetemet végzett sorkötelesek soraiból – önkéntes jelentkezés alapján – kiválogatott állománnyal történt az MN 3100 alakulatnál, 1991-től pedig a KLKF-en.

EJTŐERNYŐS-KIKÉPZÉS

Juhász József

A magyar mélységi felderítők ejtőernyős-kiképzésének és -alkalmazásának helyét, szerepét a csoportok (osztagok) kijuttatásának módjai, valamint a speciális ejtőernyős felkészítés és az ugrások során kialakuló olyan pozitív jellembeli tulajdonságok határozták meg, amelyek a bátorságra, kitartásra, tenni akarásra, megbízhatóságra történő nevelés és gyakorlás során alakulnak ki. Ezért a mélységi felderítőknél az ejtőernyőzés a főképzési ágak egyik igen fontos eleme volt.

A KATONAI EJTŐERNYŐZÉS ÚJRAKEZDÉSE (1959–1961)

A mélységi felderítő katonákat a Magyar Néphadsereg magasabbegységeiből válogatták ki, majd 1960. május 8-án megkezdődött az állomány ejtőernyős összekovácsolása. Az alegység hivatásos és továbbszolgáló állománya 1960. május 8-án 16 órakor hajtotta végre az első ejtőernyős ugrásait Li-2 típusú

repülőgépből a sármelléki repülőtérrel történő felszállással. Az ugratóparancsnok Tóth Jenő százados, a pápai repülőezred ejtőernyőszolgálatának vezetője volt.

A sorállomány első kiképzési ugrásaira 1960. szeptember 9-én került sor, a Sármellék–Keszthely és a 71. sz. műút által határolt területre 51 M bekötött rendszerű fő- és 52 M mentőejtőernyővel. A földet érés talaja ingoványos, tőzegtelepekkel tarkított rétszerű terület volt. A feladatot Lits Gábor főhadnagy szakasza hajtotta végre, Tóth Jenő százados és Gajdán Miklós főhadnagy ugratóparancsnokok vezetésével.

A század 1960 októberében a budaörsi Vasvári Pál, majd 1961 októberében a budapesti Kinizsi Pál laktanyába diszlokált.

Az alegység szervezete az ősz folyamán tovább bővült új tiszt- és tiszthelyettesi állománnyal, a sorállományhoz olyan katonák kerültek, akik már az MHSZ keretén belül ejtőernyős-kiképzésben részesültek.

A század szervezeti felépítése az alábbiak szerint alakult:

- törzs és két felderítőszakasz;
- századparancsnokok: Tóth Gábor őrnagy, 1961-től Molnár Lajos százados, és 1962 szeptemberétől Mikula János százados;
- 1. szakaszparancsnok: Lits Gábor főhadnagy (eredetileg műszaki végzettségű tiszt);
- 2. szakaszparancsnok: Molnár Pál főhadnagy (eredetileg műszaki végzettségű tiszt).

1961 őszén kettő, majd 1962 szeptemberében további négy fiatal hivatásos tiszttel bővült a parancsnoki állomány. 1962-ben a század harcoló állományát már négy szakaszba szervezték. Az ejtőernyős felkészítést és ugrásokat tábori, kihelyezett körülmények között tervezték meg és hajtották végre.

A másodéves állomány 1960. szeptember 17-én Tápiószentmártonban hajtotta végre az ejtőernyős ugrásait, ahol 7 fő szenvedett láb-, illetve válltörést. Gyakorlatra először 1960 őszén került sor, amelyet ejtőernyős ugrás nélkül hajtottak végre a csoportok, „megfelelő” eredménnyel. A mélységi felderítő katonák fegyverzete KL típusú magyar gyártmányú géppisztolyból és TT pisztolyból állt.

AZ EJTŐERNYŐS-SZOLGÁLAT MEGALKULÁSA ÉS TEVÉKENYSÉGE (1961–1964)

Az ugrások végrehajtását biztosító ejtőernyősszolgálat 1961. január 1-jével alakult meg. Vezetője Valkó Gyula százados volt.

Ejtőernyős-kiképzők és egyben ugratóparancsnokok az alábbi személyek voltak:

- Kovács Sándor továbbszolgáló szakaszvezető,
- 1961. december 1-jétől Hüse Károly továbbszolgáló tizedes,
- ejtőernyős raktáros pedig 1962 őszétől Végh László őrvezető.

Ejtőernyős-kiképzés

Az ejtőernyős ugrások további helyei: budaörsi repülőtér, illetve Páty, valamint Balatonkiliti repülőtér (ejtőernyős tábor). 1962. július–augusztus hónapokban tartották a hadosztályok mélységi felderítőszakaszaiból kiválogatott állománynak az ejtőernyős-kiképzését. Az összevonást és a földi felkészítést Budaörsön, az ejtőernyős ugrásokat a kecskeméti repülőtéren hajtották végre. Ugratóparancsnokok: Kajtár Gáspár százados, Gajdán Miklós főhadnagy és Kovács Sándor őrmester. Kiképezték:

- Kiskunfélegyházáról Polyák István főhadnagyot + 4 főt,
- Békéscsabáról Kiss Lajos hadnagyot + 4 főt,
- Kaposvárról Kovács Csaba főhadnagyot + 4 főt,
- Tatáról Kész István hadnagyot + 4 főt,
- Zalaegerszegről Kertész László főhadnagyot.

1962. augusztus 8-án, a budaörsi repülőtéren Valkó Gyula őrnagy ejtőernyője csak részlegesen nyílt ki, a megengedettnél nagyobb sebességgel sülyedt, amely földet érésnél súlyos sérülést okozott volna. Ezt észlelve a közelben tartózkodó Bartucz Pál honvéd személyes biztonságát kockáztatva aláfutott, elkapta ezzel lelassította az ugró sülyedési sebességet és ezzel megakadályozta a komolyabb sérülést. Hőstettéért miniszteri kitüntetésben részesült.

1962 őszétől D-1-8 típusú szovjet deszantejtőernyőt rendszeresítettek az 51 M helyett.

A századot 1962 őszén zászlóaljja szervezték át (4 mélységi felderítőszakasszal), majd 1963 augusztusában az alakulat Szolnokra diszlokált. Az alakulat új megnevezése MN 34. Önálló Különleges Felderítő Zászlóalj (ö. klgs. f.z.) fedőszáma MN 3100, parancsnoka, Mikula János őrnagy volt.

1963. május 5-én a kelenföldi Goldberger Textilművek csapatzászlót adományozott az alakulatnak, majd másodszor a zászlóalj fennállásának 25. évfordulóján. Megformálták az ejtőernyős emblémát és a jelvényt is.

A felderítőcsapatoknál 1963-ban szervezeti fejlesztésre került sor, és folytatódott a mélységi felderítőszázadok korszerűbb technikai eszközökkel és fegyverekkel való ellátása.

A felderítő-alegységek, köztük a mélységi felderítőszázadok fejlődését igazolja a 0063/1962. számú HM parancs, amely a tevékenységet a következőkben értékelte: „A felderítő-alegységek eredményeket értek el a raj és szakasz kötelékű harccselekmények végrehajtásában. Megkezdték a légi szállítású felderítőcsapatok kiképzését. Fejlődést értek el az ellenség szervezése, harceljárásának és technikájának megismerési területén. Hiányos volt a felderítőcsapatok közötti együttműködés, az összeköttetés fenntartása és lassú az adatok továbbítása.”

A következőkben – erre az időszakra jellemző állapotokról, az ejtőernyős-kiképzésről, a személyi állományról, a végrehajtott feladatokról és a meglévő gondokról – idézzünk néhány eredeti dokumentumból.

A)
„Kivonat az MN 34. Önálló Felderítő Zászlóalj parancsnok 1. számú parancsából:

Tárgy: 1962. évi kiképzési év értékelése és az 1963. év feladatai

Budapest, 1963. január 2-án

Tiszti állomány névsor:

Mikula János őrnagy	zászlóaljparancsnok (ZMKA)
Rózsa Ferenc őrnagy	törzsfőnök (ZMKA)
Malinovszki László őrnagy	politikai helyettes (ZMKA)
Kocsis Antal őrnagy	műszaki főnök (ZMKA)
Valkó Gyula százados	ejtőernyős helyettes
Szabó Tibor százados	párttitkár
Szappan Dezső főhadnagy	testnevelő tiszt
Kamarás László százados	hadtápfőnök
Szabó Béla százados	gépjármű szolgálat technikus
dr. Oláh Lajos o. főhadnagy	vezető orvos
Tasnádi Tibor hadnagy	híradó szakaszparancsnok.
Rácz Ernő század	pénzügyi tiszt
Lits Gábor főhadnagy	szakaszparancsnok
Molnár Pál főhadnagy	szakaszparancsnok

Nagy József hadnagy	szakaszparancsnok
Dombi Lőrinc hadnagy	szakaszparancsnok
Árvai Zoltán hadnagy	szakaszparancsnok-helyettes
Bánki Imre hadnagy	szakaszparancsnok-helyettes
Belovai István hadnagy	szakaszparancsnok-helyettes
Gyuricza Béla hadnagy	szakaszparancsnok-helyettes

Kiképzésre vonatkozóan

Értékelés:

A személyi állomány a kiképzési év során fokozatosan elsajátította az ejtőernyős ismereteket és megszerette az ejtőernyőzést. Az ejtőernyős-kiképzés során az állomány elérte azt a fokot, hogy képes a kiképzési programban előírt harcászati ejtőernyős ugrások végrehajtására és 15%-kal hosszabb ideig tartó zuhanással egybekötött különleges egyéni megbízatásokra, feladatok végrehajtására.

A kiképzési év során az állomány 2146* ejtőernyős ugrást hajtott végre. Ezek közül:

- 817 gyakorló kézit,
- 889 gyakorló bekötöttet,
- 208 harcszerű éjszakai,
- 99 éjszakai bekötöttet,
- 11 éjszakai kézit,
- 112 vízi ugrást,
- 11 éjszakai kézi rekordot.

* Megjegyzés: Az ugrások számát összeadva 2147-et kapunk.

Jelentősen csökkent az ejtőernyős ugrásokkal járó sérülések száma. Az ejtőernyős-szolgálat minden esetben jól előkészítette a gyakorló és harcszerű ugrásokat, valamint az ejtőernyős összevonásokat. Hiányosság az, hogy a testnevelési edzések nem voltak rendszeresek, az ugrások előtt nem lettek megtartva.

Feladatok:

Az ejtőernyős-kiképzés a zászlóalj teljes személyi állománya részére kötelező. Kivételes esetben eltekintek a törzsbe és az ellátó alegységek állományába beosztott személyektől, akik egészségügyi állapotuk, vagy

más okok folytán ejtőernyőzésre alkalmatlanok. Az ejtőernyőzésre időközben alkalmatlanná vált tisztekre, tiszthelyettesekre javaslatom alapján az előljáró parancsnok hoz döntést.

Az alapozó (szoktató) és gyakorló ejtőernyős ugrások rövidebb, a további gyakorló ugrások hosszabb ejtőernyős összevonáson kerülnek megoldásra.

A gyakorló ejtőernyős ugrások során úgy kell kiképezni a személyi állományt, hogy képesek legyenek a légi szállítást követő ejtőernyős kirakás utáni harcfeleladatok végrehajtására nappal és éjszaka.

Vízi, késleltetett nyitású és bonyolult időjárási viszonyok közötti ejtőernyős ugrásokat csak azok részére engedélyezek, akik ezek végrehajtásához szükséges összes feltétellel rendelkeznek.

Mikula János őrgy.
zpk.”

B)
„Jelentés felterjesztése az MN 34. Önálló Felderítő Zászlóalj harcértékéről (MNVK 2. csoportfőnök)
Szász Dénes alez. útján

Szám. 078/1963/34 ö.f.z.

Az 1962 őszén életbe lépett új szervezési (századból zászlóaljra) intézkedés óta eltelt időszakról (5 hónap).

Az ejtőernyős-kiképzésre vonatkozóan:

Tiszti állomány: Kiemelten szerepelt az ejtőernyőzéssel járó fizikai és lelki megpróbáltatások elviselése.

Ejtőernyők és szállító repülőgépek problémája:

Jelentem, hogy 1961-ben megadtuk igényünket a szükséges ejtőernyőre. A zászlóaljnak szükséges 200 db D–1 mintájú hátérnyő és 200 db. PZK–51 mintájú mentőernyő. Jelenleg 56 db D–1 hát és 56 db. PZK–51 mentőernyővel rendelkezik az alakulat.

Mikula János őrgy.
zpk.”

Az ejtőernyős-kiképzéshez a rendelkezésre álló géputánzat, hármas ugróállvány, ejtőszerkezet (bitó), átforduló hinta állapota kielégítő volt és használatuk lehetővé tette az ejtőernyős ugrásokhoz szükséges fogások és mozdulatok gyakorlását.

Az ejtőernyős-szolgálat személyi állománya és szervezeti felépítése:

- Valkó Gyula őrnagy, zászlóaljparancsnok ejtőernyős helyettese,
- Kovács Sándor őrmester,
- Hüse Károly szakaszvezető, ejtőernyős ugratóparancsnok,
- Bánszki János szakaszvezető, ejtőernyős raktáros,
- 2 fő sorkatona, ejtőernyős hajtogatók,
- 1 fő sorkatona, gépkocsivezető.

1963 májusában a Budaörsi repülőtéren Samu Ferenc, az MHSZ ejtőernyős-oktatója és Kovács Sándor őrmester zuhanás közben összeütköztek, mindketten súlyos sérülést szenvedtek.

1964 júniusában 20 fő ejtőernyős-kiképzésre és An-2 típusú szovjet repülőgépből történő ugrása Téglásra érkezett. Az ugrás Berettyóújfalu térségében történt. A kiképzésen az MN 34. Önálló Felderítő Zászlóaljtól az ejtőernyős-szolgálaton kívül Dombi Lőrinc és Gyuricza Béla hadnagyok vettek részt.

1964 második felében megérkezett az alakulathoz az 1961-ben igényelt 200 db D-1-8 típusú hátejajtőernyő és a 200 db BE-3-as mentőernyő. Az ejtőernyők érkezése tárolási és kezelési problémát okozott. Ejtőernyős raktár hiányában, ideiglenesen a legénységi épület földszintjén helyezték el a készletet.

A kezdetekre jellemző főbb felszerelésbeli hiányosságok:

- a bakancsok csak szükségszerűen voltak alkalmasak ejtőernyős ugrásra. A bakancsok torka bő volt és így nem rögzítette jól a bokát. Ebből adódóan gyakran fordultak elő lábtörések;
- a hagyományos gyakorlóruha zsebein gombok voltak, és az ejtőernyő nyílásakor fennállt a zsinórok elakadásának veszélye. Az ejtőernyős-szolgálat javaslatot tett az ejtőernyős ugrásra is alkalmas fedőruházat gyártására és rendszeresítésére (zipzáras változatban);
- A '60-as évek elején használt hátizsákok anyaga gyenge volt és az ejtőernyő nyílásának pillanatában leszakadtak, nem bírták a fellépő terhelést. A hátizsákok csatjai gyakran eltörték. Javaslat született az új, erősebb anyagból készült teherhordozó gyártására és csapatpróbára küldésére.

A mélységi felderítők ejtőernyős-kiképzésének és alkalmazásának sajátosságát az a tény különböztette meg a légierőnél, illetve a légi-deszantcsapatoknál folyó ilyen jellegű tevékenységtől, hogy a MFCS-t (6–8 fő), valamint a MFO-t (20–25 fő) viszonylag kis területre, csoport esetén 200×200, osztag esetén 400×400 méteres nagyságú terepre kell kijuttatni. Ehhez irányítható ejtőernyők kellenek, és olyan jól felkészített katonákra van szükség, akik teljes felszereléssel és fegyverzettel éjszaka is képesek biztonságosan (sérülésmentesen) földet érni, és ellenséges környezetben feladatokat megkezdeni és végrehajtani. Ezek a tényezők az ejtőernyőzés során fontos szerepet kaptak, amelyek a kiképzés megemelt óraszámában, a felkészülés minőségében és az ugrások mennyiségében is jelentkeztek. Ennek a feltételnek az 1970-es évek elejétől feleltek meg a mélységi felderítők, amikor az egykori NDK-ban gyártott kormányzsinórral felszerelt RS-4 típusú, réselt főejtőernyőt rendszeresítették az addig meglévő, szovjetek által készített D-1-8 deszantejtőernyő helyett.

Az időszak főbb jellemzői

Ebben az időszakban történt a mélységi felderítőszervezetek kibővítése (34. önálló felderítő-zászlóaljjal, a hadosztályok felderítő-zászlóaljainak mélységi századaival, a 27. önálló mélységi felderítőszázaddal), az alkalmazási elvek kidolgozása, az anyagi-technikai és kiképzési feltételek kiszélesítése és a kiképzési programok véglegesítése.

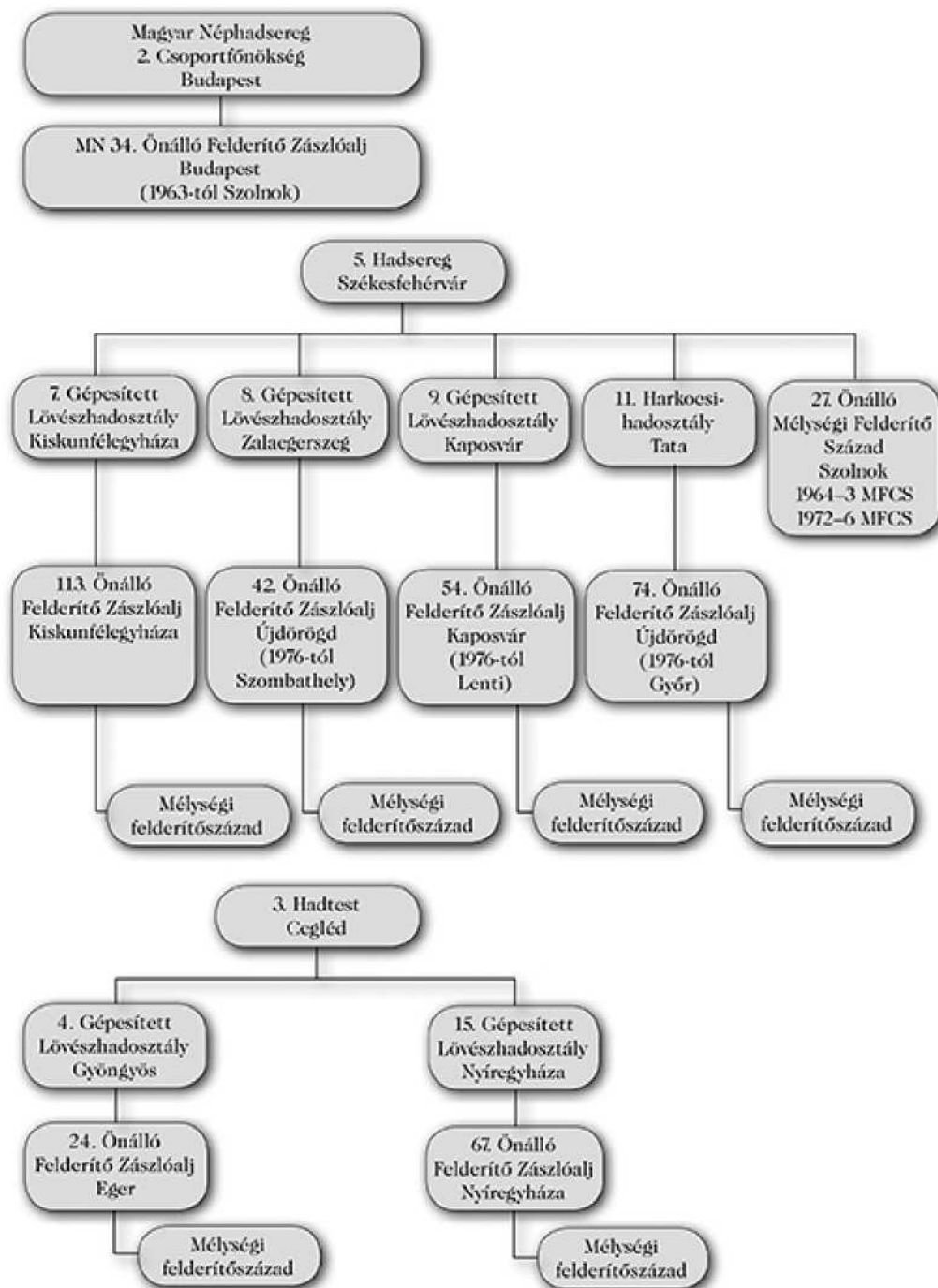
A hadosztály típusú felderítő-zászlóaljak szervezetébe – a csapatfelderítő és az úszóharckocsi-századok mellett – az ejtőernyősszakasz helyett mélységi felderítőszázad állt harcrendbe 3-3 mélységi felderítőcsoporttal.

Az ejtőernyős képzés egyneműségét és folyamatosságát az évente két alkalommal szervezett ejtőernyőstáborban egy-egy hónapos összevonás (80–100 fővel) biztosította, ahol az ejtőernyős-kiképzőket/ugrásszolgálatot a szolnoki MN 34. Önálló Felderítő Zászlóalj (MN 3100) adta.

A honvédelmi vezetés vizsgálta az ejtőernyős szervezetet, hogy annak milyen karaktere legyen: felderítő, felderítő-diverziós, esetleg sport (döntően katonai sport) zászlóalj. A felderítés és az ejtőernyős ugrás mint a felderítőcsoportok kijuttatásának egy lehetséges módja ebben az időszakban válik meghatározóvá, kiegészülve egyéb feladatokkal.

Az MN 27. Önálló Mélységi Felderítő Század – amely békében az MN 34. Önálló Felderítő Zászlóalj állományába tartozott (3. szd.) és „M” esetén került felállításra – 1965. augusztusában végrehajtott harckészültségi (HKSZ) ellenőrzésének tapasztalatai alapján képes volt a tervekben meghatározott feladatok végrehajtására. Az 1970-es évek elejéig a század rendszeresen és eredményesen részt vett a Magyar Néphadsereg rakétacsapatainak

gyakorlatain, az „ellenség” szerepkörében. Folyamatosan törekedett a harci területre történő ejtőernyős kijuttatásra – az időjárási viszonyok függvényében. Ezeken a gyakorlatokon a MFCS-k felderítési feladataikat eredményesen teljesítették.

A mélyiségi felderítés rendszere 1964-1973 között

Az 1960-as évek második felében kialakult a zászlóalj végleges szervezete és állománya, amely az 1990-es évek elejéig (1973-tól 1977-ig tartó éveket kivéve) szinte változatlan maradt. A zászlóalj összlétszáma 400 és 430 fő között változott, melyből a hivatásos (ht.) és a továbbszolgálo (tsz.) állomány 70-80 fő, sorállomány 330-350 fő között mozgott. A korábban említett szervezeti felépítés három lényeges elemmel bővült. A zászlóaljtörzsben létrehozták a hadműveleti alosztályt, a harcoló alegységek (mélyiségi felderítőszázadok) száma továbbra is 3, és az MN speciális híradóinak báziskiképzésére megalakították a híradókiképző-századot. A mélyiségi felderítőszázadok létszáma 80 fő, 3 azonos szakaszból álltak, szakaszonként 4 rajjal, azaz 4 mélyiségi felderítőcsoporttal

(MFCS). Ezen kívül 1965-ben állománytábla-módosítás után az ejtőernyős-szolgálat létszámát 9 főre növelték (Juhász József százados, Kovács Sándor törzsőrmester, Hüse Károly őrmester, Borbély Sándor szakaszvezető, Móré Gyula tizedes, Preising Konrád őrmester, Bordás Emánuel őrmester, Nemes László szakaszvezető, Végh László őrmester) és minden mélységi felderítőszázadnál rendszeresítettek ejtőernyős-oktatókat is.

A csoportok háborús állománya:

- 1 fő csoportparancsnok (hivatásos állományú),
- 1 fő tolmács csoportparancsnok-helyettes (tartalékos tiszt),
- 1 fő távirász (később 2 fő),
- 4 fő felderítő, amelyből 1 fő golyószórós (később 3-5 fő felderítő).

1964. november 1-jétől a zászlóaljparancsnok ejtőernyős helyettesi beosztásban változás történt. Valkó Gyula őrnagyot a légierő állományába helyezték át, és helyette Juhász József századost nevezték ki.

AZ 1965-TŐL 1977-IG TERJEDŐ IDŐSZAK

1965-ben elkészült az ejtőernyőraktár (szárító) és a tornaterem, ezáltal lehetőség nyílt az ejtőernyők utasítás szerinti tárolására, karbantartására. Megvalósult az ejtőernyők személyhez kötése és a század ejtőernyőraktárainak kialakítása.

Az 1960-as évek második felére kialakították az összkövetelményi programban (ÖKP) az ejtőernyők felkészítésére fordítandó óraszámot, illetve az ejtőernyős ugrások felosztását.

Kiképzési óraelosztás:

- 4 óra ejtőernyős elmélet,
- 6 óra ejtőernyősanyag-ismeret,
- 4 óra műszerismeret,
- 12 óra ejtőernyő-hajtogatás,
- 4 óra személyi málházás,
- 6 óra teherejtőernyő-hajtogatás,
- 18 óra gyakorlás az ejtőernyős gyakorló pályán,
- 6 óra vizsga,
- Összesen: 60 óra.

Ejtőernyős ugrások felosztása:

1. szoktató ugrás,
2. gyakorló ugrás,
3. tartalék ejtőernyős nyitás,
4. szerelvényes ugrás,
5. fegyveres ugrás,
6. gyakorló ugrás,
7. gyakorló ugrás éjjel,
8. éjjeli szerelvényes, fegyveres ugrás,
9. gyakorló ugrás,
10. gyakorló ugrás,
11. stabilizátoros ugrás 5 mp késleltetéssel.

A további stabilizátoros ugrásoknál a magasságokat, a késleltetési időket és az ugrások minőségét az előírt programok tartalmazzák.

Az ejtőernyős-kiképzés helyzetét a 34. önálló felderítőzászlóaljparancsnok 1996-os feladatszabó értekezletének anyagából ismertetjük:

„2. Ejtőernyős-kiképzés:

a) Az ejtőernyős-kiképzés feladatai

Az ejtőernyős-kiképzés feladatait az 1967. kik. évre kiadott Harckiképzési Program tartalmazza.

A hivatásos és tsz. állományánál a két évre kiterjedő ejtőernyős-kiképzés alatt el kell érni:

1. évben: Kis és nagy sebességű repülőgépekből bekötött fegyveres, szerelvényes ejtőernyős ugrások végrehajtását, nappal és éjszaka 600–800 m magasságból egyszerű viszonyok között.
2. évben: Kis és nagy sebességű repülőgépekből stabilizátoros fegyveres, szerelvényes ugrások végrehajtását nappal és éjszaka 1000–1200 m magasságból, bonyolult viszonyok között, erdős-hegyes terepen kijelölt ugróterületre.

b) Évente végrehajtandó ejtőernyős ugrások

A Harckiképzési Programban és a fent előírt ejtőernyős-kiképzési feladatok végrehajtására személyenként az 1967. kiképzési évben az alábbi ugrásszámok végrehajtását engedélyezem:

- 40 ugrás az ejtőernyős szolgálat hivatásos és továbbszolgáló állománya részére,
- 30 ugrás az ejtőernyős szolgálat sorállománya részére,

- 25 ugrás a hivatásos, továbbsholgaló és sorállomány részére.

c) Az előírt ugrásszámokból évente kötelező végrehajtani

- a FCSPK-oknak, századparancsnokoknak és a sorállománynak a Harckiképzési Programban meghatározott ugrásszámokat,
- a hivatásos és továbbsholgaló állománynak évente minimálisan 12 ugrást, ezen belül negyedévenként 3 ugrást. Amennyiben az ugró a követelményeknek saját hibájából nem tesz eleget, a II. elm. norma további folyósítása nem illetményes,
- a hivatásos, továbbsholgaló és sorállomány részére meghatározott évi ugrásszámokból a Harckiképzési Programban előírt ejtőernyős ugrások végrehajtására személyenként 20 ugrással kell számolni. A további 5 ugrást a kiképzési és mozgósítási osztályvezető engedélyével lehet végrehajtani,
- a pénzügyi szolgálatvezető a pénzügyi költségvetést, az ejtőernyős helyettes a repülőgép igényt a teljes ugrásszámokra készítse el,
- az évi ugrásszámok január 5. és december 31. közötti időszakra érvényesek. Az itt felsorolt, ill. meghatározott ejtőernyős ugrásokért az érvényben lévő Pénzügyi Utasítás alapján az ugrópótlék folyósítását engedélyezem.

d) Egy nap alatt végrehajtható ejtőernyős ugrások

- a hivatásos, továbbsholgaló és sorállományúak részére képzettségüktől függően, de általában a Harckiképzési Program ejtőernyős-kiképzés 4. tárgykör 1-5. foglalkozásainak végrehajtása után napi 2 ugrás, az 1-5. foglalkozások végrehajtására, éjszakai, fegyveres, szerelvényes ugrások végrehajtására egységesen napi 1 ugrást engedélyezek,
- ejtőernyősök beugrása esetén napi 3-4 ugrást engedélyezek,
- az adott kiképzési nap ugrásszámát személyekre az ejtőernyős helyettes javaslata alapján engedélyezem,
- a beugrásra kijelölt személyeket a beugrás idején minden más foglalkozás alól mentesítem.

e) Ejtőernyős ugrások nyilvántartása

Az ejtőernyős ugrások nyilvántartásának egyszerűsítése és pontosabbá tétele érdekében az ejtőernyős helyettes 1966. 12. 31-ig dolgozzon ki javaslatot, a VK 2. Csoportfőnökség által végrehajtott bizottsági ellenőrzés tapasztalatai alapján.

f) Az 5. HDS felderítő-alegységei ejtőernyős összevonásának ideje

- januárban: 8-10 fő részére téli ejtőernyős ugrás,
- májusban és szeptemberben,
- szeptemberben és októberben ejtőernyős kirakást követő harcászati komplex gyakorlat”.

1970. augusztus 20-tól kezdve az alakulat részt vett a dunai víziparádén. Először 12 fő csoportkötelékben (6 fő fegyverrel + gumicsónakkal, illetve 6 fő neoprén ruhában + gumicsónak) ugrott a Dunába, ahol az egyes ugrók a magukkal vitt gumicsónakkal értek partot. Nagy tetszést aratott a bemutatott produkció. A jelenlevő honvédelmi miniszter megjegyezte: „Miért titkolták eddig, hogy a szolnoki ejtőernyősök ilyen korszerű kiképzést folytatnak?“, és reményét fejezi ki, hogy jövőre nagyobb létszámmal vesznek részt a következő víziparádén.

1973-tól tovább korszerűsödtek és fejlődtek a hadászati, hadműveleti és harcászati felderítést végrehajtó erők.

A hadosztályok közvetlen felderítő-zászlóaljainak állományában lévő mélységi felderítőszázadok 6 MFCS-vel rendelkeztek. A csoportok állományát (6 fő) kiképezték a légi úton ejtőernyővel (deszantolás), leszállással (helikopterrel), harcjárművön, vagy gyalog – visszahagyással – történő kijutásra, és 50–100 km mélységben lévő nagy fontosságú objektumok felderítésére, valamint más különleges feladatok végrehajtására.

1973 őszén az MN 34. Önálló Felderítő Zászlóalj állományából alakult meg és az 5. HDS alárendeltségébe került az MN 27. Önálló Mélységi Felderítő Század, 15 MFCS-vel. A század béke feltöltöttsége 90–100% között mozgott. A század MN száma: 3458, állomáshelye Szolnok, Gábor Áron laktanya volt. A 34. önálló mélységi felderítő-zászlóalj csökkentett létszámmal továbbra is az MNVK 2. Csoportfőnökség alárendeltségében maradt, hadászati szintű felderítési és különleges feladatokkal.

1977 őszén újabb átszervezésre került sor. A VK-közvetlen alárendeltségű MN 34. Önálló Felderítő Zászlóalj, valamint a korábban kivált MN 27. Önálló Mélységi Felderítő Század összevonásával az 5. Hadsereg alárendeltségében egy ütőképes, azonnali készenlétű – hadműveleti felderítő-feladatok végrehajtását biztosító – elvonuló mélységi felderítő-zászlóaljat alakítottak meg, amelynek állományába összesen 27 MFCS tartozott. A zászlóalj béke- és hadrendi

megnevezése nem változott. A szárazföldi hadsereg szervezetébe történő betagozódás a hivatásos állomány számára megrázkódtatást jelentett.

A katonai ejtőernyős sport eredményeinek rövid áttekintése

1972. július 10–15. között MN első ejtőernyős versenyét rendezte meg a felderítő-zászlóalj parancsnoksága és a Gyulai György Sport Egyesület (SE) elnöksége. A verseny vezetője Juhász József őrnagy, az SE elnöke, titkára pedig Horváth Tibor százados, testnevelőtiszt volt. Versenybíróság: Aradi András alezredes, Miklós László MHSZ ejtőernyős-oktató és Nagy Ottó MHSZ ejtőernyős-oktató.

Nagyon hasznos tapasztalatokat szerzett az MN katonaválogatottja az 1973. július 2–7. között Szolnokon rendezett magyar-osztrák ejtőernyős versenyen. A magyar katonaválogatott versenyzői:

I. csapat: Hüse Károly százados, Nemes László törzsőrmester, Ecsédi András szakaszvezető

II. csapat: Simon László főhadnagy, Bordás Emánuel és Nádházi Ferenc őrmesterek, Sass Béla honvéd.

A katonaválogatott megkezdte felkészülését a baráti hadseregek Csehszlovákiában megrendezendő VII. spartakiádjára. Az edzőugrások közben Sass Béla honvéd a már teljesen nyitott és jól működő ejtőernyőjét leoldotta és tartalék ejtőernyőt nyitott. Ezt a műveletet már olyan alacsony magasságban végezte, hogy a tartalék ejtőernyő zsinórzata nem tudott kifűződni, és így Sass honvéd életét veszítette.

A csehszlovákiai ejtőernyős spartakiádon a csapat közvetlenül a nagy ejtőernyős hagyományokkal rendelkező nemzetek után következett. A csapat vezetője: Juhász József őrnagy volt. Versenyzők: Hüse Károly százados, Nemes László és Bordás Emánuel törzsőrmester, Nádházi Ferenc őrmester, Janovics Ferenc és Ecsédi András szakaszvezetők, Hangodi András tizedes.

A katonaválogatott egy része 1974-ben Üzbegisztánban a ferganai repülőtéren folytatta szakmai felkészülését és továbbképzését. Csapatvezető: Árvai Zoltán százados, tolmács: Mile Endre főhadnagy, edző: Kovács Sándor törzsőrmester, versenyzők, illetve a továbbképzésen részt vevők: Hüse Károly százados, Simon László főhadnagy, Nagy Sándor, Farkas István és Nemes László törzsőrmesterek, valamint Kardos János, Ölvedi János és Nádházi Ferenc őrmesterek.

Az 1974-ben Kubában megrendezett Baráti Hadseregek Spartakiádján a magyar ejtőernyős katonaválogatott az igen értékes második helyezést érte el.

A parancsnoki állomány ejtőernyős továbbképzése

Az ejtőernyős-kiképzés minőségi fejlesztéséhez szükséges volt a parancsnoki állománynak hajtogatási vizsga eredményes letétele és az ugratóparancsnoki kiképzés bevezetése mind az egység, mind az 5. HDS állományába tartozó tisztek és tiszthelyettesek részére.

Az 1970-es évek közepére mintegy 70-75 fő főt képeztek ki, és olyan jogosítványt kaptak, amellyel az ejtőernyős kiképzéssel kapcsolatos összes szolgálati tevékenységet el tudták látni. Megtanulták a szakmai tevékenységeket ellátni, és igazi felkészült ejtőernyősökké váltak.

Az ejtőernyős ugrások ösztönzésére jelent meg az úgynevezett II. élelmezési norma, az ugrások után az ejtőernyős, valamint a később életbe lépett osztályos fokozatok követelményei teljesítése alapján járó osztályos pótlék.

A nyitás módja szerint az ejtőernyős ugrások lehetnek:

Bekötött ejtőernyős ugrás

Stabilizátoros ugrás

Kézi nyitású ejtőernyős ugrás

Az I. osztályos ejtőernyős követelmények háromszori teljesítése után, és a több éven, évtizeden át kimagasló ejtőernyős szakmai munkát végző ejtőernyős tisztek, tiszthelyettesek részére a honvédelmi miniszter 1975-től Aranykoszorús I. osztályú ejtőernyős tiszt, tiszthelyettes kitüntető címet és jelvényt adományozott. Az alábbi hivatásos állományúak részesültek ebben az elismerésben:

Ambrus János százados, dr. Bánki Imre ezredes, dr. Boda József rendőr dandártábornok, Bukor István ezredes, Csőke Pál őrnagy, Hüse Károly őrnagy,

Illés Zoltán őrnagy, Juhász József ezredes, Keresztúri László ezredes, Kertész László alezredes, Nádas Zoltán főtörzszászlós, Nemes László főhadnagy, Orosz János őrnagy, Ölvedi János főtörzszászlós, Pammer Antal őrnagy, Dér László főtörzszászlós, Polyák István alezredes, Faragó László százados, Farkas István főtörzszászlós, Furkó Kálmán ezredes, Kiss Antal őrnagy, Kohajda Imre főtörzszászlós, Kovács Sándor alezredes, Milus László őrnagy. Mucsi János ezredes, Szabó Ferenc ezredes, Szappanos Sándor százados, Végh László főtörzszászlós, Zupkó György főtörzszászlós.

Ez a felsorolás nem tartalmazza a más alakulatoknál szolgálatot teljesítő azon személyek névsorát, akik ezt a kitüntetést megkapták.

1977. május 23-án Boros László honvéd ejtőernyője rendellenesen működött a nyitási folyamatkor, tartalék ejtőernyőt nem nyitott, lezuhant és életét vesztette. Boros honvéd első ugrását hajtotta végre.

1977. november 1-jétől a zászlóaljparancsnok ejtőernyős helyettesi beosztásban változás történt. Juhász József őrnagyot az 5. HDS felderítő osztályára helyezték át. Helyette Hüse Károly századost nevezték ki a beosztásba.

1978-TÓL 1995-IG TERJEDŐ IDŐSZAK

Az összevont ejtőernyőstáborokban évente 22 000–25 000 ejtőernyős ugrást hajtottak végre a 3×8, illetve a 3×6 hónapos kiképzési idő alatt.

A mélységi felderítő katonák nagy része az – összkövetelményi programban meghatározott ugrásszámot az augusztus 20-ra történő felkészülések során teljesített plusz, valamint az évi 2-3 repülőnap ugrással elérte, hogy a zászlóaljnál 40-45 ugrást teljesített a sorkatonai ideje alatt.

Az An-26 típusú repülőgépek (10 db) 1976 óta már Magyarországon is rendszerben voltak, de a katonák stabilizátoros ejtőernyős ugrására csak az RS-4/3 ejtőernyők karabinerkötelének 90 cm-es meghosszabbítása után kerülhetett csak sor (a lengyeleknél a rövidebb kötelek miatt halálesetek fordultak elő).

1978 márciusában a kijelölt ejtőernyős-oktatói csoport hajtott végre különböző magasságokból stabilizátoros és kézi kioldásos ugrásokat. Kísérletezésképpen az ugrások fegyveres felszereléssel és GK-30 típusú rádióval történtek az An-26 típusú repülőgépekből. A sorállomány 1978 júniusában ugrott először az An-26 típusú repülőgépből.

1978. május 26-án Hüse Károly százados, a katonai ejtőernyős válogatott edzőtáborában katasztrófát szenvedett. A kiváló katonasportolónak mind a fő-, mind a mentőernyője rendellenesen működött. Hüse százados a földbe csapódáskor életét vesztette.

1978-ban az ejtőernyős-szolgálatnál változás történt: Kovács Sándor őrnagyot a parancsnok ejtőernyős helyettesévé nevezték ki. Az ejtőernyős-szolgálat állományát Nemes László főhadnagy, valamint Farkas István, Végh László, Nádas Zoltán törzsszáslósok alkották.

Az An-26 típusú repülőgépek rendszerbeállításával a harcászati gyakorlatra a MFCS-eket több alkalommal már ezekkel a gépekkel szállították át Szentkirályszabadjára, és innen Mi-8 típusú helikopterből ugrottak, vagy rakták ki a földet érési területre, majd a gyakorlat végén kiemelésre és hazaszállításra került sor. Az An-26 típusú repülőgépből nappali és éjszakai stabilizátoros ugrásokat hajtottak végre, melyek nagyon komoly felkészítést igényeltek, és a végrehajtás során az állománynak nagyfokú idegi megterhelést jelentettek. Ez csak fokozódott, amikor a MFCS-k harcászati gyakorlatára került sor: kb. 40-45 perces repülés után, teljes felszereléssel nappal és éjszaka, szolnoki felszállással, Tés-Gyulafirátót-Lókút körzetében történő kirakással.

1981. június 25-én Domján Sándor őrvezető ejtőernyője nem nyílt ki, tartalék ejtőernyőt nyitott, de annak zsinórzata rácsavarodott a főejtőernyő nyitóernyőjére, ennek következtében lezuhant és életét veszítette.

1982-ben nagy felelősséggel járó feladatot hajtottak végre, több száz RS-4/4 ejtőernyő műszaki hibás mell- és combheveder-csatjának átellenőrzését. Az ok: Gál István hadnagy 1982. szeptember 22-én az ejtőernyő nyitásakor kiesett a hevederből és életét veszítette. Az átvizsgált új RS-4/4, valamint a nagyjavított és felújított RS-4/3 hátejőernyőkkel a parancsnok ejtőernyős helyettese által kiválasztott, nagy tapasztalattal és ugratóparancsnoki minősítéssel rendelkező ejtőernyős-oktatók beugrást, illetve ellenőrző ugrást hajtottak végre. Az állomány ismét csak az átvizsgálások eredményes végrehajtása után ugorhatott ezekkel a típusokkal.

Az 1970-es évek végétől 1987-ig a rossz előjárói döntés miatt a felderítő-zászlóaljnál az ÖKP szerint az ejtőernyős-kiképzés során csak bekötött vagy stabilizátoros ejtőernyős ugrásokat lehetett (kellett) végrehajtani. Kézi kioldásos ugrásokat csak az ugratóparancsnoki kiképzésben részesülő tiszti, tiszthelyettesi állomány hajthatott végre.

1988-tól az ejtőernyős-szolgálat vezetésében változás történt: Mucsi János őrnagyot nevezték ki a parancsnok ejtőernyős helyettesévé. Ejtőernyős beosztásba kerültek: Ölvedi János és Dér László törzsszáslósok. 1988-tól a hivatásos állomány részére a katonák ugró felkészültsége alapján éves, személyre szóló tervezés után engedélyezték a kézi kioldású ugrásokat. Ebben az évben a siklóejtőernyők különböző típusait ugrották be.

A Mi-8 típusú helikopterek üzemórájának vészes csökkenése és a takarékoság miatt a hivatásos állomány ugrásaihoz Ka-26 és Mi-2 típusú

helikoptereket biztosítottak. Ezzel a tisztek, tiszthelyettesek kézi kioldásos ugrásainak száma lényegesen megnőtt és a kiképzésük színvonala nagyot fejlődött.

1989–90-ben megtörtént a hivatásos állomány egyes tagjainak a siklóejtőernyőre történő kiképzése, és így a különböző bemutatókon már ezekkel az ejtőernyőkkel ugrottak.

1991-től elrendelték az új, nagy teljesítményű amerikai és német ejtőernyőkkel a távrepülésű kísérleti ugrásokat. Mucsi János őrnagy vezetésével Bozóki Zsolt, Ölvedi János, Dér László, Réczi Attila, Varga Tamás, Hirschler Gábor hajtották végre ezeket a feladatokat. Először Mucsi János őrnagy és Bozóki Zsolt őrmester hajtott végre 3500 méter magasságból ugrást, és mintegy 15 km távolságot tettek meg a földet érésig.

1994 májusában 4800 méter magasságból Cegléd felett ugrott ki Mucsi őrnagy, Dér és Ölvedi zászlós; az ejtőernyő azonnali kinyitása után a szolnoki sportrepülőtéren szálltak le.

1993-ban Simon László őrmester sportugrás közben, a zuhanás alatt összeütközött egy másik, a szolnoki repülőklubhoz tartozó ugróval. Olyan súlyos fejsérülést szenvedett, hogy 3 hónappal később meghalt.

Kísérleti ejtőernyős ugrások erdőre

Erdőre való leereszkedéskor 100–150 m magasságban szélirányba kell fordulni és az összezárt lábfejet az akadály felé fordítva kezünkkel védjük arcunkat a fák törzsébe és ágaiba történő ütődéstől.

A kiképzési programban meghatározott bonyolult ugrásokat az állomány addig még nem hajtott végre. A kiképzési ejtőernyős ugrásokat minden esetben olyan terepre terveztük, amelyek nem tartalmaztak sérülést okozó akadályokat.

A komplex harcászati gyakorlatok folyamán is olyan területeket jelöltünk ki, melyeknek biztosítani kellett a sérülésmentes földet érést.

1975. július 30-án az ejtőernyős-szolgálat, kiegészítve a légierő ejtőernyőseivel, módszertani ejtőernyős ugrást tervezett az újszilvási erdőre. Az ugrásokat D-3 típusú irányítható ejtőernyőkkel tervezték. Minden ugrót elláttunk mászókötéllal. Arra szolgált, ha a magas fákon fennakadnak az ugrók, le tudjanak ereszkedni, és a kötéllal az ejtőernyőt is le lehetett húzni a fákról.

Az ugrók vizsgát tettek az erdőre ugrás szabályaiból. Közülük többen fennakadtak a 25–30 méteres fákon, de végül sérülés nélkül végrehajtották a kísérleti ugrásokat. A módszertani ugrás bizonyította, hogy a mélységi felderítőcsoportok kellő felkészítés után, bármikor alkalmazhatók erdőre történő kidobásra.

Az MN 34. Önálló Felderítő Zászlóalj állományából Juhász József őrnagy, Kovács Sándor alhadnagy, Preising Konrád törzsőrmester, valamint Bordás

Emánuel, Borbély Sándor, Végh László, Nemes László és Móré Gyula őrmesterek hajtották végre az erdőre történő ugrást. A légierő állományából Valkó Gyula alezredes, Gajdán Miklós őrnagy, Simon László főhadnagy, Veress Barna őrvezető nem voltak tagjai a kísérleti csoportnak, éppen ezért nem hajtották végre az ugrást.

Egészségügyi alkalmassági vizsgálatok

A tiszti és tiszthelyettesi állomány alkalmassági vizsgálatát a repülőorvosi bizottságok végezték az 1950-es évek elejétől.

Azoknak, akik ejtőernyős orvosi vizsgán egyszer alkalmas minősítést kaptak, nem kellett attól tartaniuk, hogy fél vagy egy év múlva – hacsak nem szenvedtek ugrás közben olyan sérülést, mely alkalmatlanná tette őket a további ejtőernyőzésre –, hogy kikerülnek ugró állományból.

A sorállomány ejtőernyős orvosi vizsgálatát és alkalmasságát az alakulat vezetőorvosa bírálta el. Azok a katonák, akik megkapták az alkalmassági engedélyt, és kiképezték őket, ejtőernyős ugrást végezhettek a teljes katonai idejük alatt.

Az 1960-as években vezették be az évenkénti és félévenkénti szűrővizsgálatokat.

Milyen következményei voltak a mélységi felderítőcsoportok kiképzésére az ilyen irányú túlzott, felesleges zaklatásnak? A tapasztalatok alapján a felderítő katona az első évben alkalmas minősítést kapott. Végrehajtotta az előírt ugrásmennyiséget. A második évben egészségügyi változáson nem ment át, nem sérült meg, mégis letiltották. Az ilyen helyzetbe kerülő katonák a továbbiakban nem maradhattak ejtőernyős felderítőállományban. A második évben már előfordult, hogy 20-30 fő is alkalmatlan minősítést kapott. Az időszak végén a felderítőcsoportok egy részét gépkocsin kellett kiszállítani a földet érési területre.

Ennek az áldatlan állapotnak vetett véget a parancsnok ejtőernyős helyettese, mert az orvosi vizsgálat helyett elrendelte az ugrás előtti kikérdezést, így csak azokat a katonákat vizsgálhatták meg, akik panasszal éltek a kikérdezésen.

Az ejtőernyős-kiképzés során előforduló események

A kétéves ciklus alatt a sorkatonák az első évben 20-25 ejtőernyős ugrást, a második évben 15-20 ugrást hajtottak végre. Így a hét év alatt 40-45 ugrásuk volt. 1967-ben 5435 ugrás történt, összesen hét sérüléssel járó baleset következett be. Ez annyit jelentett, hogy 776 ugrásra jutott egy baleset. A balesetek okait

vizsgálva sok mindent figyelembe kell venni, és a tapasztalatok értékelése után lehet a megfelelő következtetéseket levonni.

Elsősorban a fejsérülések voltak gyakoriak. A kecskeméti ejtőernyős összevonáson történt egy súlyos fejsérülés. Egy mélységi felderítő katona, aki már több száz ugrással rendelkezett, hanyatt helyzetben ért a repülőtér betonjára, és olyan erővel csapódott oda, hogy elvesztette az eszméletét. A fejbédője megsérült, a fejéből ömlött a vér. A fejbédő gumija szakadt el, mint kiderült korábban dróttal pótolták. Nem kapott levegőt és közel volt a fulladáshoz. Ezt az eseményt kielemezve javasoltuk a bukósisak rendszeresítését. Ezután megszűntek az agyrázkódásos sérülések.

1966. április 1-jén az MN 34. Önálló Felderítő Zászlóalj törzsfőnöke válltörést, 1966. július 12-én az alakulat politikai helyettese térsérülést, 1967. április 12-én pedig az alakulat parancsnoka szenvedett lábtörést.

Az előljáró MNVK 2. Csoportfőnökség osztályvezetője igazoló jelentést kért a parancsnok ejtőernyős helyettesétől. Mi az oka, hogy a hivatásos állományból csak a parancsnoki állomány sérült le, és három rendkívüli eseményt produkáltak? A válasz egyértelmű volt. Nem vettek részt a tiszti állománynak kötelezően előírt testnevelési foglalkozásokon, és az ejtőernyős ugrások előtt kötelező előkészítő foglalkozásokon sem. Azzal a téves felfogással, hogy ők főnökök. Az ejtőernyős ugrásnál nincs rendfokozat, és a beosztás sem számít, ezt sérülésükkel bizonyították.

Összehasonlító kimutatás az MN 34. Önálló Felderítő Zászlóalj és az MHSZ keretein belül végrehajtott ejtőernyős ugrások alkalmával történt sérülésekről és katasztrófákról (16 év alatt történt rendkívüli események):

34. Ö. E. Z. JUHÁSZ JÓZSEF ŐRNAGY				MHSZ CSABAI ISTVÁN				
ÉV	UGRÁSOK SZÁMA	SÉRÜLÉS	KATASZTRÓFÁK SZÁMA	ÉV	UGRÁSOK SZÁMA	SÉRÜLÉS	KATASZTRÓFÁK SZÁMA	MEGJEGYZÉS
1961	1452	7	–	1951	9118	66	–	
1962	2146	4	–	1952	8454	62	–	
1963	2326	11	–	1953	7236	49	1	
1964	5125	4	–	1954	6250	54	2	
1965	5135	2	–	1955	4936	55	1	
1966	5116	4	–	1956	5720	45	1	
1967	5430	7	–	1957	7560	39	3	
1968	5628	8	–	1958	7419	37	2	
1969	4181	6	–	1959	8105	35	–	
1970	5438	2	–	1960	13 160	30	1	
1971	6167	1	–	1961	10 101	24	3	
1972	7295	1	–	1962	11 652	34	3	
1973	7650	6	1	1963	24 302	44	–	
1974	5742	–	–	1964	19 735	19	2	
1975	5138	–	–	1965	18 213	21	–	
1976	4367	1	–	1966	24 885	22	2	
16 év	78 336	64	1	16 év	186 846	636	21	
Egy s-re	1225	1	–	Egy s-re	2938	1	–	
Sport katasztrófa		1	–	–	–	–	–	
Kiképzési kat.		–	–	–	–	–	–	
Szolnok, 1968. január 10. J u h á s z J ó z s e f őrnagy: pk. ejtőernyős h.				Budapest, 1967. augusztus 30. N a g y B é l a őrnagy re. osztályvezető				

Az MN 34. Önálló Felderítő Zászlóalj ejtőernyős helyettesei, illetve ejtőernyős-szolgálat főnökei 1960-tól 2000ig:

- 1960–1964: Valkó Gyula alezredes (őrnagy);
- 1964–1977: Juhász József ezredes (őrnagy);
- 1977–1978: Hüse Károly őrnagy (századosként, 1973–1977 között az MN 27. Önálló Mélységi Felderítő Század ejtőernyős-szolgálatának főnöke volt);
- 1978–1987: Kovács Sándor alezredes (őrnagy);
- 1987–1996: Mucsi János ezredes (alezredes);
- 1996–2000: Kiss Antal őrnagy.

SPECIÁLIS KATONAI TEREPTANKIKÉPZÉS

Dr. Lits Gábor

A katonai tereptan a mélységi felderítők felkészítésén belül, tekintettel a feladat különleges jellegére, fő kiképzési ágat képviselt. A képzést a tantermi, elméleti

oktatáson túl gyakorlati foglalkozások egészítették ki. Ismeretanyaga beépült a végrehajtandó feladatok rendszerébe, így a mélységi kiképzés szinte valamennyi területének fontos részét képezte.

A kitűzött célok elérése érdekében az alábbi főbb területeket oktatták és gyakorolták.

TEREPISMERET, TÁJÉKOZÓDÁS, REJTETT MOZGÁS

Miután a mélységi felderítő katonák az ellenség mélységében, szinte teljesen ismeretlen, főleg erdős-hegyes terepen és alapvetően éjszaka tevékenykedtek, a terep ismerete, felderítése, a tájékozódás, a terepen való rejtett mozgás kiemelten fontos elméleti és tereptani ismereteket kívánt.

A terepismeret keretében elméletben, de főleg gyakorlatban megismerték és tanulmányozták a terep különböző természetes és mesterséges elemeit: a domborzatot (lejtés, meredekség); a vizeket (mélység, sebesség, szélesség, part- és mederviszonyok, hidrotechnikai építmények); a növényzetet (erdő-sűlség, álcázási és rejtési viszonyok); a településeket, ipari létesítményeket; a közlekedési hálózatokat (utak, vasutak, repülőterek); a talajviszonyokat.

A terepen való tájékozódás keretében fő feladat az álláspont (a tartózkodási hely) pontos meghatározása volt, a világtájakhoz, a környező fontos tereptárgyakhoz, a domborzathoz viszonyítva, minden körülmények között (éjszaka, télen, erdős-hegyes terepen). Ezen belül a katonák megtanulták a világtájak meghatározását; a tájékozódást térkép alapján; a térkép tájolását; az álláspont meghatározását és a környező terep azonosítását. Megismerték az éjszakai tájékozódás sajátosságait; a tájékozódást erdős-hegyes terepen; nagyobb településeken; a téli tájékozódás jellemzőit és a tájékozódást terepen, térkép alapján.

TEREPTÁRGYAK AZONOSÍTÁSA, CÉLOK HELYÉNEK MEGHATÁROZÁSA, REJTETT MENETEK VÉGREHAJTÁSA

A felderítő katonáknak az ellenség mélységében való tevékenysége során, a felderítéssel összefüggésben számos mérési feladatot kell elvégezniük a terepen és a térképen. A helyváltoztatást menettel, többnyire éjszaka hajtják végre. A felderített célok adatait rejtjelzett földrajzi vagy teljes derékszögű síkkoordinátákkal, illetve polárkoordinátákkal kell megadni rádió a központ számára.

Ezen feladatcsoporton belül a mélységi felderítő katonák megtanulták a hossz- és időmérést:

- Célfeladatok keretében: a távolságok és magasságok meghatározását; a vízsebesség mérését; az erdők jellemző adatainak meghatározását.
- A célok helyének meghatározását: földrajzi koordinátákkal, derékszögű síkkoordinátákkal és polárkoordinátákkal; célok megjelölését térképen, rádióon megadott koordináták alapján.
- A 39/49 mintájú tájolóval végezhető műveleteket; a mágneses azimut- és irányszögek kitűzését és mérését.
- A 6×30 és 8×30 típusú tábori távcső, az ET-78 lézertáv mérő kezelését és használatát figyelési és mérési feladatok végrehajtásánál, vízszintes és magassági szögek mérését távcsővel; a vonásképlet alkalmazását objektumok, célok távolságának és magasságának megállapításánál.
- Menetvonal-vázlatok készítését, valamint menetek végrehajtását mágneses azimutok alapján.

A MAGYAR NÉPHADSEREGBEN HASZNÁLT ÉS ALKALMAZOTT KATONAI TÉRKÉPEK ISMERETE, AZOK HASZNÁLATA

A felderítő katonáknak már a feladat végrehajtása előtt ismerniük kellett a tervezett működési térség (körlet) terepének katonaföldrajzi és minőségi jellemzőit, a különböző meglévő természetes és mesterséges, polgári és katonai objektumok pontos térbeli helyét, kiterjedését, főbb elemeit.

A tervezett tevékenységi terület hadműveleti, hadászati szintű távolsága (esetenkénti elérhetetlensége) miatt ez csak úgy volt megvalósítható, ha ehhez a terület jellemzőit pontosan ábrázoló korszerű térképekkel rendelkeztek, azokat előzetesen tanulmányozták, megtanulták azok használatát és alkalmazását, a térképpel történő felderítés feladatait.

Ezért a mélységi felderítő katonák megismerték és elsajátították a Magyar Néphadseregben, is rendszeresített 1:25 000, 1:50 000, 1:100 000 méretarányú Gauss–Krüger-koordinátákkal rendelkező katonai térképek használatát, azok szelvényezési rendszerét. A térképek jelkulcsrendszerét: vizek és hidrotechnikai létesítmények, növényzet, talaj, települések, ipari üzemek, vasutak, drótkötélpályák, autópályák, műutak, geodéziai pontok, határok ábrázolását a térképen, és a térképek névrajzát valamint a térkép keretén kívüli gyámrajzi anyagot, azok használatát.

A felderítő katonák megtanulták és gyakorolták a térképekkel (és a térképen) végrehajtandó feladatokat, a célok és objektumok pontos helyének földrajzi és derékszögű síkkoordinátákkal, valamint polárkoordinátákkal történő meghatározását, megadott koordináták alapján célok térképen történő bejelölését, meghatározását.

LÉGI FÉNYKÉPEK ISMERETE ÉS ALKALMAZÁSA

A légi fénykép – mindenekelőtt a felderítés számára –, különösen alkalmas a terep tanulmányozására, értékelésére, információk szerzésére. A légi fénykép a térképhez viszonyítva tartalmilag többet nyújt. A terepet felülnézetben, képi formában hűen tükrözi, annak minden részletét szemléletesen ábrázolja, a legfrissebb helyzetet tartalmazza, tárgyilagos információt ad. A légifénykép-párok térhatású vizsgálatával a domborzat és a tereptárgyak plasztikusan szemléltethetők.

Mindezek alapján a légi fényképek ismerete és alkalmazása – a Magyar Néphadsereg csapatainál egyedülállóan – a mélységi felderítő katonák számára külön oktatás tárgyát képezte. (Ilyen jellegű oktatás csak az Egyesített Tiszti Iskola és a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia keretein belül folyt, az ezzel kapcsolatos feladatokat az MN Térképészeti Intézet végezte).

A katonák megismerték és megtanulták a légi fényképek méretarányának meghatározását, az északi irány megállapítását, felszerkesztését; az objektumok koordinátáinak légi fényképen történő meghatározását; a légi fényképek terepi és katonai értékelését.

A légi fényképek értékelése nagyítók, mérőeszközök (körző, vonalzó), valamint kézi és tükrös sztereoszkópok segítségével, alkalmazásával történt.

A légi fényképeket és a légifénykép-párokat valamint a tükrös sztereoszkópokat – személyes kapcsolat révén – kölcsönhasználat alapján az MN Térképészeti Intézet bocsátotta rendelkezésre.

A NYUGATI HADSEREGEK ÉS A NATO-ERŐK TÉRKÉPEINEK ISMERETE

Miután a mélységi felderítők feladataikat tervezetten idegen országok, főként Ausztria, Nyugat-Németország, Olaszország területein hajtották volna végre – az MN térképeihez hasonlóan –, meg kellett ismerniük ezen országok katonai térképeit, az azokon való tájékozódást, azok használatát és alkalmazását. Ugyancsak ismerni kellett a NATO-ban rendszeresített univerzális transzverzális merkátor (UTM) vetületi rendszerű katonai térképeket is, azok alkalmazását, felhasználását.

Ez a téma az MN csapatainál és az iskolákon teljesen ismeretlen volt. Az UTM-térképek oktatása, elméleti ismertetőjellel, egyedül a ZMKA-n történt.

Az UTM-rendszerű NATO-térképek gyakorlati alkalmazásának ismerete és oktatása egyedül a mélységi felderítő-zászlóaljnál történt. Ez is úgy vált

lehetővé, hogy a zászlóalj egyik tisztje az UTM-térképek használatát egyetemi diplomamunkaként feldolgozta és az ott szerzett ismereteket gyakorlatban a katonák oktatásánál felhasználta. Az oktatáshoz szükséges külföldi és NATO-térképeket, külföldi beszerzésekből az MNVK 2. Csoportfőnökség biztosította.

Ezen oktatási témakörön belül a katonák megismerték Ausztria, NSZK, Olaszország topográfiai és katonai térképeit, a térképek szelvényezését, azok tartalmi anyagát, jelkulcsát, a célok meghatározását. (A nyugati katonai térképek valójában a polgári topográfiai változatok katonai hálózattal történő felülnyomásával készültek, ezért jelentősen nem tértek el az MN-ben rendszeresített katonai térképektől.)

Kiemelten nagy jelentősége volt a NATO-országokban egységesen rendszeresített UTM vetületi rendszerű katonai térképek jellemző adatainak, jelkulcsának, valamint az UTM keresőhálózati rendszer használatának.

A felderítő katonák meg tudták állapítani UTM-koordinátákkal a célok helyét, és képesek voltak Gauss-Krüger-koordinátákra történő átalakítására és azok rádióval való leadására.

Ezeket a foglalkozásokat megfelelő gyakorló terep hiányában főként tanteremben hajtották végre, de a koordináták átalakítását és rádióval történő leadását, „fadugós módszerrel”, a gyakorlatokon sajátították el.

A katonai tereptan oktatásához az MN-ben alkalmazott tájolók, távcsövek, katonai térképek, az MNVK 2. Csoportfőnökség által biztosított nyugati és NATO-térképek, valamint az MN Térképészeti Szolgálat és Térképészeti Intézet által kölcsönhasználatra átadott oktató falitáblák, légi fényképek és tükrös sztereoszkópok álltak rendelkezésre.

1970-ben az MN Térképészeti Szolgálat a katonai tereptan minden területére kiterjedő többnapos ellenőrzést tartott, mely során a mélységi felderítő katonák, az MN többi csapataihoz viszonyítva, kiemelkedően magas eredményeket értek el.

A katonai tereptan, a teljesség igénye nélkül, több-kevesebb sikerrel, ilyen célkitűzésekkel, feladatokkal és törekvésekkel igyekezett részt venni a mélységi felderítő katonák alkalmazásra történő felkészítésében.

KÜLÖNLEGES MŰSZAKI KIKÉPZÉS, A MÉLYSÉGI FELDERÍTÉS MŰSZAKI BIZTOSÍTÁSA

Dr. Lits Gábor

A felderítőcsoportok tevékenységének műszaki biztosítása, a különböző műszaki jellegű építési, aknatelepítési és mentesítési feladatok és rombolások végrehajtása meghatározó jellegű, kiemelt tevékenység volt.

A katonákat fel kellett készíteni saját tüzelőállások, rejtekhelyek, fedezékek, különböző célú figyelőhelyek építésére, azok tökéletes álcázására; robbanó és nem robbanó műszaki záruk telepítésére, hatástalanítására; az ellenség által telepített műszaki zárokon történő átjutásra; különböző robbantási feladatok végrehajtására; vízi akadályokon történő átkelésre; tömegpusztító fegyverek hatástalanítására; a felderítőcsoport- és -osztaggyakorlatok műszaki biztosítására.

Ezen feladatok végrehajtásához – a hadseregben meglévő eszközökön (aknák, robbanóanyagok, átkelőeszközök) kívül – cseh típusú, három módon (ásóként, kapaként, lapátként) használható összezsukható gyalogsági ásó, zsebben hordható „partizánfűrész”, „kétélű” aknakereső utásztőr (amelyet az első években ejtőernyős törként is alkalmaztak) és rugós bicska (tőr) állt rendelkezésre.

FIGYELŐHELYEK, FEDEZÉKEK ÉPÍTÉSE, REJTÉS ÉS ÁLCÁZÁS

A figyelési, felderítési feladatok végrehajtása során kiemelt jelentőségű volt a különböző figyelőpontok, rejtekhelyek, fedezékek, állások kiépítése, amely egyben biztosította a katonák rejtését, valamint a védelmét is. Ezeken kívül osztagszintű föld alatti objektumokat is ki kellett építeni, melyek a felderítőcsoport bázisát képezték, biztosították az osztag elhelyezését és védelmét.

A természetes álcázásnak biztosítania kellett a felderítőcsoportok rejtett tevékenységét, az ellenség megtévesztését. A mozgások elsősorban éjszaka történtek. Műszaki munkák végzésénél ügyelni kellett a terep természetes jellegének meghagyására. A felderítő katonák kerülték új csapások létesítését, a növényzet felesleges letaposását vagy irtását.

A katonák az álcázásnál maximálisan kihasználták a terep álcázó tulajdonságait, a helyszíni anyagokat és lehetőségeket. Ezeket a feladatokat a műszaki szakkiképzési foglalkozásokon, a csoport- és osztaggyakorlatokon folyamatosan gyakorolták.

Gyakorlati tapasztalat: az eredményes álcázás jó példáját mutatta 1964-ben egy a belügyminisztérium (BM) szerveivel közösen végrehajtott gyakorlat. Ennek során a BM szakemberei (rendőrök, nyomozók, határőrök) egy megadott erdős-hegyes terepen, napokon keresztül keresték, kutatták a felderítő katonákat, de senkinek nem akadtak a nyomára, pedig mindannyian ott voltak.

AKADÁLYOK, MŰSZAKI ZÁRAK TELEPÍTÉSE ÉS MENTESÍTÉSE

A felderítőcsoportok tevékenységét nagy mértékben befolyásolják az ellenség mélységében meglévő természetes akadályok és az ezekkel összhangban létesített robbanó és nem robbanó műszaki záruk.

A műszaki zárás keretén belül a katonák megtanulták a gyalogsági taposó (GYATA-64), az érintő, botlódrótos (POMZ-2) gyalogsági és az UKA-63 típusú harckocsi elleni aknák telepítését, valamint ezek mentesítését is (aknakereső tör, dobókörte nyújtott töltetek segítségével). Gyakorolták a különböző aknák „meglepő aknaként” történő alkalmazását.

A katonák az akadálytelepítésen belül főként az egyszerű drótakadályok, fa-, kő- és sziklatorlaszok alkalmazását sajátították el.

Gyakorlati tapasztalat: 1962-ben a budai hegyekben végrehajtott éjszakai foglalkozáson aknákkal, drótakadályokkal biztosított vezetési pontot kellett a felderítőcsoportnak rejtve megközelíteni. A feladat végrehajtása közben az egyik ellenőrző előjáró (az akkori parancsnokhelyettes) „becsörtetett a területre”. Az egyik botlódrótos POMZ-2 érintőakna „elindult” és a 2 kg-os aknatest úgy vágta állon, hogy napokra betegállományba került. Szerencsére az akna töltete gyakorló volt.

ROBBANTÁSI, ROMBOLÁSI FELADATOK

A műszaki kiképzésen belül kiemelt feladatot jelentett a különböző robbantási, rombolási feladatok végrehajtása.

A kiképzés folyamán a katonák megismerték az MN-ben rendszeresített robbanóanyagokat, azok egyes, vagy idomtöltetként (nyújtott vagy összpontosított) történő alkalmazását. Elsajátították a tűzzel való gyújtás módjait és eszközeit (időzített gyújtózsínór, utászgyutacs, durranó gyújtózsínór), a szerelt gyutacsok és töltetek készítését, a villamos gyújtás módjait és eszközeit (villamos gyutacsok, villamos gyújtóhálózatok, áramforrások).

A felderítő katonák a robbanóanyagok és robbantási eszközök hagyományos ismeretein túl begyakorolták a robbanóanyagok összpontosított, nyújtott vagy idomtöltetként való alkalmazását. Ezeket elsősorban, hadszíntéri

objektumok, közlekedési vonalak (utak, hidak, alagutak, átereszek, vasútvonalak), az ellenség utánpótlási rendszereinek, üzemanyag-ellátó vezetékeinek, repülőtereinek bénítására, rombolására, valamint útzárak (kőomlások, torlaszok) létesítésére alkalmazták.

Kiemelt feladatot jelentett – főként az első időszakban, 1960–65 között – a házilag robbantási módszerek kidolgozása, valamint a helyszínen beszerezhető robbanóanyagok alkalmazása. Ennek reprezentánsai voltak: a nitrogén műtrágya robbanóanyagként való felhasználása, a különböző egyszerű módszerekkel történő robbantások végrehajtása. Ekkor dolgozták ki és végrehajtásra – az MN-ben elsőként – a rádióval nagy távolságra történő távrobbantás elméletét, és alkalmazták a módszert a gyakorlatban.

A gyakorlatok robbantási feladataira történő felkészülés a műszaki mintakertben történt, ahol a katonák gyakorolták a különböző töltetek összeállítását, azok különböző idomokra történő felszerelését, a gyújtóhálózatok elkészítését és alkalmazását – mindezt természetesen imitációs eszközökkel.

Az MN a közlekedési hálózatok, vasútvonalak rombolásának gyakorlására PIKO rendszerű modellvasút-hálózatot szerzett be.

Gyakorlati tapasztalat: a vasútvonalak „rombolása” a sínektől számított 50 méteres távolságban történt. Előfordult, hogy a vonatok megálltak és riadóztatták a belbiztonsági erőket. A rombolási feladatok végrehajtását – bár biztonsági távolságon túl és főként imitációs eszközökkel történtek –, erősen korlátozták. A katonák az éles robbantási feladatokat (nem rombolási céllal) megfelelő gyakorlóterepen, továbbra is gyakorolták.

A rombolási, diverziós jellegű feladatok végrehajtása az első, megalapozó időszakban, 1960–65 között – kellő tapasztalat és a civil társadalomra gyakorolt hatás ismeretének hiánya miatt – igen nagy változatossággal és az éles helyzeteket megközelítő hatékonysággal folyt. Ezt a tevékenységet a későbbiek folyamán a felmerült problémák miatt vissza kellett fogni, és főként imitációs eszközökkel lehetett csak végrehajtani; éles végrehajtás csak gyakorló terepeken történhetett.

TÖMEGPUSZTÍTÓ FEGYVEREK (TÖPFE) ELLENI VÉDELEM

Mivel a felderítőcsoportokat az ellenség mélységében végrehajtandó felderítő és rombolási feladatokra alkalmazták a TÖPFE elleni védelem nem tartozott a fő kiképzési ágak közé.

A TÖPFE elleni kiképzést valójában a műszaki kiképzéshez csatolták, a műszaki főnök irányítása és felügyelete alatt. A kiképzés általános részét (egyéni védőeszközök felvétele, használata) az alegységek végezték, a gázkamra-

gyakorlatot a vegyivédelmi tiszthelyettes, a sugármérő műszerek ismertetését, használatát, illetve ariadókor végrehajtandó feladatokat és a mentesítés végrehajtását a műszaki főnök oktatta.

A katonák elméleti oktatás és gázkamra-gyakorlatok keretében megismerték a vegyi mérgező anyagokat, azok hatását és semlegesítését. Gyakorolták az egyéni védőeszközök használatát, és az azokban rövidebb-hosszabb ideig való tartózkodást, meneteket, lövészeteket, harc feladatok végrehajtását. A katonák képessé váltak a vegyi-, sugárhelyzet felmérésére, vegyi-, sugárellenőrzés és -mentesítés végrehajtására.

A '60-as évek végén terjedt el atomaknák létrehozásának és a feltételezett hadműveleti irányban való telepítésének híre. Ezek felderítésére és elhárítására Magyarországon is létrehoztak – a szentesi műszaki dandárnál – egy „atomakna kiképző központot”, amelynek feladata volt ezen eszközök telepítésének, rejtésének bemutatása, felismerésének és elhárításának oktatása. Ezeken a tanfolyamokon a mélységi felderítő-zászlóaljtól a műszaki főnök vett részt. Ettől kezdve az atomaknák felderítése, tűzzel való megsemmisítése, késleltetése, rongálása, működésének megakadályozása a TÖPFE keretén belül fő kiképzési feladatot jelentett.

A későbbiek során – az atomaknák létezésének bizonytalan volta miatt –, a képzésnek ez a formája veszített jelentőségéből, és csupán elméleti jellegű oktatás tárgyát képezte.

GYAKORLATOK MŰSZAKI ELŐKÉSZÍTÉSE

A felderítő katonák csoport- és osztaggyakorlatra történő felkészítése a műszaki mintakertben, saját erőből felépített szabadtéri terepasztalokon történt. A terepasztalok 8×4 m-es nagyságú, 0,5 m mély, homokkal feltöltött betontechnők voltak. Ezeken a terepasztalokon, a gyakorlatot megelőzően, légi fényképek, térképek alapján az alegységparancsnokok méretarányosan felépítették a gyakorlat főbb terepi mozzanatait. A terepasztal kialakítását megelőzően légifénykép-párokon, tükrös sztereoszkópok segítségével tanulmányozták a domborzati viszonyokat és az évszaknak megfelelő növényzetet, rejtési viszonyokat. Ezeken az asztalokon a kirakási körletet, menetvonalakat, a működési körletet és a környező térséget (házak, utak, folyók, fák) makettek segítségével valóságként ábrázolták.

A parancsnokok a terepasztalokon súlykolták be a gyakorlat mozzanatait, ütemeit, a menetirányokat, a végrehajtandó feladatokat.

Természetesen a felkészítésen belül ez a mozzanat „komplex feladatként” jelentkezett, a gyakorlat műszaki előkészítésén kívül magába foglalta a felderítés és kiképzés többi területét is.

VÍZI ÁTKELÉS ÉS BÚVÁRKIKÉPZÉS

A műszaki kiképzés fontos részét jelentette az álló- és folyóvizek felderítése, a vízen és víz alatt történő átkelések végrehajtása, valamint a hidrotechnikai objektumok víz alatt történő felderítése, romboláshoz való előkészítése.

A vízi kiképzés és a vízen történő átkelés oktatásához a műszaki alapképzettségű felderítőtisztok és -tiszthelyettesek révén megvolt a szükséges szakmai képzettség, ismeret.

A katonák megtanulták és gyakorolták a vízen történő átkelést úszva, úszó övvel, mentőmellénnyel (felszerelésüket sátorlapban maguk előtt tolva), úszóruhával (mellig érő gumiruha, mentőövvel, evezőkkel), gumicsónakkal, kifeszített kötél segítségével és szükséganyagokkal.

A víz alatti búvárkiképzés már nagyobb gondot okozott. Szentesen a műszaki dandárnál működött egy búvárkiképző központ medence jellegű oktatással. Ott is főként a békaember-felszereléssel való „búvárkodást” és a harckocsiból víz alatt történő kimenekülésre kifejlesztett IP-46 típusú mentő búvárkészülékek használatát oktatták, amellyel maximum 5 m mélységig lehetett merülni (az oxigént nem sűrített levegő, hanem víz hatására beindult vegyi folyamat biztosította). Az MN-ben könnyűbúvár-készülék ekkor, kísérleti jelleggel, egyedül a folyami flottillánál volt, de még nem alkalmazták, ismereteink szerint erre a későbbiekben sem került sor. Így az alakulat könnyűbúvár-készülékekkel és az ehhez szükséges kiképző állománnyal nem rendelkezett.

A szentesi kiképzőközpontban 2×2 hetes tanfolyamon részt vett műszaki képzettségű tiszt oktatta, vezette és irányította a búvárkiképzést békaember-felszereléssel és az IP-46 harckocsi-mentőkészülékkel.

Ahhoz, hogy a könnyűbúvár-kiképzést is meg lehessen tartani, a felderítő-zászlóalj kapcsolatot épített ki az MHSZ szolnoki könnyűbúvár-szakosztályával. Ennek keretében, a zászlóalj egyik tisztje télen, víz alatti tájékozódás tárgykörében 80 órában foglalkozásokat tartott a szakosztálynak.

Vízi kiképzés, Ercsi (1962)

Búvárkiképzés a Mályi-tavon (1970)

Búvárkiképzés a Mályi-tavon (1970)

Ezt követően a nyári búvártáborokat már közösen tartottuk főként a Mályi-tavon, amely akkor az ország egyik legmélyebb és legtisztább tava volt. Az MN szállította a résztvevőket, közösen építettünk tábort, a szakosztály adta a könnyűbúvár-felszereléseket, az alakulat meg IP-46-ot és a kiképzésben is segítettek. Így sikerült a búvárkiképzést – megfelelő felszerelés hiányában – életszerűvé varázsolni.

Amíg az alakulat Budapesten volt a vízi kiképzéseket és átkeléseket, a Dunán, amikor Szolnokra került a Tiszán, valamint a Holt-Tiszán, a búvártáborokat a Nyékládházi-tavakon és a Mályi-tavon tartották.

A vízi és búvárkiképzéshez saját erőből mindössze úszóruha, gumicsónak, IP-46 búvár mentőkészülék és mentőmellény (ami az ejtőernyős-kiképzésnél is használatos volt) állt rendelkezésre. Mindezekkel együtt a felderítő katonák a 2. kiképzési év végére képesek voltak folyó- és állóvízakadályokon, a víz felszínén és a víz alatt történő átkelésre, víz alatti felderítésre és rombolási feladatok végrehajtására.

A katonák közül 20-25 fő több tiszai árvíznél is részt vett – az MHSZ szolnoki könnyűbúvár-szakosztályával közösen –, az árvízvédelmi feladatokban, víz alatti gátépítési munkák végrehajtásában, amit elismerés és árvízvédelmi kitüntetés is bizonyít.

A mélységi felderítés műszaki biztosítása

A mélységi felderítés műszaki biztosításának a feladatok előkészítése és végrehajtása során igen fontos szerepe van. Célja a felderítőerők számára biztosítani, megteremteni a feladat végrehajtásához szükséges műszaki ismereteket és feltételeket.

A felkészülés a műszaki kiképzés keretein belül történik. A felkészítés során a felderítő katonák képessé váltak: figyelőhelyek, fedezékek építésére és álcázására; akadályok, műszaki záruk telepítésére és mentesítésére; különböző robbantási, rombolási feladatok végrehajtására; vízen és víz alatt történő átkelésre, víz alatti felderítésre.

A felderítő katonák műszaki ismeretanyaga messze felülmúlta az MN más csapatainál szolgáló katonák műszaki ismereteit, közel azonos szinten voltak a műszaki katonákkal, több területen még azokat is megelőzték. Ez többek közt annak is volt köszönhető, hogy az alakulatnál több műszaki alapképzettségű felderítőtiszt és -tiszthelyettes szolgált. Ezen ismeretanyagot a katonák a csoport- és osztaggyakorlatokon, a felderítési és szakfeladatok végrehajtásánál a mélységi felderítés műszaki biztosításaként, a rendelkezésre álló műszaki eszközök felhasználásával alkalmazták és hasznosították.

A SPECIÁLIS FELDERÍTŐ HÍRADÁS ÉS REJTJELEZÉS

Vincze Béla

A SPECIÁLIS FELDERÍTŐ HÍRADÁS LÉTREJÖTTE ÉS FEJLŐDÉSÉNEK ÁTTEKINTÉSE

Az 1960-as évek elején a Magyar Néphadsereg fegyvernemeinél és szakcsapatainál jelentős szervezeti és technikai fejlesztés vette kezdetét. A már megalakult első mélységi felderítőszázad zászlóalj szervezetre tért át és 1963-ban, Szolnok helyőrségbe diszlokált. A rádiófelderítő ezred állományából létrehoztak egy önálló rádiófelderítő-zászlóaljat, ami a későbbiekben hadseregközvetlen szervezet lett. A továbbiakban ugyancsak az ezred állományából egy önálló rádiótechnikai felderítő-zászlóaljat hoztak létre. Ebben az időszakban kezdődött el a hadosztály közvetlen felderítőszázadok zászlóalj szervezetté történő átszervezése is. Ezen zászlóaljak szervezetében megjelentek a csapatfelderítő, úszóharckocsi-felderítő, mélységi felderítő- és rádiófelderítőszázadok. Lehet, hogy e fejlődéstörténet nem teljes, de a speciális felderítő híradás áttekintéséhez és megértéséhez szükséges megemlíteni.

A mélységi felderítés fejlődésének történeti áttekintése elválaszthatatlan a speciális felderítő híradás elemzésétől. Fontosságát alátámasztja az a már sokszor unalmasnak tűnő, ám alapvető igazságot tartalmazó tény is, hogyha a mélységi felderítőcsoportok által megszerzett felderítési adatok – legyenek azok a legfontosabb hírértékűek – nem jutnak el kellő időben az intézkedésre jogosult parancsnokhoz, akkor használhatatlan adataikká válnak.

A szolnoki (mélységi) felderítő-zászlóalj állományában először egy híradószakaszt, majd 1965-ben híradószázadot hoztak létre. Az alakulat 1964-ben két fővel, a századdá történő átszervezéskor pedig már több híradótisztrel rendelkezett. Ugyancsak a zászlóalj állományában megjelent egy új szervezet, a híradójavító műhely, ami a későbbiekben középjavító műhelyként funkcionált. Ezek ismeretében nyilvánvalónak tűnik, hogy a speciális mélységi felderítő híradás szakmai alapjait itt dolgozták ki. A zászlóalj híradó állománya lett a hadosztály mélységi felderítőszázadok és adó-vevő szakaszai parancsnoki és távirász állományának kiképző-, továbbképző bázisa.

A mélységi felderítőcsoportok működési körleteikbe történő kijuttatásának legfontosabb módja repülőgéppel, vagy helikopterrel végrehajtott kiszállítást követő ejtőernyős kirakás. A mélységi felderítőcsoportok feladataik végrehajtása során jelentős távolságokat tesznek meg gyalog, felszereléseiket, fegyverzeteiket és egyéb technikai eszközeiket magukkal szállítva. Ezért rendkívül körültekintően kell összeállítani az állomány felszerelésének összetételét, meghatározni súlyát. Ugyanez vonatkozik a felhasználásra kerülő rádiótechnikai eszközökre is. A felderítőcsoportok irányítására és jelentéseik továbbítására csak könnyű, nagy hatótávolságú, önálló akkumulátoros tápegységet tartalmazó, rövidhullámú rádióállomásokat lehet felhasználni. Ezen rádióállomások csak ciklusos, rövid ideig tartó és gyorsadás üzemmód felhasználásával képesek kiszolgálni a mélységi felderítőcsoportok és kiküldő parancsnokságaik közötti összeköttetést a több napra tervezett működés ideje alatt. Ezért az összeköttetés felvételének, lebonyolításának, a táviratok gyorsadással történő továbbítási folyamatának is sajátosnak, időt és akkumulátorkapacitást kímélőnek kell lennie.

Mindezen szempontok következtében alakult ki az, hogy a speciális felderítőhíradás forgalmi szolgálata teljesen eltérő lett a honvédség híradó alakulatai forgalmi szolgálatának szabályaitól. A speciális felderítőhíradás szabályainak kidolgozását, szakmai irányítását és felügyeletét az MNVK 2. Csoportfőnökség, majd jogutódja, a Katonai Felderítő Hivatal (KFH) valósította meg.

Az első önálló mélységi felderítőszázad harcrendbe állításával kezdődött meg az a folyamat, ami a speciális felderítőhíradás kialakulásához vezetett. A

megalakítást követően meg kellett szervezni a mélységi felderítőcsoportok és a rádióközpontok közötti összeköttetést.

Igen sajátos volt abban az időszakban az, hogy a mélységi felderítőcsoportok rádióösszeköttetését biztosító rádióközpontok és állományaik az MN 3. Önálló Rádiófelderítő Ezred híradószázadának alegységei voltak, ez a kettősség egészen 1965 őszéig tartott.

Az MN 34. Önálló Mélységi Felderítő Zászlóalj szervezetében már megtalálható a híradószázad a következő szervezésben:

- parancsnoki rádióállomás: a zászlóalj vezetését biztosította gyakorlatok, kihelyezések alkalmával;
- adó-vevő szakasz: a rádióközpontok és adóállomások távirász állományának kiképzését, kiszolgálását biztosította;
- rádiókiképző szakasz: felderítő-távírási szakasz, amely a három felderítőszázad mélységi felderítőcsoportjainak távirász állományát alkotta. A későbbiekben a felderítő-távírási szakaszok a mélységi felderítőszázadok állományába tartoztak és csak a kiképzésük idejére vezényelték őket a híradószázad állományába;
- központ és vezetékes raj: szintén a zászlóalj vezetését biztosította gyakorlatok, kihelyezések alkalmával;
- megjelent a központi speciális felderítő híradóanyag-javító műhely.

Kezdetben komoly nehézségekkel kellett megküzdeni. A speciális felderítő-híradás megszervezését, kiképzését az önálló mélységi felderítőszázad, később zászlóalj híradófőnöke egy személyben (Tasnádi Tibor főhadnagy), 1964 őszétől egy fő híradó-szakaszparancsnokkal, majd 1965 őszétől három fő fiatal híradótisztel megerősítve (Nagy Sándor, Végvári József és Zátroch Mihály hadnagyok) hajtotta végre. 1966-ban további kettő fő (Kecskés István hadnagy és Seprűs László hadnagy), 1967-ben egy fő (Gönczi Lajos alhadnagy) híradótisztel nőtt a felderítő-zászlóalj létszáma.

A parancsnoki állomány nem kapott kiképzést a rendszeresített technikai eszközök kezelését, üzemeltetését illetően, nem volt érvényben speciális rádióforgalmi szolgálati utasítás, a berendezések többségéhez nem biztosítottak magyar nyelven kezelési, üzemeltetési és karbantartási utasításokat. A zászlóalj vezetése egymást segítve, oktatva és a terepen végrehajtott gyakorlatok tapasztalatait elemezve növelte szakmai ismereteit.

Szakemberek híján az előljárók sem tudtak kellő segítséget nyújtani. A sok nehézség ellenére, ha lassan is, de kezdett kialakulni a speciális felderítőhíradás.

A szakmai felkészültség színvonala akkor kezdett jelentősen emelkedni, amikor 1968-ban a Szovjetunióban speciális híradókiképzésen vett részt Nagy Sándor főhadnagy. Kiadták a speciális rádióforgalmi szolgálat szabályait tartalmazó utasítást, ami által jelentősen megnőtt a gyakorlatokon végrehajtott összeköttetési mutatók száma. 1971-ben Vincze Béla, 1976-ban Kecskés István százados is csatlakozott a speciális tanfolyamot elvégző szaktisztek köréhez.

A SPECIÁLIS FELDERÍTŐ HÍRADÁS FORGALMI SZOLGÁLATÁNAK KIALAKULÁSI FOLYAMATA

A kezdeti időben a mélységi felderítőcsoportok híradását a katonai rádióforgalmi szolgálat szabályainak figyelembevételével szervezték meg. Ez nagy vonalakban azt jelentette, hogy a rádióközpontnak és a mélységi felderítőcsoportnak előre meghatározták azokat a frekvenciákat és hívójeleket, amelyeken az összeköttetést meghatározott időben, a rádióközpont kezdeményezésére fel kellett venni. Ezt követően a felderítőcsoport távirásza gyorsadásban leadta közleményét. Ez a módszer azonban időt és akkumulátorkapacitást igénybe vevő folyamat volt. Alapvetően nem érvényesültek mindazon technikai elemek, amelyek azt szolgálták, hogy az összeköttetés minél rövidebb idő alatt létrejöjjön, kímélve ezzel az akkumulátorok igénybevételét, és nem utolsósorban kizárva az ellenséges rádiófelderítés és helymeghatározás lehetőségét.

A mélységi felderítőcsoportok állományában rendszeresített rövidhullámú rádióállomások akkumulátorai nem engedték meg, hogy folyamatos összeköttetést tartsunk a rádióközponttal. Ugyanakkor azt is biztosítani kellett, hogy amennyiben sürgős, jelentős tartalommal bíró felderítési adat jelentkezik, az a legrövidebb idő alatt a vezetés tudomására jusson.

A végrehajtott gyakorlatok sokasága és a Szovjetunióban elvégzett speciális továbbképzés eredménye hozott közelebb ahhoz, hogy olyan forgalmi szolgálat kerüljön kidolgozásra, amely mindezen feltételnek eleget tesz. Nagyon sokat segített a gyakorlatok megtervezése során az, hogy a hatvanas évek végétől az MN Híradófőnökség havonta frekvencia-előrejelzési grafikont küldött az érintett mélységi felderítőalakulatoknak. Ebben a kiadványban teljesítmény, hatótávolság és napszak függvényében lehetőség volt kiválasztani a felhasználásra kerülő leghatékosabb frekvenciákat. Kezdetben a kiutalt frekvenciákból választhattunk, a későbbiekben pedig a javasolt és kiutalt frekvenciákat és a környezetükben lévő úgynevezett szabad frekvenciákat vettük igénybe. Ez azt jelentette, hogy a mélységi felderítő távirásznak – az ügyelet frekvencia kivételével – előre nem adtuk meg a bejelentkezési

frekvencia adatait, azt rejtve a rádióközpont hívásakor kapta meg. Ekkor lehetett a legoptimálisabb szabad frekvenciát kiválasztani.

A speciális rádióforgalmi szolgálat a következő összeköttetési lehetőségeket biztosította:

- kötelező periódus: ahol előre meghatározott időben, még akkor is, ha nincs a mélységi felderítőcsoportnak jelentenivalója, fel kell venni az összeköttetést;
- egyoldalú összeköttetés: ahol az előre meghatározott időben a mélységi felderítőcsoportnak csak akkor kell felvenni az összeköttetést, ha jelentenivalója van;
- ügyeletes frekvencia: előre meghatározott időpontokhoz kötött frekvenciákon, nappal és éjjel a mélységi felderítőcsoport bármikor bejelentkezhetett és közleményt adhatott le.

Amíg ez az optimális forgalmi, szolgálati rend be nem következett, gyakorlatok, kiképzési foglalkozások sokaságát hajtották végre terepen. Ehhez párosult a későbbiekben a szabad frekvencia-megválasztás lehetősége, ami a rádióhullámok optimális terjedésének és a szabad rádiófrekvenciák kiválasztásának kombinációját jelentette.

Nehéz, küzdelmes évek után, az 1970-es évek második felében a parancsnoki állomány mind az önálló felderítő-zászlóalj, mind pedig a hadosztály felderítő-zászlóaljok állományában felkészültté vált a sorállomány szakmai kiképzésére, a gyakorlatok speciális felderítőhíradásának biztosítására. Ezen időponttól kezdődően a felső vezetés állományában (MNVK 2. Csoportfőnökség) is szakképzett, a speciális felderítőhíradást alapjaiban ismerő és alkalmazó szaktiszt jelent meg, akinek feladata volt többek között a mélységi felderítőegység és -alegységek speciális felderítőhíradásának szakmai felügyelete. Ez a tiszt Nagy Sándor főhadnagy volt, aki 1974-től az MNVK 2. Csoportfőnökség híradóosztályára került, majd őt 1978-ban – a ZMKA elvégzése után – Vincze Béla követte.

Az MN 34. Önálló Felderítő Zászlóalj híradószázada

A hadosztály felderítő-zászlóaljak híradó állományának szakmai felkészítésére, a speciális felderítőhíradás szervezési és biztosítási feladatainak megismertetésére alapvetően az MN 34. Önálló Felderítő Zászlóalj híradó szolgálatánál került sor.

Továbbképzések sorozatával biztosította és fejlesztette a zászlóalj a parancsnoki állomány felkészültségének színvonalát.

Azt is meg kell említeni, hogy a csoportparancsnokok részére is speciális híradó továbbképzéseket tartottunk azzal a céllal, hogy szükség esetén képesek legyenek a mélységi felderítő távírászok helyettesítésére.

A SPECIÁLIS FELDERÍTŐHÍRADÁS TECHNIKAI ESZKÖZEINEK FEJLŐDÉSE

A Magyar Néphadsereg többi fegyvernemeihez és szakcsapataihoz hasonlóan a felderítő híradótechnikai eszközeink zöme a Szovjetunióból került beszerzésre.

A mélységi felderítőcsoportok vonatkozásában:

A mélységi felderítőcsoportok állományában először az R-350 típusú, rövidhullámú, kis teljesítményű, nagy hatótávolságú hordozható rádióállomásokat rendszeresítették.

Ezen rádióállomások kis teljesítményük ellenére, irányított antenna felhasználásával, felületi rádióhullám-terjedéssel mintegy 40-50 km, térhullámú rádióhullám-terjedéssel 500-600 km távolságra tudtak

összeköttetést létesíteni, gyorsadás üzemmódban táviratok adására, távíró üzemmódban közlemények adására és vételére.

A későbbiekben megjelentek az R-350M, az R-354, majd az R-353 típusú rádióállomások, melyek fokozatos fejlesztés eredményeképpen egyre magasabb technikai paraméterekkel rendelkeztek. Ez az összeköttetések számának és minőségének növekedésében is megmutatkozott.

A mélységi felderítőcsoportok belső híradására R-352 típusú hordozható ultrarövidhullámú (URH) rádióállomásokat, majd a későbbiekben korszerűbb eszközöket rendszeresítettek. A mélységi felderítőcsoport belső híradása alapvetően a csoportparancsnok, a rejtett figyelő és az esetenként létrehozott járőr közötti híradást jelentette.

A mélységi felderítőcsoportok technikai utánpótlását biztosító ejtőernyős teherzsák megjelölésére R-128 típusú hordozható URH irányjeladó állomást, megkeresésére R-254 típusú URH irányjelvevő berendezéseket alkalmaztak. A berendezéseket leváltották R-255 MP illetve R-255PP típusú készülékekre. A belső híradást biztosító URH rádióállomás és az irányjelvevő alkalmazásával rossz látási viszonyok esetén megkönnyíthették a csoportgyülekezést.

Külön említést kell tenni a berendezések üzemeltetését biztosító, nagyteljesítményű ezüst-cink akkumulátorokról. Ezen áramforrások szakszerű felhasználása biztosította a több napra tervezett alkalmazás lehetőségét. A berendezések üzemi és tartalék áramforrásokkal rendelkeztek. A felhasznált akkumulátorok utántöltésére a mélységi felderítőcsoportok állományába E-348 típusú kézi akkumulátortöltőt rendszeresítettek, melyet minden összeköttetés után az elhasznált feszültség pótlására használni kellett.

Ezen akkumulátorok szakszerű üzembe helyezése, formálása, feltöltése külön fejlődési folyamat része volt, mivel kezdetben sem szakképesítéssel rendelkező katonák, sem pedig az ilyen típusú akkumulátorok feltöltésére rendszeresített akkumulátortöltők nem álltak rendelkezésre.

A rádióközpontok vonatkozásában:

A rádióközpont (RK) vevőközpontból és adóközpontból (adóállomásból) állt.

A vevőközpont: mozgó állomás, melynek főbb berendezései: vevőállomások, szélessávú antennaerősítő, rádióközpont, magnetofon, valamint a kiszolgáláshoz szükséges hordozható áramforrás és antennarendszer. A vevőberendezések R-250M típusú, nagy érzékenységgű rövidhullámú berendezések voltak, melyek hatásfokát SZAE-62 antennaerősítő növelte.

A rádióközpontot R-351, később R-351M, majd a továbbiakban R-355, illetve R-355M típusú berendezések jelentették.

A gyorsadás felvételét P-181 típusú viaszlemezes, azt követően P-182 típusú normál magnetofonok biztosították, melyek képesek voltak a

gyorsadással továbbított táviratok magasabb sebességi fokozaton történő rögzítésére, majd alacsonyabb sebességű fokozaton üzemelve lehetővé tették a morzejelek kézzel történő rögzítését. A vevőközpontok technikáját egyedi készülékeként szerelték be. Az állomások beépítését és előkészítését az MN 34. Önálló Mélységi Felderítő Zászlóalj híradóműhelyében hajtották végre. Mind a zászlóalj, mind a hadosztályok felderítő-zászlóaljai részére is itt építették be a vevőközpontokat. Ez komoly munkát jelentett a híradóműhely beosztottai számára. Szervezeti változások is történtek. A későbbiekben középjavító műhelyként funkcionált, és feladata volt a speciális híradó technikai eszközök középszintű javítása mind a zászlóalj, mind a hadosztályközvetlen felderítő-zászlóaljak mélységi technikáját illetően. A feladat fontosságát bizonyította, hogy ez a középjavító műhely önálló század szervezetre tért át és Szombathely helyőrségbe diszlokált.

A későbbiekben beszereztek egy készlet R-361 típusú rádióközpontot, ami kamion nagyságrendű, több vevőmunkahelyet magába foglaló állomás volt. Sok esetben nehézséget okozott a terepen történő mozgatása, megfelelő települési hely kiválasztása. Az állomás egy hadászati felderítő rendszerből kiragadott típus volt, nem igazán illett bele az önálló mélységi felderítő-zászlóalj keretébe.

Az adóközpont, az adóállomások beépített, mobil rádióállomások, R-118 BMV/G, illetve R-102 I/G típusúak voltak. A rádióállomásokból csak a rádióadók kerültek felhasználásra, általában vezetéken történő távvezérléssel. Ezen rádióadók biztosították a mélységi felderítőcsoportok felé a híradást. Az állomás antennarendszere és hordozható aggregátorai a folyamatos üzemeltetést biztosították.

A későbbiekben az MN 34. Önálló Felderítő Zászlóalj állományában megjelentek az R-830, majd az R-140 típusú adóállomások, melyek lényegesen nagyobb teljesítményükkel megbízhatóbb összeköttetés létesítését tették lehetővé.

Tekintsük át, egy összeköttetés felvételének folyamatát, amiből közérthetőbbé válik az egyes berendezések funkcionális feladata. Az összeköttetés felvételének időpontjában a rádióközpont távírása az előre meghatározott frekvencián – távíró üzemmódban – megkezdte hívni a mélységi felderítőcsoport távírását. A hívójelekhez kapcsolt ötjegyű számcsoporthozban – rejtve – megadta a rádióközpont és a mélységi felderítőcsoport távolságának megfelelő, legoptimálisabb szabad frekvenciát. A mélységi felderítőcsoport távírásának kellett lehangolnia adóját, majd válaszolt a rádióközpont felé. Ez a válasz nem hívójelekből állt, hanem csak egy gomb megnyomásával továbbított jel volt. A rádióközpontban az antennaerősítőn felerősített jelek a vevőállomás fixen „lehangolt” frekvenciáján megjelentek. A rádióközpont ± 2 kHz sávban történő automatikus keresése során észlelte e jelek megjelenését,

és a távvezérelt rádióadóállomáson keresztül automatikusan és azonnal válaszjeleket adott a mélységi felderítőcsoport hívására.

Miután az összeköttetés felvétele megtörtént, a mélységi felderítőcsoporttól jövő második jel indította a rádióközponton keresztül a magnetofont, és a gyorsadással továbbított táviratot felvették. Optimális esetben az egész összeköttetés 5–10 másodpercig tartott, ami az „ellenség” rádiófelderítőerői részére nagyban megnehezítette a közlemények felfedését, lehallgatását és a mélységi felderítőcsoportok rádióállomásának helymeghatározását, bemérését.

Ahhoz, hogy ezt ilyen szabályosan és szakszerűen hajtsák végre, nagyon sok gyakorlásra volt szüksége mind a parancsnoki, mind a sorállománynak.

Speciális mélységi felderítő távírász teljes felszereléssel

A SPECIÁLIS HÍRADÓ- ÉS TÁVÍRÁSZÁLLOMÁNY KIKÉPZÉSE

A távírászállomány általános katonai és szakkiképzésben részesült. A szakkiképzésre fordítható órák számát mindig az általános katonai kiképzés óraszámai határozták meg. Ezen óraszámok érthetően sokat változtak a sorállomány szolgálati idejének fokozatos csökkenése során. A leghatékonyabb és leghatékonyabb kiképzés a kétszer egyéves, illetve a háromszor hat hónapos

kiképzés során valósult meg. Ekkor elegendő számú és a gyakorlatok sokasága következtében komoly szakmai felkészültségű sorállomány került tartalékos állományba.

A szakkiképzés a következő kiképzési ágakat tartalmazta

Hangolvasási kiképzés: a távírászállomány elsajátította a betűk és számok morzejelekkel történő adását és vételét. Az ütemfokozási gyakorlatokkal elérték azt, hogy 60–80 csoport/perc sebességgel képesekké váltak megbízhatóan betű- és számcsoportokból álló táviratok adására és vételére. A kiképzési órák számának csökkenése következtében főleg a számok elsajátítása és gyakorlása került előtérbe.

Elektro- és rádiótechnikai alapismeretek: a kiképzés eredményeképpen az állomány kellő alapokkal rendelkezett a híradó berendezések működésének megismeréséhez. Az órák fokozatos csökkenése során ez a kiképzési ág elmaradt.

Forgalmi szolgálati kiképzés: a távírászállomány a kiképzés során elsajátította a rádióforgalmi szolgálat szabályait, a rádióhírváltás, valamint a távirattovábbítás és -vétel előírásait. Megtanulta a táviratok rejtjelzésének, számcsoportokká történő átalakításának rendjét.

Berendezéismeret: a távírászállomány elsajátította a beosztásához tartozó állomások, híradó-technikai berendezések rendeltetését, harcászattechnikai adatait, működését és kezelését, lehangolását. A részt vevő állomány alkalmassá vált az állomások munkahelyeinek teljes értékű kiszolgálására.

Telepítés, bontás, rádióhírváltás: az állomány elsajátította az állomások szabályszerű telepítését és bontását. Képessé váltak normaidőre történő feladat végrehajtására.

A fokozatosság figyelembevételével az állomány végül elsajátította a kis (20–25 km), közepes (50–250 km) és nagy távolságokon (250–500 km) a rádióközpont és mélységi felderítő távírászok között összeköttetés felvételét, távira-tok kézi és gyorsadás üzemmódban történő továbbítását.

MÉLYSÉGI FELDERÍTŐ GYAKORLATOK HÍRADÓ KISZOLGÁLÁSA

Ezek a gyakorlatok váltak teljes értékű speciális híradó távírászokká a sorállományú katonák. Itt már éles helyzetben kellett bizonyítani felkészültségüket, alkalmasságukat beosztásuknak megfelelően. A gyakorlatokon a tervezett és végrehajtott összeköttetések számának alakulása volt az értékelés legfőbb mutatója.

Természetesen a fentiekén kívül arra is volt biztosítva megfelelő óraszám, hogy távírászaink megszerezzék, megtartsák vagy növeljék osztályos távírász címüket.

A parancsnoki állomány továbbképzését szervezett formában, összevontan az MN 34. Önálló Mélységi Felderítő Zászlóalj keretében hajtották végre. Ezeken a továbbképzéseken részt vettek a hadosztályközvetlen felderítő-zászlóaljak híradófőnökei, állomásparancsnokai is. Külön kiképzéseket terveztek be a mélységi csoportparancsnokok részére speciális híradókiképzésből azért, hogy képessé váljanak a mélységi felderítő távírások helyettesítésére.

Az 1991 után bekövetkezett ugrásszerű technikai fejlődés következtében teljes egészében átalakult a speciális híradás követelményrendszere. A mai körülmények közötti működést már szinte lehetetlen összehasonlítani az 1990 előtti viszonyokkal.

A MAGYAR HONVÉDSÉG KÜLÖNLEGES FELDERÍTŐ- ALAKULATÁNÁL ÉS KÜLÖNLEGES MÉLYSÉGI FELDERÍTŐCSOPORTJAINÁL ALKALMAZOTT TITKOSÍTÓ, REJTJELZŐ ELJÁRÁSOK

Girnt Vilmos nyá. alezredes személyes visszaemlékezése alapján

Az MN 34. Önálló Felderítő Zászlóalj különleges mélységi felderítőcsoport-parancsnokait és híradófőnökét 1966-ig az MNVK 2. Csoportfőnökség rejtjelző alosztálya készítette fel a feladataira és látta el eszközökkel.

A rejtjelző tiszt feladatai közé tartozott az ügyeletes tiszti szolgálatba lépők felkészítése és ismereteik gyakorló táviratokkal történő ellenőrzése. Feladata volt az előljáró szolgálatok irányában, illetve az egész honvédségi rendszer ügyeleti szolgálatai felé használt rejtjelző eszközök naprakész kulcsokkal (kódokkal) való ellátása.

Feladatai közé tartozott a mélységi felderítőcsoport parancsnokainak parancsnoki felkészítése keretében a rejtjelző eszközök használatának megtanítása és gyakoroltatása. Gyakorlatok alkalmával a MFCS-parancsnokok és helyetteseik speciális felkészítését végezte. Felkészítette a parancsnoki állományt rejtjelzett utasítások vételére, jelentések megtételére, a rejtjelző eszközök használatára.

Girnt százados gyakorlatra készíti fel Bod hadnagy MFCS-parancsnokot

Alapvető eszköz volt az információk számokká alakítására az ABC. Az így kapott számok ötös csoportokba rendezve, egy jel szünet hagyásával végtelen, véletlenszerű és egyedi kulccsal, maradék nélküli összeadással megfejthetetlenné, azaz biztonságossá váltak. Ez a folyamat távirat vétele esetén fordított sorrendben történt. A táviratok hosszának rövidítése érdekében az ABC-n kívül táblázatokat, illetve kódkönyvet használtak. Ezek az eszközök tapasztalati úton összegyűjtött kifejezéseket, tipikus jelentéseket és utasításokat tartalmaztak.

1970-ben rejtjelző részleget hoztak létre, melyben egy tiszt és két tiszthelyettes teljesített szolgálatot: Girnt Vilmos, Zsigmond János és Peszeki Mihály.

Az MN 27. Önálló Mélységi Felderítő Század megalakulásakor a hadműveleti tiszt végezte a rejtjelzést. A rejtjelző eszközök, eljárások és módszerek megegyeztek az MN 34. Önálló Felderítő Zászlóaljnál leírtakkal. Az MN 27. Önálló Mélységi Felderítő Század megszűnése után az MN 34. Önálló Felderítő Zászlóaljnál a rejtjelző részleget Zsigmond János, Peszeki Mihály és Stadler Jánosné alkotta.

A rejtjelző részleg feltöltöttsége lehetővé tette a gyakorlatok alatt a folyamatos, szervezett munkát akár párhuzamos, lépcsőzött, vagy vegyes munkamódszerrel. Ez biztosította a gyors feladat-végrehajtást az információ fogadásánál és küldésénél. Néha az okozott problémát, hogy a táviratok hibásan érkeztek a rádióközpontba, vagy a MFCS-hez.

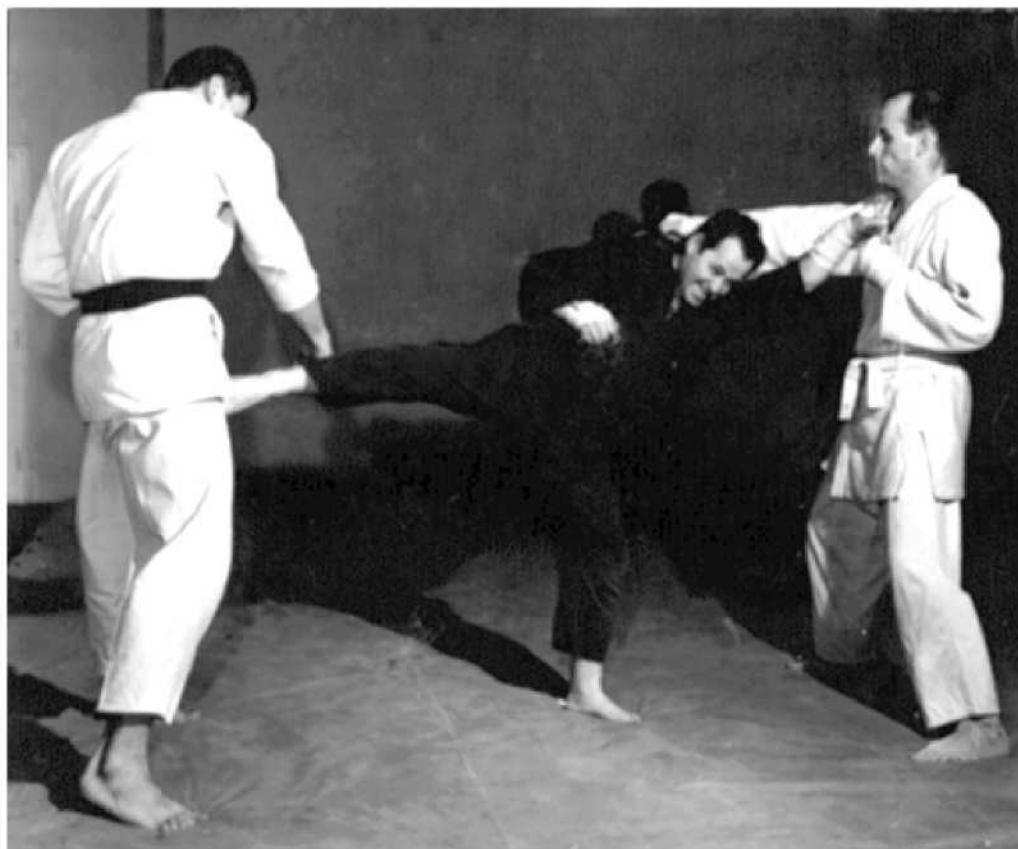
A manuális rejtjelző eljárások végzése akár irodai körülmények között, akár terepen lassú, nehézkes munka volt. Gyorsítását, pontosabbá tételét a gépesítés segítette volna, sajnos ez nem valósult meg.

TESTNEVELÉS ÉS KÖZELHARCKIKÉPZÉS

Furkó Kálmán nyugállományú ezredes személyes visszaemlékezése alapján

1965-ben érettségiztem, ezt követően sikertelenül felvételiztem a Testnevelési Főiskola nappali tagozatának tanári szakára. Egyévi munka és gyakorlás után újra megpróbáltam a felvételit, ami sikerült is, de egyetemi előfelvételiként be kellett vonulnom tizenegy hónapra katonának. Egerben a Magyar Néphadsereg 3855 Felderítő Zászlóaljánál kaptam csapatfelderítő kiképzést. Érdekes, izgalmas és kemény felkészítésben volt részem; mindez szakaszparancsnokomnak, Hartyányi József főhadnagynak köszönhető. A kiképzés során ismertem meg a katonai közelharc alapfogásait, amelyeket a felderítő harcászati kiképzéseken gyakoroltunk. Lehetőségünk volt felkészülni a hadosztály cselgáncsbajnokságra, bár a verseny elmaradt, de az edzéseket tovább folytattuk. A Honvédelmi Minisztériumból több alkalommal is megkeresték szakaszunkat, és agitáltak bennünket, hogy lépjünk be a Magyar Néphadseregbe, legyünk HM-ösztöndíjasok, majd a végzés után legyünk a Magyar Néphadsereg testnevelőtisztjei. Én vállaltam és szerződést kötöttem a Honvédelmi Minisztériummal.

1967 szeptemberében kezdtem meg főiskolai tanulmányaimat. Szorgalmasan látogattam az atlétikai edzéseket. Az a tény, hogy testnevelőtiszt akartam lenni, arra ösztönzött, hogy gyarapítsam önvédelmi ismereteimet. Megkerestem dr. Galla Ferenc tanár urat, aki a cselgáncsoktatást vezette, és kértem őt, hogy foglalkozzon velem. Az ő biztatására folytattam tovább a cselgáncsedzéseket. A főiskolai képzés során rengeteg új ismerettel gazdagodtam. Ebben az időszakban találkoztam olyan emberekkel, akik külföldről hazatérve a főiskola cselgáncstermében mutatták be számunkra ismeretlen tudásukat. Ez volt a „KARATE”. Mindannyiunkat megfogott ez a küzdősport. Számunkra új tudást kaptunk például a kaszkadőr körökből ismert Polyák Józseftől, vagy a Benkó Dixieland bendzsósától, Nagy Jenőtől.

Karateedzésen (Polyák József és Nagy Jenő)

Jövőbeni munkámhoz úgy gondoltam, hogy számomra igen hasznos lesz ez az új „valami”. Az atlétika mellett szorgalmasan, nagy érdeklődéssel gyakoroltam a cselgáncs és a karate fogásait.

1970-ben a harmadik évet befejezve, augusztus 20-án, a Kossuth téren avattak alhadnaggyá.

Hivatásos tisztként végeztem a negyedik évfolyamot. Tanítási gyakorlatomat a Kossuth Lajos Katonai Főiskola testnevelési tanszékén töltöttem. A tanszék tanári kara türelemmel foglalkozott velem, felkészítettek az előttem álló hivatásos tiszti pályámra.

1971-ben, miután végeztem, Vádra kerültem az MN 4123 Önálló Híradó Ezredhez testnevelőtiszti beosztásba. Nagy lendülettel láttam munkához, bár soha nem gondoltam, hogy híradó katonaként vonulok majd nyugdíjba. Az önvédelem, a közelharc továbbra is érdekelt. Az ezred kiképzési programjában is szerepelt a közelharc. Kiképzést tartottam a katonai rendészeti szolgálatnak, sőt a városi rendőrkapitánysággal is munkakapcsolatba kerültem.

1972-ben Kaposvárott a Felderítő Csoportfőnökség szervezésében rendezték meg pályafutásom első közelharctanfolyamát. A kétszer kéthetes tanfolyamon az addigi ismereteim szerint igen lelkes állománynak oktattam a közelharc fogásait. Kerestem a lehetőséget, hogy Szolnokra kerülhessek a Magyar Néphadsereg egyetlen ejtőernyős-alakulatához, az MN 3100-hoz.

1972 őszén a Testnevelési Főiskola cselgáncstermében találkoztam Mészáros Attilával. Ő Svédországban élt, és két danos karatemester volt. Angliában és Hollandiában tanulta a karatét. Tudásából és ismereteiből tartott bemutatóedzést. Az általa alkalmazott technika az Oyama Masutatsu által alapított „KYOKUSHIN KARATE” volt. Bemutatója, előadásmódja igen nagy hatást gyakorolt rám. Éreztem, hogy ez az, ami kell nekem. Egy életre elköteleztem magam a kyokushin karatéval. Filozófiáját, gyakorlatanyagát hasznosan tudtam felhasználni saját magam fejlődésében, valamint a katonák kiképzésében, a fiatalok nevelésében.

1973 novemberében Szolnokra helyeztek az újonnan megalakuló MN 27. Önálló Mélységi Felderítő Századhoz (MN 3458), testnevelőtiszti beosztásba. Ott lehettem testnevelő, ahová mindig vágytam. A mélységi felderítő-kiképzés nagyszerű lehetőséget nyújtott egy fiatal pályakezdő testnevelő számára, hogy a főiskolán tanultakat sikerrel alkalmazhassa a gyakorlatban. Az első közelharckiképzést az 5. Hadsereg (HDS) első időszakos állománya részére 1974 áprilisában tartottam meg Balatonkilitin. Az ejtőernyőstáborba kivonuló állomány helikopter hiányában tétlenül töltötte napjait, mivel nem volt kioldósodrony a Mi-8 típusú helikopterekbe szerelve! Parancsot kaptam, hogy vezessek le kiképzést. A tábor melletti réten megalkottuk a „szamuráj” kiképzőbázist. Nagy lelkesedéssel és érdeklődéssel dolgozott mindenki. Az elvem az volt, hogy megfelelő előkészítés után minden katona megtanítható az önvédelem fogásaira. Az egyszerűbbtől a bonyolultabb gyakorlatokig haladva az átlag képességű katona is végre tudja hajtani mindazokat a fogásokat, amelyek önmaga megvédéséhez, ellenfele legyőzéséhez, vagy foglyul ejtéséhez nélkülözhetetlenül szükségesek. Tudatosítottam bennük, hogy az ellenfelet először szellemileg, erős fizikummal és jó technikával kell legyőzni. Nagyon fontos a gyakorlás, a kiképzés alatti teljes átszellemültség, melyben a partnerrel való gyakorlást is éles helyzetként kell kezelni. A kiképzést megtekintették Tóth Gábor ezredes, tanszékvezető vezetésével a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia végzős felderítő hallgatói. Igen nagy érdeklődéssel fogadták bemutatónkat és nagy jövőt jósoltak az elkövetkező időszakokra. Az első kiképzést több is követte Kiskunfélegyháza, Szolnok helyőrségeiben.

1977. októberében az MN 27. Önálló Mélységi Felderítő Század és az MN 34. Önálló Felderítő Zászlóalj összevonásra és az 5. HDS alárendeltségébe került. A mélységi felderítő katonák kiképzési programjába új névvel bekerült a „Támadó-önvédelem”, amit a második időszakos állomány részére egy blokkban, 60 órában kellett megtartani. Ez azt jelentette, hogy a foglalkozásokat 30×2 vagy 20×3 órában vezethettük le. Ez igen jelentős óramennyiség volt a korábbiakhoz képest.

IV. FEJEZET: Az ellenfél támadásának háritása

A támadó-önvédelem olyan küzdelem, amely kettő vagy több katona között – egy vagy több ellenféllel szemben – fegyverrel vagy fegyver nélkül történik. A támadó-önvédelmi kiképzés több az egyszerű önvédelemnél, mert magában hordja a támadás elemeit, a kiképzés szelleme, a gyakorlatok jellege – főként azok befejező szakasza – támadó jellegű, az ellenfél megsemmisítésére irányul. Azok a katonák, akiket csak fegyvereik használatára képezték ki elvesztik küzdeni akarásukat és hatékonyságukat, ha személyi fegyvereik használatában korlátozzák őket. A támadó-önvédelem fogásainak, eljárásainak elsajátítása olyan új eszközt biztosít a mélységi felderítő katonák részére, amely lehetővé teszi számukra önmaguk megvédését, sőt az ellenfél legyőzését akkor is, ha fegyvertelenné válnak, vagy a feladat jellege nem engedi meg fegyverük használatát.

A támadó-önvédelmi kiképzés hét fejezetre tagozódott:

I. FEJEZET

Általános elvek

1. Általános alapelvek
2. Kiképzés

3. Biztonsági előírások
4. Bemelegítés

II. FEJEZET

Védőállások, esésgyakorlatok

1. Védőállásformák
2. Esésgyakorlatok

III. FEJEZET

Alapvető támadó módszerek

1. Rúgások és taposások
2. Dobások

IV. FEJEZET

Az ellenfél támadásának hárítása

1. Átkarolások védeése
2. Fojtások hárítása
3. Kézfogások hárítása
4. Rúgások hárítása

A foglalkozás résztvevői a támadó-önvédelemi kiképzésen tanultakat a katonai testnevelés keretében, heti 2×1 órában jártasság szintjére emelhették.

A felderítő szakharcászati kiképzésben az olyan felderítési módokban, mint a rajtaütés, lesállítás és vállalkozás, az életszerű helyzeteket beállítva lehetett készség szintre fejleszteni ezeket az ismereteket.

A részt vevő katonák karhatalmi kiképzés során az elfogás, igazoltatás, ruházatátvizsgálás (motozás), bilincselés (kötözés), kísérés mozzanatait gyakorolhatták be.

1977. október 24-én megnyitottam Szolnokon a karate-edzőtermemet. Nagyon sok fiatal jelentkezett, közöttük sokan a felderítő-zászlóaljtól.

V. FEJEZET: A kés/tőr/használata – 1. Támadás késsel/tőrrel/

Fellendült a karateélet Szolnokon, bemutató bemutatót követett. A Kiképzési Főcsoportfőnökség testnevelési és sportosztályának intézkedésére számtalan módszertani foglalkozást és továbbképzést tartottam. Az 5. HDS alárendeltségében lévő csapatok testnevelést vezető állománya részére minden évben február hónapban 2x1 hetes továbbképzés megtartására került sor.

A Magyar Honvédség Katonai Filmstúdiója 1980-ban érdeklődést mutatott az újrendszerű kiképzés iránt. Elkészítette a „Csend harcosai” című játékfilmet. Témája a harcművészetek szerepe a kiképzésben, a producer Böjte József, az operatőr Lakatos Iván volt. A leningrádi Katonai Filmfesztiválon a film első díjat nyert.

Ezt több hasonló témájú oktatófilm követte: „KÖZELHARC” I-II-III., a „SENSEI”, a „FELADAT”.

A Magyar Kyokushin Karate Szervezet 1983 júniusában nagy sikerrel rendezte meg az I. IBUSZ OYAMA KUPÁT, melyre eljött a stílusalapító Oyama Masutatsu is. A megnyitón bemutatót tartottunk a zászlóalj katonáival.

Oyama Masutatsu és Furkó Kálmán

A versenyt követő napon a mester Szolnokra látogatott. Kötetlen beszélgetésen megismerkedett a magyarországi karateélet kialakulásával, majd dan vizsga következett. A városi sportcsarnokban harminchat évesen, tizenhárom évi karate, tizenegy évi kyokushin gyakorlása után álltam fel a harmadik danos vizsgámra. Háromórás technikai és kondicionális gyakorlatokat követően került sor az ötvenemeres küzdelemre. Nagy örömömre az alapító mester Oyama Masutatsu elfogadta a vizsgámat. Úgy éreztem, hogy egy életre elkötelezettje lettem a kyokushin karate szellemének. 1984-ben három hónapra meghívott magához Tokióba karateközpontjába, a „HONBU”-ba. Hetvenkét napon keresztül, napi két alkalommal edzettem a fiatalokkal. Igyekeztem mindent megtanulni, ellesni, amit csak tudtam.

Hazajövetelem után kezdődött el igazán a kyokushin karate oktatása hazánkban. A sorkatonai szolgálat előtt álló fiatalok közül egyre többen jelentkeztek alakulatunkhoz. Számos cikk és kiképzést bemutató írás jelent meg a hazai sajtóban és katonai lapokban.

A foglalkozásokat az alakulat tornatermében tartottuk. A rendelkezésünkre álló birkózószőnyeg-készlettel az egész termet be tudtuk

rendezni. Az állomány a rendszeresített gyakorló öltözetében vagy álcaruhában végezte a gyakorlatokat. Kezdetben gyakorlófegyverek hiányában (melyek csak később kerültek bevezetésre) éles fegyverekkel mutattuk be a fogásokat. Kellő előkészítéssel és odafigyeléssel nem történt egyetlen sérülés sem. Sokat segítettek a már karate ismeretekkel rendelkező katonák a foglalkozások levezetésében.

Észak-koreai közelharckiképzők látogatása

Jelentős változást hozott az 1988-as esztendő. Az akkori vezérkari főnök Észak-Koreában tett látogatása után közelharckiképző szakemberek érkeztek a hazánkba. Dzsong Csang Jong ezredes, Li Csang Du százados és Kim Csang Zu őrnagy, tolmács.

A látogatás célja a honvédség ilyen irányú segítése volt. Január első hetében Szolnokon ismerkedtünk meg a delegáció tagjaival. Szakmai beszélgetéseken, bemutatókon szereztünk tudomást ez irányú tevékenységükről. Kialakítottunk egy 6×2 hónapos kiképzési programot, mintegy 224 kiképzési órában; Szegeden, Budapesten, Debrecenben tartottuk meg a továbbképzéseket. Minden alkalommal kb. 30 kijelölt tiszt és tiszthelyettes vett részt a bemutatókon, vegyesen a kiképző állomány és a vezetői állomány közül. Az első kiképzésre Szegeden, a 60. műszaki dandár szervezésében került sor.

Az oktatásra kerülő közelharc koreai neve: „KYOKSUL” volt, a koreai hadsereg hivatalos kiképzési programja szerint. Dzsong ezredes igen mélyreható ismeretekkel rendelkezett a közelharcról és a harcművészetekről. Li századosnak pedig fiatal kora ellenére nagy gyakorlata volt a foglalkozások levezetésében, az oktatási anyag bemutatásában. Li százados nagy fizikai kondícióval rendelkezett. Igen alaposan megismerkedtünk a közelharc e

területével. Megtanultuk az emberi test felépítését, sebezhető gyenge pontjait, az alkalmazott eljárások hatásait. Nemcsak a különböző gyakorlatokat ismerhettük meg, hanem azok oktatási módszertanát is. Új dolgokat is tanulhattunk, például a foglalkozások előkészítését, eszközök használatát, kés és más eszközök dobását, lőfegyverek használatát harcszerű körülmények között, küzdő sportversenyek szervezését és lebonyolítását. Minden héten az utolsó foglalkozási napon elméleti és gyakorlati számonkérés volt. A kéthónapos tanfolyam vizsgával zárult. A részt vevő állomány oklevelet kapott a tanfolyam eredményes elvégzéséről, amely feljogosította őket a közelharc oktatására a Magyar Néphadsereg alakulatainál.

Úgy gondolom, hogy a testnevelési kiképzés témájában ilyen mélységű képzés nem történt a Magyar Néphadseregben. A koreai delegáció látogatása számomra is változást hozott. Át kellett értékelnem eddigi ismereteimet, képzési rendszeremet, számos új gyakorlati fogást illesztettem be az oktatási anyagba, és hagytam is el belőle. A budapesti tanfolyam a nagy nyilvánosság előtt megtartott bemutatóval fejeződött be. Mórocz Lajos vezérezredes, vezérkari főnök vezetésével megtekintette a tábornoki kar is. A bemutatót követően a következő feladatot kaptam: az eddig megismert katonai bemutatonkon változtatva az új ismeretekkel kibővített bemutatót vezessek le az MH 3100 állományával Tatárszentgyörgyön. A bemutató foglalkozás a légi mozgékonyaságú lövészcsapatok alkalmazása módszertani bemutatójába illeszkedett. A különböző országok delegációi nagy tetszéssel és elismeréssel fogadták a látottakat. Ezt követően számos harcászati gyakorlaton mutattuk be a közelharc alkalmazását, beépítve a harcászati elemek közé. Kiadták az új közelharckiképzési programját és a róla készült filmet.

Az újonnan megalakuló katonai középiskolák szabadidős programjába is bekerült a közelharc. A harcművészetekkel foglalkozó hallgatók a nyári szünetben közelharctáborokban vehettek részt. A reggeli tornákon kondicionális gyakorlatok, délelőtti karate-, judo-, aikidoedzések, délután pedig katonai közelharc szerepelt a programban. A Magyar Néphadsereg alakulatainál kialakultak a szakmai központok. Jelentősen megnőtt a kiképzéshez értők és a foglalkozások levezetéséhez megfelelően képzett kiképzőállomány létszáma. Kiváló kiképzők dolgoztak a rendőrség megyei és a központi állományában is. Kialakítottunk egy sikeres együttműködési programot, amelyben kölcsönösen szerveztünk és vezettünk le közelharckiképzéseket. A különböző harcművészetek elterjedése egy új szakembergárda kinevelését eredményezte. Nemcsak a Testnevelési Főiskoláról, hanem a tisztképző iskolákról is kiváló szakemberek kerültek ki. Meg kell említeni Vincze József alezredest, aki a Zalka Máté Katonai Műszaki Főiskola testnevelési tanszékén oktatta a kyokushin karatét és a katonai közelharcot, valamint dr. Zöllei Zoltán alezredest, aki elsőként készített disszertációt és szerzett doktori fokozatot ebben a témában.

Oyama karatájának lényege, hogy harcosokat csak valódi feltételek és körülmények között lehet nevelni. Az elsajátított kyokushin karate és a kyokushin rendszer ötvözte eredményesnek bizonyult a kiképzésben. Az egyéb harcművészeti irányzatok megjelenése (kick box, ju-jutsu, aikido, kobudo, kung-fu) hatással voltak a katonai közelharc további fejlődésére. A változó katonai feladatok hatására – többéves kihagyás után –, kezdeményeztük a közelharckiképzés megreformálását. Az MHVK Hadműveleti Főcsoportfőnökség Kiképzési Csoportfőnöksége 2000 februárjában továbbképzést szervezett a Magyar Honvédség testnevelőinek. A résztvevők megismerték a katonai közelharc új fogalmát és csoportosítását.

A továbbképzés a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Katonai Testnevelés és Sportintézete oktatóinak irányításával zajlott. Ezzel egy új korszak kezdődött a Magyar Honvédség közelharckiképzésében.

2001. augusztus 1-jei hatállyal a honvédelmi miniszter szolgálati nyugállományba helyezte.

A MÉLYSÉGI FELDERÍTŐ KATONÁK ÉS -ALEGYSÉGEK HADITECHNIKAI FELSZERELÉSE

Köpöczi József

A saját csapatoktól távol – esetenként több száz kilométerre – feladatot végrehajtó kis kötelékek, katonák fegyverzetének, felszerelésének alapvetően el kell térnie a hagyományos keretek között harctevékenységet folytató alegységek, katonák felszerelésétől.

Az eltérő felszerelést az alábbi körülmények indokolják:

- a saját csapatoktól való nagy távolság, amely korlátozza, esetenként megakadályozza az utánpótlás lehetőségét,
- a kötelék (a katona) korlátozott szállító-, vagy teherbíró kapacitása,
- az anyaországtól gyakran eltérő terep és időjárási viszonyok,
- a kulturális különbségek,
- a nem hagyományos feladat-végrehajtás.

A különböző országok hadseregei nemcsak felismerték a mélységi felderítés sikerességéből származó előnyöket, hanem azt is belátták, hogy a siker eléréséhez a katonák kiválogatásán, speciális képzésén túl, a felszerelésnek is el kell térnie a hagyományos tevékenységet folytató erőktől.

A fenti bevezetőt követően röviden tekintsük át, hogy ezek a speciális igények hogyan valósultak meg a Magyar Néphadseregben, később a Magyar Honvédségben.

A Magyar Néphadsereg alapvetően egy tömeghadsereg képét mutatta, mely létszámában, felszerelésében egyaránt megmutatkozott.

A mélységi felderítő katonák fegyverzete és felszerelése számos ponton megegyezett a néphadsereg más alakulatainak felszerelésével (fegyverzet, optika egységesítése). Volt a felszereléseknek olyan területe, amely csak kis mértékben tért el az összefegyvernemi csapatokétól, ilyen volt például a ruházat, a lábbeli, vagy a BMP és a PSZH. Legnagyobb eltérést, mondhatnánk teljes specializálódást a híradás területén tapasztalhattunk.

Természetesen a szárazföldi csapatoknál az ejtőernyős szaktechnikát csak a mélységi felderítőegységeknél rendszeresítették.

A 2000-es évek elején a felszerelés tekintetében lényeges változások következtek be. Ekkor mind az ejtőernyős-, mind a fegyverzettechnika, a híradótechnika területén jelentős korszerűsítésekre került sor.

FEGYVERZETTECHNIKAI ANYAGOK

K-1 (Kucher) géppisztoly

Tömeg (kg): 3,1/3,7

Lőtáv (m):100-200

Tár befogadóképesség (db):35

Űrméret: 7,62 mm

A Kucher József által tervezett géppisztolyt 1953-ban rendszeresítették először a pénzügyőrségnél és a rendőrségnél, később a néphadseregnél is hadrendbe állt.

Az első ejtőernyős-alegységeket ezzel szerelték föl.

TT pisztoly

Tömeg (kg): 0,7/0,85

Lőtáv (m): 50

Tár befogadóképesség (db):8

Űrméret: 7,62 mm

Szovjet gyártmányú öntöltő pisztoly. A II. világháború után rendszeresítették a Magyar Néphadseregben, ahol 1963-ig állt szolgálatban, amikor is a PA-63 típusú pisztoly váltotta fel.

AMD-65 gépkarabély (automata módosított deszantfegyver)

Tömeg (kg): 3,2

Lőtáv (m): 800

Tár befogadóképesség (db): 20/30

Űrméret: 7,62 mm

Magyar gyártmányú gépkarabély, amely a Magyar Néphadsereg legelterjedtebb egyéni fegyvere volt. A „65” szám a fegyver prototípusának elkészítésére utal. Rendszeresítése 1967-ben kezdődött.

PKM géppuska

Tömeg (kg):7,5

Lőtáv (m): 1200

Rakasz befogadóképesség (db):100/200

Űrméret: 7,62 mm

Szovjet gyártmányú könnyű géppuska. A mélységi felderítő-zászlóaljnál rendszeresítettek csoportonként egy darabot. A rugalmas alkalmazhatóság érdekében csoportonként ettől el is térhettek.

Felderítő tőr

A mélységi felderítő katonák egyéni szálfejeve. A hüvelyen található szemölcs és a pengén található kivágás összeillesztésével drótvágásra, a penge tetején kialakított fogak kialakításával fűrészelésre is alkalmas tőr. Ejtőernyős ugrások végrehajtásakor a mentőernyő tetejére lerántó gumival rögzítették.

HALEM-2 lézertáv mérő

HÍRADÓANYAGOK

R-350 M

Teljesítmény (W): 6
Frekvencia (MHz): 1,8–7

Szovjet gyártmány. A mélységi felderítőcsoportok külső (a kiküldő előjáróval történő) híradását biztosította.

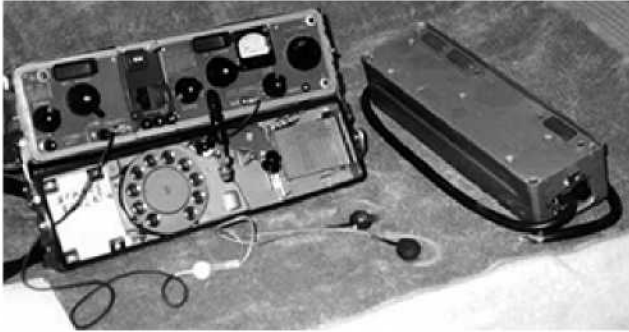
R-354

Teljesítmény (W): na.
Frekvencia (MHz): 2,5–15

Szovjet gyártmány. A mélységi felderítőcsoportok külső híradását biztosította. Az R-350 M készüléket váltotta.

R-353

Teljesítmény (W): na.
Frekvencia (MHz): 2,5-15

R-128 IRÁNYJELADÓ

Teljesítmény (W): na.
Frekvencia (MHz): 44-50,8

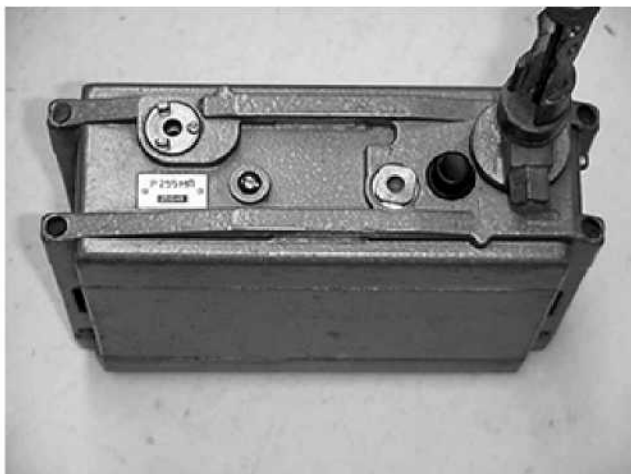
R-392

Teljesítmény (W): 1
Frekvencia (MHz): 44-50

Szovjet gyártmányú járőrrádió, amit a '70-es évek elején rendszeresítettek, 6 fix csatornával rendelkezik. A csoporton belüli kommunikációt biztosította.

R-255 PP irányjeladó

Teljesítmény (W): na.
Frekvencia (MHz): 37-51,95

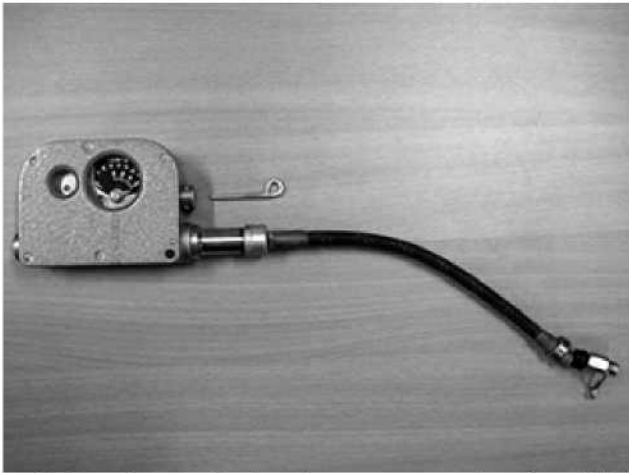
Az irányjeladó jeleinek vételére, helyének meghatározására szolgál.

BE-8 típusú mentőernyő

Az RS 4/4 ejtőernyő készletébe tartozó mentőernyő.

PPKU nyitóműszer

A kézi és stabilizátoros ugrásoknál használt biztonsági nyitóműszer.

PDMM-47 ejtőernyős deszant teherernyő

IRODALOM- ÉS OKTATÓFILMJEGYZÉK

Kivonat – az MNVK 2. csoportfőnöknek felterjesztett jelentésből – eredeti szám: 078/1963/34. Önálló Felderítő Zászlóalj

Kiképzési Programok az MN mélységi felderítő katonái és -alegységei részére (a sorkatonai szolgálat idejének függvényében)

Mélységi felderítők tankönyve

A hadműveleti mélységi felderítés elvi és gyakorlati kérdései (segédlet)

A F/7 szabályzat: Utasítás a felderítők ejtőernyős-kiképzéséhez

Dr. Bánki Imre: *A mélységi felderítés története, Fejezetek az önálló magyar katonai felderítés és hírszerzés történetéből 1918–2008* című kiadvány.

Dr. Bánki Imre: *Ejtőernyős iskola. Egyetemi doktori értekezés* ZMNE, 1996.

A MFCS-k mindenoldalú felkészítése, segédlet, MNVK 2. Csf.

A MFCS-k kötelék lögyakorlata, segédlet, MNVK 2. Csf.

0063/1962. sz. HM parancs

Kivonat az MN 34. Önálló Felderítő Zászlóalj parancsnokának 1. számú parancsából:

Légideszant kiképzés, tankönyv.

Ejtőernyős-ugrás. A HM 54.148/Elnökség–1949. számú körrendeletéhez. 27. oldal

Ejtőernyős ugrások oktatásának módszertana. (Mélységi felderítő-alegységek részére). Honvédelmi Minisztérium 1968., 144. oldal.

Katonai tereptan tankönyv I. II. III. kötet.

Tankönyv a mélységi felderítő-alegységek kiképzéséhez

Tankönyv az általános katonai kiképzéshez

Tankönyv a mélységi felderítő katonák kiképzéséhez

Robbantási utasítás

Az összefegyvernemi hadsereg és gépesített /harckocsi-/ hadosztály speciális rádióhíradásának megszervezése és biztosítása, segédlet, 1980, MNVK 2. Csoportfőnökség kiadványa

A különleges rendeltetésű felderítő-zászlóalj alkalmazásának elvei, segédlet, 1986. MNVK 2. Csoportfőnökség kiadványa

A támadó-önvédelmi kiképzés (tankönyv)

„Csend harcosai”(film)

„KÖZELHARC I–II–III. ”(film)

„SENSEI” (film)

„FELADAT” (film)

Közelharc-kiképzési program és film

A mélységi felderítőcsoport alkalmazásának elvi vázlata (Dr. Lits Gábor rajza)

III.

A HADÁSZATI, HADMŰVELETI ÉS HARCÁSZATI MÉLYSÉGI FELDERÍTŐEGYSÉG ÉS -ALEGYSÉGEK TÖRTÉNETE

A HADÁSZATI MÉLYSÉGI FELDERÍTŐERŐK

A KEZDET: AZ MN 34. ÖNÁLLÓ FELDERÍTŐ SZÁZAD TÖRTÉNETE
(1959–1963) BUDAPEST

Dr. Lits Gábor

Az alábbi rövid írás az alakulat egyik alapító tagjának visszaemlékezése, személyes élményei és tapasztalatai alapján készült. Az írás szerzője 1959. december 15-ével hároméves csapatgyakorlattel rendelkező, tiszteseket képző fiatal műszaki tisztként került az akkor alakuló felderítőszázadhoz. A szerző a századnál, később zászlóaljnál 12 éven át megszakítás nélkül szolgált, elsősorban alegység-parancsnoki, később különleges szakkiképzést vezető és irányító beosztásokban. Ezáltal személyes résztvevője, szem- és fültanúja volt az első 12 év valamennyi történésének, eseményének.

Az írás elsősorban az 1959–1963 közötti, vagyis a kezdeti időszak – akkor még csak, mint század –, első lépéseit, kezdeti problémáit, a főbb történéseket, jellemzőket, a nehézségeket és sikereket, a jókat és az esetlegesen kevésbé jókat foglalja magába.

Az alakulat megalakulása

Időpont: 1959. október 14.

Hadrendi megnevezése: az MN 34. Önálló Felderítő Század.

Fedőszám: MN 7000

Megalakítás helye: MN 3. Önálló Rádió Felderítő Ezred (ö. ráf. e.) Budapest, Ságvári laktanya

A század alapító tagjai:

1. Tóth Gábor őrnagy, parancsnok
2. Molnár Lajos százados,, parancsnok-helyettes
3. Malinovszki László százados, politikai helyettes
4. Valkó Gyula százados, ejtőernyős kiképző
5. Kocsis Antal százados műszaki tiszt
6. Lits Gábor hadnagy, 1. szakaszparancsnok műszaki tiszt
7. Molnár Pál hadnagy, 2. szakaszparancsnok műszaki tiszt

1960 májusáig egy fő sorkatona tartozott a századhoz, Szép László őrvezető, a parancsnok gépkocsivezetője.

A megalakulás időszakának legfőbb kihívásai és egyben legnagyobb kérdőjelei voltak:

- egy teljesen új elemet kellett létrehozni az MN történetében;
- az ejtőernyőzés nem volt ugyan új az MN-ben, de hat év szünet után kellett újraindítani és már nem mint légideszantot, hanem a különleges felderítőerőknek az ellenség hadműveleti-hadászati mélységébe történő kijuttatásának szinte egyetlen eszközét;
- a felderítést az ellenség nagy mélységében kellett végrehajtani, és a hagyományos felderítési feladatok, különösen fontos hadszíntéri objektumok és tömegpusztító fegyverek felderítésével és rombolásával egészült ki.

Alapító tagok: Lits Gábor főhadnagy, Tóth Gábor őrnagy, Molnár Pál főhadnagy

1959. decemberétől 1960 májusáig az alapítók fő feladatai a következők:

- A kiképzési program felépítése, az oktatási tervek, foglalkozási jegyek elkészítése. Ez a munka az MNVK 2, (felderítő) Csoportfőnökségen folyt erre a célra külön biztosított irodákban.
- A másik fő feladat a tiszti állomány első ejtőernyős ugrásra történő felkészítése – egészségügyi alkalmasság, fizikai erőnlét, ejtőernyő-hajtogatás stb. –, amelyet a Ságvári laktanyában Valkó Gyula vezetett.
- A tiszti állomány első ejtőernyős ugrását 1960. május 8-án Sármellék körzetében hajtotta végre.

Valkó Gyula százados ejtőernyős főnök, Lits Gábor főhadnagy századparancsnok

1960. májusától 1960. őszéig a fő feladatokat a következők jelentették:

- A század felállítása és a kiképzés beindítása volt.
- Fontos feladatot jelentett az induló tiszthelyettesi állomány biztosítása, akiket főleg a két csapattól érkezett szakasparancsnokok, a korábban általuk kiképzett tisztesek közül válogattak ki. Ez nem volt egyszerű feladat, mert a szakasparancsnokok az általuk kiképzett és a legjobbnak vélt, de már leszerelt tiszteseket akarták maguknak megszerezni. Felkeresték őket a lakásukon, a munkahelyeiken. Volt, akiért a pogányszentpéteri erdőbe a fakitermeléshez kellett elmenni és agitálni. Ha nehezen is, de végül is összejött az első tiszthelyettesi állomány.
- Ezt követte a század sorállományának kiválogatása. Az ország valamennyi alakulatánál lehetőség volt az első évüket töltő állomány közül a válogatásra. Elsősorban a fizikailag rátermett és a már ejtőernyős ugrással, esetleg judo előképzettséggel rendelkező, érettségizett katonák jöttek számításba. Legfőbb követelmény az önkéntesség volt, pontosan tudták, hogy hová jönnek. Ebből adódóan az alakuló századba a lehető legjobb állományt sikerült összegyűjteni. Itt kell megjegyezni, hogy a későbbiek során sem volt könnyű a mélységi felderítők közé kerülni. A jelentkezők száma általában többszöröse volt a szükségletnek, ilyen esetben csak háromnapos felvételi vizsga után kerülhettek be az alakulathoz. A fő motiváló tényezőt az izgalmas katonai élet, az ejtőernyős ugrások (éjjel, vízre, terepre), az érdekes kiképzési feladatok (sí-, bűvár-, hegyi-, judo kiképzés, túlélési gyakorlatok) és az átlagosnál jobb ellátás jelentette.

1960-ban a nyár végén elkezdődött a sorállomány kiképzése, az első ejtőernyős ugrást 1960 szeptemberében hajtották végre.

A század 1960 októberében a budapesti Vasvári, 1961 októberében pedig a budapesti Kinizsi laktanyába diszlokált és itt volt elhelyezve 1963 augusztusáig. Közben tovább bővült a parancsnoki és alparancsnoki állomány, 1961 őszén kettő, 1962 őszén négy fiatal tiszt került a századhoz szakasparancsnoki, illetve szakasparancsnok-helyettesi beosztásba, és folyamatosan érkeztek a tiszthelyettesek is, rajparancsnoki, illetve szakszolgálati beosztásokba.

Ennek az időszaknak néhány, a szerző által fontosnak vélt jellemzője

Ebben az időszakban dolgozták ki és határozták meg az alkalmazási alapelveket, a kiképzés fő tartalmi elemeit, az oktatás didaktikai módszereit, a gyakorlatok egymásra épülő rendszerét, gyakoriságát, a kiképzési követelményeket. Miután sem tanterem, sem kabinet, sem saját gyakorlópályák nem voltak, a napi gyakorlati foglalkozásokat reggeltől estig, általában a budai hegyekben hajtottuk végre. Ebéd délután, vagy este volt a laktanyába vonulás után. A csoport- és osztaggyakorlatok a Mátrában, Bükkben, Vértesben, Bakonyban történtek, időtartamuk 4-6, az osztaggyakorlatok 10-12 naposak voltak. A csoport- és osztaggyakorlatokon az alegységparancsnokok is résztvevőként gyakoroltak, ha az ejtőernyős kirakással kezdődött.

Az ugrások figyelése TZK-val

Földet érés

Az osztag

A kiképzésen az első időben a hagyományos felderítési módokat gyakorolták sulykolásszerűen: a figyelést, fülelést, átvizsgálást, vállalkozást, lesállást, rajtaütést, harcfelderítést és a rombolást. A felderítési adatokat rádión rejtjelezve adták le a központnak.

A gyakorlatok lényeges eleme volt, hogy rejtve, fedve kellett végrehajtani, a polgári lakossággal nem volt szabad érintkezni, a mozgásokat rendszerint erdős-hegyes terepen vagy éjszaka kellett végrehajtani.

A feladatok az idő múlásával egyre bonyolultabbak lettek: téli körülmények közötti végrehajtás, vízen, víz alatt történő átkelés, földalatti bázisok építése, utak, hidak, vasutak rombolása, túlélési gyakorlatok, atomfegyverek felderítése stb.

Lövészetekre, mivel saját lőtér nem volt, általában nagyobb ünnepeket megelőzően – amikor másnak a helyőrségben már nem kellett –, például karácsony hetében vagy húsvét szombatján került sor, rendszerint a törökbálinti lőtéren.

A foglalkozásokat, ugrásokat, gyakorlatokat a vezérkar előljáró parancsnokai, számos esetben a csoportfőnök is személyesen ellenőrizte, mintegy belésulykolta az alegységparancsnokokba, „*hogy milyen emböröket köll nekik nevelni*”.

Ennek az időszaknak fontos jellemzője volt, hogy a parancsnokok és a katonák közösen, egymással konzultálva alakították ki a gyakorlatok egyes elemeit, hiszen mindenhez jól értő „szakember” nem volt és nem is lehetett.

A legelső időszakban a századparancsnok, mint felderítőtiszt, az ejtőernyős-kiképző, mint gyakorlott ejtőernyős, a műszaki tiszt és a műszaki képzettségű szakaszparancsnokok, valamint a híradótiszt rendelkeztek a részterületeken szakképzettséggel és csapatgyakorlattal.

A század többi tisztje az MNVK 2. Csoportfőnökség különböző területeiről, illetve a később jövők sorállományból, valamint a tiszti iskoláról kerültek az alakulathoz.

A csoportfőnökségen lévő előjáróknak – a moszkvai konzultáció és egy jelen lévő szovjet tanácsadó javaslatai alapján – csak fogalmi elképzelései voltak arról, hogy mit és hogyan kellene csinálni. Ebből adódóan a követelmények, főként a 2-3 hetes gyakorlatokon túlzottak voltak, a válogatott emberanyag ellenére is majdnem túllépték az emberi tűrőképesség határait.

Volt olyan háromhetes gyakorlat, ahol kb. 700 km-t kellett megtenni erdős-hegyes terepen. Télen pedig követelmény volt a hóban aludni, jobb esetben a föld alatt. Előfordult olyan gyakorlat, amikor kutyákkal ellátott határőrök és munkásőrök közé kellett ugrani és elmenekülni, akik aztán napokig üldözték az osztagot.

Megtörtént olyan eset, hogy egy 15 km-re települt hadosztálytörzstől kellett nyolc órán belül okmányokat kellett szerezni. Elvileg előtte 2-3 napig felderítést kellett volna folytatni. Emellett a hadosztálytörzs tudott a felderítőkről, fel voltak készítve rá. Tömegverekedésbe torkolt az egész, de egy felderítő katonát sem sikerült „elkapni” és az okmányt megszereztük.

Indulás a Budai-hegységbe napi foglalkozásra (Budapest, 1960)

Az előírt bűvárkiképzéshez sem szakember, sem eszköz nem volt, egyedül az alegységparancsnokoknak köszönhető, hogy a feladatot sikerült végrehajtani.

A gyakorlatokon nem volt megoldva a megfelelő ruházat, a pihenés és az étkezés sem. A gyakorlatok alatt a katonákról, de a parancsnokokról sem került le a ruha, ott aludtak ahol voltak: avarban, fán, havon, gödörben és csak petróleum kockán melegített konzervet ettek. Ha az alegységparancsnok is gyakorolt (osztagparancsnok, osztagparancsnok-helyettes, csoportparancsnok), ugyanazt és ugyanúgy tette, mint a katonái, velük ugrott, ugyanazt a hátizsákot, fegyvert vitte magával, ugyanúgy gyalogolt, ugyanazt ette, ugyanott aludt, mint a katonái, plusz még vezette őket és felelt értük, Rendfokozatot nem viselt, de a katonák megbecsülték. Ha ő vezette a gyakorlatot, volt lehetősége – legtöbbször feketén – nyáron sátrak biztosítására, télen iskolai tanterem, üdülő „bérlésére” (persze önhatalmúlag) és a katonák éjjel ott és nem a hóban aludtak. Mozgókonyhát is lehetett vinni (persze azt is szabálytalanul) és az éjjeli szolgálat után bejövő katonák forró teát, zsírban sült kenyeret kaptak.

Mindezek a vázolt problémák aztán az 5. évtől (amikor már zászlóaljja szervezték át a századot) folyamatosan rendeződtek. Részben a követelmények fokozatos csökkenése, finomítása, részben az anyagi ellátottság javulása révén, hiszen Szolnokon már önálló elhelyezése és logisztikai biztosítása volt a zászlóaljnak. A problémák rendeződéséhez, a kiképzés színvonalának fokozatos javulásához az alegységparancsnok tisztek, tiszthelyettesek és maguk a katonák, magatartásukkal, derekas helytállásukkal döntő mértékben járultak hozzá, hiszen a kiképzés negatív terheit alapvetően ők viselték.

A felderítőszázad szervezete, anyagi-technikai (logisztikai) ellátottsága

A kiképző, gyakorló állomány szervezete:

A század harci állományát alapvetően a felderítőszakaszok (csoportok) 1960–1962-ig két szakasz, 1963-tól négy szakasz alkotta. Szakaszok létszáma 25–30 fő volt. Parancsnokok: szakaszparancsnok és szakaszparancsnok-helyettes tiszt, rajparancsnokok, hivatásos tiszthelyettesek voltak. Minden szakaszhoz tartozott egy gépkocsivezető, egy motorkerékpár-vezető és 2–3 híradó katona.

Fegyverzet, felszerelés:

A fegyverzetet K–1 géppisztoly, TT pisztoly (sorkatonáknak is) alkotta.

Szakaszonként biztosítva volt 1 darab NDK gyártmányú Garant gépkocsi (nem vált be, később Csepel 344–D), 1 darab M–72 oldalkocsis motorkerékpár.

Gyakorlatokhoz a felderítőcsoportfőnökség, külföldi beszerzésekből kísérleti jelleggel biztosított: turista fűrészt, rugós törst, és kézmelegítőt (később ezeket visszavették).

Ruházat:

Tiszteknek, tiszthelyetteseknek az első három évben (a rendszeresített, saját ellátmány mellett) biztosítottak: repülőhajózó-ruhát, bőrdzsekit, repülőskarórát, de csak Pesten és csak az ugró állomány számára. Később ezeket a felszerelési tárgyakat le kellett adni.

Sorállománynak rendszeresített gyakorlóruha, plusz téli és nyári álcaruha.

Ejtőernyős ugráshoz vászon overall, katonai bakancs. Késleltetett (zuhanó) ugráshoz 200 Ft-os stopper (az időméréshez), házilagosan bőrtokba varrva és a hasernyőre rögzítve. Éjszakai ugráshoz világítóeszköz 4,5 V-os laposelemmel kiegészítve. Ejtőernyős tör helyett kétélű aknakereső utásztörst biztosították. Ugrósisakot, védőszemüveget nem rendszeresítettek.

Téli ejtőernyős ruházatot csak az 5. évben, már Szolnokon rendszeresítettek.

Élelmezés:

Miután a század utalt alakulat volt, önálló élelmezési ellátás hiányában ugyanazt kapták, mint a befogadó alakulat állománya, esetenként különböző pótlékokkal kiegészítve: téli szalámi, kakaó, csokoládé.

A pótlékok pénzbeli megváltására csak szabadság esetén volt lehetőség. Gyakorlatokon az élelmezés „csak” konzervből állt.

1962-ben kísérletképpen bevezették „egy vegyi technikus” találmányát, egy 25x10 centiméteres dobozban elhelyezett „étlappal ellátott, heti gyakorlati ellátmányt” porok, tabletták formájában (ami ehető volt belőle: néhány szelet brómozott csokoládé és néhány sós keksz). A katonák szinte belebetegedtek, volt aki 8-10 kg-t fogyott tőle. Az ötlet szerencsére nem volt hosszú életű és hamarosan megszüntették.

Az első szakasz két tisztje összebeszélt, és kísérletképpen az egyik gyakorlatra – konzervek helyett – az egyikőjük csak szalonnát, a másik meg csak kolbászt vitt néhány csomag kétszersülttel. Ők ketten a gyakorlat során csak ezt ették, 3-4 óránként bekaptak hol az egyikből, hol a másiktól 1-1 falatot és simán végig bírták a gyakorlatot (természetesen, ha találtak közben valami gyümölcs vagy zöldségfélét, azt ők is megették).

Volt olyan 12-14 napos gyakorlat, amikor csupán 3 napra adtak élelmet, – ezt követően teherernyővel utánpótlást dobtak le, de abban csak lelkesítő rölapok és újságok voltak. Ennek a következménye volt a „helyszíni beszerzés” (amit a földeken meg a tyúkólakban lehetett találni, meg amit még különböző módokon be lehetett szerezni).

A sok közül, két eset érdemes megemlítsre

Az egyik ilyen tyúk, kacsa, liba akció után, éjszaka rejtve megkezdődött az elkészítésük, de még félig sem sülték meg, mikor rádión jött a „tovább” parancs. Senki nem zúgolódott, mindenki fogott egy félig nyers darabot, és menet közben rágcsálva, ment a kis csapat az éjszakában tovább.

Egy másik alkalommal a „beszerzett élelmet” igazságosan elosztották 34 felé. A végén kiderült, hogy egy adag hiányzik. Megmotozták egymást, és a hiányzó adag megkerült az egyik híradó katonánál. A parancsnok csak nagy nehezen tudta megakadályozni, hogy a szó szoros értelmében, meg ne „lincseljék”. Egymásért a tűzbe mentek, de a bajtársi lopást, a gazemberséget nem tűrték.

Az MN 34. Önálló Mélységi Felderítő Század díszmenete. Századparancsnok: Lits Gábor főhadnagy. Szakaszparancsnokok az első sorban balról jobbra: Erdész Béla őrmester, Nagy József hadnagy, Bánki Imre főhadnagy. Ennek a századnak a teljes állománya (még gépkocsivezető is) 1965-ben a kecskeméti ejtőernyős táborban kötelékben kézi kioldású zuhanó ugrást hajtott végre, 1500 méterről 20 másodperces késleltetéssel

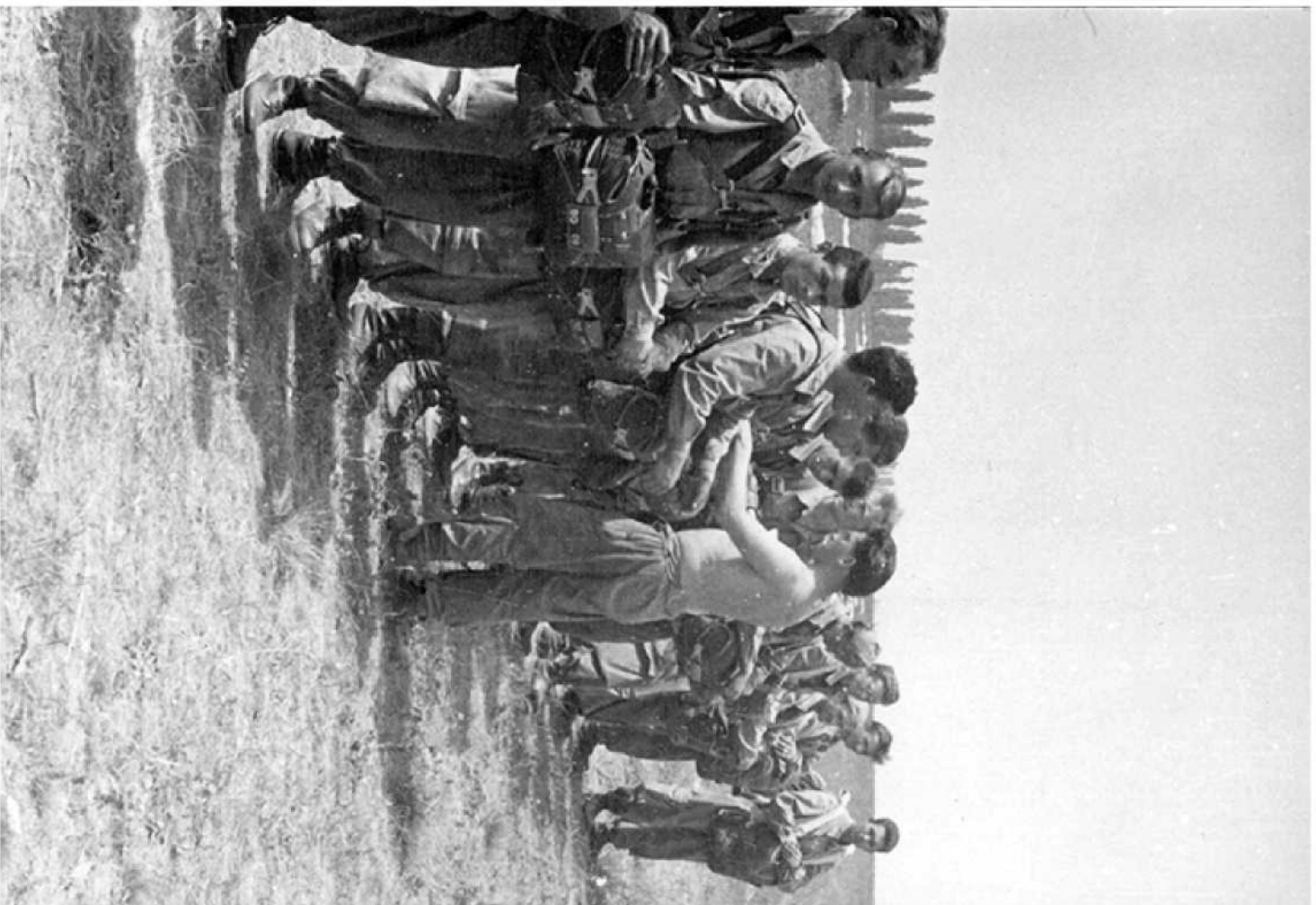
Mindenképpen szólni kell az első időszak katonáinak magatartásáról

Az első időszakban, de a későbbiek során is a lehető legkiválóbb katonák kerültek az alakulathoz. Azon kívül, hogy alapos fizikai és mentális szűrésen estek át, kivétel nélkül érettségizett fiúk voltak és önként jöttek. Zömüknek volt már előképzettsége a Magyar Honvédelmi Szövetségnél (ejtőernyős, rádiós, lövész, dzsúdós stb.). Kiválóságuk a kiképzésben, a fizikai nehézségek szó nélküli elviselésében, egymás iránti tiszteletükben, a bajtársiasságban, kreativitásukban és vagányosságukban is megmutatkozott.

Ezt mutatja be egy megtörtént eset: az osztag 1961 őszén, az egyik gyakorlaton, a 10. napon csak vánszorgott a Vértes kellős közepén. Éjszaka volt, hajnalban négy órakor utánpótlást kellett volna fogadni. Éjszaka két órakor jelentették, az egyik katona elvesztette a pisztolyát. Ezért akkor a parancsnoknak is minimum börtön járt. A parancsnok öt önként jelentkezőt kért, akik visszamennek éjjel és megkeresik. Az egész osztag, mind a 35 fő kiállt, hogy visszamegy. Az utánpótlást ugyan nem tudták fogadni, de a pisztoly meglett.

Azóta már több mint 50 év telt el, de az ott szolgált katonák most is valamennyien ismerik egymást, rendszeresen találkoznak. Az éves ejtőernyős találkozókön ezek a „régiek” mindig megjelennek. Van olyan szakasz (1963–1964-ben szolgáltak) akik azóta minden évben 2-3 napos találkozót tartanak, és büszkén hirdetik hovatartozásukat. Nemcsak egymást, hanem volt alegységparancsnokaikat is tisztelik, hiszen együtt ugrottak, együtt gyalogoltak, összefolyt a verejtékük, egy korty vízre, „tűre, cérnára” egymásra voltak utalva. Az alakulatot a már akkor kialakult szellemiség hatotta át. A mélységi felderítők jól képzett büszke katonák, lelkük tiszta, egyenes, a régiek és az újak is tisztelik egymást és szeretik hazájukat.

Ezt az időszakot követték – 1963 őszétől – a szolnoki évek, évtizedek, önálló elhelyezés, saját logisztika, ahol még továbbra is igen kalandos volt az élet, de a tapasztalatok birtokában már kevesebb botladozással, szervezettebben, de változatlanul magas színvonalon folytatódott a kiképzés. De ez már egy másik történet.

Felkészítés

Ugrás előtti pillanat

Beszállás a repülőgépbe

Az első katonai eskütétel (1961. november 18.) Varga Gábor és a leendő parancsnok Lits Gábor

Csoportkép a rádiós gyakorlat után

AZ MN 34. BERCSÉNYI LÁSZLÓ ÖNÁLLÓ (MÉLYSÉGI) FELDERÍTŐ ZÁSZLÓALJ TÖRTÉNETE (1963–2005) SZOLNOK

Szabó Ferenc

Utalás az előzményekre

Az alakulat életében 1962 novembere kiemelkedő jelentőségű hónap volt, amikor is század szervezetről áttért zászlóalj szervezetre és az MN 34. Önálló Felderítő Zászlóalj megnevezést kapta, fedőszáma MN 3100 lett.

A zászlóaljjá történő átalakulás valóságban azonban csak 1963 végén, a Szolnokra történő diszlokálást követően valósult meg (önálló elhelyezés, saját logisztika, tág lehetőségek a különleges kiképzés kialakítására stb.). A zászlóalj 1962-től 1964-ig négy szakaszos szervezetben oldotta meg feladatát.

A századnak, mint az MN-ben elsőként felállításra került mélységi felderítőalakulatnak a történetéről az előző fejezetekben bővebben esett szó.

Indulás előtti eligazítás

Az MN 34. Önálló (Mélységi) Felderítő Zászlóalj szervezeti felépítése a diszlokálás után az alábbiak szerint alakult

Zászlóaljparancsnokság

Törzs

Végrehajtó állomány

1. szakaszparancsnok: Lits Gábor főhadnagy, helyettese: Bánki Imre hadnagy.
2. szakaszparancsnok: Molnár Pál főhadnagy, helyettese: Gyuricza Béla hadnagy.
3. szakaszparancsnok: Nagy József főhadnagy, helyettese: Árvai Zoltán hadnagy.
4. szakaszparancsnok: Dombi Lőrinc főhadnagy, helyettese: Belovai István hadnagy.

1964. augusztus 24-től változott az állománytábla, létrejöttek a századok, a szakaszokból két felderítőszázadot hoztak létre, századonként négy szakasszal.

1. Századparancsnok: Lits Gábor főhadnagy,

Szakaszparancsnokok: Árvai Zoltán hadnagy, Bánki Imre hadnagy, Nagy József hadnagy, Erdész Béla őrmester.

2. Századparancsnok: Molnár Pál főhadnagy,

Szakaszparancsnokok: Gyuricza Béla hadnagy, Dombi Lőrinc hadnagy, Csőke Pál őrmester, Héricis Mihály őrmester.

A zászlóaljtörzsben is új beosztásokat rendszeresítettek: élelmezési tiszt, konyhavezető, és KISZ-titkár.

A diszlokálás után a költözésben már jártas parancsnoki állomány igyekezett minél előbb megteremteni a raktározáshoz, valamint a kiképzéshez szükséges feltételeket. Mivel a laktanya megelőzően a tűzéreké volt, nem rendelkezett a felderítő ejtőernyős-kiképzés és a raktározás minimális feltételeivel sem.

A parancsnoki épület egy részét a Szolnok Megyei Hadkiegészítő parancsnokság foglalta el. A légénységi épület felső szintjén pedig a vasutas szállítódandár törzsét helyezték el.

Az alegységek nem rendelkeztek a szükséges szaktantermekkel, kiképzési feladataikat harcászati kihelyezéseket a helyőrségtől távol, Eger környékén az Északi-középhegységben, a lövészeteket Szolnok, Túrkeve, Jászberény, valamint Mezőtúr lőterein lehetett végrehajtani.

A zászlóalj vezetése a kiképzési és felkészítési feladatokon túl arra törekedett, hogy egy sor speciális kiképzéshez a feltételeket a laktanyában teremtsen meg. Pár év alatt sikerült elérni, megépült az ejtőernyők tárolására alkalmas raktár a hajtogató teremmel együtt, ami tornateremként lehetőséget biztosított a hivatásos állomány és a sorállomány fizikai állóképességének fejlesztésére. Kiegészült az ejtőernyős gyakorlópálya, felújították a műszaki mintakertet, átépítették a sportpályát, majd később megépült a 600 m hosszú harci ösvény is, valamint a minden igényt kielégítő fedett lőtér.

A létrehozott objektumok biztosították a hivatásos és sorállomány fizikai, pszichikai felkészítését, az anyagok szakszerű, kulturált tárolását és a kiképzést.

1964 őszén ismét alapvető változás áll be a zászlóalj szervezetében. Megnövekedtek az alegységek, valamint a kiszolgáló biztosító szervek számai és technikai eszközei. A zászlóalj most már rendelkezett minden olyan feltétellel, ami egy önálló egység működéséhez szükséges volt.

A zászlóalj szervezete 1964 őszétől:

Vezető szervek:

- parancsnokság;
- törzs;

- ügyviteli iroda;
- ejtőernyős-szolgálat;
- szolgálatiág-vezetők;
- gépjármű-technikai szolgálat;
- hadtáp;
- pénzügyi szolgálat.

Harcbiztosító alegységek:

- híradószázad;
 - parancsnoki rádióállomás;
 - adó-vevő szakasz;
 - rádiókiképző-szakasz;
 - híradóműhely.

Végrehajtó alegységek:

- 1. felderítőszázad;
- 2. felderítőszázad;
- 3. felderítőszázad;
- 4. kiképzőszázad.

Kiszolgáló alegységek:

- zászlóalj-segélyhely;
- szállítószakasz;
- ellátószakasz;
- raktárak.

Az új állománytábla alapján az alegységek élére az alábbi személyeket nevezték ki:

- 1. felderítőszázad: Lits Gábor százados.
- 2. felderítőszázad: Molnár Pál százados.
- 3. elderítőszázad: Dombi Lőrinc főhadnagy.
- Kiképzőszázad: Árvai Zoltán hadnagy.
- Híradószázad: Vincze Béla hadnagy.

Rejtett figyelőállás építése

Az 1965–1966-ban 10 fő fiatal tisztt érkezett az alakulathoz a tiszti iskola elvégzése után. A tisztek döntő többsége összefegyvernemi szakon végzett, mélységi felderítésből képzést nem kaptak. Felkészítésük során 1965. november 23-án hajtották végre első ejtőernyős ugrásukat Li-2 típusú repülőgépből, D-1 típusú ejtőernyővel a szandai réten, hóra. A fiatal tisztek az ősz folyamán harcászati gyakorlaton vettek részt.

Áttérés a felderítőszervezésre

1966-ban a századok szakaszszervezetről csoportszervezetre tértek át. Ennek alapján századonként 9 mélységi csoportot alakítottak ki. A századok élére 1966 őszén új parancsnokokat neveztek ki.

1. felderítőszázad: Bánki Imre főhadnagy.
2. felderítőszázad: Dósa István főhadnagy.
3. felderítőszázad: Árvai Zoltán főhadnagy.
- Kiképzőszázad: Gyuricza Béla főhadnagy.
- Híradószázad: Nagy Sándor hadnagy.

Az alegységek a tervezett kiképzési feladataikat megfelelő és jó eredménnyel teljesítették.

Az 1960-as évek közepétől tovább folytatódott az alkalmazással, felkészítéssel kapcsolatos elméleti és gyakorlati munka. Az elméleti munkát nagyban segítette, hogy az MNVK 2. Csoportfőnökségről 1965-ben az alakulathoz került

Kozma József őrnagy, aki a parancsnokkal együtt kidolgozta a mélységi felderítőcsoportok feladatrendszerét, bővítették a kijutás módszereit, kidolgozták a mélységi felderítőcsoportok körletének berendezését. A mélységi felderítőbázis kiválasztásának fontos szempontjai: a belső biztosítás feladatai, a rejtett figyelők feladatának helyével szemben a követelmények megállapítása, a kiemelt fontos feladatok végrehajtásának módszerei, a csoportok visszajuttatásának és kiemelésének kérdései. A kidolgozott elméleti munkákat kihelyezéseken, gyakorlatokon próbálták ki.

Fejlődési szakaszok, parancsnokváltások, díszszemlék

Az 1968-ban ismét parancsnokváltásra került sor. Az új parancsnok Kádár Ferenc őrnagy lett, aki addig a törzsfőnöki feladatokat látta el. Alighogy megtörtént a parancsnoki feladatok átadása-átvétele a zászlóaljat fokozott készültségbe helyezték az 1968-as csehszlovákiai események miatt. A zászlóalj nem vett részt a feladat végrehajtásában, de a készültséget fent kellett tartani. 1968-tól a fő cél a szolgálati fegyelem, az általános rend, a „katonás” magatartás kialakítására összpontosul. Például a hétfői zászlóalj-sorakozón az alegységparancsnokoknak csizmában, karddal kellett vezényelni a szakaszukat. A parancsnok precizítására jellemző volt, hogy gyakorlatról hazafele menet során 12:30-kor megállította az út szélén a több kocsiból álló menetoszlopot és ebédidőt rendelt el. Az ellátóknak meg kellett teríteni és felszolgálni az ebédet, a menetet csak utána lehetett folytatni a helyőrségbe.

Elismerés díszszemlén való eredményes helytállásért

1970-ben első alkalommal vett részt önállóan az alakulat a díszszemlén. Ez külön megmérettetést jelentett a zászlóalj parancsnokának és személyi állományának. A felkészülést a díszzászlóalj már a helyőrségben egyéni és rajkötelékben megkezdte: a gépjárművek a Kilián repülőtéren hajtották végre GAZ-69 típusú rajszállító gépjárművel a gyakorlást. A díszszemlét megelőzően a zászlóaljat felvezényelték Budapestre, a Zách utcába és a gyakorlást a csepeli gyorsforgalmi úton hajtották végre. A felkészülést az állami és katonai vezetők mellett megtekintették a csapatzászlót adományozó Kelenföldi Textilművek vezetői és dolgozói. A zászlóalj a díszszemle végrehajtása során a gépesített hadosztály élén menetelt a hagyományos zöld ruhában. Az alakulat fegyelmezett, alakias felvonulásával elnyerte a honvédelmi miniszter serlegét, a budapestiek elismerését.

A díszszemle után tovább folytatódott a mindennapi kiképző és felkészítő munka: bevonulás, leszerelés, kihelyezések, gyakorlatok. Ezeken a zászlóalj megfelelő és jó eredményeket ért el. A bevezetésre kerülő 3×6 hónapos képzési rendre történő áttéréssel a sorállomány váltására is gyakrabban került sor. Az áttérés miatt a harckészültségi feladatok fenntartása érdekében 130 fő tartalékos katonát hívtak be továbbképzésre 1970. január 3. – február 21. között.

A zászlóalj a sokoldalú kiképzés és feladatok mellett esetenként népgazdasági munkán is részt vett. 1970-ben aktívan kivette részét az árvízi és belvízi védekezésben. Az alakulatnál a díszszemle végrehajtása után 1973-ig nem történt szervezeti változás.

A honvédelmi miniszter 0791/72 parancsa alapján Gyuricza Béla őrnagyot nevezte ki az alakulat parancsnokának, a törzsfőnök Bánki Imre százados lett.

Az új vezetés nagy erővel kezdett hozzá a változások előkészületéhez. 1973-ban „VELENCE-2” feladat kapcsán a zászlóalj szervezete, felépítése megváltozott. A zászlóalj állományából és a seregtest alárendeltségéből megalakították az MN 27. Önálló Mélységi Felderítő Századot.

Az alakulattól mintegy 30 fő tiszt és tiszthelyettes került át a megalakuló MN 27. Önálló Mélységi Felderítő Századhoz. A mélységi felderítőszázad az 5. Hadsereg (MN 5232) közvetlen alárendeltségébe került.

Az alakulat létszáma erősen lecsökkent, megszűnt a kiképzőszázad, új elemként került be az őrszakasz és a híradószázad rádiókiképző szakasza. Egy sor tiszti beosztás szűnt meg, helyette megnövekedett a tiszthelyettesi beosztások száma. Változott a századok megnevezése is, a felderítőszázadok helyett *mélységi felderítőszázadok* alakultak. A csoportok száma viszont századonként egy mélységi felderítőcsoporttal csökkent. A szervezeti változások után a vezetés fő feladata az volt, hogy az új struktúrának megfelelően a kiképzést és a működési feltételeket biztosítsa.

1974-ben megkezdődött a két alakulat kissé nehézkes, bonyolult, konfliktusoktól sem mentes együttélése. Az MN 27. Önálló Mélységi Felderítő Század (MN 3458) parancsnoka Kiss Lajos őrnagy lett. A két alakulat külön előljáróhoz tartozott, és más követelmények alapján működött.

A szervezeti változást követően a zászlóalj létszáma erősen lecsökkent, ennek ellenére saját erőből egy sor korszerűsítési feladatot csapatépítkezés keretében hajtott végre. Felújításra kerültek a vizesblokkok, hálókörletek, tantermek, megtörtént az őrhelyek korszerűsítése. A zászlóaljnál a harckészültségi feladatok hatékonyabb végzése érdekében 1973. november 12-én módszertani bemutatót tartottak. Tovább folyt a tartalékos állomány kiképzése, mintegy 140 fő képzését hajtották végre.

Az alakulat 1974-ben a kiképzés mellett nagy segítséget nyújtott az ejtőernyős világbajnokság megrendezéséhez, annak lebonyolításához. Még ebben az évben egy sor külföldi ejtőernyős bajnokságon vett részt az alakulat ejtőernyős csapata: Szovjetunió (Fergána), Franciaország (Ailleret kupán), Lengyelországban (Baráti Hadseregek Spartakiádja, ahol harmadik és negyedik helyezést ért el a csapat).

1974 végén a zászlóalj megkezdte a felkészülést az 1975-ös díszszemlére. A díszzászlóalj állománya három egységtől került összeállításra. Az első század az MN 34. Felderítő Zászlóaljtól, egy század az MN 27. Önálló Mélységi Felderítő Századtól, egy század pedig a hadosztályok felderítő-zászlóaljaitól. Az alegységparancsnokokat is ennek megfelelően jelölték ki. A megalakulást követően a díszzászlóalj Szolnokon kezdte meg felkészülését, majd Budapesten folytatta. A személyi állományt a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia

tornatermében helyezték el. A díszzászlóalj a felkészülést a Városligetben gyalogosan, a járművekkel pedig este 22 órától az Ajtósi Dürer soron hajtotta végre.

A díszzászlóaljat ezúttal is, mint 1970-ben, a gépesített hadosztályhoz osztották be, annak az élén menetelt. Először vonult fel az állomány ejtőernyős barett sapkában. Számtalan előljáró tekintette meg a felkészülést, melyről elismerően nyilatkoztak. A díszszemlén a zászlóalj megkapta a Honvédelmi Minisztérium Katonai Tanácsának emléklakettjét és a KISZ Központi Bizottság emlékHzászlaját. A díszzászlóalj a helyőrségbe való visszaérkezéskor díszmenetben vonult végig Szolnok város főutcáján.

1975. szeptember 1-jével ismét parancsnokváltásra került sor. Az új parancsnok Héjja István őrnagy lett, törzsfőnöke pedig Németh Sándor százados. Egy sor régi tiszt hagyta el az alakulatot a zászlóalj vezetéséből és a törzsből is. Ugyanakkor megérkeznek a Kossuth Lajos Katonai Főiskoláról az újonnan avatott fiatal tisztek. Teljesen új vezetése lett a zászlóaljnak. A megyei hadkiegészítő parancsnokság elköltözött a parancsnoki épületből, a felszabadult helyen kialakítottak a parancsnokság részére megfelelő irodákat, és új ügyeletes tiszti szoba épült, modern riasztó és értesítési rendszerrel. A parancsnoki épület másik szárnyán 10 új szaktantermet hoztak létre és elkészült a nyelvi labor. 1975. szeptember 1. és október 31. között a zászlóalj végrehajtotta a VELENCE-3 feladatait. Még ebben az évben nagyszabású módszertani foglalkozás vezettek le az MNVK 2. Csoportfőnökség csapatfelderítő osztály irányításával. A módszertani foglalkozás előkészítéséről és végrehajtásáról az előljárók és a felderítő-zászlóalj vezetői elismeréssel nyilatkoztak. A foglalkozásról módszertani segédlet készült, később ez alapján kellett végrehajtani a felkészülések feladatait.

1976-ban a zászlóalj részt vett a „BAKONY-76” elnevezésű harcászati gyakorlaton, ahol megfelelő és jó eredményt ért el. Az elkövetkezőkben az alakulat tovább folytatta kiképzési feladatait (bevonulás, leszerelés, tartalékos képzés, ejtőernyős osztályos vizsgák), amelyek megfelelő és jó eredményekkel zárultak. A laktanya két alakulatának együttélése továbbra sem volt mentes a konfliktusoktól. A követelmény-támasztás különbözősége, a más alárendeltségi viszony, egy sor problémát vetett fel, melyeket a parancsnokok csak részben tudtak kezelni. Ezt viszont az előljárók nem nagyon toleráltak. Így jutott el az alakulat az 1977-es kiképzési évhez, ami megint a lényeges változások éve lett.

A FERTŐD-1 szervezési intézkedésben 1977. szeptember 1-jével az MNVK 2. Csoportfőnökség alárendeltségéből az 5. Hadsereg alárendeltségébe került a zászlóalj. Az MN 27. Önálló Mélységi Felderítő Század beolvadt az MN 34. Önálló Felderítő Zászlóalj állományába. A létrejött szervezetnek 1977. szeptember 1-jével új parancsnoka lett Fricz Sándor őrnagy személyében. A szervezési intézkedés végrehajtása után a zászlóalj állománytáblája is megváltozott. A

parancsnok mellett mélységi felderítő helyettesi beosztást hoztak létre, és változott az alegységek szervezete is. A három mélységi felderítőszázad kilenc-kilenc mélységi felderítőcsoportjából minden századnál három csoport műszaki felderítőcsoport alakult. A híradószázad és a híradókiképző-század szervezete csak technikájában változott. A változás következtében a parancsnok mellett is többször történt személyi változás. A törzsfőnöki teendőket Viczián Pál százados vette át, a mélységi felderítő helyettes Balázs István százados, az ejtőernyős-helyettes pedig Hüse Károly százados lett. A zászlóalj fizikai felkészítése is nagyban megváltozott az összevonás után. A felkészítést Furkó Kálmán főhadnagy karatemester, testnevelés-vezető vette kézbe, aki a közelharckiképzésre is nagy gondot fordított. Számtalan bemutató keretében külföldi delegációk, valamint hazai politikai, katonai vezetők előtt bizonyították a katonák felkészültségüket. A katonai filmstúdió elkészítette a „Feladat” a „Csend harcosai” filmeket, amelyek nemzetközi fesztiválokon díjat nyertek.

A kialakult szervezeti struktúrák mellett megkezdődött a technikai eszközök korszerűsítése. A régi típusú ernyők helyett az RS-4/3-as, az NDK-ban gyártott ernyőt rendszeresítették.

Új színfoltként jelent meg a jól bevált Mi-8 típusú helikopter mellett az An-26 típusú gépből való ugrás. Új típusú eszközöket, fegyvereket vezettek be: „DRAGUNOV” távcsöves puskát, PBSZ hangtompítós eszközt az AMD géppisztolyhoz, valamint éjjellátó eszközöket, távcsöveket.

A híradó eszközökben is változás történt, modernebb, megbízhatóbb rádiókat rendszeresítettek a mélységi felderítőcsoportoknál. A mélységi felderítőcsoportok anyagainak szállítására GAZ-66-os terepjáró eszközöket alkalmaztak. Meg kellett teremteni az 5. Hadsereg harckészültségi rendszerébe való becsatlakozást, ennek keretében új harckészültségi körleteket jelöltek ki.

Az alakulat a hátországi rendeltetésből hadműveletre tér át. A harckészültségi feladatok során 50 perc alatt el kellett hagyni a laktanyát, ami csak sok gyakorlás során vált elérhetővé.

Az egységparancsnoki vezetésében ezután egy hosszabb időszak következett, hisz 10 évig nem történt parancsnokváltás.

A munka eredményességét beárnyékolta egy-egy tragikus baleset a feladatok végrehajtása során. 1978. május 26-án délután fél 3-kor tragikus baleset történt, Hüse Károly százados 6262. ugrása során életét veszítette. Kimagasló sportbeli eredményei, valamint az ejtőernyőzésben, felkészítésekben nyújtott teljesítményeiért a parancsnok és az MNVK 2. csoportfőnök javaslatára a honvédelmi miniszter „Hősi halottá” nyilvánította és őrnaggyá léptette elő. A temetésével kapcsolatos feladatokat a zászlóalj méltó módon megszervezte. Azóta is minden évben a zászlóalj személyi állománya

lerója tiszteletét a laktanya udvarán a kegyeleti fal előtt, emlékét mellszobor őrzi. Halála után az ejtőernyős-helyettesi teendőket 1987-ig Kovács Sándor százados látta el.

A két alakulat összevonása után a zászlóaljra hárult az a feladat, hogy a seregtest alárendeltségében lévő első időszakos ejtőernyős katonák földi felkészítését és az ugrás feladatait megszervezze, végrehajtsa. Ehhez az állományhoz csatlakozott még a Kossuth Lajos Katonai Főiskola első éves állománya is. Az ejtőernyős táborok létszáma elérte a 350-400 főt. Az ugrások megszervezésében és végrehajtásában nagy munka hárult a parancsnokság mellett az ejtőernyős-szolgálatra és az ellátókra. Úgy kellett felkészíteni és kiképezni az állományt, hogy több ezer ugrás végrehajtása után se forduljon elő rendkívüli esemény. A feladat végrehajtásának kialakult rendszere volt, ami kezdődött fizikai felkészítéssel, amit a katonák egyszerűen „Furkó terápiának” neveztek el. Ez a munka folytatódott az ejtőernyősszereken végrehajtott gyakorlással, majd szervezett hajtogatással, utána pedig az ugrások végrehajtása következett. Ez a rendszer kivívta nemcsak az előjárók, de az ideérkező külföldi delegációk elismerését is. Az összevont ejtőernyős táborokban általában 7000-8000 ugrást hajtott végre az állomány, és tette le az osztályos vizsga követelményeit.

Az 1980-as éveket megelőzően a seregtest laktanyáiban – ahol több csapatot helyeztek el –, létrehozták a laktanya hadtáprendszerét. A zászlóaljra is ez a feladat várt, az alakulat ellátását összevonták a légvédelmi tüzérezreddel, majd dandárral. Ez a házasság nem sok jót ígért az ejtőernyősök számára. Állandó konfliktushelyzet elsősorban abból adódott, hogy a járandóságok megcsapolása miatt, sokszor személyesen a parancsnoknak kellett beavatkoznia és közbenjárnia. A szerteágazó kiképzési feladatok miatt gyors, hatékony intézkedésekre lett volna szükség, de a munkától elszokott, lassú, körülményes, bürokratikus ügyintézés nem tudta követni a zászlóalj életét, ami a katonák ellátásában is megmutatkozott. Az állandó egyezkedések, meg nem értések mindennaposakká váltak. Ez addig fajult, hogy a seregtest katonai tanácsának kellett kiszállnia és rendbe tenni a dolgokat.

A szerteágazó feladatok mellett a zászlóalj megkezdte az 1980-as díszszemlére való felkészülést, melyben a parancsnoki állománynak már megfelelő tapasztalata volt, mivel többen már az előző két díszszemlén is részt vettek. A helyőrségben történő gyakorlás után Budapesten, a Budapesti Nemzetközi Vásár (BNV) területén helyezték el a zászlóaljat. A gyakorlások éjjel a Városligetben zajlottak. Az elődökhöz hasonlóan nagyon szép eredményt ért el a tereptarka ruhát és barett sapkát viselő zászlóalj. A zászlóalj megint elnyerte a miniszteri serleget, számos tiszt, tiszthelyettes kitüntetésben, jutalomban részesült.

Minden évben az augusztus 20-i dunai vízi parádé keretében a Parlament előtti Dunaszakasza ugrottak az alakulat legkiválóbb katonái, az alapos felkészülésnek köszönhetően egyetlen alkalommal sem történt rendkívüli esemény.

1982-ben a zászlóalj törzse, és egy mélységi felderítőszázad hadsereg-felderítő rendszergyakorlaton vesz részt, ami jó eredménnyel zárult. A másik két század is jó eredménnyel hajtotta végre komplex harcászati gyakorlatát.

1983-ban a 2/54 számú állománytáblában híradó eszközök közül egy sor régi elavult technika helyett modernebb eszközöket kapott a zászlóalj. Az R-830 típusú állomás helyett R-140, a VK-140, az R-254 és az R-128 típusú eszközök helyett R-255PP és R-255MP eszközöket rendszeresítettek. Ennek megfelelően kezdődött meg az állomány felkészítése és kiképzése. Az állomány a kiképzési feladatok során 11 544 ugrást hajtott végre, megtörténtek az osztályos vizsgák a hivatásos és a sorállomány körében is.

1984-ben ismét változott a zászlóalj állománytáblája. A MÁTRA-4 szervezési intézkedésben a csapathadtáp békeállományát megszüntették. 1984. április 16–27. között hadsereg-parancsnoki átfogó ellenőrzésre került sor az MNVK 2. Csoportfőnökség részvételével, ami kiegészült június 18. – július 5. között harckészültségi és „M” ellenőrzéssel. Az átfogó ellenőrzésen a zászlóalj „jó” eredményt ért el, és a harckészültségi ellenőrzésen is megfelelt a követelményeknek. Ez jó alapot biztosított arra, hogy 1984. október 5-én büszkén ünnepelhesse az alakulat megalakulásának 25. évfordulóját. Ebből az alkalomból a honvédelmi miniszter és a politikai főcsoportfőnök T-557/55 intézkedése alapján az alakulatnál csapatzászlócsere történt. A csapatzászlót ismételten a Kelenföldi Textilművek dolgozói biztosították, szalagot kötött rá Szűcs Ferenc altábornagy, MNVK 2. csoportfőnök, valamint Kaszás Ottóné, a Textilművek igazgatója.

1984 végén a zászlóalj megkezdte a felkészülést hazánk felszabadulásának 40. évfordulója alkalmából rendezendő díszszemlére. A helyőrségben történő felkészülés után 1985 februárjában a zászlóalj Budapestre települt át. A díszszemlén a zászlóalj a csoportjában mindent megnyert, a *díszszemle kiváló zászlóalja lett*, elnyerte a miniszteri serleget, nem utolsó sorban a budapesti emberek tiszteletét. A díszszemlét követően az állami és katonai vezetés úgy döntött, hogy az elkövetkező években nem rendezik meg a díszszemléket. Így a zászlóalj négyszer szerepelt a díszszemléken, mindig kimagasló eredményeket ért el bizonyítva fegyelmettségét, felkészültségét. A díszszemle után az alakulat részt vett a „DUNA-85” gyakorlaton, ahol jó eredményt ért el. 1985. szeptember 4-én egyesített fegyveres erők szintű felderítő-bemutatón a zászlóalj eredményesen hajtotta végre feladatát.

1986. fő feladata a hadsereg-felderítő-főnök vezetésével végrehajtott zászlóalj törzsvezetési gyakorlat volt. Meglátogatta az alakulatot az

Országgyűlés Honvédelmi Bizottsága. A bemutató keretében bizonyították a zászlóalj katonái a felkészültségüket. Tartalékos tiszteket avattak szeptember 17-én, az avatáson részt vett Polgár Ervin vezérőrnagy, az MNVK 2. csoportfőnök helyettese is. Ezt követően október 22-én az MNVK 2. Csoportfőnökségről 50 fő látogatást tett a zászlóaljnál. Megtekintették a zászlóalj életének, kiképzettségének az állapotát, és külön színfolt volt részükre a Furkó Kálmán százados által vezetett közelharc bemutató, valamint a harci ösvény megtekintése.

1987-ben az MNVK szervezési csoportfőnök 2/44/22 számú intézkedése alapján megszűnt a hallgatói század, viszont felállítottak egy kommandáns szakaszt, valamint az ejtőernyős-szolgálatnál az „M”-re lebiztosított tiszti és tiszthelyettesi ugratóparancsnoki beosztásokat békében is engedélyezték feltölteni. Ez lehetőséget teremtett arra, hogy ismételten létrejöjjön egy kimagasló ejtőernyős felkészültséggel rendelkező katonai ejtőernyős versenycsapat. A magasabb képzettségű versenyzők visszakerültek a zászlóaljhoz, a katonai ejtőernyős válogatott döntő többsége ismét az alakulatnál szolgált. Szakmai felkészültségük, az ejtőernyőzésben szerzett tapasztalatuk nagyban segítette az állomány kiképzését. Új technikai eszközként jelennek meg a nagyteljesítményű siklóernyők. A hivatásos állományból többen tértek át a vizsga letétele után az RS 4/4-ről a paplanernyőkre.

Új szemlélet, új vezetési stílus

Tízéves időszak letelte után 1987. szeptember 1-jével parancsnokváltásra került sor. Az új parancsnok Szabó Ferenc alezredes lett, törzsfőnöke Boda József százados, ejtőernyős helyettes Mucsi János százados, hadműveleti alosztályvezető pedig Keresztúri László százados.

Az elmúlt 10 év hagyományaira alapozva új szemlélet és új vezetési stílus alakult ki. A Zrínyi Miklós Katonai Akadémiáról érkező tisztek előzőleg mind a zászlóaljnál kezdték meg katonai szolgálatukat. Jól ismerték a zászlóalj életét, kiképzési feladatait. Az új vezetés 5 területen kívánt előre lépni. Az anyagi raktározási fegyelem megszilárdításában, a kiképzés hatékonyságának a növelésében, a jó közérzet kialakításában, különböző területeken történő együttműködésben, valamint a személyi állomány fizikai állóképességének növelésében. A néphadseregben elsőként a zászlóaljnál vezették be a napi testnevelést, úgy a hivatásos, mint a sorállomány vonatkozásában. A tervezett intézkedésnek első időszakban sok ellenzője volt, de a folyamatos felkészülés és a kitartó munka meghozta gyümölcsét.

A hadsereg-parancsnokság által végrehajtott felmérésen mind a hivatásos állomány, mind a sorállomány is „jó” értékelést kapott. Anyagi fegyelem területén is előrelépés történt, elsősorban az ejtőernyősanyagok vonatkozásában.

Polgár Ervin vezérőrnagy MNVK 2 Csf. h., eligazítást tart Szabó Ferenc alezredes zászlóaljparancsnoknak

1988-ban előljárói intézkedésnek megfelelően közös cserekiképzésre került sor Lengyelországban. Keresztúri László őrnagy parancsnok mélységi helyettese vezetésével három mélységi felderítőcsoport háromhetes kiképzésén vett részt Jamorse kiképzőbázison. A kiképzést megtekintette az MN VK 2. Csoportfőnökség és a hadseregfelderítő-főnökségéről egy-egy fő, valamint a zászlóalj parancsnoka.

1989-ben Magyarországon rendezték meg a háromhetes kiképzést, a zárógyakorlat jó eredménnyel végződött. A lengyel tisztek külön kiemelték a jó szervezést, a pontosságot, a helikopterekkel történő kiemelést. A cserekiképzés végrehajtásával egy időben a zászlóalj részt vett a hadseregfelderítő-főnöksége által vezetett törzsvezetési gyakorlaton.

1989–1990 nagy változásokat hozott az ország életében. Békés átmenettel létrejött egy demokratikus többpártrendszerű állam. A változások nagymértékben érintették a Magyar Honvédséget is. Pártsemlegessé tették az egész honvédséget, új szervezeti struktúrát alakítottak ki.

A zászlóalj kijelölt alegységei Boda József őrnagy, törzsfőnök vezetésével részt vettek a Szolnok megyei munkásőrség lefegyverzésében és az objektumok biztosításában. A változások érintették a személyi állományt is. Megszűntek a pártpolitikai szervek, megalakultak a humán szolgálatok. Sokan nyugdíjba mentek, többen elkerültek az alakulattól. Az áttérésre való felkészüléssel egy időben még egy sor feladat, bemutató állt az alakulat előtt. Többek között ejtőernyős összevonás, szakharcászati feladatok, a budaörsi repülőnapon való részvétel, a pákozdi honvéd emlékműnél történő bemutató, veterántalálkozó alkalmából egész napos program. Für Lajos honvédelmi miniszter megtekintette az alakulat elhelyezését, egy rögtönzött bemutatón vett részt,

elbeszélgetett a katonákkal és a zászlóalj vezetésével. Kedvező benyomásokat szerzett, tetszett neki a nyílt és őszinte megnyilvánulás, tisztek és katonák felkészültsége és hozzáállása.

Közös lengyel-magyar kiképzés

Bercsényi László felderítő-zászlóalj és az új csapatzászló

1989 karácsonyán a romániai forradalom eseményei után levont következtetések rámutattak arra, hogy a mélységi felderítőcsoportok tűzereje csak részben felelt meg a követelményeknek. Így még ebben az évben a vezérkari főnök gyors intézkedésének megfelelően a mélységi felderítőcsoportokat PKM típusú géppuskával és RPG-7 gránátvetőkkel erősítették meg.

1990 elején a honvédelmi miniszter intézkedésének megfelelően minden csapatnak neves történelmi személyiségek közül névadót kellett választani. A parancsnok a teljes állomány részére meghirdetett egy pályázatot és ennek eredményeként a névadó személye Bercsényi Miklós lett. Tekintettel, arra hogy a hódmezővásárhelyi dandár is ezt a nevet választotta, így a zászlóalj Bercsényi Miklós fia, gróf Bercsényi László nevének felvétele mellett döntött.

A történelmi áttekintés során jutott tudomásunkra, hogy Franciaországban a mai napig van egy ejtőernyősegység, amely szintén a Bercsényi László nevet viseli. A zászlóalj a francia Bercsényi ezreddel felvette a kapcsolatot, amit közös látogatások, kiképzések, ejtőernyős ugrások fémjeleztek. Így 1991-től Bercsényi László nevet viseli a zászlóalj, büszke névadójára, aki katonai felkészültségével, bátorságával Franciaország marsallja lett. 1991-ben a névfelvétel után a honvédelmi miniszter csapatzászlót adományozott az alakulatnak.

1991. november 1-jén parancsnokváltás történt a zászlóaljnál. A zászlóaljparancsnok teendőit Keresztúri László őrnagy megbízott parancsnokként látta el. 1991. november 1-jén a 3. Hadtest (Cegléd) bázisán megalakul a 3. Katonai Kerület Parancsnokság, mely a szárazföldi csapatok alárendeltségébe kerül. A megalakult 3. Katonai Kerület mind az alárendelték számát, mind területét tekintve a legnagyobb kerület volt. Az ország területének majdnem felét, 41 197 km²-t foglalt magába, a tíz helyőrségben 44 alakulat működött. Az MN 34. Mélységi Felderítő Zászlóalj is a 3. Katonai Kerület Parancsnokság alárendeltségébe került, közvetlen szakmai felügyeletét a 3. Katonai Kerület felderítőfőnöksége látta el.

1992-ben a megbízott parancsnok helyett Nagy Gergely alezredes vette át a zászlóalj vezetését, aki előtte a győri felderítő-zászlóalj parancsnoka volt. Nem sikerült megbarátkoznia a környezettel, családja Győrben maradt, és hamarosan kérte előljáróit, hogy helyezték vissza Győrbe. Így őt Nagy István alezredes követte a zászlóalj élén 1992. szeptember 1-jével, Szűcs András Péter százados törzsfőnök lett.

A 90-es évek elején tovább folytatódott a kelet-európai országok demokratikus átalakításának folyamata, többségében a békés átmenet lehetőségét választva. Egyes országokban ez az átalakulás fegyveres konfliktusokkal járt, például Romániában, de Jugoszlávia és utódállamai polgárháborús viszonyok közé kerültek. A zászlóaljnak két alkalommal kellett éles helyzetben felderítő biztosítási feladatokat ellátni a déli határszakaszon. 1992-ben egy operatív csoport, három mélységi felderítőcsoport, valamint híradórészleg teljesített szolgálatot 54 fővel kéthetes váltásokban.

Az MH 88. Légimozgékonyaságú Zászlóalj megalakulása

1993. szeptember 1-jén – kétéves előkészítő munka után – az MN 34. *Önálló Felderítő Zászlóalj* bázisán megalakult az MH 88. Légimozgékonyaságú Zászlóalj, ezzel először jött létre kettős rendeltetésű alegység. A szervezéssel kapcsolatos munkákat Keresztúri László őrnagy vezette. Szinte a teljes szakembergárda kicserélődött. Ezzel párhuzamosan megindultak a cserekiképzések, látogatások, közös felkészülések, versenyek az osztrák, szlovén, belga, valamint a román hadsereggel.

A 90-es évek második felétől felgyorsult a NATO-elveknek megfelelő törzs- és kiképző munka. A parancsnoki teendőket 1997 őszétől Szűcs András Péter őrnagy vette át. Megindult az intenzív nyelvi kiképzés, egy sor fiatal tiszt vett részt kiképzésen az USA-ban, Nagy-Britanniában és Németországban, akik felkészültségüket itthon kamatoztatták.

A NATO-tagság, részvétel békefenntartó feladatokban

Új lehetőséget kínált 1999, amikor Magyarország csatlakozott a NATO-hoz. A csatlakozás után a zászlóaljtól egy különleges mélységi felderítőszázad, megerősítve híradó és logisztikai részleggel felajánlásra került a NATO-műveletekben történő részvételre.

Ezek után tovább folytatódott a parancsnoki és szerződéses állomány idegen nyelvi kiképzése itthon és külföldön. Ez lehetőséget biztosított az állomány részére, hogy külszolgálatokon vegyen részt. Bővült a lehetőség a zászlóaljnál arra, hogy kétoldalú képzés keretében cseréljék ki tapasztalataikat, készítsék fel az állományt külföldi missziós feladatokra. Szélesedett a mélységi felderítők részére a szervezett szakmai versenyek lehetősége Ausztriában, Csehországban, Szlovéniában, Romániában, Belgiumban.

Nemzetközi kapcsolatfelvétel a '90-es évek elején

A zsúfolt szerteágazó feladatok mellett ismét parancsnokváltás történt, az új parancsnok Köpöczi József alezredes lett, törzsfőnöke pedig Pammer Antal őrnagy. Fő feladata volt az új elhelyezési feltételek megteremtése a Szolnoki Helikopter Bázison. A zászlóalj régi álma vált valóra, hisz közvetlen közelbe kerültek a helikopterekhez a repülőtérre. Emellett kulturált elhelyezést biztosítottak a parancsnokság és törzs, valamint az állomány részére.

2002. elejére teljes egészében szerződéses állománya lett az MH 34. Bercsényi László Felderítő Zászlóaljnak. Folyamatos felkészülés jellemezte a zászlóalj tevékenységét a külföldi missziós feladatokra. Az alakulat katonái az alábbi békefenntartó feladatokban vettek és vesznek részt:

- UNFICYP^{3} – Ciprus
- MFO – Sínai-félsziget (Egyiptom)
- IFOR-SFOR, ALTHEA – Bosznia-Hercegovina és Horvátország
- KFOR – Koszovó
- MFOR – Macedónia
- MH Szállító Zászlóalj – Irak
- ISAF – Afganisztán

A zászlóalj a békefenntartó feladatokban megszerzett tapasztalatokat folyamatosan beépítette a mindennapi kiképzésbe, felkészítésbe.

A 2003–2004-ben megtörtént a régi technikai eszközök cseréje, helyettük új eszközök, korszerűbb gépjárművek kerültek a zászlóaljhoz, többek között 25 db Mercedes-1017 13 PR 5 tonnás terepjáró gépkocsi, 5 db Mercedes Benz 250

GD terepjáró személygépkocsi, 7 db Mercedes Unimog 435 2-3 tonnás tehergépkocsi. A katonák öltözetében és felszerelésében is változások történtek, amelyek jobban megfeleltek a zászlóalj előtt álló feladatoknak.

Az MH 34. Különleges Műveleti Zászlóalj

2004. december 17-én az új parancsnok Simon Attila alezredes lett, aki egyben az MH 34. Bercsényi László Önálló Felderítő Zászlóalj utolsó parancsnoka is, mivel 2005-ben a zászlóalj bázisán megalakult az MH 34. Különleges Műveleti Zászlóalj.

Visszatekintve az elmúlt évek történéseire, elmondható ismét lezárult egy korszak a mélységi felderítés területén.

Gy. Fekete István megemlékezésében így összegezte az elmúlt időszakot: „Az elmúlt tények birtokában mondhatni történelmi időszakban számos harcászati, személyi, szervezeti, anyagi-technikai változás ellenére a Magyar Honvédség 34. Bercsényi László Felderítő Zászlóalj most már a magyar katonai ejtőernyőzés 3. generációjaként méltó módon képviseli azokat a szakmai katonai értékeket, amelyek ezt a hivatást mindig is minősítették. Az alakulatnál szolgált katonák egész életükre továbbvitték az itt elsajátított és lényük egészévé vált becsületességet, bajtársiasságot, a nehézségek leküzdésében megmutatkozó határozottságot, bátorságot, kötelességtudatot, ami az ejtőernyősök népes táborát mindig is jellemezte”.

Az MN 183. Önálló Tartalékképző Mélységi Felderítő Zászlóalj

A hadműveleti és harcászati mélységi felderítőegység és alegységek háborús személyi veszteségeinek pótlására, illetve a hadászati szintű mélységi felderítési feladatok megoldásának biztosítására 1977-ben hadrendbe került az MN 183. Önálló Tartalékképző Mélységi Felderítő Zászlóalj az MNVK 2. Csoportfőnökség közvetlen alárendeltségében.

A tartalékképző zászlóalj évente egy századnyi létszámú mélységi felderítő katona 21 napos behívásával teljesítette a tartalékosok továbbképzését. A behívott tartalékosok továbbképzéséhez a MH 34. Önálló Felderítő Zászlóaljtól vezényelték a szükséges szaktiszteket és tiszthelyetteseket. A képzés során fontos szerepet kapott a harcászati felkészítés és az ejtőernyős-kiképzés (átképzés) 5 ugrással. A tartalékos kiképzést és az ejtőernyős ugrást követő 2-3 napos harcászati gyakorlat zárta.

A 183. tartalékképző zászlóalj békeállománya egy őrnagy rendfokozatú „M” törzsfőnökből és egy tartalékos tiszthelyettesből állt.

„M” törzsfőnökök voltak:

- 1977–1989 között Molnár Pál őrnagy, majd alezredes,
- 1988-tól az alakulat megszűnéséig Milus László százados, majd őrnagy.
- Raktáros tiszthelyettes: Bíró József főtörzsszázlós.

Az MNVK 2 Csoportfőnökség mélységi felderítőbeosztású főtisztjei:

- Árvai Zoltán vezérőrnagy (százados 1972–1977)
- Bánki Imre ezredes (alezredes 1975–1991)
- Bukor István ezredes (őrnagy 1993–)
- Molnár Sándor ezredes (alezredes 1991–1992)
- Polyák István alezredes (őrnagy 1970–1990)

Az 5. Hadsereg és jogutódjai mélységi felderítőbeosztású főtisztjei:

- Beinschroth Sándor alezredes (2000–2006)
- Békési Lajos alezredes (1970–1977)
- Bukor István százados (1989–2000)
- Ferenczi István őrnagy (2001–2005)
- Juhász József alezredes (1977–1978)
- Kertész László alezredes (1978–1989)
- Köpöczi József őrnagy (1997–2000)
- Ludman Ferenc alezredes (1962–1965)
- Dr. Széplaki János alezredes (1965–1970)
- Várnagy Gyula őrnagy (2006–2009)

Az MN 34. Önálló Felderítő Század, majd Zászlóalj parancsnokai időrendi sorrendben 1960-tól (zárójelben a parancsnoki funkcióban elért rendfokozat van feltüntetve):

- 1960–1961: Tóth Gábor ezredes (őrnagy)
- 1961–1962: Molnár Lajos ezredes (százados)
- 1962–1967: Mikula János alezredes
- 1967–1972: Kádár Ferenc alezredes
- 1972–1975: Gyuricza Béla vezérezredes (őrnagy)
- 1975–1977: dr. Héjja István ezredes (őrnagy)
- 1977–1987: Fricz Sándor ezredes (alezredes)
- 1987–1991: Szabó Ferenc ezredes (alezredes)
- 1991–1992: Keresztúri László (ezredes) őrnagy megbízott parancsnok
- 1992–1993: Nagy Gergely alezredes
- 1993–1997: Nagy István alezredes

- 1997–2000: Szűcs András dandártábornok (alezredes)
- 2000–2004: Köpöczi József ezredes (alezredes)
- 2004–2005: Simon Attila ezredes (alezredes)

A HADMŰVELETI MÉLYSÉGI FELDERÍTŐERŐK TÖRTÉNETE

AZ MN 27. ÖNÁLLÓ MÉLYSÉGI FELDERÍTŐ SZÁZAD TÖRTÉNETE (1973–1977)

Kiss Lajos

A hadsereg felderítési rendszerének teljessé tétele érdekében – több szakaszban – jelentős fejlesztés, szervezeti változás, új technikai eszközök rendszerbeállítása valósult meg.

1963–1970 között létrejöttek a hadosztályok mélységi felderítőszázadai a harcászati felderítés végrehajtására, mintegy 50-150 km mélységig. A századok 6 mélységi felderítőcsoporttal rendelkeztek.

A hadászati mélységi felderítés a korábban felállított és több ütemben felfejlesztett MN 34. Önálló Felderítő Zászlóalj feladata volt, amely az MNVK 2. (felderítő) Csoportfőnökség alárendeltségébe tartozott.

A hadműveleti mélységi felderítési feladatok végrehajtására – ugyan a fenti zászlóalj kötelékében rendelkezésre állt 8, szükség esetén 12 mélységi felderítőcsoport, és azok mozgósítás („M”) esetén átadásra kerültek volna az 5. Hadsereg részére, amely azonban békében nem rendelkezett ilyen típusú, közvetlen alárendeltségben lévő alakulattal.

Ezt pótlandó létrehozták az MN 27. Önálló Mélységi Felderítő Századot, amelynek mélységi felderítőcsoportjait mintegy 150–300 km mélységig tervezték alkalmazni a hadseregérdekű felderítési feladatok végrehajtása során, különleges átjuttatási módon (ejtőernyővel, leszállással-kirakással).

1973–1977. közötti időszakban az MN 27. Önálló Mélységi Felderítő Század már békében is önállóvá vált az 5. Hadsereg közvetlen alakulataként, új alárendeltségben, új szervezeti felállásban, összetételben.

Az MN 27. Önálló Mélységi Felderítő Század (fedőszáma MN 3458) 1973 őszén jött létre Szolnokon, elhelyezési körlete a Gábor Áron laktanyában volt. A megalakításért, átadásért az MN 34. Önálló Felderítő Zászlóalj parancsnoksága felelt.

A század megalakulását követően hamarosan „VIDEOTON” ragadványnevet kapott, amellyel utaltak a székesfehérvári kötődéshez, hiszen abban az időben a tévékészülékek gyártásáról volt híres a város, és itt helyezkedett el az előljáró parancsnokság.

Az átadás-átvétel során – csupán a legfontosabb momentumokat említve – az alábbiakat kell felidézni:

A személyi állomány vonatkozásában:

Az átadott állomány számszakilag megfelelt az elvárásnak, minőségileg azonban sok kívánnivalót hagyott maga után.

Több területen kevésbé képzett tisztek, tiszthelyettesek kerültek átadásra az új, magasabb felkészültséget igénylő beosztásokba, több egészségügyi problémával küszködő személy, sőt nyugállományba helyezésüket váró tiszthelyettesek is.

A század személyi feltöltöttsége ekkor 90-95 százalékos volt.

Technikai, anyagi eszközök vonatkozásában:

Az átadott technikai eszközök (gépjárművek, híradó állomások, (híradó eszközök, anyagok) megléte 95 százalékos volt, minőségi állapota megfelelt a követelményeknek (2-3 db gépjármű kivételével). Az eszközök, anyagok elhelyezése, tárolása megfelelt az előírásoknak.

Elhelyezés vonatkozásában:

Szűkre szabottan, a minimális berendezési ellátottsággal helyezték el a teljes állományt a legénységi épületben a zászlóalj sorállományával együtt.

Nem érték el az elvárható szintet a tiszti, tiszthelyettesi, polgári alkalmazotti állomány (54 fő) munkahelyi körülményei, a berendezési tárgyak biztosítottsága (az átadást követően az 5. Hadsereg részéről azonnali intézkedés történt a hiányosság megszüntetésére).

Az MN 27. Önálló Mélységi Felderítő Század tiszti, tiszthelyettesi, polgári alkalmazotti állománya megalakuláskor:

Kiss Lajos őrnagy parancsnok

Magera Gyula százados törzsfőnök

Németh Lászlóné polgári alkalmazott gépíró

Ignác Imre őrnagy politikai helyettes

Szűcs János főhadnagy Kommunista Ifjúsági Szövetség (KISZ) titkár

Ferge Béla főhadnagy felkészítő és kiképzési részlegvezető

Girnt Vilmos főhadnagy hadműveleti tiszt

Bódi Sándor főhadnagy hadműveleti tiszt

Végvári József százados híradófőnök

Tóth Gábor törzsőrmester pénzügyi szolgálatvezető

Farkas István főtörzsőrmester mozgósítási és kiegészítési tiszthelyettes
Major Antal törzsőrmester fegyverzeti szolgálatvezető
Sóstói Sándor őrmester vegyivédelmi technikus
Kefei Imre főtörzsőrmester híradótechnikus
Kőszegi Ildikó polgári alkalmazott titkos ügyviteli vezető
Peszeki Mihály szakaszvezető kódírozó részlegvezető
Furkó Kálmán hadnagy testnevelő tiszt
Hüse Károly főhadnagy ejtőernyős helyettes
Janovics Ferenc őrmester ugrató parancsnok
Kiss András törzsőrmester ejtőernyős raktárvezető
Sugár Andor őrmester igénybevételi és javító megbízott, technikai
szolgálatfőnök
Tasnádi Tibor főhadnagy hadtápfőnök
Tóth Antal törzsőrmester élelmezési szolgálatvezető
Bartók József főtörzsőrmester ruházati szolgálatvezető
Kolozsi István zászlós üzemanyag szolgálatvezető
Sebestyén Gábor őrmester ellátó szakaszparancsnok
Gonda Lajos őrmester segélyhelyparancsnok
Kovács Zoltán őrmester műszerész
Kálmán István törzsőrmester központ pk. (szakaszparancsnok-helyettes)
Tímár István szakaszvezető álls. parancsnok
Boldizsár János főtörzsőrmester központ pk. (szakaszparancsnok-helyettes)
Ivanics László őrmester állomásparancsnok
Tatai András hadnagy MFCS-parancsnok
Köves András hadnagy MFCS-parancsnok
Nánai Tibor törzsőrmester MFCS-parancsnok
Kohajda Imre törzsőrmester MFCS-parancsnok
Nádas Zoltán őrmester MFCS-parancsnok
Móré Gyula őrmester MFCS-parancsnok
Gál István őrmester MFCS-parancsnok
Faragó László őrmester MFCS-parancsnok
Graholy József főtörzsőrmester MFCS-parancsnok
Somogyi Tibor törzsőrmester MFCS-parancsnok
Kardos János őrmester MFCS-parancsnok

Későbbi időpontban kerültek a századhoz:

Tisztek:

Ábel László hadnagy MFCS-parancsnok
Boda József hadnagy MFCS-parancsnok
Bukor István hadnagy MFCS-parancsnok

Kaló Béla őrnagy HIF
Kovács Lajos hadnagy MFCS-parancsnok
Mihályi Dezső hadnagy KISZ-titkár
Molnár Sándor hadnagy MFCS-parancsnok
Tugyi István hadnagy MFCS-parancsnok
Rétlaki László hadnagy MFCS-parancsnok
Tóth Lóránd hadnagy MFCS-parancsnok

Tiszthelyettesek:

Ambrus János őrmester MFCS-parancsnok
Balogh Sándor őrmester állomásparancsnok
Bódi József zászlós technikai szolgálatfőnök
Derzsi István őrmester technikai szolgálatfőnök
Drotter Barna őrmester egészségügyi segélyhelyparancsnok
Erdős Lajos őrmester távbeszélő-központ rajparancsnok (TBK rpk.)
Gyarmati Csaba őrmester állomásparancsnok
Juhász Sándor őrmester MFCS-parancsnok
Kiss András őrmester állomásparancsnok
Kozma Mihály őrmester fegyverzeti szolgálatvezető
Szabó János őrmester MFCS-parancsnok

Felvételt nyertek a Zrínyi Miklós Katonai Akadémiára:

- Bódi Sándor százados
- Ferge Béla százados
- Girnt Vilmos százados
- Magera Gyula százados
- Végvári József százados

Időközben eltávozott a század állományából mintegy 16 fő tiszt, tiszthelyettes különböző okok miatt (áthelyezés, nyugállományba, tartalékállományba helyezés, egészségügyi okok).

Sorállomány megoszlása:

HIR szakasz: 43 fő
1–12. MFCS: 60 fő
13–15. MFCS (műszaki): 15 fő
Ellátószakasz: 23 fő
Egészségügyi szolgálat: 2 fő

Gépjárműjavító műhely: 6 fő
Ejtőernyős-szolgálat: 5 fő
Írnok, rajzoló, nyilvántartó: 3 fő
Tartalék: 7 fő (változó)

Összességében a század létszáma 210–220 fő között mozgott, melyből 54 tiszt, tiszthelyettes, polgári alkalmazott állományú volt.

A század technikai eszközei:

- gépjárműtechnika: 37 db (motorkerékpár, személygépkocsi, törzsbusz, híradó központ, személyszállító tehergépkocsi, vízszállító, üzemanyag-szállító, ejtőernyősanyag-szállító, mentő gépkocsi, személyszállító busz, mozgókonyha, vízszállító utánfutó)
- híradóanyag:
 - 1 db híradóállomás
 - 1 db vevőközpont
 - 1 db adóközpont
 - 27 db aggregátor
 - 1 db távbeszélő-központ telepítő készlet
 - 15 db MFCS speciális adó-vevő rádió
 - valamint az MFCS-n belüli összeköttetést szolgáló kis hatótávolságú adó-vevő készülék
- ejtőernyő anyag:
 - 220 db hátejajtőernyő
 - 155 db mentőejtőernyő
 - 30 db sportejtőernyő
 - 15 db teherejtőernyő
 - 15 db teherledobó, puhafalú konténer, valamint nyitókészülék, TZK (légi figyelő optikai eszköz)
- fegyver, optikai anyag: az állomány géppisztollyal, és pisztollyal rendelkezett.

Ennyit a számszaki adatokról, a felsorolt eszközök típusainak megjelölése nélkül, mivel azok a „A mélységi felderítés híradó, logisztikai biztosítása” részben részletesen leírásra kerültek.

Főbb feladatok voltak:

Harckészültségi (HKSZ) tervek kidolgozása, majd az abból adódó feladatok begyakorlása, a készenlét elérése. Mivel a század M-12 órás készenlétű, elvonuló alakulat volt, rendelkezni kellett mindkét körletre (A, C) különböző biztosítási tervekkel. Meghatározták a megindulási terepszakaszt is. Meg kellett teremteni a HKSZ normaidőn belüli elérésének feltételeit, a körletek elfoglalásának, berendezésének mindenoldalú biztosításának lehetőségeit.

Az állományviszonyok rendezése terén szintén biztosítani kellett a vezető állomány, a szakágak meghatározó személyei részére a beosztásuk ellátására való alkalmasságot.

A vezető állomány körében szükségszerűvé vált a személycserék végrehajtása. A törzsmunka terén meg kellett teremteni a hadműveleti részlet tervező-szervező képességét, készségét, hiszen a század a 3×8 hónapos kiképzési rendszerben tevékenykedett, rendelkezni kellett éves, havi, részletes heti kiképzési tervekkel (ez utóbbi 14 db volt), különböző igénybevételi, ellátási, pénzügyi, tervekkel, számvetéssel.

Emellett járulékos, megbízásos jellegű munkákat is végezni kellett (személyügyi munka, nyomozótiszti megbízás, vasúti szállítási, (MHSZ) összekötői munka, üdültetési munka).

Tekintettel arra a tényre, hogy a század állományát több területen is bázis jellegűen, összevonásokon képezték ki (ejtőernyős, hegyi, vízi, bűvár-, síkiképzés, lövészetek, táviráskiképzés), ezek megtervezését különös gonddal kellett végezni, hiszen többségüket gyakran nagytávolságú oszlopmenetekkel, több alkalommal vasúti szállítással, kombináltan hajtották végre.

A kiképzés terén a kiképző állomány katonai-szakmai ismereteinek növelése és a harcászati feladatokra történő felkészültségük javítása volt a fő feladat, valamint az állomány fizikai erőnlétének növelése, az önvédelmi tevékenység szintjének emelése, a balesetmentes kiképzés végzése.

A katonai élet és rend kialakítása terén az újonnan átvett állomány szabályzat szerinti élete, alakiséga, a szolgálat ellátása vonatkozásában a hiányosságok megszüntetése, a fegyelmi helyzet megszilárdítása.

Feladat volt a munkaköri leírásokban meghatározott ellenőrzési kötelmek folyamatos betartatása a vezető állománnyal

Hegyi kiképzésen

A laktanyai élet, rend kialakítása terén – mivel a század több területen is utalt volt a MN 34. Önálló Felderítő Zászlóaljhoz (hadtáp, gépjármű anyagellátás, hír. technikai javítás, kiképzési bázis, egészségügyi ellátás) – szükségessé vált az együttműködési készség kialakítása, a közös laktanyai teendők ellátásának elősegítése, az érintett személyek, technikai eszközök vezénylése, a feladatok megosztása.

Együttműködési feladatok terén tevékenyen részt kellett venni a helyőrségi munkák ellátásában, a helyőrség-parancsnoksággal, az

alakulatokkal, a megyei hadkiegészítő parancsnoksággal, az MHSZ-szel, a külső bázisok parancsnokaival, a helyi párt-állami és társadalmi szervezetekkel.

A fenti feladatokat a század közel egy év alatt (a HKSZ-i feladatokat két hónapon belül) eredményesen végrehajtotta, megteremtve a további minőségi munka végzésének feltételeit.

Az elkövetkező években javult a tiszti, tiszthelyettesi állomány aránya, mintegy 10 fő tisztt és 10 fő tiszthelyettes érkezett a századhoz, jelentős cseréket sikerült eszközölni, csökkenteni a szakképzettségi hiányt.

Téli kiképzésen

A század a HKSZ-i feladatokat normaidőn belül hajtotta végre, megalapozott volt a tervezési-szervezési munka, a katonai élet – rend megteremtése, a kiképzés, felkészítés eredményes végzése.

A század kiemelkedő munkát végzett az ejtőernyős-, a testnevelés, a műszaki-búvár, a hegyi kiképzés, a híradás magas szintű fenntartása terén, valamint a táborok, bázisképzések megtervezésében, végrehajtásában.

Ugyanakkor az egyéb kiképzési ágak gyakran háttérbe szorultak (idegen hadsereg ismeret, szabályzat ismeret, alaki kiképzés).

A laktanya-parancsnoksági feladatokkal kapcsolatos teendők ellátása kielégítő volt, az utaltsági rendszer gyakran döcögött.

A század eredményesen együttműködött az MHSZ szakosztályaival, elsősorban az ejtőernyős és a búvár szakosztályokkal a helyőrségi feladatok ellátása terén, valamint a városi sportéletben (a Gyulai György Honvéd Sport Egyesület [HSE] labdarúgóinak zöme a század állományából tevődött össze).

A század a következő területeken ért el eredményeket

Ejtőernyős-kiképzés

Hüse Károly százados és az ejtőernyős-szolgálat biztosítója volt annak a kimagasló képzésnek, amely a századnál megvalósult. Ehhez nagymértékben hozzájárultak a régi, tapasztalt MFCS-parancsnokok is.

Az alapozást laktanyai körülmények között hajtották végre (később a hadosztályok időszakos ugróállományával együtt).

A gyakorlóugrások a balatonkiliti és a szolnoki repülőtereken történtek, általában egy hónapos időtartamú, tábori elhelyezési körülmények között, összevontan a hadosztályok ugróállományával együtt. A táborok tavaszi, illetve őszi évszakban zajlottak le. A század négyéves fennállása alatt mintegy 10 000 ugrást hajtott végre katasztrófamentesen. Az ugrások 30-35 százaléka teljesítményfokozó sportugrás volt.

Gépbeszállás: Kardos János, Kohajda Imre, Somogyi Tibor

Földet érés előtti pillanatok

Az ugrások során történtek kisebb sérülések, de nagyságrendben messze elmaradtak a szabadidős labdarúgójátékokon történt sérülések mennyiségétől. Az előírt kötelező ugrások 100%-ban megtörténtek. A hivatásost állomány jelentős számú sportugrást végzett, magasabb szintre emelve ez irányú készségét. A hivatásos állomány zöme képes volt az ejtőernyős hajtogatás vezetésére, ellenőrzésére, az ugratóparancsnoki teendők, a földi szolgálat munkájának magas szintű ellátására. Az ugróállomány egy része (a válogatottakon túl) képes volt stílusugrás, páros ugrás, staféta végrehajtására

is. A hivatásos állomány egy csoportja rendszeresen részt vett az új típusú ernyők beugrásában, ellenőrzésében. A század állományában volt az MN, valamint a magyar ejtőernyős-válogatott jelentős részére (Hüse Károly, Janovics Ferenc, Kardos János, Tímár Vince, Kocziha János, Ondrejcsík Mihály). Tábori rendszerű ejtőernyős-kiképzés nagy előnyének tartottuk, hogy a folyamatosan végrehajtott ugrások gyakorisága csökkentette az állomány, elsősorban a sorkatonák körében az ugrások előtti és alatti szorongást, félelemérzetet, növelte magabiztosságukat, ami az eseménymentes végrehajtást segítette elő. A század több alkalommal vett részt dunai vízi ugrásokon, repülőnapon, bemutató jellegű ugrásokon.

Hajtogatás a következő napra

Testnevelés, önvédelmi fogások elsajátítása

Az állománytól az ejtőernyős ugrás, az MFCS előtt álló feladatok nagyfokú fizikai erőnlétet, állóképességet, gyors reagálási, cselekvési készséget kívánt. A század ezen a téren magas szinten teljesített, ez nagymértékben köszönhető volt a testnevelő tisztnek, Furkó Kálmán főhadnagynak, aki tevékenysége során megalapozta, továbbfejlesztette e területet. Szakmai szeretetével, szívósságával, az önvédelmi fogások elsajátításához, készséggé történő fejlesztéséhez elengedhetetlenül szükséges akaraterejével, már-már fanatizmusával, kemény módszerével megteremtette e sportág sikerét.

A kezdeti időszakban – javaslatára – szabad utat kapott az önvédelmi fogások kiképzésen kívüli elsajátításának, gyakorlásának végzése, melyet az ejtőernyős tábor melletti tisztacon levert cölöpök sokaságának megjelenése követett. A résztvevők ezeken végezték alapozó gyakorlásaikat. Az állomány a keménység ellenére is rendkívül vonzódott e sporthoz, olyannyira, hogy a szabadidőben megtartott edzéseken szinte a teljes század részt vett. Innen indult el Furkó Kálmán sikerdús, eredményekkel telített sporttevékenysége, eredményes munkája, melyet a katonai elismeréseken túl számos nemzetközi elismerés fémjelzett, és neve felkerült a „Nemzet sportolója” közé jelölt 10 fős listára.

A híradás vonatkozásában

A század megalakulását követően a híradás rövid idő alatt kiemelkedően jó minősítést kapott. A gyakorlatok 90-95 százalékos eredményességgel zárultak.

A század gyakorlatain a híradás folyamatossága biztosított volt. Ebben nagymértékben közrejátszott a hírfőnök Végvári József, aki szívügyének tekintette a szakág eredményes végzését, e tevékenységben segítői voltak a jól képzett állomásparancsnokok.

Jelentős többletmunkát végzett, végeztetett az összevonáson képzett távirászok felzárkóztatásában, munkájuk minőségi szintjének emelésben, melyek gyakran szabadidőben, néha az egyéb foglalkozások terhére történtek.

Hírközpont telepítése, álcázása

A műszaki kiképzés terén

A század szakmai alapozása a szentesi bűvárbázison összevonás jelleggel történt, majd a Tiszán végzett merülési, műszaki jellegű munkák végrehajtásával folytatódott. A kiképző állomány „régi”, tapasztalt, műszaki szakképzettségű volt, ami biztosította a képzés sikerét. Az előírt robbantási feladatokat eredményesen, balesetmentesen hajtották végre. A hivatásos állomány több alkalommal végzett külső bűvár munkát az MHSZ bűvárszakosztállyal együtt.

A kiemelkedően jó teljesítményt nyújtó szakágak mellett elismeréssel kell szólni a gépjármű-technikai szolgálat lelkiismeretes munkájáról, a gépjárművezetők felkészítésében, a gépkocsik üzembiztonságának fenntartásában végzett átlagon felüli tevékenységéről, amelyet a szűkre szabott anyagi ellátás mellett végeztek.

A pénzügyi szolgálat tevékenysége eredményes volt, a fegyverzeti, a vegyivédelmi, az egészségügyi, az ügyviteli helyzet, a járulékos megbízások munkák végzése mellett megfelelt az elvárásnak.

Mindezen eredmények mellett a hadtápszolgálat tevékenysége alacsony szinten mozgott, az anyagi fegyelem laza volt, aránytalanul magas volt az anyagi hiány. Több területen szükségessé váltak személycserék, egy esetben tartalékállományba helyezést is alkalmazni kellett.

Az idegennyelv-oktatás a kezdeti, megnyugtató fejlődés után az állomány nagyfokú, gyakori távolléte miatt egyre inkább háttérbe szorult.

A század eredményesen vett részt a TAPOLCA-74, GERECSÉ-74, BAKONY-74, VÉRTES-75 és a FÜRED-77 fedőnevű gyakorlatokon különböző létszámmal.

A század elismert MFCS-parancsnokok sorát nevelte ki, nevezetesen: Ambrus János, Boda József, Bukor István, Faragó László, Gál István, Graholy József, Kardos János, Kohajda Imre, Kovács Lajos, Somogyi Tibor, akik a későbbiekben is sikerrel tevékenykedtek beosztásukban.

A század a kiképzés során az alábbi külső bázisokat vette igénybe:

- balatonkiliti repülőtér,
- szolnoki katonai és MHSZ-repülőtér,
- szentesi bűvárbázis,
- Rezi-hegyi kiképzőbázis,
- túrkevei katonai lőtér,
- szarvaskői sípálya.

A század fennállása során az ejtőernyősanyag, a speciális híradó eszköz, valamint a műszaki anyagellátásban történt fejlesztés miatt típuscserére kényszerült.

A szocialista versenymozgalom helyzete:^{4}

A század fennállásának első két évében (1974–1975) az alábbi címeket nyerte el:

19 alegység	különböző kötelék,
120 fő	különböző egyéni,
12 fő	I. o. gépjárművezető,
17 fő	II. o. gépjárművezető,
1 fő	III. o. gépjárművezető címet.
9 alegység	különböző kötelék
38 fő	különböző egyéni,
29 fő	I. o. távírász,
9 fő	II. o. távírász,
1 fő	III. o. távírász,
11 fő	I. o. gépjárművezető,
16 fő	II. o. gépjárművezető,
4 fő	III. o. gépjárművezető,
14 fő	I. o. ejtőernyős,
11 fő	II. o. ejtőernyős,
13 fő	III. o. ejtőernyős címet ért el.

A század – annak ellenére, hogy több éven át teljesítette a követelményeket – a szolgálati előjáró megítélése alapján nem kaphatta meg a különböző címeket, melynek alapvető és egyetlen akadálya a „renitens” titulussal jelölt parancsnok személye volt.

1977-ben az MN 27. Önálló Mélységi Felderítő Század megkapta az „MN KIVÁLÓ SZÁZADA” címet, akkori parancsnoka Balázs István százados volt.

Az 1977. évi őszi átszervezés során a MN 27. Önálló Mélységi Felderítő Század összevonásra került az MN 34. Önálló Felderítő Zászlóaljjal, ezzel a század megszűnt önálló alakulatként létezni.

Az átszervezett MN 34. Önálló Felderítő Zászlóalj átkerült az 5. Hadsereg alárendeltségébe, ahol az új parancsnoksággal a zászlóalj a továbbiakban kemény, rendezettebb, ellenőrzöttebb tevékenységgel, megalapozottabb eredményességgel sikeresen folytatta munkáját.

Összegzésként

Az alakulat fennállása során teljesítette a központi elképzelést, elérte a kitűzött célt. Egy alakulat történelmében négy év rendkívül rövid idő, még akkor is, ha az mozgalmas, szerteágazó, embert próbáló, kihívásokkal telített időszak is volt. Nem születtek dicsfénybe öltöztetett eredmények. A század tette a dolgát, végezte munkáját. Eredményei valóságosak, megalapozottak voltak, melyeket az összevonás után a továbbiakban igyekeztek elhallgattatni, meg nem történtekké tenni. Valamennyi állománycsoport életre szóló, maradandó emlékek sorozatát élte át, amelyek immáron 34-38 év után is élénken élnek a volt 3458-asokban.

A HARCÁSZATI MÉLYSÉGI FELDERÍTŐ-ALEGYSÉGEK TÖRTÉNETE

AZ MN 4. GÉPESÍTETT LÖVÉSZHADOSZTÁLY 24. ÖNÁLLÓ FELDERÍTŐ-ZÁSZLÓALJ MÉLYSÉGI FELDERÍTŐSZÁZADA

Szabó János

*„Sine praeritis futura nulla”
„Múlt nélkül nincs jövő”*

Az MN 24. Bornemissza Gergely Felderítő Zászlóalj mélységi felderítőszázadának története közel fél évszázados múltra tekint vissza, és egy év kivételével Eger városához kötődik.

Magyarország egyik legszebb ősi, műemlékekben gazdag városa Eger, mely a Mátra és a Bükk lábánál húzódó dombvidékeken terül el. Az ezeréves város története nem választható el a hadtörténelemtől. Eger történetét tanulmányozva már a kezdetektől olvashatunk harci cselekményekről katonai jelentésekben.

Elég csak a török elleni végvári harcokban dicsőséget szerzett városvédőkre gondolni. Hosszan lehetne írni azon alakulatok és katonák hőstetteiről, akik az egri helyőrségben szolgáltak és hírnevet vívtak ki maguknak Magyarország és Európa harcterein.

Az MN 24. Felderítő Zászlóaljat 1949. március 19-én Esztergomtáborban a 2. önálló lövészzászlóaljból alakították meg a „KLAPKA” hadrend keretében. Az első átszervezése még ez év őszén megtörtént, amikor 6324-es fedőszámmal az MN 83. Felderítő Zászlóalj elnevezést kapta és átkerül a 7. gépkocsizó hadosztály alárendeltségébe. Az alakulat többszöri átszervezés és diszlokáció után 1961-ben került Hatvan-Nagygyombosra, ahol 1962-ben újra zászlóaljjá alakították. Újabb átszervezés kapcsán az MH 3855 fedőszámot kapta és 1963 augusztusában diszlokál Egerbe a Dobó István laktanyába, önálló alakulatként, mint a felderítő-zászlóalj.

A felderítő-zászlóalj bázisán, 1966-ban Egerben megkezdte munkáját a „Felderítő Kiképző Központ” (FKK), amely csak a felderítőegységek, -alegységek kiképzése érdekében tevékenykedett.

Az 1968-as csehszlovákiai bevonuláskor a „Zúgó madár”^{5} feladat keretében a Budapestről induló csapatok közúti-vasúti biztosítását látta el Rétsági székhellyel. A zászlóalj állománya nem lépte át a magyar határt.

A gyakorlatokon „Cserhát-75”, a „Pajzs-79” rendre „jó” eredményt ért el. 1974-ben a teljes állomány részt vett a Tisza, a Sajó és a Tarna árvízvédelmében. Az egység katonái a hetvenes évektől rendszeresen részt vettek a mezőgazdasági betakarítási munkában. Az alakulat az 1980-as évek nagy gyakorlatain (Cserhát-80, Sopron-82) szintén „jó” minősítéssel teljesítette feladatát. A szervezeti átalakulások kapcsán 1983-ban a zászlóalj kiegészült a kiképzési osztállyal, a hivatásos tiszthelyettes-képző hallgatói századdal és a tartalékos tiszti hallgatói századdal. 1983-ban 3 db BMP-1 harcjárművet és 1 db BRM-1 K parancsnoki harcjárművet kapott az alakulat. A „RUBIN” feladat végrehajtása kapcsán 1987-ben az alakulat képessége jelentősen nőtt, a 6 felderítőcsoport 12-re, míg a mélységi csapatok 6-ról 9-re nőttek.^{6} Az alakulat átvett 40 db D-944 típusú PSZH-t is.

A fegyelmezett, jó minőségű munkát sorozatos kitüntetésekkel jutalmazták. Az alakulat 1980-ban elnyerte az Élenjáró Zászlóalj címet, amelyet már majdnem megszámlálhatatlan esetben többször egymás után megismételt. A zászlóalj alaprendeltetéséből adódó feladata az évtizedek folyamán nem sokat változott: hivatásos tiszthelyettesek képzése, tartalékos tisztek felkészítése és továbbképzése, felderítő katonák kiképzése arra, hogy a különböző mélységben folytatott felderítéssel adatokat szolgáltatassanak a szemben álló fél erőiről, eszközeiről és a terepről.

A délszláv válság idején 1992-ben a „Dél” feladat végrehajtásában 119 fővel 18 gép- és harcjárművel az alakulat részt vett a déli határszakasz megerősítésében. A kijelölt állomány a feladatát sikeresen végrehajtotta, majd visszatért a laktanyájába.^{7}

1999 márciusától júliusig a zászlóalj jelentős erőkkel vett részt a „VÍZESÉS” feladatban, ahol az ország déli határszakaszának megerősítését látták el. Az ezredfordulót követően az alakulat ott volt több, Magyar Honvédség szintű gyakorlaton, „DELTA-2001”, „SZABLYA-2002”, „BEVETÉSI IRÁNY-2005”, valamint „SOMLYÓI FOKOS I-II”.

A NATO-orientáció, majd a csatlakozás révén a zászlóalj bekapcsolódott a külföldi békefenntartó műveletekbe. Az alakulat katonái szolgáltak a bosznia-hercegovinai Stabilizáló Erők (Stabilization Force – SFOR), a Koszovói Erők (Kosovo Force – KFOR) missziókban, és részt vettek a ciprusi és a sínai-félszigeti békefenntartásában. 2002-ben közölünk került ki a Macedóniai (FYROM) MH Önálló Felderítő Szakasz állományának egy része. Az iraki szállítózászlóalj szállítmánykísérő század első váltását és törzsfőnökét szintén az alakulat adta, és részt vett Afganisztánban az MH Könnyűgyalog Század Nemzetközi

Biztonsági Támogató Erő (International Security Assistance Force – ISAF-II) feladatainak ellátásában, 2005-ben. MH KFOR Többnemzeti Szárazföldi Erők (Multinational Land Forces) felderítő (HUMINT) biztosításában vett részt 2006 januártól féléves váltásokkal. Az MH Katonai Rendész (KR) és az Európai Unió Egyesített Rendőri Egysége 9. váltásának (K-9 EUFOR IPU) feladatait 2006 júniustól decemberig hajtotta végre. Ezen missziókban a zászlóalj katonái kiválóan helytálltak, feladataikat kiemelkedően látták el. A zászlóalj az előjárók egyöntetű megítélése alapján a Magyar Honvédség egyik legjobb alakulata volt.

A honvédelmi miniszter 129/2006. számú intézkedésében elrendelte az MH 24. Bornemissza Gergely Felderítő Zászlóalj, mint önálló hadrendi elem megszüntetését. Az alakulat állományának egy része diszlokált és integrálódott az 5. Bocskai István lövészdandár állományba MH 5/24. Bornemissza Gergely Felderítő Zászlóalj néven. Az állomány másik része más katonai szervezeteknél talált beosztást, egy része pedig kivált a hadseregből.

Az MH 24. Bornemissza Gergely Felderítő Zászlóalj egykori és jelenlegi katonái, parancsnokai méltán lehetnek büszkéek arra, hogy ennél az alakulathoz szolgáltak.

Az alakulat megalakulásának körülményei

A 4. Gépkocsizó lövészhadosztály közvetlen felderítőszázadát az 1962-es őszi átszervezéskor zászlóaljjá fejlesztik, és ebben a hadrendben szerepel először az ejtőernyős felderítőszakasz. A zászlóalj – fedőszáma MN 6324 – Hatvan-Nagygyombos laktanyában diszlokált és a következő szervezettel rendelkezett (a 262/12.-0262/12. állománytábla alapján):

- Zászlóaljtörzs;
- Híradószakasz;
- BRDM felderítőszázad:
 - BRDM szakasz;
 - Oldalkocsis motorkerékpáros szakasz;
 - Ejtőernyős felderítőszakasz.
- Ellátószakasz;
- Kétéves tartalékos tisztnövendékszakasz.

A zászlóalj parancsnoka Terhes Lajos őrnagy volt.

Az ejtőernyős felderítőszakasz szervezete a következő volt:

	„B”	„M”	RENDFOKOZAT
Szakaszparancsnok	1	1	főhadnagy
Szakaszparancsnok-helyettes ugratóparancsnok	1	1	főtörzsőrmester
Rajparancsnok	3	3	szakaszvezető
Ejtőernyős felderítő	3	3	tizedes
Ejtőernyős felderítő	12	12	honvéd
Összesen:	20	20	

Anyagok és szállítóeszközök az ejtőernyős felderítőszakasz részére:

	„B”	„M”
Golyószóró	3	3
2 t terepjáró, tehergépkocsi	3	3
Oldalkocsis motorkerékpár	1	1
R-350/ R-114/D/	3	3
R-126/ R-106	9	9

Ejtőernyősanyagok:

	„B”	„M”
D-1 ejtőernyő	20 db	20 db
Teherejtőernyő	5 db	5 db
Teherszák	5 db	5 db
Ejtőernyős tábori hajtogató felszerelés	7 készlet	7 készlet

Az ejtőernyős felderítőszakasz első parancsnoka Czékmány Kálmán hadnagy 1962. szeptember 1-jével foglalta el beosztási helyét. Az Egyesített Tiszti Iskolán végzett (1959–1962) – ez volt az első évfolyam, amely felderítő tiszteket bocsájtott ki és 7 ejtőernyős ugrással rendelkezett, amit a Magyar Honvédelmi Szövetség (MHSZ) keretében hajtott végre. Osztálytársa volt Gyuricza Béla vezérezredes, Annus Antal altábornagy és Kiss Lajos alezredes.

A kiképzési feladatok végrehajtása során nagy hangsúlyt kapott a lökiképzés. A szakasz állománya a rendszeresített fegyverzettel az összes előírt lögyakorlatot végrehajtotta nappal és éjjel. A század arra törekedett, hogy a legjobb lökészséget sajátítsa el minden egyes katona. A kiképzés és a szolgálatok rutinját törte meg az első ejtőernyős összevonásra szóló parancs.

Intézkedés ejtőernyős összevonásra:^{8}

Az összevonás ideje: 1963. június 17-től – július 17-ig

Az összevonás parancsnoka: Tóth Gábor alezredes.

Az összevonáson részt vett az ejtőernyős felderítőszakasz állománya

Öltözet és felszerelés:

Hivatásos állomány részére:

- 60 M gyakorlóruha, bokszcsizma;
- társasági zubbony, pantalló, barna félcipő, melegítő és tornafelszerelés;
- derékszíj, vállszíj;
- esőköpeny;
- térképtáska, távcső, tájoló és zseblámpa.

Sorállomány részére:

- gyakorló- és kimenőruházat, köpeny, 2 váltás fehérnemű;
- hátizsák a szükséges felszereléssel (sátorlap, evőcsésze, kulacs, kanál, villa);
- tornafelszerelés;
- politikai tankönyv, jegyzetfüzet, irón.

Minden résztvevőnek:

- ejtőernyős orvosi lap és könyv, igazolvány;
- egyéni tisztító és tisztálkodó felszerelés;
- vegyivédelmi felszerelés;
- zsebkötöző csomag, nyári álcaruha, tőr;
- válltámaszos géppisztoly, a tiszteknek pisztoly;
- a raj részére 1 db távcső, tájoló, zseblámpa;
- 2 db R-114/D rádió;
- 1 készlet szolgálati szabályzat;
- 1 láda lőszer lepecsételt ládában.

A Czékmány Kálmán alezredes visszaemlékezése alapján a földi felkészítést – ejtőernyős elmélet, ejtőernyő hajtogatás és fizikai felkészítés – Budaörsön hajtották végre a Vasvári Pál laktanyában. Az ugrások pedig a budaörsi repülőtéren, a későbbiekben Kecskeméten és Balatonkilitin történtek An-2, valamint Li-2 típusú repülőgépekből, a szakasz D-1 mintájú hátejőernyőt használt. Az ejtőernyős földi felkészítésen mintegy 60-80 fő ejtőernyős katona vett részt Kiskunfélegyházáról, Tatáról, Kaposvárról és Újdörögdről. A felkészítés nagyon kemény volt, de bajtársi légkörben zajlott. A sorkatonák és a hivatásos állomány napi 1-2 ugrást hajtott végre, összesen 10-12 ugrást. A feladatok végrehajtására nappal került sor. Az ejtőernyőszakasz állományában

lévő katonák mindegyikének volt ejtőernyős előképzettsége, melyet a Magyar Honvédelmi Szövetség keretén belül kaptak meg a bevonulás előtt, így átlagosan 7-10 ejtőernyős ugrással rendelkeztek.

1963–1974 KÖZÖTTI IDŐSZAK

1963-ban a hadosztály közvetlen felderítő-zászlóaljnak létrehozásával az 5. Hadsereg állományában kialakultak a hadművelési és harcászati felderítés erői, eszközei és szervei.

Az alakulat a 4. gépkocsizó lövészadosztály új egységeként MN 3855 fedőszámmal és 24. felderítő-zászlóalj hadrendi megnevezéssel Egerben folytatta feladatát a Dobó István laktanyában. Az új szolgálati hely új szervezetet is magával hozott a 24. felderítő-zászlóalj és a mélységi felderítés előnyére. Az ejtőernyős felderítőszakaszt mélységi felderítőszázaddá szervezték át Egerben, az 1963. szeptember 4-én kiadott zászlóaljparancs alapján:

Dobó István Laktanya (Eger)

„A 4. Gépkocsizó Lövészadosztály parancsnok 00545/M–63 számú intézkedés értelmében az új állománytábla alapján a zászlóalj személyi állományát átszerveztem:

A századparancsnoki teendők ellátásával az alábbi tiszteket bízom meg:

A Mélységi felderítőszázad parancsnoka: Czékmány Kálmán hadnagy

Az új állománytáblának megfelelően az alábbiak szerint osztom be a zászlóalj sorállományát:

Mélységi Felderítő század állományába:

Gépkocsivezető: Urbán János honvéd

1 felderítőcsoport:

- csoportparancsnok: Béres Sándor szakvezető
- ejtőernyős felderítő: Szécsényi György őrvezető

2. felderítőcsoport:

- csoportparancsnok: Krajcsik Ferenc szakaszvezető
- ejtőernyős felderítő: Fekete Gerzson őrvezető.”

A 263/12A – 0263/12/A. számú állománytábla alapján:

	„B”	„M”	RENDFOKOZATOK
Mélyégi felderítőszázad			
Századparancsnok	1	1	százados
Ugratóparancsnok	1	1	főtörzsőrmester
Gépkoesivezető	1	1	tizedes
Kéttonnás terepjáró tehergépkocsi	1	1	
1-3 felderítőcsoport			
csoportparancsnok	2	3	szakaszvezető
Ejtőernyős felderítő	2	12	honvéd
Terepjáró személygépkocsi (rajtípus)	1	3	
Mélyégi felderítőszázad összesen:	7	18	

Ejtőernyősanyagok:

	„B”	„M”
D-1 ejtőernyő	20	20
T-2 ejtőernyő	5	5
PZK-51 ejtőernyő	20	20
KAP-3	20	20
Ejtőernyős hajtogató készlet		
Teherejtőernyő		

A diszlokáció és az átszervezés különösebb problémák nélkül bonyolódott le, az elhelyezési körülmények jobbak lettek, a század megalakítása is gyorsan megtörtént.

Az aleggységnél rendszeresített technikai eszközök (gépjármű, fegyverzet, rádió stb.) egy része megvolt, másik részét pedig rövid időn belül pótolták. A szolgálati és kiképzési feladatok végrehajtása mellett Czékmány Kálmán hadnagyot a nyomozótiszti teendők ellátásával is megbízták.^{9}

A zászlóaljparancsnoki teendőket Terhes Lajos őrnagy Lipniczky László őrnagynak adta át 1963. november 1-jével. Ugyanebben a parancsban intézkedtek ejtőernyős igazolványok kiadásáról:^{10} Az MN 3964 szakmai kiképzésén való sikeres részvétel alapján:

- Czékmány Kálmán hadnagynak a 0039 nyt. számú;
- Béres Sándor szakaszvezetőnek a 0040 nyt. számú;
- Krajcsik József szakaszvezetőnek 0041 nyt. számú;
- Fekete Gerzson őrvezetőnek a 0042 nyt. számú;
- Szécsényi György őrvezető 0043 nyt. számú ejtőernyős igazolványokat kapták meg.

Az ejtőernyős fegyvernemi jelvény viselését megtiltották, egyben az öltözködési utasítás alapján az ejtőernyős jelvény viselését a nevezettek részére engedélyezték.

Ejtőernyős jelvény

A hadosztályok mélységi felderítőszázadai részére rendszeressé váltak az évi összevont kiképzések – tábori jelleggel – az MN 3100 ejtőernyős-szolgálat szakmai irányításával.

Kovács Sándor visszaemlékezése alapján:

- 1964-ben Szolnokon a tábor parancsnoka Ludman Ferenc alezredes;
- 1965–1969-ig Kecskemét, Nyárlőrinc, a tábor parancsnoka Széplaki János őrnagy;
- 1970–1975 Szentkirályszabadja, Bala-tonkiliti, a tábor parancsnoka Békési Lajos alezredes;
- 1976-tól Balatonkiliti, Szolnok a tábor parancsnoka Kertész László alezredes.

A századhoz bevonuló katonák nagy többsége már rendelkezett ugrással, amikor megkezdték katonai szolgálatukat. A sorozóbizottságok már eleve ezen század(-ok) részére biztosították az ejtőernyős ugrással rendelkező fiatalembereket, amit ők önként vállaltak. Miskolc, Ózd, Maklár a nagyobb repülő- és ejtőernyősklubok, melyek az alakulat vonzaskörzetébe tartoztak, de érkeztek katonák Nyíregyházáról, Hajdúszoboszlóról, Szolnokról és Budapestről is.

Az MHSZ által működtetett repülő- és ejtőernyősklubok nagy számban vonzották a fiatalokat. A közelség, az ingyenesség (1989-ig), az ismeretlen kihívás, a barátok, ismerősök beszámolója arra ösztönözték a fiatalokat, hogy kipróbálják az ejtőernyős ugrást. Az elméleti és gyakorlati felkészítés rövidsége miatt hamar túljutottak az első ugrásukon, és utána már „miért is ne tegyem,

hisz ez csodálatos” időszakban, gyarapodott az ugrások száma. Egészséges, kitűnő fizikai és pszichikai kondíciókkal rendelkező fiatalok jelentették az alapot a mélységi felderítőszázadhoz bevonuló katonáknál.

A sorkatonai szolgálat 1962-től 2 év volt, és a Magyar Néphadseregben 3×8 hónapos kiképzési rendszerre tértek át, kivéve a felderítőcsapatokat, akik 1967-től kezdték el gyakorlatban ezt a rendszert.

Szekeres János honvéd az eskü szövegét mondja Kaposváron

Az 1964. évi (264/12A-0264/12/A.) állománytábla alapján a mélységi felderítőszázad szervezete:

	„B”	„M”	RENDFOKOZAT
Századparancsnok	1	1	százados
Századparancsnok-helyettes		1	főhadnagy
Ugratóparancsnok	1	1	főtörzsőrmester
Gépkoesivezető	1	1	honvéd
2 tonnás terepjáró tehergépkoesi	1	1	
1-3 felderítőcsoport			
Felderítőcsoport-parancsnok	3	5	főtörzsőrmester
Felderítő	12	15	honvéd
Gépkoesivezető	3	5	honvéd
Terepjáró személygépkoesi (raj típusú)	3	5	
Mélységi felderítőszázad összesen:	21	29	

„Feljegyzés: A 4. gl.ho. felderítő-zászlóalj „ADRIA” állománytábláját a „VK. 9” önálló osztályról átnéztem. A táblával az általam eszközölt észrevételek figyelembevételével egyetértek.

Budapest 1964. július 16., Dombrádi Gyula őrnagy VK 9 ö.o.mb.vez”

Az előljáró parancsnok kiképzési intézkedésében téli tábor végrehajtását rendelte el 1965. február 22-től 28-ig.^{11}

Téli viszonyok között minden harctevékenység nagy nehézségekkel járt. Az évszak sajátosságaiból adódóan megnehezíti a felderítő feladatok végrehajtását, így magasabb követelmények elé állította a katonákat. (Mindannyian tudjuk, az Eger környéki dombvonulatok között igen szélsőséges időjárási helyzetek alakulhattak ki.) A kiképzési intézkedésben meghatározott téli táborozáson az alábbiakat sajátították el a katonák:

- a téli évszak sajátosságai és hatása az emberi szervezetre és a felderítési feladatok végrehajtására;
- a téli felderítés, tájékozódás, helymeghatározás sajátosságai;
- figyelés, lesállítás, rajtaütés végrehajtása nappal, éjszaka;
- síelés alapjai;
- sítalpon kiküldött mélységi felderítőcsoport komplett záró foglalkozása.

Az összkövetelményi programban meghatározott feladatok végrehajtását nagyban befolyásolta a helyi építési, karbantartási, kiszolgálási és népgazdasági munkában való részvétel.

Az ismeretek elsajátítása nagyban függött a foglalkozásvezetők felkészültségétől. Ezen időszak parancsnoki állománya kitűnően megfelelt a szakmai követelményeknek és eredményesen készítette fel a katonákat az előttük álló kihívásokra. Az általános és szakmai felkészítéshez minden igénynek megfelelő lőtérrel és gyakorlóterekkel rendelkezett az egri helyőrség. A terep tökéletes volt akár a szakharcászati, akár a tereptani foglalkozások megtartására úgy nappal, mint éjjel. Minden egyes foglalkozás után a fiatal katonák fizikai felkészültsége is jobb lett.

Ebben az időszakban jelent meg a csapatoknál két tankönyv. Az első a fegyvernemi és szakalegységek általános katonai kiképzéséhez kapcsolódott. Általános harcászat, lökiképzés tömegpusztító fegyverek elleni védelem, alaki, testnevelési, műszaki kiképzés, katonai tereptan, hadtápismeret, gépjármű-technikai kiképzés rendjével foglalkozott. Nagy segítség volt az alegység-parancsnokok részére, hisz az általános katonai kiképzés nagy részét felölelte. A másik tankönyv a felderítő-alegységek kiképzését tartalmazta. Foglalkozott a csapatfelderítő és mélységi szakharcászati kiképzéssel, idegenhadsereg-

ismerettel, tereptannal és eszközismerettel, katonai ejtőernyőzéssel és a harckocsi kiképzéshez szükséges ismeretanyaggal.

A fő kiképzési ágak a következők voltak^{12}:

- a szakharcászat;
- idegenhadsereg-ismeret;
- tereptan;
- lőkiképzés;
- a katonai ejtőernyőzés elméleti és gyakorlati ismeretei.

1. Szakharcászati kiképzés

A mélységi felderítőcsoportokat az ellenség rakéta-, atom- és más tömegpusztító fegyvereinek, élő erőinek és harceszközeinek felderítése céljából alkalmazták.

A mélységi felderítőcsoport olyan speciálisan kiképzett, szervezetszerű felderítő-alegység, amely a felderítési feladatokat az ellenség harcrendjének mélységében 50–100 km-ig hajtja végre.

Fő rendeltetése felderíteni:

- az ellenség rakéta- és atomfegyvereit és egyéb tömegpusztító eszközeit;
- atomraktárait, különleges lőszerellátó pontjait;
- az ellenség vezetési pontjait, hírközpontjait és rádiótechnikai eszközeit.

A mélységi felderítőcsoportok az ellenség mélységébe juthatnak:

a) gyalog:

- az ellenség szárnyán;
- az ellenség harcrendjében lévő hézagon;
- az ellenség harcrendjén keresztül.

b) gépjárművel

c) légi úton:

- helikopterrel deszantolással;
- repülőgépről ejtőernyővel.

d) hátrahagyással.

A katonák szakharcászati kiképzésen belül megtanulták:

- a felderítés szerepe, feladata, szervei és módjai;

- a felderítő katona mozgása, álcázása különböző terepen nappal és éjszaka;
- figyelés és a figyelőőrs tevékenysége, feladata, felszerelése;
- átvizsgálás, keresés (kutatás);
- terepkutatók feladata;
- lesállítás kiépítése, (rajtaütés).

2. Idegenhadsereg-ismeret

Olasz, osztrák, nyugat-német haderő alegységeinek szervezése;

- szárazföldi haderők fegyverzete, harci technikai eszközeinek fő adatai és felismerési jelei;
- harcászati, harcászati-hadműveleti rakéta alegységek szervezése, fegyverzete és felszerelése;
- magasabbegységek, egységek vezetési pontjainak tagozódása, őrzése és védelme;
- csapatmozgások, menet, menetbiztosítás és forgalomszabályozás;
- atomfegyverraktárak, különleges lőszerellátó pontok, hadtáp és egyéb objektumok jellemzői, őrzésük és védelmük, valamint felderítésük lehetőségei;
- az ellenség erődjai, erődcsoportjai és erőrendszerének felépítése, felderítési lehetőségei.

3. Tereptani ismeretek

- a célmeghatározás módszerei;
- térkép és terepvázlatok készítése;
- tájékozódás módszerei nappal és éjjel.

4. Lőkiképzés

- löelmélet;
- általános fegyverszerkezettani alapismeretek;
- a 7,62 mm-es korszerűsített AKM géppisztolyos anyagismeret;
- a 7,62 mm-es RPD golyószóró anyagismeret;
- a 9 mm-es PA-63 pisztoly anyagismeret (TT pisztoly);
- a 42 M. nyeles kézigránát működése;
- 58-K-100 páncélelhárító kézigránát;
- RPG-7 páncélelhárító kézi gránátvető anyagismeret.

5. A katonai ejtőernyőzés elméleti és gyakorlati ismereteken belül

- ejtőernyős ugrás elméleti ismeretei;
- a rendszeresített ejtőernyők anyagismerete, hajtogatása és tárolása;
- az ejtőernyősök földi előkészítése (felkészítése) ejtőernyős ugrások végrehajtásához;
- ejtőernyős ugrások végrehajtásának szabályai.

Kialakítottak a laktanyában ejtőernyősanyag-raktárat, ahová a rendszeresített D-1-8 típusú háternyőket és a BE-3 típusú mentőernyőket tárolták. A raktári készlethez tartozott még T-2 és T-4 ejtőernyőkből 5-5 db, amelyek az oktatói állomány továbbképzését szolgálták.

Az alegység fegyverszobájában a rendszeresített fegyvereket az AMD-65M géppisztolyt és a PA-63M pisztolyt tárolták.

A kor követelményének megfelelő fegyverek jól szolgálták a mélységi felderítés érdekeit. A hadosztályparancsnok ellenőrző lögyakorlat végrehajtását rendelte el. A gyalogsági fegyverek lögyakorlatát az MN 24. Felderítő Zászlóalj kijelölt alegységei hajtották végre. A szemlebizottság az 1963. január 11-én végrehajtott lögyakorlatot kiválóra értékelte.^{13}

Az alegység állományába került 3 db Garant típusú terepjáró tehergépkocsi (2db G-269, valamint 1db Garant K-30 típusú jármű). A századparancsnoki teendőinek ellátása mellett Czékmány Kálmán hadnagyot megbízták az egység hadtápfőnöki beosztásának ellátásával is. A Magyar Néphadsereg struktúrájának kiépítése során a honvédelmi miniszter 0094/1/1966. számú intézkedése alapján 1966 őszén keretszervezettel megalakult a 3. Hadtest törzse Cegléd helyőrségben. A 3. Hadtest átvette a 4. és 15. gépesített hadosztályokat, és ennek megfelelően a hadosztályok állományában lévő (MN 24. Felderítő Zászlóalj Eger, MN 67. Felderítő Zászlóalj Nyíregyháza) felderítőtörzsek és -csapatok szakirányítását is.

Lipniczki László őrnagy, az MN 24. Felderítő Zászlóalj parancsnokának 1965-1966-os kiképzési év értékelése^{14}:

„A század a részére megszabott feladatokat eredményesen végrehajtotta. A szakmai összevonásokon sikeresen teljesítették megszabott követelményeket. A századparancsnok és beosztottjai eredményesen továbbfejlesztették szakmai és ejtőernyős szolgálattal kapcsolatos elméleti és gyakorlati ismereteiket.

Az állomány erkölcsi-politikai állapota, fegyelmi helyzete tovább fejlődött. A csoportparancsnokok ismereteiket eredményesen bővítették, és

az 5. hadsereg parancsnok által megszabott ejtőernyősanyagok tárolását, annak elhelyezését időben végrehajtották. Viszont nem kielégítően fejlődött a szakharcászati és idegenhadsereg-ismeretük.

Az 1966–67 kiképzési évre a zászlóalj törzs és az alárendelt alegységek felé az alábbi fő feladatokat határozom meg:

Mélylési felderítő század-parancsnok:

Szervezett tanulással és továbbképzéssel biztosítsa saját maga és a csoportparancsnokai számára a szakmai ismereteinek bővítését, külön figyelmet szenteljen az új csapatfelderítő utasítás által megszabott mélylési felderítéssel kapcsolatos követelményeknek. Fordítson nagy figyelmet az ellenség rakéta- és atomeszközeinek felderítésére, azok pontos koordinátáira történő jelentésére és a felderített rakéta- és atomcélokra való tűzvezetésre. Az előírt gyalogsági, lökiképzési számokat 85%-os eredménnyel hajtsa végre. Szüntesse meg a lökészségben tapasztalható ingadozásokat. A gépjármű vezetőinek fegyelmi és kiképzési eredményeit tartsa nyilván, illetve azok előmenetelét kísérje figyelemmel, hogy a két gépjárművezető elérje a másodosztályú besorolást. Az alárendeltjei részére biztosítsa az állóképesség fenntartása érdekében a rendszeres testnevelési kiképzést. Fejlessze tovább R-350 típusú rádiótechnikai ismereteit és csoportparancsnokai részére az első kiképzési időszak végére biztosítsa, hogy azok rádiótávírási ismereteiket elsajátítsák, illetve gyakorlatban azzal közleményt tudjanak adni és venni. A megbízott hadtápfőnöki teendők ellátását továbbra is nagy körültekintéssel és igyekezettel lássa el. Örködjön a zászlóalj anyagi értékein, illetve azok megóvása és karbantartása felett.”

1966 őszén Felderítő Kiképző Központ felé igény jelentkezett a korszerű tantervek kialakítására és más kiképzést elősegítő eszközökre is. A Központ megtervezte és legyártotta azokat az eszközöket és anyagokat, amelyek segítségével rövid idő alatt az ország összes felderítő-zászlóaljánál kialakították a szaktantermeket, többek között a felderítő, csapatfelderítő, mélylési felderítő, idegen hadsereg tantermei berendezéseit, tábláit, makettjeit, terepasztalait. Később tervezték meg a túlélési kiképzés elősegítését célzó anyagokat.

Jobbról a második Lipniczky László őrnagy a szaktanterem átadásánál

Összefoglaló jelentés a Felderítő Kiképző Központ 1967 évi tevékenységéről.^{15}

„A felderítő-alegységek hegyi kiképzésének megtervezése és levezetése:

- részt vevő állomány hadosztályonként 12 fő;
- erdős-hegyes terepen való mozgás, meredek sziklafalak, hegyi folyók és egyéb akadályok leküzdése, sziklák, barlangok figyelő és pihenő helyé váló alakítása, valamint kötélpálya építését és azon való mozgás;

Két felderítő oktatófilm forgatási munkáinak segítése.

- 1967. július hónapban a MAFILM katonai stúdiója által készített „Sergeant akció” és a „Határontúl” című filmek elkészítésének segítése.

Felderítőcsoport és mélységi felderítőcsoport kötelék-lőgyakorlat módszertanának kidolgozása:

- A felderítőcsoport és mélységi felderítőcsoport kötelék-lőgyakorlat kidolgozták és módszertani foglalkozás keretén belül bemutatták a felderítőalegység -parancsnokainak.

Éjszakai ugráshoz szükséges ejtőernyős célkereszt elkészítése.

A mélységi felderítőcsoport „Subkalorikus” élelmezésének kikísérletezése. 1967. szeptember 5. és 30. között egy gyakorlat keretén belül kísérleteket folytattak a mélységi felderítőcsoport a legcélszerűbb élelmezési formájának kialakítására. A kísérlet eredményeképpen kialakult a legmegfelelőbb élelmezési forma, ami súlyát és kalória mennyiségét figyelembe véve nem akadályozza a mélységi felderítők részére meghatározott feladatok végrehajtását. A kísérlet a célját, elérte és további kutatómunka szükséges olyan nagy kalóriájú, ízletes, könnyű élelmiszerek készítéséhez, amelyek erős fizikai, szellemi megterhelés mellett is képesek a szervezetet megközelítően azonos szinten tartani.

1967. november 15. Virág Imre őrnagy FKK. PK.”

Mindezek közrejátszottak abban, hogy az évtized végére megteremtették és kialakították Rezi-hegyi kiképzőbázist. A hegyi kiképzést 2-3 hetes összevonással oldották meg úgy, hogy a hadosztály összes felderítőalakulata a hadosztály közvetlen felderítő-zászlóalj alárendeltségében Rezi-hegyi kiképzőbázison hajtotta végre feladatát. A katonák begyakorolták az erdős-, hegyes terepen történő felderítés sajátosságait. Megismerték a zord időjárási viszonyok hő- és létfenntartás gyakorlati kérdését, sziklák, magas szirtek és különböző hegyi akadályok leküzdését. A kiképzés 1-3 napos komplex harcászati gyakorlattal és járőrversennyel zárult.

A felderítőzászlóalj-parancsnok 1967-ben az alábbiak szerint értékelte a századot:^{16}

„A zászlóalj állományában lévő ejtőernyős szakmai számmal (125) rendelkező tiszt, tiszthelyettes és legénységi állomány eredményesen vett részt az évben két szakmai összevonáson, ahol ismereteiket és tapasztalataikat bővítették az ejtőernyős szakkiképzés, valamint a szakharcászati kiképzés vonatkozásában. Elsajátították az R-350 típusú készülék üzembe helyezésének szabályait, anyagismeretét, azonban az ezen történő adás szabályait (Morse) ismereteik Szekeres János őrmester kivételével nem érik el a kívánt szintet (1967. novemberi gyakorlat).

A téli kiképzés során elsajátította:

- a felderítő harccselekmények végrehajtása erdős-hegyes terepen téli viszonyok között;

- gyakorolták az ismeretlen területen való mozgást, tájékozódást nappal-éjjel;
- tapasztalatokat gyűjtöttek a téli élet tábori körülmények között történő sajátosságairól;
- elsajátították a terepszítés alapjait erdős-hegyes nagy lejtőszögű terepen.”

1968 márciusában az „M” összekovácsolási és harcászati gyakorlatot hajtottak végre Egerben.^{17} A behívásra került tartalékos állomány feladatát jó szinten teljesítette, úgy a harcászati gyakorlat részét, úgy mint a kötelék-lőgyakorlatot is. Ekkor már használták a maketteket és ezek eredményként jelentősen nőtt a tűzvezetés és tűzzel való megsemmisítés hatékonysága. Komoly problémát jelentett a csoportoknál az R-350 típusú rádiókészülék alkalmazása a harcászati komplex gyakorlatok során, mivel a rádiókészülékek holtzónája (0–50 km) miatt az összeköttetés szinte megoldhatatlan volt. Kiképző állomány hiányában a távirászkok felkészültsége nem minden esetben érte el a követelmény szintjét. A harcászati komplex foglalkozások során a csoportok átjuttatását átszivárgással, vagy gépjárművön, míg az ejtőernyős-kiképzést minden esetben gyakorlattal fejezték be, ahol a kijuttatást ugrással oldották meg.

A szakmai és általános feladatok határozták meg a napi élet rutinját, amelyek után kihívást jelentettek a téli és nyári táborok, ejtőernyős és hegyi kiképzések, komplex harcászati foglalkozások. A kiképzőállomány nagy fontosságot tulajdonított a kiképzéssel összefüggő elméleti és gyakorlati tevékenységeknek.

Pável és Szekeres őrmesterek 1969 őszén a továbbtanulás mellett döntöttek,^{18} amely a későbbiek folyamán meghatározó lett a katonai pályafutásukban. Életvitelüket döntően befolyásolta a sport szeretete és művelése. Pável István a katonai ejtőernyőzésben ért el kiemelkedő eredményeket, míg Szekeres János bűvárúszásban szerzett országos bajnoki címet, majd a katonai közelharc és a cselgáncs fogásait oktatta az alakulat katonáinak.

Szolnokon, a felderítő-zászlóalj bázisán megteremtették a speciális távirász tanfolyam feltételrendszerét és 1969. november 1-jével a század állományából 3 főt 6 hónapos kiképzésre vezényeltek.^{19}

Czékmány Kálmán százados 1970 tavaszán német nyelvtanfolyamon vett részt^{20} és a sikeres vizsga után megbízták a hadműveleti tiszti beosztás ellátásával^{21} és mindjárt a „CSERHÁT” gyakorlaton bizonyította rátermettségét.^{22}

A nyári táborozást^{23} Tímárban a Tisza mellett hajtottuk végre. A felderítő-zászlóalj alárendeltségében a hadosztály összes felderítő-alegysége vízi szakkiképzést kapott, és a 2-3 hetes felkészítés során a katonák megtanulták a folyó mentén védelemben lévő ellenség felderítésének sajátosságait, különböző méretű vízi akadályok leküzdésének módszerét. A kiképzés végén komplex záró foglalkozást és járőrversenyt rendeztek az alegységek részére. A táv 15-20 km volt 6-8 ellenőrző állomással, ahol számot kellett adni fegyverismeretről, híradókiképzésről, azimut alapján végrehajtott tájékozódásról és vízi akadály leküzdéséről. A táv és az ellenőrző állomásokon lévő feladatok időre történő teljesítése nagyfokú felkészültséget és pszichikai kitartást igényelt.

A periodikusan ismétlődő nyári-téli táborok, ejtőernyős-kiképzés, a komplex harcászati gyakorlatok nagyban elősegítették a parancsnoki állomány tapasztalatszerzését és felkészültségét, mely megfelelt a felderítő, szakmai képzettség, fizikai és szellemi rátermettség követelményeinek.

A folyamatosan és kitartással végzett munka a mélységi felderítőszázad parancsnoki és sorállománya részére meghozta az eredményt. Erkölcsi és anyagi elismerések mellett „rangot” és megbecsülést vívtak ki a szakma részére.

A sport egyre nagyobb jelentőséggel bírt az alakulat életében megrendezték az egységszintű síbajnokságokat^{24}, járőrversenyeket^{25}, lőbajnokságokat^{26}. A Felderítő Kiképző Központ szakmai felügyelete mellett 1972 áprilisában elkezdődött a felderítő harci ösvény építése^{27}. A harci ösvény segített az állomány fizikai állóképességének fejlesztésében, bátorságra tanított, és a leküzdése magas fokú pszichikai tűrőképességet igényelt. Az 1000 méter hosszú pálya 22 akadályelemből, illetve 3 akadálykomplexumból állt.

Lipniczky László ezredes az MN 24. Felderítő Zászlóalj akkori parancsnokának visszaemlékezése:

„A mélységi felderítőszázad igazi egységgé forrt össze, jó bajtársak és nagyon jó katonák voltak. Czékmány Kálmán személyisége, felkészültsége, vezetői képessége biztosíték volt arra, hogy a század előtt álló feladatokat mindenkor sikeresen oldják meg. Óriási munkabírási, kiváló tervező-szervezői képességekkel megáldott parancsnok volt. Katonás megjelenése mellett a humor és jókedv jellemezte egész személyiségét, a beosztottaihoz való viszonyát.”

Balról Czékmány Kálmán alezredes és Kerékgyártó Béla vezérőrnagy

Az alakulat vezetésében 1972. november 1-jével változás történt, Lipniczky László őrnagy átadta az MN 24. Felderítő Zászlóalj parancsnoki teendőit Ceglédi Lajos századosnak.^{28}

Lipniczky László 1963–1972 között volt az MN 24. Felderítő Zászlóalj parancsnoka. 1950-től Egerben teljesített szolgálatot különböző beosztásokban. Megszilárdította a fegyelmet, javította a harckészültségi és „M” feladatok végrehajtását, valamint az MN érdekű kiképzési eredményeket. Később magasabb beosztásokban eredményesen teljesítette feladatát.^{29}

1974–1990 KÖZÖTTI IDŐSZAK

1974. január 1. és március 31. között a Magyar Néphadsereg egységénél kialakították a „VELENCE-II” hadrendet, amely nagymértékben érintette a felderítőcsapatok szervezetét is.

Az MN 24. Felderítő Zászlóalj mélységi felderítőszázadát az új átszervezés korántsem előnyére változtatta meg. Igaz, hogy hat mélységi felderítőcsoport került a hadrend szerint a század állományába, de mind az „M” esetén, így is 47 fő lett a század létszáma.

A békeszervezet szerint a zászlóalj II. lépcsős alakulat lett, a század állományát is keretesítették. Ez azt jelentette, hogy békében a következő beosztások maradtak meg:

- századparancsnok;
- ejtőernyősanyag-raktáros;
- gépkocsivezető, raktáros;
- 1. csoportparancsnok;
- 2. csoportparancsnok.

A többi 42 beosztást „M” esetén töltötték fel.

A tiszti tanfolyam eredményes elvégzése után^{30}, 1975. november 1-jével Pável alhadnagyot nevezték ki a századparancsnoki beosztásba^{31}. A következő év júniusában behívták a század teljes tartalékos állományát^{32}. Komplex harcászati gyakorlaton vettek részt, és az ismeretek felújítását kötelék-lőgyakorlattal fejezték be.

Az 1977-es átszervezéssel megszűnt a Felderítő Kiképző Központ, de még abban az évben megalakul a módszertani alosztály, és elődjéhez hasonlóan a felderítőcsapatok érdekében működött. Megtervezték és legyártották a parancsnoki vezetési táskákat (térképtáskák) és a speciális töröket, valamint a túlélés teljes spektrumát bemutató tablósorokat.

A korszerűsítés jegyében rendszeresítették a Dragunov típusú távcsöves puskákat, PBSZ-1 hangtompítót, NSZP-3 éjszakai lövészirányzékot.

Pável István 1979 június 1-jén átadta a parancsnoki tevékenységet, és Gyöngyösön, a hadosztály-parancsnokságon folytatta a katonai pályafutását.^{33}

Ceglédi Lajos őrnagy a 24. felderítő-zászlóalj parancsnoka a következőképpen búcsúzott el Pável István főhadnagytól:

„Pável főhadnagy 1963-tól teljesített katonai szolgálatot a zászlóaljnál. Itt kezdte, mint sorkatona, majd továbbszolgáló tiszthelyettes, és különböző iskolák elvégzése után eredményes tiszti vizsgát tett, és került a mélységi felderítőszázad parancsnoki beosztásába. Munkáját a tenni akarás és jó hozzáállása jellemezte. Beosztottaival és parancsnok társaival jó kapcsolatot alakított ki. Társai szerették, mivel mindig jó hangulatot tudott teremteni környezetében. Aktív közéleti személyiségét a sokoldalú társadalmi munka jellemezte. Az eddig végzett munkájáért jutalomban részesítettem. Új beosztásában kívánok sok katonaszerencsét, a magánéletben sok boldogságot.”^{34}

Szekeres János alhadnagyot 1980. március 1-jével nevezték ki a század parancsnokává.

„A kiképzési terveinknek megfelelően 1981. június hónaptól a mélységi felderítőszázad teljes hadi állománya és a híradószakasz részlegei 40,

illetve 19 napos átképzésre és összekovácsolásra vonultak be egységünkhöz. Az átképzés alatt szakkiképzési ejtőernyős, szakhíradó és harcászati feladatokat hajtottak végre, majd 1981 július 27-től – 30-ig a zászlóalj teljes béke és behívott tartalékos állománya felderítő rendszergyakorlaton vett részt. Mind az átképzés mind a gyakorlat időszakában az állomány fegyelmezetten dolgozott, rendkívüli esemény nélkül, eredményesen hajtotta végre az általam meghatározott harci feladatokat, sőt Rózsás hadnagy vezetésével két mélységi felderítőcsoport állománya részt vett egy tűzeset eloltásában, »kiemelkedő helytállásukért« elismerésre felterjesztem a két felderítőcsoportot. Köszönöm az átképzésen és a gyakorlaton végzett munkájukat. ^{35}

Az MN VKF „M” összekovácsolási és harcászati gyakorlatot rendelt el 1982. június 27. és július 1. között és a mélységi felderítőszázad 1–6 csoportjai feltöltésre kerültek. ^{36}

Rózsás László hadnagyot 1983. január 1-jei hatállyal kinevezték a mélységi felderítőszázad parancsnokává. ^{37}

A „MÁTRA-III” újabb szervezeti változásokat hozott a 24. felderítő-zászlóalj életében. Az alakulat fő feladata a hivatásos felderítő tiszthelyettes hallgatók, a tartalékos tisztt és tiszthelyettes hallgatók képzése lett.

A mélységi felderítőszázad „B” állománytáblájában 1 fő tisztt (mélységi hadműveleti tisztt), 1 fő tiszthelyettes szolgálatvezető (ejtőernyősanyag-raktáros), 1 fő tisztes raktáros-gépkocsivezető szerepelt.

A belső szabályozás alapján a kiszolgáló alegységekből a zászlóalj parancsnoka összevont századot hozott létre, és a parancsnoki teendők ellátásával Rózsás László hadnagyot bízta meg. Ez év őszén érkezett az alakulathoz Kiskunfélegyházáról Gugolya Péter törzsőrmester, ejtőernyősanyag-raktárosnak. Raktáros-gépkocsivezetői beosztást Szabó Zsigmond őrvezető látta el. Szekeres János hadnagy az átképzés után a kiképzési osztályra került fő instruktori beosztásba.

A hivatásos tiszthelyettes a tartalékos tisztt és tiszthelyettes hallgatók és a kiképzési osztály tanári kara közül sokan vállalták az ejtőernyős ugrást. Az iskolarendszerből adódóan, az ilyen jellegű felkészítést minden évben a tavaszi ejtőernyős táborában tartották. A kiképzést végrehajtók döntő többsége a felderítő-zászlóaljak mélységi felderítőszázadaiban kaptak beosztást.

A mélységi felderítőszázad parancsnokává 1985. október 1-jével Simó Árpád hadnagyot nevezték ki. ^{38}

1986. és 1987. fő mozzanata a „RUBIN” feladat végrehajtása lett.

Főbb feladatok a következők voltak:

- 1987-ben áttérés a hadsereg – hadtest – dandár – zászlóalj szervezetre;
- a 3. Hadtest átalakult gépesített hadtestparancsnoksággá;
- az MN 24. Felderítő Zászlóalj a 3. Hadtest alárendeltségébe került;
- a felderítő deszantszázad 9 mélységi felderítőcsoporttal rendelkezett.

A gyakorlatban ez azt jelentette, hogy a felderítő deszantszázad „B” állománytáblája szerint 1 fő századparancsnok, 1 fő szolgálatvezető, 1 fő ejtőernyősanyag-raktáros, 1 fő raktáros-gépkocsivezető, azaz összesen 4 fő volt lebiztosítva. Az átszervezés időszakában érkeztek a kiképzési osztály különböző beosztásaiba: Tóth Lóránd százados (később alezredes), Kádár Gergely százados (később alezredes), Szilágyi Mihály hadnagy, mindnyájan ejtőernyősök. A felderítő deszantszázad szolgálatvezetői beosztásába került Arany Lajos főtörzsőrmester, aki 1987. június 15-vel Kiskunfélegyházáról érkezett a századhoz. Felkészültsége, gyakorlati tapasztalata nagy hasznára vált az alegységnek. Ekkor 395 ugrással és I. osztályú ejtőernyős címmel rendelkezett.

Arany Lajos főtörzsőrmester

A kiképzési időszak legmarkánsabb feladata a felderítő deszantszáhad tartalékos állományának bevonulása, az ismeretek felelevenítése és komplex harcászati gyakorlatának a végrehajtása volt. A légideszant-szolgálatra alkalmas egészségügyi minősítés megszerzése, majd Szolnokon 6 formában tartó ejtőernyős ugrás után következett a gyakorlat. A minden oldalú felkészítést követően 1988. május 23-án ejtőernyős ugrás végrehajtásával jutatták ki a csoportokat, teljes felszereléssel (kb. 30 kg/fő: fegyverek, rádiók, optikai eszközök, hideg étel, tartalék ruházat, műszaki eszközök).

Természetesen az ugrás bonyolult terepre történt Bánkút mellé a Bükk-fennsíkra.^{39} A felkészítés és a hozzáállás eredményességét bizonyította, hogy ezt a szerteágazó korántsem könnyű feladatot baleset nélkülajtotta végre a behívott tartalékos állomány.

Czeplédi Lajos alezredes

Czeplédi Lajos alezredes 1989. augusztus 1-jével távozott az alakulattól, a parancsnoki teendőket Nagy István alezredes vette át. Czeplédi alezredes 1972-től vezette a zászlóaljat és ezen időszak alatt magas fokú szakmai és technikai felkészültség jellemezte az alakulatot, amely párosult a harckészültségi és „M” feladatok végrehajtásával. Parancsnoki időszaka alatt két esetben kiváló, több mint 10 alkalommal Élenjáró Zászlóalj címet nyert el az MN 24. Felderítő Zászlóalj. Czeplédi Lajos katonai pályafutása alatt 13 esetben részesült különböző kitüntetésben.

1990-2006 KÖZÖTTI IDŐSZAK

A „GERECSE” szervezési feladattal megalakították a 3. Gépesített Hadtest Parancsnokságát. Az MN 24. Felderítő Zászlóalj alaprendeltetése is változott, mely szerint állandó készenlétű első kategóriájú szervezetté átalakításra kapott parancsot. A felderítő deszant századparancsnoki és sorállományának feltöltöttsége: 1990 októberében 50 százalékos,^{40} 1992. áprilisban pedig 100 százalékos. A társadalomban és a honvédségben végbemenő változások hatására a Magyar Honvédség parancsnoka engedélyezte a 3855 alakulatnak az MH 24. Bornemissza Gergely Felderítő Zászlóalj név felvételét és használatát 1990. május 1-jétől.^{41}

Az egység új fegyvereket, AK-63/D típusú gépkarabélyokat kapott.

1991 augusztusában a másodéves tiszthelyettes hallgatók, a tartalékos tiszti hallgatók felavatásával és a rajparancsnoki képzés befejeztével megszűnt a Magyar Honvédség érdekű felderítőképzés.

A délszláv válság idején az alegység állományának döntő többsége részt vett a „DÉL” feladatban. 1990 decemberétől 1991. január végéig rejtett figyelők alkalmazásával biztosította a kijelölt határszakaszt. Az állomány feladatát sikeresen végrehajtotta.^{42}

1992 áprilisában az alapkiképzés befejeztével a felderítő deszantszázad teljes feltöltése megtörtént. A 2/3/12 számú állománytábla alapján az alegység szervezete az alábbiakból állt:

századtörzs: 9 fő, felderítőcsoport (1-8): 56 fő, összesen: 65 fő békeállománnyal rendelkezett.

A feltöltött alegység parancsnoki állománya:

- századparancsnok: Simó Árpád százados,
- felkészítő tiszt: Ádám Barnabás hadnagy,
- 1. csoportparancsnok: századparancsnok helyettes: Vasas László főhadnagy,
- 2. csoportparancsnok: Murinkó Attila hadnagy,
- 3. csoportparancsnok: Szabó János hadnagy,
- 4. csoportparancsnok: Katona István hadnagy,
- 5. csoportparancsnok: Oszlanczky Sándor hadnagy,
- 6. csoportparancsnok: Nagy Tamás őrmester,
- 7. csoportparancsnok: Arany Lajos zászlós,
- 8. csoportparancsnok: Nagy Ferenc törzsőrmester.
- ejtőernyősanyag-raktáros: Gugolya Péter főtörzsőrmester,
- szolgálatvezető: Páprádi József törzsőrmester.

A zászlóaljtörzsben Tóth Lóránt százados töltötte be a mélységi hadműveleti tiszti beosztást.

Az első időszakos állomány ejtőernyős-kiképzésének záró mozzanata az An-26 típusú repülőgépből való stabilizátoros ugrás volt, amely bátorságot és magas fokú felkészülést igénylő feladatot jelentett.

Nagy István alezredes 1992. augusztus 1-jével átadta a parancsnoki beosztását Szabó Béla alezredesnek. Rövid, de igen mozgalmas parancsnoki időszakot tudhatott a háta mögött Nagy István alezredes.

A felállított alegységek anyagi, technikai eszközökkel történő feltöltése, kiképzési és morális célok helyes irányban történő megvalósítása és megtartása fűződik nevéhez. Bajtársias légkört és magas fokú fegyelmet tartott, amely biztosította a feladatok eredményes kivitelezését. Nagy István alezredes I. osztályú ejtőernyős cím tulajdonosa volt, és 976 ejtőernyős ugrást hajtott végre.

A honvédségben végbemenő változások hatására 1993 szeptemberétől szerződéses katonai beosztásokat rendszeresítettek az alegységnél. Ekkor érkezett az alakulathoz Madarassy László őrmester és Kiss Szilárd Sándor szakaszvezető.^{43}

Simó Árpád századost 1985. október 1-jével nevezték ki az alegység parancsnokává. Sokoldalú ismeretekkel rendelkező, határozott és alakias megjelenésű tiszt volt. Szakmai felkészültségét, technikai ismereteit folyamatosan gyarapította. Különböző küzdősportokban jártas, jó fizikai felkészültséggel rendelkező katona volt, akit bajtársai szerettek.

Schön Mihály törzsőrmester és Nagy Ferenc főtörzsőrmester

Az alegységnél egyre nagyobb igény jelentkezett a közelharckiképzés
nívós szintre emelésére. Az alapok egységesítése után a felkészítés vezetője
Nagy Ferenc törzsőrmester lett.^{[\[44\]](#)}

Nagy Ferenc szakmai sikerei mellett a küzdősportok terén elért
eredményei:

- Kárpátalja full contact karate bajnok;
- Kung fu világbajnokság 2. helyezett;
- Magyar Honvédség közelharc bajnoka.

A közelharckiképzések során a katonák elsajátították a dobások, rúgások, ütések és azok elhárításának szabályait, a gépkarabéllyal és gyalogsági ásóval való támadás helyes fogásait. Késsel, törrel való szúrások begyakorlása után elsajátították az ellenfél hangtalan megsemmisítésének lehetséges módjait fojtó fogás és szúrás együttes alkalmazásával.

A szakharcászati zárófoglalkozást és a kötélék-lőgyakorlatot az állomány An-26 típusú repülőgépből ejtőernyős ugrással kezdte, a földet érés helye Kerecsend nyugat 5 km volt. A század katonái a szakmai ismeretek elsajátítása mellett foglalkoztak a robbantások technikájával, mely igen veszélyes terület volt. Megtanulták a robbanóanyagok kezelését, a tűzzel való gyújtás és a villamos gyújtás biztonsági rendszabályait, szerelésüket és az alkalmazás lehetséges módjait. A század katonái gyakorolták a szerelt töltetek készítését, hálózatok kiépítését, fa, vas, téglá és vasbeton elemek természetes és mesterséges építmények robbantását.

Szabó Béla alezredes parancsnoki időszaka alatt a szervezeti változásokat követően az egység összekovácsolódott, és a feltételrendszer ellenére is magas szintű felkészültségről tett tanúbizonyságot számos gyakorlat esetében. Pályafutása során 11 alkalommal részesült kitüntetésben. Az I. osztályú ejtőernyős cím tulajdonosa, és 531 ejtőernyős ugrással rendelkezett.

Szabó Béla ezredes 1996. március 1-jével átadta az egységparancsnoki teendőket Sillei Géza alezredesnek.

A mélységi felderítőszázad „Coin”-ja

A parancsnokváltással egy időben újabb szervezeti átalakításra került sor az egységnél. Az új állománytábla eredményeképpen két mélységi felderítőszázadot állítottak fel 1996. március 1-jével. Az első század 100 százalékos, a második század 50 százalékos béke feltöltöttségű alegység lett.

1. Mélységi felderítőszázad:

- századparancsnok: Szabó János főhadnagy;
- 1. csoportparancsnok: Katona István főhadnagy századparancsnok helyettes
- 2. csoportparancsnok: Schön Mihály törzsőrmester;
- 3. csoportparancsnok: Kiss Sándor őrmester;
- 4. csoportparancsnok: Nagy Tamás őrmester;
- 5. csoportparancsnok: Madarassy László őrmester;
- 6. csoportparancsnok: Nagy Ferenc törzsőrmester;
- ugratóparancsnok: Arany Lajos zászlós;
- felkészítő tiszthelyettes: Lőrincz István főtörzsőrmester;
- szolgálatvezető: Szuromi Csaba őrmester.

A teljes létszám: 47 fő.

2. Mélységi felderítőszázad:

- századparancsnok: Murinkó Attila főhadnagy;
- 1. csoportparancsnok: Ádám Barnabás főhadnagy; századparancsnok helyettes
- 2. csoportparancsnok: Bogdán Tibor törzsőrmester;
- 3. csoportparancsnok: Kriston István őrmester.

- Szolgálatvezető: Juhász Gergely őrmester.

A teljes létszám 25 fő.

Dr. Murinkó Attila alezredes visszaemlékezése:

„Utam a 2. mélységi felderítőszázad megalakításáig

1988. augusztus 20-án avattak fel hadnagynak. Mivel évfolyamelső voltam a Kossuth Lajos Katonai Főiskolán, így a számomra legkedvezőbbnek látszó beosztást választhattam Eger helyőrségben. A katonai pályát az akkori MN 3855 állományában, a kiképzési osztályon kezdtem el, mélységi felderítő kiképzőtisztként. Tiszthelyettes hallgatókat, majd tartalékos tiszteket képeztünk, oktattunk és készítettünk fel katonai pályára. Számos közülük szépen ívelő hivatást tudhat maga mögött, például Bogdán Tibor lett a Magyar Honvédség első vezénylő-zászlósa. A kiképzési osztály az alakulat átszervezése kapcsán megszűnt, áthelyezésre kerültem a Simó Árpád főhadnagy parancsnoksága alatt levő mélységi felderítőszázadhoz, 2. mélységi felderítőcsoport-parancsnoki beosztásba. Első szakaszomból kiemelkedő ejtőernyős karriert futott (siklott) be Kiss György (alias Kojak), aki jelenleg rendőr őrnagyként szolgál.

1993-ban az Amerikai Egyesült Államokban vettem részt Gyalogsági Tisztek Alapképző Tanfolyamán (IOBC), ejtőernyős alaptanfolyamon (Airborne), illetve a ranger-tanfolyamon.

Ebben az időszakban ismét átszervezték az alakulatot, és Szabó János hadnagy parancsnoksága alatt, 8 mélységi csoport jött létre. Vasas László főhadnagy példaértékű személyisége – ami még Szolnokon eltöltött katonás évei alatt alakult ki –, erősen hatott a mélységi katonákra. 1996-ban előljárái döntésre megalakították a 2. mélységi századot.

A 2. mélységi század kezdetekben 4 csoporttal működött, és a kiinduló embereket az első század állományából vezényelték. Számos kezdeményezést igyekezett megvalósítani a század vezetése, amelyek több esetben megelőzték az akkori kor monolitikus elképzeléseit. A század zászlaját a szolnoki reptéren áldotta meg Magossy őrnagy, protestáns tábori lelkész. A hajnali málhás meneteket kevesen értették, a zászlóalj vezetése, Szabó Béla alezredes viszont nem tiltotta. Bevezették a sajátos, 2. mélységi század közösségének erejét fokozó üdvözlést, „Elszántság!” Egyik legfontosabb elvként alakították ki és fogadták el a közösségi szellem mindenek előtti tiszteletét, és teret nyert a klasszikus mondás: egy mindenkiért, mindenki egyért. Ez igaz volt beosztástól és rendfokozattól függetlenül. Egyik feladatként a sok közül mélységi módszertani

foglalkozást készített elő a század. Szakítva a minden rendben, minden tökéletes sablonnal, a század feltárta, bemutatta a kor szakmát érintő hiányosságait. A megoldásokra tett javaslatok (jó része gyakorlati jellegű) a század parancsnokának, Murinkó Attila főhadnagynak az IFOR-ba történő vezénylése miatt már nem lettek megvalósítva. A 2. mélységi század a sorozatos átszervezéseket nem élte túl, felszámolásra került. A század szellemiségét többen továbbörökítették, például hivatásos rendőrök lettek. Murinkó Attila főhadnagy közben tudományos pályán is megmérettette magát, és jelenleg Dr. Murinkó Attila műszaki alezredesként az EUFOR-ban szolgál, Nagy Tibor dandártábornok, EUFOR parancsnok-helyettes katonai asszisztense. ”

A szervezeti változásokat követően az alegységek személyi, fegyverzeti és anyagi-technikai feltöltése megtörtént. A parancsnoki állomány elhivatottsága, szakmai felkészültsége biztosította a gyakorlatias alaprendeltetéséből fakadó feladatok magas szintű elsajátítását. Egy évvel később újabb változások történtek, és egy mélységi felderítőszázad maradt az alakulat szerveztében. A mélységi hadműveleti tiszti beosztást Katona István százados vette át, aki volt mélységi csoportparancsnok, hadműveleti tiszt és felderítőrésztábor-vezető. Szolgált Angolában és Mozambikban mint katonai megfigyelő. Cipruson századparancsnok, Irakban pedig a szállító zászlóalj törzsfőnöke volt, majd 2005-2009 között NATO-törzstisztként Spanyolországban szolgált.

Schön Mihály törzsőrmester visszaemlékezése:

„Az MH 24. Bornemissza Gergely Felderítő Zászlóaljjal 1994 februárjában kezdtem ismerkedni, amikor a szentendrei Kossuth Lajos Katonai Főiskola felderítő tiszthelyettes-képző elsőéves hallgatójaként csapatgyakorlatra vezényeltek az alakulat 2. csapatfelderítő századához.

Az egész laktanyát átítatta a kemény, katonás, férfias, de ugyanakkor baráti és segítőkész légkör. „Zöldruhásként” irigykedve figyeltem a mélységi század katonáit, és átkoztam sorsomat, amiért nem náluk tölthettem a csapatgyakorlatomat. Ekkor már erősen húzott a szívem hozzájuk, és elhatároztam, hogy náluk kezdem meg hivatásos pályámat.

Az első beosztás eldöntésére hivatott személyügyi elbeszélgetés a tiszthelyettes-képzőben elért tanulmányi eredmény sorrendjében zajlott, így én elsőnek mondhattam el „kívánságomat”: Eger, mélységi század!

A kérés teljesült, csoportparancsnok lettem (papíron). Azért papíron, mert még várt rám az úgynevezett „első beosztásra felkészítő tanfolyam”,

amelyet szintén Szentendrén a KLFK tartott meg. E tanfolyam keretében estünk át többek között az ejtőernyős-kiképzésen, Szandaszőlősen, ahol szinte az egész ország összes mélységi felderítője összegyűlt, ugrani és egymást „ugratni” igazi családi hangulatban. Én a szentendrei csapatban ugrottam, de igyekeztem az egriek közé „furakodni”, nem túl sok sikerrel. Ismeretlen voltam egy ismerős egyenruhában, aki még semmit nem tett le az asztalra. „Kopcsók” talán így emlegettek, egyik kedvenc kifejezésüket használva.

1994. november 11. felderítő napi járőrverseny: a kemény versenyt követő díjkiosztón, a szentendrei tiszthelyettes-csapat vezetőjeként a részvételért járó oklevelet vettem át, amikor az egri felderítő-zászlóalj parancsnoka székéből felpattanva hangosan bekiabálta, hogy én egri vagyok és nem szentendrei, hatalmasat dobant a szívem. Szabó úr már biztosan nem emlékszik rá, de én sosem fogom elfelejteni, és itt szeretném megköszönni neki.

Gyakorlatilag 1995 februárjának végétől tölthettem be ténylegesen a beosztásomat. A század körletének folyosóján hatalmas táblán jelvény, felirattal: Soha nem hátrálunk meg! Fogadtatásom visszafogott, de baráti volt. Türelmesen meghallgatták beszámolómat az eddigi eredményeimről, az útról, amely hozzájuk vezetett, de igazán azt éreztem, hogy nem a szavak számítanak, itt a tettek beszélnek.

A század egyik tisztje akkoriban fejezte be sikeresen a ranger-képzést és tért haza az Amerikai Egyesült Államokból. Két másik tiszt pedig Afrikából, ENSZ misszióból, ami akkortájt még igencsak különlegesnek számított. Csillogó szemmel hallgattam történeteiket. Az egész csapatra a maximalizmus volt a jellemző a század parancsnoktól a sorállományig. Élő példaképek, legendák jártak közöttünk, hivatásukat magas színvonalon űző, annak szinte mindent alárendelő katonák, akiket sokszor nagyon nehéz, de jó volt követni.

Ezeket az embereket követve, és másokat irányítva – az akkori időszak lehetőségeihez képest – jártuk az Eger környéki vadregényes tájat, gyakorlóteret, löteret, de bejártuk Tatárszentgyörgy, Tímár, Rakamaz, Tószeg, Szolnok térségét is. Magyarországot képviselve, felderítő járőrversenyen vettünk részt Ausztriában, ahol a technikai hátrányunkat a méltán híres „magyaros” kreativitással pótolva valamint, a megszokott tenni akarással sikerült megfelelően helytállnunk.

Az anyagi lehetőségek függvényében ugrottunk repülőgépből, helikopterből, vagy csak egyszerűen meneteltünk, gyalogoltunk.

A Magyar Honvédség átalakítását már akkoriban is reform és átszervezés követte, amit pedig állománytábla-módosítás. A pénztelenséget csak kis részben lehet hivatástudattal pótolni. Idővel

elavultak a felszerelések, elkoptak a még nem elavultak, de a helikopter sem szállt fel üzemanyag nélkül. Amíg a bálványozott szakmát végezheti az ember, minden akadályt igyekszik elhárítani, és az elháríthatatlannal meg nem foglalkozni.

Rövid mélységi felderítő pályám akkor ért véget, amikor olyan dolgok váltak a Magyar Honvédség számára fontossá anyagi és létszámproblémák ürügyén, amelyek nem tartoztak sem a szakma, sem az én érdeklődési körömbé. Persze voltak sokan, akik kitartottak, és átvészelve ezt a sötét korszakot újra büszkén, magas színvonalra emelheték a mélységi felderítés zászlaját.

Jómagam tapasztalatlanságával a század jelmondatáról megfélekezve meghátráltam, és azóta más fegyveres szervnél végzem a munkámat. Az egri mélységi felderítőszázadnál töltött időben szerzett benyomásaim, úgy érzem, az azóta eltelt idő alatt, és szerintem egész hátralévő életemben is hatással lesznek. Ezúton is szeretném megköszönni minden akkori fegyvertársamnak a nyújtott segítséget és útmutatást!

A század csatakiáltásával engedtessek meg elköszönnöm: Tassonyi!"

A 90-es évek közepén elfogadták az alakulat karjelzését és az ejtőernyős szárnyat, melyeket Pétervári István zászlós tervezett és kivitelezett.

Ejtőernyős szárny – tiszt

Ejtőernyős szárny – tiszthelyettes

Ejtőernyős szárny – legénységi

A honvédség jelentős szervezeti átalakítása miatt az „ARRABONA” és a „BARANYA” felderítő-zászlóaljak felszámolásával már csak egy mélységi felderítőszázad maradt az MH 24. Bornemissza Gergely Felderítő Zászlóalj kötelékében.

A hadsereg szintű ejtőernyős összevonásokra történő megérkezéskor, Váraljai Gyula zászlós az „ARRABONA” Felderítő Zászlóalj ugratóparancsnoka minden esetben kitörő lelkesedéssel üdvözölte az egri állományt: „Megérkezett a Lándzsás Hadtest, de meglátjátok mindenkit túl fog élni!”

Az átalakítás lépéseit a professzionális haderőre való áttérés szándéka vezette. Az első lépések a századnál úgy jelentek meg, hogy a csoportparancsnok-helyettes és a speciális távirász beosztásokat szerződéses katonákkal váltották ki. Az ugratóparancsnoki beosztást Nagy Ferenc főtörzsőrmester^[45] vette át Arany Lajos törzszászlóstól, aki szolgálati nyugállományba vonult.

Arany Lajos sorkatonai szolgálatát 1969 szeptemberében Mezőtúron kezdte, majd a Központi Tiszthelyettes Iskola elvégzése után Kiskunfélegyházára került. Az első ejtőernyős ugrásait is ott hajtotta végre, majd átkérte magát az MN 113. Felderítő Zászlóalj mélységi felderítőszázad csoportparancsnoki beosztására. Szervezeti változások miatt Egerbe került 1987-ben. Magas szintű általános és szakmai műveltség, a katonai elvárásoknak való megfelelés és a személyes példamutatás jellemezte egész pályafutását. A mélységi felderítés elkötelezett híve, aki az alegységnél szolgáló katonák százainak tanította meg az ejtőernyő biztonságos használatát.

Hét esetben részesült különböző kitüntetésben. Ejtőernyős-oktató, beugró szakszolgálati engedéllyel rendelkezett és a katonai pályafutása alatt 1017 ejtőernyős ugrást hajtott végre. Az Aranykoszorú I. osztályú ejtőernyős cím birtokosa volt.

Az első szerződéses katonák – Juhász Gergely Ipacs István, Katona László, Munkácsy Ferenc, Sztankovjánszky Zsolt, Bíró András szakaszvezetők, Kovács Krisztina és Kmett Krisztina őrzővezetők – érkezésük után speciális távirázképzésen vettek részt Szolnokon. Az elsajátított ismeretek folyamatos magas szinten tartása érdekében kiképzési időszakonként nagy távolságú híradógyakorlatokat szervezésre.

Kovács Krisztina törzsőrmester visszaemlékezése:

„21 évesen kerültem a Bornemissza Gergely Felderítő Zászlóaljhoz teljes ismeret hiányában a honvédséggel kapcsolatban. Csak annyit tudtam, hogy katona akarok lenni, de hogy miért, arra már nem tudtam volna válaszolni. Tájékoztattak, hogy a mélységi felderítőszázadhoz kerülök – rendben, válaszoltam. De ott ugrani kell, mondta a tiszt. Hát, legyen, gondoltam. A századnál akkor három szerződéses katona volt, Juhász Gergő, Ipacs István és Madarász Attila. Mi 2008. február 1-jével négyen kezdtünk, Kmett

Krisztina, Katona László, Munkácsy Ferenc és én. Később Madarász Attila leszerelt és Sztankovjánszky Zsolt jött a helyére. Tiszt csak a századparancsnokunk volt, Szabó János, akkor még főhadnagyként. A század tiszthelyettesei: Arany Lajos törzszászlós, Nagy Ferenc törzsőrmester Lőrincz István törzsőrmester Szabó Sándor őrmester és Tóth István őrmester. Alakulatunk sorkatonái, akkor még csak fél évet töltöttek nálunk, miután Szabadszálláson megkapták az alapkiképzést. A századnál kevés időt töltöttünk, mert elküldtek minket a Bercsényi László Felderítő Zászlóaljhoz Szolnokra, távíráskiképzésre.

Kovács Krisztina törzsőrmester

Emlékszem a döbbenetre, amit az okozott, hogy mit keres két lány ejtőernyős- és ráadásul harcolóbeosztásban. Nem értettem, mi ebben a furcsa. Később rájöttem. A Bercsényinél nem volt még lány akkoriban harcolóbeosztásban, nem is nagyon tudtak velünk mit kezdeni, sok problémát okozott már az is, hogy hol szállásoljanak el, mit kezdjenek velünk. A két fiú, akivel együtt kezdtünk, Laci és Munki nagyon sokat segítettek nekünk, habár tudom, hogy egyáltalán nem értettek egyet a jelenlétünkkel, de ők már akkor aszerint éltek és gondolkodtak, hogy egy csapat vagyunk. Mire vége lett a három hónapos távirázkiképzésnek, megjött a század és elkezdődött az ejtőernyős-kiképzés. A sorkatonákkal együtt kaptuk meg a földi felkészítést, ami elméletből és gyakorlatból állt. Életem legkeményebb hetei következtek, fizikailag és lelkileg is kikészültem, erről a századparancsnok és tiszthelyettesei gondoskodtak. Emlékezetes számomra, amikor ejtőernyővel és teljes felszereléssel kellett volna futni a sportpályán. Aki próbálta, tudja, hogy ez nem egyszerű, mivel térdig össze volt kötve a lábam és a súly sem volt csekély. Fél körnél sírva omlottam össze, mire a csoportparancsnokom odajött és elmondta, hogy miért is kell ezt csinálni. A felkészítést túléltek, és testileg-lelkileg felkészülve vártuk az ugrást. Tulajdonképpen az első ugrásnál nem is voltam magamnál, csak tettem, amire felkészítettek. Akkor tértem magamhoz, mikor kinyílt az ernyő, és ott lógtam a semmiben. Rövid idő alatt akkor mi még sokat ugrottunk, évente négy ejtőernyős táborban vettünk részt. Ugrottam bekötöttet, fegyverrel, teljes felszereléssel, éjszaka, bonyolult terepen, hóban, szemerkélő esőben stb. Rövid idő után elkezdhettem a kézi kiképzést

Zupkó György vezetésével. Később ő készített fel segédoktatónak is. A táborokban ellenőrizhettem az ejtőernyők helyes hajtogatását, voltam földetérés-ügyeletes, felszerelést ellenőrző. Az ejtőernyőstáborban sok alakulattól voltak, sok ismeretséget kötöttem. Szívesen emlékszem Szappanos századosra, Nagy György ezredesre, Kiss László századosra, Forray őrnagyra és még sokakra. Mind nagyon tisztességesen álltak mellém, amikor meg kellett küzdenem a többi katona előítéletével. Emlékezetes volt a századik ugrásom is. Szokás szerint a reggeli sorakozón a századparancsnok kihirdette, hogy megugrottam a százat. Mivel évekig voltam mélységi felderítő, az évek múlásával igazat adtam a fiúknak abban, hogy ez nem nőnek való, sem fizikailag, sem lelkiileg. Ezen kívül egy esetleges harchelyzetben egy nő jelenléte elvonhatja a figyelmet, hiszen ösztönösen védenék. Úgy tudom, jelenleg sincs nő ilyen beosztásban.

A század élete elég pörgős volt, nem hagytak minket unatkozni, és akkor még sorkatonaság volt, folyamatos kiképzésekkel. Gyakran aludtunk a laktanyában és nem igazán számított a munkaidő kezdete és vége, ott éltünk, együtt éltünk. Az évek alatt családdá váltunk, ismertük a másik gondolatát is. A többnapos gyakorlatok alatt összekovácsolódtunk, nagyon sok segítséget kaptam a századomtól, sokszor hátráltattam őket, sokszor szenvedtek miattam, és ha nem is mindig tiszta szívvel, de ott álltak mellettem.

Hálás vagyok mindegyiküknek, mert ott lettem felnőtt igazán, ott ismertem meg a szabályok tudatos vállalását, a kitartást, a fegyelmet. Ma nem lennék az, aki vagyok, ha nem élek ott velük évekig. A belső tartás, amit ott szereztem, a mai napig elkísér.

Három évig voltam őrző, majd jelentkeztem tiszthelyettesképzésre Szentendrén, mélységi felderítőszakra. Noha már három éve „mélységis” voltam, nem tanulhattam ezen a szakon, mert nő vagyok. Szerintem a mai napig nem végzett nő ilyen szakon. Mivel ez az út nem volt járható, részt vettem 2001-ben Budapesten a Bólyai János Katonai Műszaki Főiskola katonai végzettséggel nem rendelkezők tanfolyamán, ahol logisztika és gépjárműtechnika szakon végeztem. Jártam angol nyelvtanfolyamra, ECDL-re, katonai rendész kiképzésre. Amikor megalakult a 2. mélységi felderítőszázad, akkor szolgálatvezető lettem.

2000-ben ismerkedtem meg a férjemmel, aki csapatfelderítőszázadnál szolgált, 2002-ben összeházasodtunk, 2003-ban megszületett a kislányunk. 2006-ban mentem vissza dolgozni, de a századomhoz nem tudtam visszatérni, mint családanya, hiszen ők gyakran voltak távol, akár hetekre is. A felderítő támogatószázadhoz kerültem, mint rajparancsnok-

helyettes. Ez szakmailag és erkölcsileg is nagy visszalépés volt számomra, itt már minden megváltozott, nem ismertek, nem találtam a helyem, gyakran jártam át a mélységisekhez pár jó szóért.

A zászlóaljnál beindult a katonai rendész szolgálat, amit egyetlen nőként adtam. Az évek alatt voltam felállított őr, fellevezető, őrparancsnok, kapuügyeletes, ügyeletestiszt-helyettes, katonai rendész, a számarlétra egy fokát sem hagytam ki. Szinte az összes kiképzésen, kitelepülésen részt vettem, aludtam bokrok alatt, eláztam esőben, átfagytam hóban. Nagyon sokrétű kiképzésünk volt. Részt vettünk hegyi kiképzésen, vízi átkelésen, és volt egy kis túlélés is. 1999-ben a délszláv válság idején készenlétben voltunk a kiskunhalasi laktanyában, ahol hetekig vártuk, hogy mikor vetnek be minket (erre nem került sor). Az évek során jártam különböző lő bajnokságokra, ahol jó eredményeket is elértem, hol csapatban, hol egyéniben.

2007-ben a zászlóalj Debrecenbe diszlokált, ekkor férjemmel úgy döntöttünk, hogy leszerelünk, máig bánjuk ezt a döntést. 2007. augusztus 31-ig voltam katona, közel 10 évig, törzsőrmesterként szereltem le 135 ugrással a hátam mögött. A századnál töltött éveket soha nem fogom elfelejteni.”

A következő évek a feltöltés és a kiképzés időszaka volt. Úgy az általános, mint a szakkiképzés területén a század állománya összehangoltan törekedett arra, hogy az ismeretanyagot a legnagyobb hatékonysággal sajátítsa el. A kiképzési időszak értékelésénél az alegységet összességében a zászlóalj parancsnoka Sillei Géza alezredes kiválóra értékelte. A számarányok fokozatos változásával – a sorkatonai szolgálat 9 hónapról 6 hónapra csökkentésével – a századot 100 százalékbán szerződéses katonákkal töltötték fel. 1998 szeptemberétől 10 hónapos intenzív angol nyelvtanfolyam indult a helyőrségben, melyen a zászlóalj hivatásos és szerződéses állománya sikeresen vett részt. A századtól mintegy 25 fő, teljesítette a követelményeket.

2001-től a század képviselte a zászlóaljat a felderítőversenyeken, ahol rendszerint dobogón végeztünk. A század katonái rendszeresen részt vettek különböző erőpróbákban, ezzel is bizonyítva fizikai és szakmai felkészültségünket (haditorna, Kékes-csúcsfutás, félmaraton, maraton, tájfutó versenyek).

Nagy erővel vett részt a felderítő-zászlóalj a déli határszakasz megerősítésében 1999. márciustól júliusig a „VÍZESÉS” feladatban. A századot három mélységi felderítőcsoport képviselte végrehajtó kötelékben.

2000. november 1-jével Vizi Sándor őrnagy vette át az MH 24. Bornemissza Gergely Felderítő Zászlóalj parancsnoki beosztását, Sillei Géza alezredes szolgálati nyugállományba vonult.

Sillei Géza alezredes parancsnoki tevékenysége alatt az egység szilárd katonai fegyelmével, magas szintű szakmai és technikai felkészültségével bizonyította a mindenkori hadra foghatóságát. Ezen időszak utolsó két évéhez köthető a felderítőszázadok szerződéses állományának feltöltése és felkészítése. Pályafutása alatt 12 alkalommal részesült kitüntetésben.

A parancsnokváltással egy időben előjárói döntés alapján új szervezeti struktúrát vezettek be az alakulatnál, amelynek eredményeként két mélységi felderítőszázadot alakítottak ki. Megjelent a vezénylőzászlós és a szakasz tiszthelyettesi beosztás.

1. mélységi felderítőszázad:

- századparancsnok: Szabó János százados;
- századparancsnok-helyettes: Hajnal István főhadnagy;
- század vezénylőzászlós: Nagy Ferenc zászlós (2001-től zászlóalj-vezénylőzászlós);
- ugratótiszt-helyettes: Vincze Tamás főtörzsőrmester (2001-től);
- ellátótiszt-helyettes: Szabó Sándor főtörzsőrmester; (jelenleg az 5/24 BGFZ vezénylőzászlósa)
- gépjármű-technikus: Szabó G. Zsolt törzszászlós;
- gépjárművezető: Bohácsné Stoff Judit tizedes.
- I. szakaszparancsnok: Pozsik Róbert hadnagy;
- szakasz tiszthelyettes: Szkálosi Attila törzsőrmester.
- II. szakaszparancsnok: -
- szakasztiszthelyettes: Kovács Attila törzsőrmester.
- Szakaszonként 20 fő, század összesen 47 fő.

2. mélységi felderítőszázad:

- századparancsnok: Híves Gábor főhadnagy;
- századparancsnok-helyettes: Varga Győző főhadnagy (2002-től);
- század vezénylőzászlós: Lőrincz István zászlós;
- ellátótiszt-helyettes: Kovács Krisztina őrmester.
- Század összesen 24 fő.

Pozsik Róbert százados visszaemlékezése:

„2000. augusztus 20-án történt tisztavatást követően kerültem az MH 24. Bornemissza Gergely Felderítő Zászlóalj 1. mélységi felderítőszázad 1. szakaszparancsnoki beosztásába. Már középiskolai tanulmányaim során eldöntöttem, hogy a katonai főiskola befejezése után ennél a zászlóaljnál szeretnék szolgálni. Óriási benyomást tettek rám azok a percek, amikor a zászlóalj egy-egy kijelölt tisztje, tiszthelyettese élménybeszámolót tartott nekünk, a Lenkey János Honvéd Gimnázium növendékeinek az osztályfőnöki órákon, vagy a tömbösített hétvégéken.

Akkoriban a tisztavatást követően az ifjú titánok a szabadszállási kiképző központban egyhónapos rövidített parancsnoki felkészítésen vettek részt (amit mi csak tiszti ovinak neveztünk), és ezután kerültek az anyaalakulatukhoz. Természetesen nagy izgalommal vártam az első munkanapom, és kíváncsi voltam arra is, hogy ki lehet az a „vaddisznó” századparancsnok, akit az akkori zászlóaljparancsnok említett néhány hónappal korábban egy személyes találkozó alkalmával.

Mint mondják, az első benyomás nagyon fontos az ember életében, mikor új munkahelyre megy, vagy munkahelyet vált és találkozik a főnökével. Ez az emlék örökké megmarad bennem, hiszen századparancsnokom megnyugtatóan, hogy szakmai munkával, kitartással és jó hozzáállással még sokra vihetem a századnál.

A századszint egyik végében alakították ki a század kázinóját. Reggelente, mikor beérkeztünk, általában itt kezdett mindenki. Gyors reggeli megbeszélés, kávé, egy-egy csoki és mindjárt lendületesebben, jókedvűen indult a nap. A „bárpult”-on volt egy harang, ha valaki azt megkongatta, a század állományának egy perce volt, hogy beszaladjon a kázinóba, mivel ilyen esetben a kongató fizetett. Mondanom sem kell, hogy aki csak tudott, egymást félrelökve rohant a potya csokira, vagy kávéra.

2001-ben egy zászlóaljgyakorlat során a mélységi század két mélységi csoporttal vett részt a gyakorlaton. Szabó százados engem jelölt ki az egyik csoport parancsnokának. A másik csoportot Kovács Attila törzsőrmester vezette. Nagy izgalommal vettem bele magam az elhatározás és a harcparancs meghozatalába. Sokat köszönhetek Lőrincz István főtörzsőrmesternek, Nagy Ferenc főtörzsőrmesternek, akik öreg róka lévén sokat segítettek a csoport „alkalmazásra történő felkészítése” során. A Verpelét mellett elterülő Kígyósi-gyakorlótérén ejtőernyős ugrásokat követően egy ideig tehergépjárművel elszállítottak, majd később gyalogosan értük el a Sirok melletti „alkalmazási körletünket”. Már sötétedett, mikor megkezdtük az éjszakai „földmunkát”, a bázisásást. Egész éjjel nem aludtunk. Reggel Vizi alezredes jött megismerkedni, hogy a fiatal „kopter” vezetésével hogyan is teljesített a csoport. Egy kicsit

megsétáltattam, elmentünk a bázisunk mellett, büszkélkedve, hogy milyen jól elrejtettük a szemek előtt. Dicséret is kapott az egész csoport.

A szemle után természetesen újabb feladatot kaptunk, megközelítően 25 km-es menetet kellett végrehajtanunk. Hullafáradtak voltunk, mire véget ért a gyakorlat.

A magyar–román közös kiképzés a cserekiképzésen alapult. A zászlóalj kijelölt katonái eltölthettek egy hetet a Kárpátokban, ahol hegyi kiképzést hajtottak végre. Viszonzásként mi pedig ejtőernyős ugrások lehetőségét biztosítottuk a román katonáknak. A kiképzés első fázisa egy rövidített földi felkészítés volt, amelyet ejtőernyős ugrások követtek a volt orosz repülőtéren, Mezőkövesd mellett. Talán 8-10 ugrást is végrehajtottak a román katonák, természetesen az időjárás függvényében, mi pedig, ami belefér, ki-ki a saját egyéni programja szerint. Elég fárasztó és kimerítő időszakok voltak ezek, hiszen reggel igen korán, már 5 órakor indultunk ki a repülőtérré, ami kb. 25-30 kilométerre volt a laktanyától. A megérkezés után kipakoltuk az ernyőket, berendeztük az ugróterületet. Az eligazítás után kezdődtek az ejtőernyős ugrások. A nap végeztével a románok visszaindultak a laktanyába, viszont nekünk még ekkor kezdődött a munka java, hiszen a mintegy 200 db ejtőernyőt be kellett hajtogatni, előkészíteni a következő napra. Minden nap szinte sötétedéskor végeztünk, és már beesteledett, mire visszaértünk a laktanyába. Mondanom sem kell, mindannyian szinte csak aludni jártunk haza, vagy aki nem helybéli volt, haza se ment. Nagyon jól érezte magát mindenki, az összehangolt irányítás és a jól megszervezett munka nagyban megkönnyítette a napi munkavégzést. Igaz, hogy fárasztó, de élményekben gazdag időszakok voltak ezek a közös magyar–román ejtőernyős ugrások.

2005-ben az ISAF afganisztáni misszióra történő felkészülés záró akkordjaként, miután a misszióra kijelölt állomány már túl volt a mintegy két hónapos felkészítésen, a táborfalvai lőtéren indult, hogy a lökiképzést befejezően egy 24 órás záró foglalkozáson adjon számot felkészültségéről. Hatalmas élmény volt konvojparancsnokként irányítani az oszlopot, ami három BTR–80 harcjárműből három UAZ terepjáróból és két tehergépjárműből állt. Egy hetet töltöttünk el a lőtéren, minden fegyverrel végrehajtottuk az előírt lögyakorlatokat. Az egyik napon a semmiből akkora vihar kerekedett, hogy minden felállított sátrat elvitt, pedig az előírt módon voltak lecövekelve. Rohantunk a sátrak után, hogy ne vigye el őket távolra a szél. Mondanom sem kell, hogy hiába volt rajtunk az esővédő, bőrig áztunk. A vihar után kezdhettük előlről a sátrak felépítését, hogy folytatni tudjuk a megkezdett foglalkozásokat.

Mivel a zászlóalj állománytáblájában az 1. mélységi felderítőszázad ejtőernyős beosztásokkal rendelkezett, a szolnoki összevonásokon kívül

ejtőernyőstáborokat szerveztünk a Kígyósi-gyakorlótérre is. Óriási élmény volt a hegyek között ugrani. A 400 méteres bekötött ugrásoknál az ember lába szinte a fenyőfák csúcsait érintette. Mivel ezek a táborok saját berkeken belül zajlottak le, családi hangulat alakult ki. Mi magunk biztosítottuk a szolgálati személyeket, így feszültségmentesebben zajlottak le az ejtőernyős ugrások. Még az is bátran ugrott ki a helikopterből, aki félt az ugrásoktól. Az egyik ilyen magunk által szervezett táborban Szabó őrnagy az ezredik jubiláns ugrását ünnepelte. Az ezredik előtt az egyik ugrás alkalmával (igaz a szél segítségével), sikerült fára érkeznie. Volt nagy nevetés az állomány körében, hiszen ő, aki mint nagy ejtőernyős mindig dorgálta a többieket, hogy mindig figyeljenek oda az ugrások alkalmával a földet érésre és egymásra, most hibázott. Kénytelen volt lecsatolni magáról az ejtőernyőt és lemászni a fáról. A többiek csak nagy nehézségek árán tudták kiszabadítani az ernyőt az ágak fogságából.

A századlövészetek alkalmával – természetesen a kötelezően előírt lögyakorlatok befejeztével – szinte mindig sort kerítettünk a párbajlövészetre. Ez nem annyira veszélyes, mint ahogy a neve tükrözi, és nem a középkorban vívott párbajjal azonos. A szabály az, hogy két négyfős csapat küzd egymás ellen a lövonalban felállított négy célra löve. Amelyik célt az egyik csapat eltalálja, a másik csapatból az a lövész kiesik. Hatalmas versenyeket rendeztünk, ami nem utolsó sorban javította a lőkészségünket is. Sőt még fogadásokat is kötöttünk, amelyet természetesen behajtottunk egymáson.

A zászlóalj, de főleg az 1. mélységi század mindig is kiemelkedett a sportrendezvényeken történő részvételben. A század jelentős állománya minden évben részt vett az Eged-hegyi futáson. A táv 14 km, amit mi, katonák természetesen bakancsban és gyakorlóruhában teljesítettünk, fejlesztve az állóképességünket, illetve megmutatva a civilek felé, hogy nem akármilyen katonái vannak a városnak.

Minden év novemberében került sor a Szent Márton nemzetközi felderítőversenyre, amelynek a zászlóalj adott otthont. Általában 8-10 csapat indult neki a háromnapos versenynek, amelyből két csapatot (férfi, női) az alakulat indított. Külföldről a svéd, román, horvát, szlovák, szlovén, ukrán csapatok szinte mindig jelen voltak. A zászlóalj versenycsapata mindig benne volt az első háromban, és igen gyakran elhódította az első helyet is. A versenyen részt vevő csapatok mindig elismeréssel szóltak a szervezésről, a verseny lebonyolításáról.”

Az alegységek megalakítása után egy merőben új helyzet állt elő a múlt viszonyaihoz képest. A katonák – hivatásos és szerződéses állomány egyaránt

– igényelték és elvárták, hogy mindenoldalú felkészítésben legyen részük. A felderítő-, mélységi felderítő-alegységek nagy számban vonzották – a magukat megmérni, kipróbálni – akaró fiatal katonákat.

Az egységparancsnok, Vizi Sándor alezredes parancsa alapján, az általános és szakmai feladatok egységes elsajátítása és színvonala érdekében 1-3 hetes kiskihelyezéseket, komplex harcászati gyakorlatokat tartottak a más egységektől érkezők és az újonnan felvett szerződéses állomány részére. A feltételek és a terep adott volt a Mátra és a Bükk hegység nyújtotta lehetőségek és a rendelkezésre álló gyakorlóterek maximális kihasználásával.

Szkálosi Attila főtörzsőrmester visszaemlékezése:

„Hatévnyi katonai „múlthal” a tarsolyomban kerültem át az 1. mélységi felderítőszázad állományába 2000. őszén. A váltás kényszerűségből, az akkoriban oly divatos haderő-átszervezés miatt történt. Megszűnt a régi századom, és hát hova is lépjen az ember!? Csak előre, csak följebb! Kicsit tartottam az újtól, mivel jóval szigorúbb, keményebb volt a század élete. A század magját a jól képzett tiszthelyettesi gárda alkotta, akik büszkék voltak az életvitelükre. Az elsőnek be, utolsónak ki „jelszó” a mindennapokban is érvényes volt, szóval a már többé-kevésbé ismert arcok befogadtak a csapatba. A munka kemény volt, de ha a legkisebb lehetőség adódott, máris indult a „hülyéskedés”, a másik megviccelése! A különböző helyi és országos rendezvényeken mutattuk meg közelharctudásunkat.

Az ejtőernyős-összevonások a hagyományok szerint teltek: Mert hát az már csak úgy van, hogy az egri állomány érkezik elsőnek a reptérre, és hagyja el utoljára!

Az alapképzésen a sok tanulás mellett azért a sportra is jutott idő, lehetett például teljes ejtőernyős felszerelésben, (ernyők, hátizsák, fegyver) futni a sportpályán. Na, meg a jó kis reptérkör! Az egyik tábor végén már az Ural 4320 platóján ültünk, a rengeteg felszereléssel körülvéve, a szemerkélő esőt a ponyva alá fújta a szél, mikor egyik kolléga bosszúsan kifakad magából: „És még meg merik kérdezni, hogy érezte-e már nyomorultul magát?” Utalva ezzel a kecskeméti ejtőernyős orvosi vizsgálat pszichológiai kérdéssorának egyik kérdésére, ami tényleg ezt firtatta!

A század katonái rengeteg helyen megfordultak. Számos alkalommal részt vettünk az osztrák tiszti hallgatók ejtőernyős felkészítésében és kiképzésében. Jártunk Szlovéniában, Ausztriában, Franciaországban és Romániában hegyi kiképzésen, francia és román katonák magyarországi közös kiképzésében is részt vettünk.

Az kiképzési idő természetesen a lőtérre telt. Egyik nap végén a kollégám így kesergett: „Elegem van az egészségből! Többet vagyunk az erdőben, mint a vadak!” De természetesen a következő nap ugyanolyan hatalmas lendülettel vette hátára a zsákot, kezébe a fegyvert!

Majd jött egy újabb szervezeti átalakítás, és a Magyar Honvédség hadrendjéből törölték a mélységi felderítést. A század életében ez „csak” annyi változást jelentett, hogy páncélozott harcjárműveket is kaptunk, mindenki legnagyobb „öröme.” Tartott ez addig, míg egy újabb átszervezés szerint a felderítő-zászlóalj Debrecenbe diszlokált, és az 5. Bocskai István Lövészdandár alárendeltségébe került.

Igazán megtisztelő és felemelő érzés volt mélységi felderítő katonának lenni, mert nemcsak éreztük, de alapja is volt annak, hogy többek, jobbak vagyunk, mint sok más honvéd!”

„Felderítőink győzelme

Az egri felderítő-zászlóalj csapata már hagyományosan – idén harmadszor – vett részt az osztrák felderítők versenyén. A burgenlandi Bruckneudorfban megrendezett eseményt ez évben is mintegy 40–45 kilométeres távon rendezték meg. A részt vevő 27 csapatnak egyenruhában, bakancsban nyolc kilogrammos menetfelszereléssel kellett a jelentős szintkülönbségű terepet leküzdeni. Mint azt Kiss Zoltán századostól, az egri csapat vezetőjétől megtudtuk, az év egyik legjelentősebb felderítőversenyén hét ország – Németország, Belgium, Hollandia, Szlovákia, Szlovénia, Magyarország és a rendező Ausztria – katonái mérték össze tudásukat, ezért is igen elismerésre méltó a nagy fölényrel megszerzett győzelem.

Az egriek Kiss Zoltán százados, Szabó János százados, Hajnal István főhadnagy, Godó Zsolt őrmester, Polányi Miklós szakaszvezető, Bíró András szakaszvezető, Racskó Péter szakaszvezető, Smíder Péter tizedes összeállítású csapata 5 óra 37 perces időeredménnyel mintegy fél órát vert a második helyezett szlovénekre. Gratulálunk!”

Magyar Honvéd XI. évf. 38. szám
2000. szeptember 22.

Nemcsak a kemény kiképzés jellemezte az alegységet, hanem a jókedv és az állandó ugratás. Egy ilyen esetet ír le Szabó Sándor zászlós:

„Kacsás mese

A mélységi felderítőszázad minden évben szervezett bonyolult terepre történő ugrást a Verpelét melletti Kígyósi gyakorlótérre. A következő eset

egy őszi időszakra tervezett ugrás volt. A század úgy készült az ugráshoz, hogy az időjárás befolyásolhatja. Kipakoltuk az ejtőernyőket, kiraktuk a helikopter fogadásához szükséges eszközöket és vártuk a gépet. Természetesen olyan köd ereszkedett le, hogy 50 méterig sem láttunk el. Elővettük a hegyi kiképzéshez szükséges köteleket, beülőket és egy elhagyatott bázisépületről gyakoroltuk az ereszkedést.

A kiképzés közben Székesfehérvárról megérkezett az előjáró, ejtőernyős ugráshoz. Mivel látta, hogy ma itt nem lesz ugrás, megkérte a századparancsnokot, hogy a sofőrjének, egy bizonyos főtörzsőrmesternek tartson egy rögtönzött ejtőernyős felkészítést, mivel jövőre úgyis ejtőernyős beosztásba kerül. Erről a felkérésről a kint lévő állomány mit sem tudott. Akkor tudatosult bennünk, hogy valami készülődés van, amikor egy félmeztelen mezítláb katona elrobogott mellettünk a leszállóhely irányába. Olyan hideg volt, hogy fel kellett vennünk a hajózó kabátot is. Ezek után tájékoztattott bennünket a századparancsnok, hogy „ejtőernyős felkészítést” kell a kollégának tartani. Kibontottunk egy ejtőernyőt és elkezdtük magyarázni az elejéről az ejtőernyőzést, és megmutattuk az ejtőernyő-hajtogatást. A többi katona ezen idő alatt a már korábban említett elhagyatott bázisépületről ereszkedett le. A köd miatt a főtörzsőrmester úr csak ordibálást és jajveszékeltést hallott, ahogy a tiszthelyettesek „kiképzik” a katonákat. Az egyik szerződéses katonának – színelve a sérülést –, a fejét a felcserünk be is kötötte egy Betadinnal átitatott gézzel. Ez a katona odajött, ahol a főtörzsőrmesternek tartottuk a „felkészítést” jelenteni, hogy megsérült. A csoportparancsnok leordította a katonát, hogy ennyire szerencsétlen, semmirekellő és azonnal szereljen le. A főtörzsőrmester ekkor már nagyon furcsa szemekkel nézett ránk és az előjárókra is, mivel ők természetesen vették az egész esemény sorozatot. Hallomásból már ismerte az egrieket, de még személyesen sosem találkozott velünk. A szeméből láttuk, hogy nem tartott bennünket normálisnak, és jobbnak látta, ha nem is szól. Az ejtőernyős „felkészítés” után bevontuk a „hegyi” kiképzésbe, konkrétan az épületből való ereszkedésbe. Mivel szakharcászati foglalkozás volt, alkalmazni kellett a megfelelő álcázást. Ezt a feladatot a század-technikusunk oldotta meg, miszerint gázolajos és benzines autók kipufogócsövéből kivett korommal kente ki vendégünket. A feladat az volt, hogy a katonák feljussanak egy emeleti ablakba társ segítségével. Alul állt három katona, ezen a három katonán állt kettő katona és rajtuk kellett felmászni az emeleti ablakba. A főtörzsőrmester közel egy óra hosszáig volt az alsó három katona oszlopos tagja. Ezek után természetesen ő is felkerült a felső szintre és végrehajtotta becsülettel az ereszkedést.

Eme nemes cselekedet után gyorsan kreáltunk egy avatási szertartást. Az egyik csoportparancsnok beceneve kacsá volt. Véletlenül a hátizsákomban volt az előző héten Diósgyőrben tartott bemutatókor vásárolt népművészeti kacsá alakú sapka.

Mivel a főtörzsőrmester a „kacsá” csoporttal hajtotta végre az ereszkedést, a csoport hagyományokat is ápolnia kellett. A feladat az volt, hogy amelyik falnál ereszkedett, azt meztelen fenékkal kellett érintenie, és a fején lévő kacsás sapkával azt kellett mondania, hogy háp-háp. A látvány önmagáért beszélt. Ezek után mindenkiből kitört a nevetés.

A kolléga elmondása alapján, amikor felvette a kacsás sapkát, akkor kezdett gyanússá válni számára a dolog. Mondtam neki, hogy becsületesen kiállta a „próbát”. A következő évben már a reptéren találkoztunk vele, ahol egy ismerős, számunkra elfogadott kollégát köszönthettünk benne. A főtörzsőrmester a katonai ejtőernyőzés ideje alatt mindig számíthatott az egri mélységisekre.”

A kiképzési célkitűzések meghatározásánál tisztázták, hogy a szakmai és fizikai felkészülés elengedhetetlen feltétele a katonák pszichikai tűrőképességének és bátorságának magas szintű fejlesztése is. A nem mindennapi helyzetekben a katonák is különbözőképpen reagáltak. Ez függött fizikai, lelki adottságaiktól, a helyzettel kapcsolatos beállítódásuktól és korábbi hasonló tapasztalataiktól.

Ennek egyik elengedhetetlen feltétele a bátorság, és a pszichikai tűrőképesség, amelyet jártassággal és önbizalom kialakításával lehetett fejleszteni. Ezt szolgálta a hegyi kiképzés és a helikopterből történő ereszkedés végrehajtása.

A helikopterből történő ereszkedés az előző időszak alatt elsajátított ismeretekre épült, és a függőleges leereszkedést (25–30 m) alpin technikák segítségével hajtották végre a katonák (a zászlóalj teljes állománya) először felszerelés nélkül, később teljes felszereléssel.^{46}

Az ismeretek átadása és a katonák kiképzése alapvetően Nagy Ferenc törzssászlós, Sztankovjánszky Zsolt, Katona László, Kiss István őrmesterek nevéhez fűződik, akik nemzetközi alpin vizsgákkal és megfelelő jártassággal rendelkeztek.

A bátorságot igénylő feladatok végrehajtása a félelem leküzdését a mindenkor helyes cselekvési sorozat begyakorlása pedig a jártasság kialakulását célozta meg. Mindezek szilárd katonai fegyelmet és morált alakítottak ki a tanulni akarással és az egészséges versenyszellemmel egyetemben, mindazonáltal az akkori időszak új típusú kihívásaira is próbálta felkészíteni a katonákat.

A hegyi kiképzés magasabb szintre való emelését tette lehetővé a francia-magyar cserekiképzés. Franciaországból érkező katonák ejtőernyős ugrást hajtottak végre az MH 34. Bercsényi László Felderítő Zászlóaljnál. Ezt követően ismerkedtek az egri viszonyokkal, és közös gyakorlatok keretében lehetőség nyílt az ismeretek cseréjére is. 2001 novemberében nyolc fő vett részt magashegyi kiképzésen Barcelonnette-ben, és ez a lehetőség még hosszú éveken keresztül biztosította a felderítő katonák ilyen irányú ismereteinek gyarapítását.

Barcelonnette-magashegyi kiképzés

Az 1. mélységi felderítőszázad parancsnoki feladatait Szabó János százados 2002. március 31-én átadta Hajnal István századosnak.

Az amerikai–magyar „RESPONSE” elnevezésű közös harcászati kiképzésen három csoport vett részt a század állományából. A két héten át tartó harcászati gyakorlat, amelynek zárásaként az ejtőernyős katonák lehetőséget kaptak C-130 repülőgépből és CH-47 helikopterből történő ugrásra T-10 ejtőernyővel.^{47}

A következő évek a nemzetközi szerepvállalásban meghatározott kötelezettségek teljesítéséről szóltak. NATO-orientáció majd a csatlakozás révén a zászlóalj és a század katonái is bekapcsolódtak a külföldi békefenntartó műveletekbe. Az alegység katonái szolgáltak az SFOR, KFOR, valamint a ciprusi és a sínai-félszigeti külszolgálatokban.

2002-ben a felderítő katonák közül került ki a macedóniai (FYROM) MH Önálló Felderítő Szakasz állományának egy része Varga Győző főhadnagy vezetésével. Az iraki MH. Szállító Zászlóalj szállítmánykísérő század állományának egy részét az alegység katonái biztosították 2003–2004-ben. 2005. január–augusztus között a zászlóalj látta el Afganisztánban az MH Könnyűgyalog század (ISAF-2) feladatait, és mintegy 30 fő tiszt, tiszthelyettes és szerződéses katona vett részt a misszióban, amelyet Híves Gábor százados és Pozsik Róbert főhadnagy irányított és vezetett.

Az MH Katonai Rendész Kontingens-9 (EUFOR IPU) feladatait ellátók között is nagy számban képviseltették magukat a mélységi felderítő katonák. Ezen és még több más misszióban az alegység katonái kiválóan helytálltak, feladataikat kiemelkedően teljesítették.

Az éppen külszolgálatot nem teljesítő állomány 2004–2005 őszén közös román–magyar ejtőernyős-kiképzést hajtott végre a mezőkövesdi repülőtéren. Felső katonai döntés alapján 2004. augusztus 1-jével a mélységi felderítőszázadokat megszüntették és 1. csapatfelderítő-század néven új alegység alakult.

Az új alegység parancsnoka Híves Gábor százados, helyettese Pozsik Róbert főhadnagy lett. Kiváló képességű tisztek kerültek a századhoz, úgymint Fehér Adrián hadnagy első szakaszparancsnok, Tar László hadnagy második szakaszparancsnok. Ezen két szakasz állománya ejtőernyősképzettséggel rendelkezett. A harmadik szakasz parancsnoka Sánta Szabolcs hadnagy, a szakasz tiszthelyettese Miklós Bence főtörzsőrmester volt. Az állománynak a bűvárképességekhez szükséges jártasságot kellett megszereznie.

Miklós Bence főtörzsőrmester visszaemlékezése:

„Először 2002-ben nyílt lehetőségem az MH 37. Rákóczi Ferenc Műszaki Ezred Bűvárkiképző bázisán merüléseket végrehajtani, ahol harmadosztályú katonai bűvárminősítést értem el. 2004-ben a szervezeti változások után a harmadik szakasz állománya sikeresen elvégezte a katonai bűvár alaptanfolyamot. A következő évek a kiképzésről, az osztályos vizsgák letételéről, a szakszolgálati engedélyek megszerzéséről, illetve az alaprendeltetésből adódó felderítő bűvár szakfeladatok ellátásáról szóltak.”

A szakasz állománya kiképzési, tanfolyamjellegű és szinten tartó merüléseket hajtott végre a Tiszán, Holt-Tiszán, illetve a Mályi-, Nyéki- és az Ecsédi-tavakon. Összességében a katonai bűvárszakasz, mintegy 2500–3000 merült órát teljesített 2006 őszéig.

A zászlóaljnál a katonai bűvárkiképzés letéteményese, az elméleti és gyakorlati tevékenység szervezője Miklós Bence főtörzsőrmester, aki I. osztályú katonai bűvár és merülésvezető címet szerzett. A század kiképzőtiszt-helyettese szintén elhivatott bűvár volt, Jónás Ádám főtörzsőrmester személyében, aki II. osztályú mentőbűvár címmel rendelkezett.

A századnál rendszeresítették a BTR–80 típusú páncélozott szállító harcjárművet. Az alegység teljes körű összekovácsolását az éppen folyamatban lévő (ISAF), vagy a leendő és arra felkészülő (EUFOR IPU) missziós feladatok miatt csak részben hajtották végre.

Vizi Sándor alezredes, az MH 24. Bornemissza Gergely Felderítő Zászlóalj parancsnoka átveszi az alakulatzászlót

Az alegység 2007. március 31-gyel megszűnt!

2008-ban az átköltözést követően az MH 5/24 Felderítő Zászlóalj egy szakasznyi ejtőernyősállományt kapott.

Híves Gábor százados parancsnoksága alatt lévő alegységek minden esetben kiemelkedő hozzáértésről és nagy tenni akarásról tettek tanúbizonyságot.

Az ominózus 2006 őszi miniszteri intézkedés a mélységi felderítés 44 éves történetének a végét jelentette Egerben az MH 24. Bornemissza Gergely Felderítő Zászlóaljnál.

Az MH 24. Bornemissza Gergely Felderítő Zászlóalj parancsnoka, Vizi Sándor 2006. december 26-án nyugállományba vonult, és Tamás László alezredes vette át a parancsnoki teendőket.

Vizi Sándor alezredes hat évig volt a zászlóalj parancsnoka. Irányítása alatt az egység a professzionális haderő mindazon külső jegyét és belső

tulajdonságát felmutatta és gyakorolta, amelyről olyan sokan és olyan sokat beszéltek. Híves Gábor százados katonai pályafutása alatt 10 esetben részesült kitüntetésben.

Majd jött egy újabb szervezeti átalakítás, és a Magyar Honvédség hadrendjéből törölték a mélységi felderítést. A felderítőszázad páncélozott harcjárműveket kapott, majd egy újabb átszervezéssel a felderítő-zászlóalj Debrecenbe diszlokált, és az MH 5. Bocskai István Lövészdandár alárendeltségébe került.

Az alakulat felszámolását Fábián János őrnagy parancsnokhelyettes, és Szicsák István őrnagy logisztikai főnök irányításával és szervezésében hajtották végre.

Egerben a mélységi felderítés 44 éve alatt kb. 1600 fő ejtőernyős katonát képeztek ki, akik közel 50 000 ejtőernyős ugrást hajtottak végre, amely közben halálos kimenetelű baleset nem történt.

Az egri mélységi felderítőállomány tagjai közül az alábbiak érték el az Aranykoszorús I. osztályú ejtőernyős címet:

- Szekeres János őrnagy;
- Katona István őrnagy;
- Szabó János őrnagy;
- Pável István százados;
- Arany Lajos törzszászlós;
- Nagy Ferenc törzszászlós;
- Gugolya Péter főtörzsőrmester;
- Kiss Sándor főtörzsőrmester.

Aranykoszorús I. osztályú ejtőernyős jelvény (1989-ig)

Aranykoszorús I. osztályú ejtőernyős jelvény (1990-től)

Az egri MH 24. Bornemissza Gergely Felderítő Zászlóalj mélységi felderítő katonái esküjükhöz híven teljesítették mindenkori kötelességüket, önként vállalták a veszélyekkel és lemondással járó kihívást.

AZ MN 7. GÉPESÍTETT LÖVÉSZHADOSZTÁLY 113. ÖNÁLLÓ FELDERÍTŐ-ZÁSZLÓALJ MÉLYSÉGI FELDERÍTŐSZÁZADA

Lőrincz László

A század története 1958-ban egy szakasz megalakításával kezdődött, amelyet 1959-ben századdá fejlesztettek, a parancsnok: Kása Sándor hadnagy volt.

Az első állománytábla nem ismert, a második állománytábla parancs száma: 0264/12/B – 0264/12/A.

Arany Lajos, Lőrincz László, Farkas István (Szandaszőlős)

	„B”	M”
századparancsnok	1 fő tiszt (százados)	1 fő tiszt (százados)
századparancsnok-helyettes	–	1 fő tiszt (főhadnagy)
ugratók	1 fő tiszthelyettes	1 fő tiszthelyettes
gépkocsivezető	1 fő honvéd	1 fő honvéd
2 t tehergépköcsi	1 db	1 db

1–3 MÉLYSÉGI FELDERÍTŐCSOPORT

1. mélységi felderítőcsoport-parancsnok	1 fő törzsszázlós	5 fő tiszthelyettes
mélységi felderítő	5 fő honvéd	15 fő honvéd
gépkocsivezető	1 fő honvéd	5 fő honvéd
Terepjáró tehergépköcsi	1 db	5 db
Mélységi felderítőszázad összesen:	15 fő	29 fő

EJTŐERNYŐSANYAG

D–1-S	15 db	15 db
BE–3	15 db	15 db
T–4	5 db	5 db
KAP–3	5 db	5 db
Hajtogatókészlet	4 készlet	4 készlet

PARANCSNOKI ÁLLOMÁNY

századparancsnok	Polyák István főhadnagy
1. csoportparancsnok	Balogh Árpád őrmester
2. csoportparancsnok	Kovács Imre szakaszvezető
3. csoportparancsnok	Lőrincz László szakaszvezető

Téli ugrásra készülve – Utolsó ellenőrzés (Pér)

Harmadik állománytábla, melynek száma: 2/11/D

	„B”
századparancsnok	1 fő tiszt (százados)
szolgálatvezető	1 fő törzsszázlós
gépkocsivezető	1 fő tiszt
gépkocsivezető	–
3 t terepjáró tehergépkocsi	1 db
EJTŐERNYŐSANYAG	
RS–4/4 ejtőernyő	40 db
BE–8 ejtőernyő	40 db
OKSZ–4 ejtőernyő	6 db
PPKU	40 db
felderítő tőr	46 db
1-3 MÉLYSÉGI FELDERÍTŐCSOPORT	
mélyiségi felderítőcsoport-parancsnok	3 tiszthelyettes
felderítő	12 fő honvéd
távírász	3 fő tiszt
gépkocsivezető	3 fő honvéd
0,5 t terepjáró gépkocsi	3 db
RÁDIÓSANYAG	
R–354-M	3 db
R–352	3 db
R–128	1 db
Tes. pu.	1 db
4-6 MÉLYSÉGI FELDERÍTŐCSOPORT	
csoportparancsnok	3 tiszthelyettes
felderítő	12 honvéd
távírász	3 fő tiszt
gépkocsivezető	3 fő honvéd
PARANCSNOKI ÁLLOMÁNY	
századparancsnok	Héjja István főhadnagy
1. mélyiségi felderítőcsoport-parancsnok	Kovács Imre törzsőrmester
2. mélyiségi felderítőcsoport-parancsnok	Lőrincz László
3. mélyiségi felderítőcsoport-parancsnok	Kerekes István
4. mélyiségi felderítőcsoport-parancsnok	Gyarmaty József
5. mélyiségi felderítőcsoport-parancsnok	Mácsik József
6. mélyiségi felderítőcsoport-parancsnok	Darla János őrmester

Parancsnoki állomány a negyedik állománytábla változásánál:

mélyégi felderítőszázad-parancsnokok	Héjja István hadnagy 1975-ig
	Rétlaki László hadnagy 1975–1980-ig
1. mélyégi felderítőcsoport-parancsnok századparancsnok-helyettes	Lőrincz László főtörzsőrmester
2. mélyégi felderítőcsoport-parancsnok	Keresztes István törzsőrmester
3. mélyégi felderítőcsoport-parancsnok	Kovács István őrmester
4. mélyégi felderítőcsoport-parancsnok	Kiss László őrmester
5. mélyégi felderítőcsoport-parancsnok	Mádi Sándor őrmester
6. mélyégi felderítőcsoport-parancsnok	Tóth Antal őrmester

Rétlaki László főhadnagy után a századparancsnoki teendőket Kerepeczki András látta el mindaddig, amíg 1988. őszén az MN 113. Felderítő Zászlóalj jogutód nélkül megszűnt.

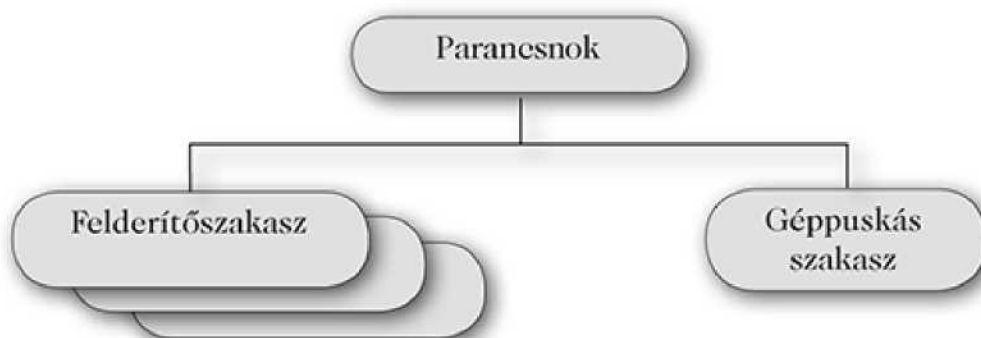
Arany Lajos és Lőrincz László

AZ MN 8. GÉPESÍTETT LÖVÉSZHADOSZTÁLY 42. ÖNÁLLÓ FELDERÍTŐ-ZÁSZLÓALJ MÉLYSÉGI FELDERÍTŐSZÁZADA

Géczi Sándor

Békéscsaba: 1951–1963

1951. november 1-jén felderítőszázad alakult Békéscsabán. A hadosztály közvetlen önálló alegység három felderítőszakaszból és egy géppuskás szakaszból állt 83 fős létszámmal.

A mobilitást tehergépkocsik (Dodge Weapon, Cs-344) biztosították, a tüzert a gépjárműre szerelhető golyószórók tették hatásosabbá.

1962-ben a három felderítőszakasz mellett létrehozták a mélységi felderítőszakaszt hét fős békelétszámmal, ami mozgósítás esetén 18 fő volt.

1962. november 1-jén alakult felderítő-zászlóaljja és megkapta a 42-es hadrendi számot, amit megszűnéséig viselt.

Újdörögd: 1963–1976

1963-ban az alakulat Kiss Lajos őrnagy vezetésével Újdörögdpusztára diszlokált, a hivatásos állomány Tapolcán kapott lakást.

Maga a környezet kimondottan ideális volt felderítőképzés végrehajtásához, a legendás Cseket-heggyel kezdve, amely alkalmas – mintegy kínálja magát – a foglalkozások bevezetésére elsősorban erőnléti szempontból. A mögötte lévő lö- és gyakorlóter változatos terepet kínál a komplex harcászati tevékenység levezetésére. A téli kiképzés során lehetőség nyílt a síelés alapjainak helybeni elsajátítására. A laktanya maga családias jelleggel bírt, minden alegységnek különálló elhelyezési körlete volt.

A belső tér és a külső területek a fegyvernemek jellegzetes díszítő elemeit, a katonák (hivatásos és sor) ez irányú kreativitását tükrözték. Az ejtőernyős-

kiképzéshez komplett ejtőernyős földi előkészítő pálya állt rendelkezésre. A földi felkészítést teljes körűen végre lehetett hajtani, a tárgyi és személyi feltételek rendelkezésre álltak.

A többi kiképzési ág oktatásának végrehajtásához tantermek álltak rendelkezésre erre egy külön épületben. Említésre méltó – modernsége miatt – az idegen hadsereg kabinet, amelyet akkor bármilyen szintű polgári oktatási intézmény is örömmel tudhatott volna magáénak. Berendezései audiovizuális eszközökkel. Elnevezése ellenére más kiképzési feladatokat is végrehajtottak, például tereptan, túléléstudomány tárgykörei.

A felderítő-alegység kihelyezett gyakorlaton

A technikai eszközök (gép- és harcjárművek) elhelyezése már mostohább, nyitott telephelyen történt.

A mélységi csoportok járműve a GAZ-69-es terepjáró gépkocsi volt, amellyet a hét fő teljes harci felszerelésével tudott használni.

Az ejtőernyőket zárt felépítményű gépjárművel szállították. A gépjármű legfőbb jellegzetessége, hogy a szállítandó ejtőernyők súlyától a kanyarban a vezető fülkéje a fordulás irányába haladt, míg a felépítmény (bodega) önálló

életre kelt, és erősen próbálta az eredeti irányt tartani. A század egyéb anyagain és felszerelését CS-344-es tehergépjármű szállította.

Az elméleti és gyakorlati kiképzés döntő többsége helyben a csoportparancsnokok vezetésével történt. A csoportok összekovácsoltsága ennek eredményeként igen jó volt. Ez alól kivételt a speciális távirászok képzése jelentett, amelyet Szolnokon hajtottak végre. Pozitívumként kell megemlíteni, hogy ez egy helyen és egy időben történt a speciális rádióközpont (SRK) kezelőkkel, akik a híradószakasz állományába tartoztak, és a csoportokkal történő rádióösszeköttetésért feleltek. A gyakorlatilag közös képzés eredménye abban nyilvánult meg, hogy a hírváltás két pólusán lévő állomány már az adásidején felismerte egymást. Még a személyhez kötött tévesztéseket is felismerték, ami nagymértékben javította a hírváltás pontosságát. Az igen szigorú elvárásoknak így eleget tudtak tenni. Az összeköttetések meglétének, pontosságának, a táviratok megfejthetőségének 80 százalék fölött kellett lenni.

A támadó önvédelmet népszerű néven a „Furkó-terápiát” szintén Szolnokon oktatták, bár törekedtek ezt az ejtőernyős összevonásra időzíteni (pl.: Balatonkiliti).

Az ejtőernyős-kiképzés a hadosztályok századainak tábori körülmények közötti összevonásán történt. 1973-ban a szentkirályszabadjai repülőtéren, ezt követően Balatonkiliti polgári repterén az MN 27. Önálló Mélységi Felderítő Századdal. Szakmai előljáró a legendás Hüse Károly főhadnagy (majd százados) volt. Az összevonások sajátos, sehol másutt nem tapasztalható hangulatban folytak. A napi feladat meghatározása a végrehajtó állomány részéről már előre várt esemény volt. Oktatási négyszög, a jelentésbeadás még az alaki szabályzat előírásait követte. Ezek után „Pihenj, ülj le!” vezényszó hangzott el, ami utána következett az bizonyosan gyomorgörcsöt okozott volna az ortodox szabályzathívóknek.

A konkrét feladatszabás anekdotákba csomagolva érkezett a befogadókhoz. Közel sem jelentette ez a feladatok pontos meghatározásának elsikkadását, viszont jó pszichológiai érzékel oldotta a meglévő feszültséget, szorongást.

Az ugrások végrehajtásához 1973-ig Li-2, majd utána An-2 repülőgépet, Mi-8 szállító helikoptert és később An-26 repülőgépet használtak.

Az ejtőernyős-felszerelés kipakolása

	D-1-S DESZANT EJTŐERNYŐ	RS-4/3 DESZANT EJTŐERNYŐ
Felület:	82,5 m ²	73,4 m ²
Zsinórok:	28 db	30 db
Hossza:	9 m	7 m
Tömege:	17 kg	16 kg
Anyaga:	perkál	poliamid
Alkalmas nyitás szerint:	bekötött	bekötött
	kombinált	kombinált
	kézi	kézi
Fordulás:	nincs adat	8 mp
Vízszintes sebesség:	nincs adat	3 m/s

A hivatásos állomány szakmai előmenetelétől függően rendelkezett T-4, UT-15 és PTCH-8, RL-8 ejtőernyőkkel.

A csoportok harckészültségének egyik legfontosabb kritériuma volt az ugrások végrehajtása egyre bonyolultabb feltételek mellett. Az első időszakosok akkor érték el a bevetettség minimumát, amikor végrehajtották a számukra előírt nyolc bekötött ugrást, és a távirások bevonultak a bázisképzésről. Az előírt III. osztályú speciális rádiókezelői vizsgával felvértezve, természetesen az ugrásokat is végrehajtották. A nyolc ugrás már a fegyveres felszereléssel végrehajtott éjszakai ugrást is magába foglalta.

PTCH-8 ejtóernyő

RL-8 ejtőernyő

A II. időszakban 20 ugrást egy bekötött (BK), 19 kombinált (KB), egyszerű és bonyolult terepre felszereléssel nappal és éjszaka, az ugrási magasság nappal maximum 1600, éjszaka 1200 méter volt.

A III. időszakban 12 ugrás 1 bekötött (BK), 11 kombinált (KB) hajtottak végre a katonák, nappal 1800, éjszaka pedig 1600 méterről.

Az összevonások végére az állomány megszerezte az osztályos fokozatot is az első időszak a harmad, a további időszakok első és másodosztályú ejtőernyős címet.

A fentiek megszerzése beszámított az „Élenjáró” és „Kiváló” katona cím megszerzésébe is.

A hivatásos tiszti és tiszthelyettesi állománynak ejtőernyőképzése keretében meghatározott időre meg kellett szereznie az ugróparancsnoki fokozatot nappal egyszerű, majd minden napszaknak és időjárási viszonyoknak megfelelő tevékenységre.

Minden jubilánsnak besorolt ugrásnak ünnepi rituáléja alakult ki, amit állomány és rendfokozati kategóriára való tekintet nélkül mindenki erősen várt és bekövetkeztét mihamarább kívánta. Néhány ezek közül: az „Első ugrás” ami jó adag fizikai inzultust jelentett!

Bokafogás és az arra illetékesek (több ugrással rendelkezők) kézzel, simítóléccel esetleg homokzsákkal a nadrág legfeszesebb részére – belátása, fizikuma alapján – mechanikus hatást gyakoroltak. Utána a vacsora „állófogadás” volt, mivel ritkán lehetett látni ücsörögve vacsorázókat ezen a tájon. Vajon mi volt ebben a jó? Ezt akkor kezdi érezni az ejtőernyős, amikor az ugrásszám, gépek, ejtőernyők, módok gyarapodnak, és egyre kevesebbet hajol, viszont egyre többet „avat”.

Minden időszakra jutott egy-két komplex harcászati gyakorlás, ahol a mélységi felderítőcsoportok a felkészítéstől az „éles” harctevékenységig minden mozzanatot a valóshoz közeli körülmények között hajtottak végre. A kiképzési utasítások ugyan meghatározták a gyakorlatok számát, pontos helyét és idejét, ezeket a feladatszabó értekezleteken az állomány tudomására is hozták, de mivel a munkaidő csak tájékoztató jellegű volt, minden katonai és rendvédelmi szerv megmozdulására ráterveztek egy-két felderítő feladatot. Ilyen módon sok tapasztalatot szereztek a csoportok parancsnokai a szervezet bonyolult körülmények közötti működése és működtetése tárgykörében. A felderítő katonák jártasságot szereztek a különböző feladatok végrehajtásában, begyakorolták a mélységi felderítőcsoport kijutását az ellenség mélységébe.

A társ fegyveres testületek gyakorlatán való részvétel egyik szép példája: az 1970-es évek elején a Zala Megyei Rendőr Főkapitányság a munkásőrséggel közös gyakorlatot – diverziós tevékenység felszámolását – hajtott végre. Az alájátszásra egy mélységi csoportot jelöltek ki. A csoport megkapta a teljes körű felkészítést, harcparancsot, de kommunikációs tévedés folytán nem közölték velük, hogy természetesen a vesztes szerepét szabták ki rájuk. Lehetetlen terepre határozta meg a parancs a bázis helyét. Ez egy kör alakú facsoport, ráadásul egy műút és egy patak szelte ketté. A karhatalmi zárás után a csoport e felfedést elkerülendő, működési körletet váltott, elfoglalta a tartalék bázisát. Ebből lett a botrány, bármennyire is erőlködtek a felszámolók, a „diverzánsok” eltűntek. Valahogy a dicséretetek elmaradtak, a rend szigorú őrei nem szépen néztek a MFCS-parancsnokára és katonáira.

Nem kerülhető meg, hogy a zászlóaljnak és ezen belül a mélységi századnak szerepet szántak az 1968-as csehszlovákiai eseményekben, melyek politikai megítélése nem ennek a kötetnek a feladata. Annyi bizonyos, a harckészültség elrendelésétől a békehelyőrségbe történő visszatérésig példás volt a végrehajtás. A század figyelőhelyeket telepített, és információkat gyűjtött majd juttatott el a 8. Gépkocsizó Lövészadosztály felderítőtörzséhez.

Szombathely: 1976–1992

Az 1970-es évek közepe táján az a hír kezdett elterjedni, miszerint áttelepítés várható. Az 1976-os őszi tábor (ejtőernyős összevonás) végén a tapolcai irány megváltozott, és Szombathelyet jelölték meg célként. A jóslat immár beteljesedett, Savaria adott otthont a zászlóaljnak.

Szombathelyen a hivatásos állomány lakáskörülményei javultak, a sorállomány elhelyezési körletei minden igényt kielégítettek.

Az elméleti kiképzéshez szükséges kabinetek ellátottsága, felszereltsége javult. Nem mondható el ez a gyakorlótér adottságairól. Dörögdhöz képest ingerszegény, egyszerű terep állt rendelkezésre. Hiába a Cseket, Csilla-hegy, a Kis-Bakony pótolhatatlan. A fenti hiányosságok mellett azonban nagyon jól berendezett és használható robbantási imitációs pálya állt rendelkezésre. A pálya szinte minden műtárgy robbantásához mérethű makettekkel rendelkezett, végre lehetett hajtani a robbantás alapjait TNT és plasztik (PRA) robbanóanyagokkal, persze korlátozott mennyiségben. A század egyes szakirodalmak véleményétől eltérően rendelkezett távrobbantó készülékekkel.

1980-ban a zászlóalj Varsói Szerződés-szintű módszertani bemutatót tartott, ahol a VSZ hadseregeinek felderítőtisztjei számára működés közben mutatták be a felderítőszervek felkészítését, működését, bevonását. Osztatlan sikert aratott a mélységi csoport ejtőernyős ugrása, zsebkendőnyi területre, amely természetes és mesterséges tereptárgyakkal volt telítve. Földet érés után alig győzték a gratulációkat fogadni.

Természetesen a gyakorlatok ezekben az időkben is sűrűn követték egymást. Jó példa erre a munkásőrség objektum biztosítási gyakorlata a nicki gát körzetében.

Ekkor a munkásőrség erői egy működő vízerőmű és egy vasúti híd védelmét próbálták biztosítani. A mélységi század ezek ellen az objektumok ellen diverziós tevékenységre kapott parancsot. Annak ellenére, hogy mindenki tudott a támadásról, csak a pontos idő volt ismeretlen, teljes volt a meglepetés. Az egyébként igen lelkes, de kissé élemedett harcosok élénken érdeklődtek az ott lévő századparancsnoktól; mondja meg, mikor és milyen irányból várható a támadás?

„Ha nem az érdeklődéssel foglalkoztatok volna....” robbanás, füst, csoport sehol, felszívódtak. Az erőműben hasonlóan úgy kellett rábeszélni a katonákat, hogy a forgatókönyv szerint ugyan dobják már fel a „bocskort”. Itt azonban kisebb botrány kerekedett, mivel az egyik lendkerék mellé beékelődött egy hüvely és az kisebb üzemzavart okozott. Az állomány nagy bánatára, örökre kitiltották őket az üzemből. Vidám adalék a fentiekhez: a munkásőrség országos parancsnokának első helyettese megjutalmazta a jól végzett feladat után a mélységi századot egy „Poljot” karórával. A századparancsnok ünnepélyesen átvehette, szép vésett szöveg van rajta. De az óra egy pillanatig se működött.

1983-ban a BMP-1 típusú harcjárműveket rendszeresítették, ezzel együtt az alegység megnevezése felderítő deszantszázadra változott.

A járművek mozgékonyt, tűzerőt, páncélvédeltséget biztosítottak, a létszám is a feladat természeténél fogva két fővel (harcjárművezető és operátor) növekedett. Ez a harceljárásban annyi változást hozott, hogy immár önálló harcjármű állt a csoportok rendelkezésére a fent megnevezett képességekkel. Később némi visszafejlődés következett be. PSZH-k kerültek a rendszerbe, 1990-re ez is változott, kéttonnás terepjáró gépkocsi GAZ-66 végezte a csoport szállítását.

Pécs: 1992–1997

1991 októberében a század teljes létszámmal Szolnokon ejtőernyős összevonáson tartózkodott.

Szó szerint a gépbeszállás előtti másodpercekben közölték a parancsnokkal, hogy haladéktalanul vonuljon be a béke elhelyezési körletbe (Szombathely). Ennél több információt a továbbiakra nézve senki nem tudott adni. Rohamtempóval történő málházást követően a század az éjfél órák körül érkezett a laktanyába. Ekkor határozták meg a feladatot, hogy az úti cél Pécs, az ok a délszláv konfliktus, pontosítás, konkrét feladatszabás majd a helyszínen. Az állomány minden tagja önkéntesen jelentkezett a feladat végrehajtására.

A helyszínen a zászlóalj egy egyesített figyelő (EFI), egy csapatfelderítő (CSF) század és egy rejtett figyelő (REFI) telepítésére kapott parancsot. Ezek kiépítése azonnal megkezdődött. A REFI-t a század „üzemeltette”. A felderítés bevezetése után 2-3 órával két határsértőt fedeztek fel, ezeket a határőrség elfogta. A határ túloldalán történeteket folyamatosan jelentették a felderítő törzs irányába. 1992. február környékére a határ menti harctevékenység elcsitult, ezért a felderítőszerveket visszavonták, és csak készség állt fenn.

A zászlóalj 1992. május 18-án diszlokált Pécs helyőrségbe.

Az alakulat békeszervezete 1996. december 1. és 1997. április 30. között megszűnt, fegyverzetét, technikai eszközeit Szombathelyre szállították át.

A század parancsnoki állománya

SZÁZADPARANCSNOKOK	TISZTI ÁLLOMÁNY	TISZTHELYETTESI ÁLLOMÁNY	
Békéscsaba-Újdörögd: 1962–1969 Kiss Lajos százados (őrnagy)	Förrey László főhadnagy (alezredes)	Mányoki József őrmester (zászlós)	Prosszer Mihály törzsőrmester (főtörzsszászlós)
Újdörögd: 1962–1969 Sonkoly Lóránt hadnagy (őrnagy)	Sonkoly Lóránt hadnagy (százados)	Nagy Sándor őrmester (zászlós)	Jakab Ernő őrmester (zászlós)
Újdörögd-Szombathely: 1972–1977 Hajtó György főhadnagy	Molnár Attila hadnagy (alezredes)	Pinterics Imre őrmester (zászlós)	Kasza Norbert őrmester
Szombathely: 1977–1981 Bukor István hadnagy (ezredes)	Boda József hadnagy	Véres János őrmester	Niszper László őrmester (törzsőrmester)
1981–1984 Boda József főhadnagy (rendőr dandártábornok)	Négyesi Lajos hadnagy (alezredes)	Németh Ernő továbbszolgá- ló szakaszve- zető (őrmester)	Jakab László őrmester (főtörzsőrmester)
1984–1988 Nagy György alhadnagy (ezredes)	Koltai Arnold hadnagy (alezredes)	Kiss Zoltán továb- bszolgá- ló szakaszve- zető (őrmester)	Ludmann Antal főtörzsőrmester (zászlós)
1988–1997 Géczi Sándor alhadnagy (százados)	Kovács Zsolt hadnagy (büntetés-végre- hajtás őrnagy)	Kispál Benő őrmester (főtörzsőrmester)	Bogdán János őrmester (főtörzsőrmester)
		Gaál István őrmester (alezredes)	Marton Zoltán törzsőrmester
		Komlóssy Tamás őrmester	Szabó János őrmester (őrnagy)
		Gyöngyösi Dezső őrmester (törzsőrmester)	Szabó Imre őrmester (főtörzsőrmester)
		Radies Mihály őrmester	Migalkó István főtörzsőrmester (zászlós)
		Kollár István őr- mester	Bódis Csaba őrmester (technikus)
		Géczi Sándor őr- mester (százados)	Sunyecz Zsolt őrmester (technikus)
		Cseh László törzs- őrmester (őrnagy)	Keresztúri Péter zászlós (technikus)

Búcsúugrás előtt. Az ugratóparancsnok eligazítása

BEFEJEZÉSÜL

Ma olybá tűnik: a haderő átszervezése(i), az alkalmazás módjának megváltozása, a hagyományos mélységi felderítésről alkotott kép átértékelődött. A specializálódott mélységi felderítő (MF) szervek harctevékenységének súlypontja áttevődött a felderítés-jelentés dominanciájáról a diverzió – közvetlen harc – tevékenységre. Az elsődleges felderítés és másodlagos diverzió feladatkör, átfordult elsődleges diverzió és másodlagos felderítésre. Sajnálatos módon ezzel együtt eltűnni látszik a mélységi felderítő fegyvernemi kultúra.

Végül meg kell jegyezni; ezeknél az alegységeknél mindig is öntudatos, gerinces katonák szolgáltak. A kiképzés az önállóan gondolkodó, de a csoport érdekében tevékeny személy kialakítására irányult, és azt el is érte.

AZ MN 9. GÉPESÍTETT LÖVÉSZHADOSZTÁLY 54. ÖNÁLLÓ FELDERÍTŐ-ZÁSZLÓALJ MÉLYSÉGI FELDERÍTŐSZÁZADA

Köpöczi József

A mélységi felderítőszázad történetéről nem lehet anélkül írni, hogy néhány szóban ne emlékezzünk meg a század „anyaalakulatáról”, az MN 54. Felderítő Zászlóaljról.

A felderítő-zászlóalj 1950 szeptemberében alakult Balatonszántódon, mint felderítőszázad. Az 1952-es diszlokációt követően Marcaliba települt, ahol 1953-ig teljesített szolgálatot. 1953-ban átdiszlokált Kaposvár helyőrségbe, ahol 1976-ig szolgált.

1976 júniusában szemrevételező csoportokat rendeltek ki Lenti helyőrségbe, az újabb áttelepítés előkészítésének érdekében. Augusztus 22-én éjfélről összetartást rendeltek el az állomány részére, majd a nap folyamán az úgynevezett „MARCAL” feladat keretében kombinált menettel (vasúton és közúton) végrehajtották az alakulat utolsó diszlokációját Lenti helyőrségbe.

A helyőrségváltást követően a zászlóalj ebben a helyőrségben teljesített szolgálatot egészen 1987. február 28-ig, amikor is a honvédelmi miniszter 00090. számú direktívája, valamint a 0021/86. számú parancsa, az MNVKF 00225/1986. számú intézkedése alapján a felderítő-zászlóaljat 1987. március 1-jei hatállyal megszüntette. A zászlóalj anyagi-technikai felszerelésének le-, illetve átadását követően, e sorok írója az üres zászlóalj-törzsfőnöki irodából Szöllös Gábor főhadnagy rádió felderítő társaságában jelentette a hadtest törzsfőnök (hdt. tőf.) részére a felszámolás teljes befejezését, majd a telefont a csatlakozóból kihúзва, leadta az ügyeletes tiszti (ÜTI) szoba melletti hírközpontba, így az MN 54. Felderítő Zászlóalj (f.z.) 37 évi szolgálat után megszűnt.

A felderítő-zászlóalj élete során több átszervezésen esett át. Megalakulását követően századkötelékbe, míg 1960-ban zászlóaljkötelékbe szervezték át. 1961-ben ismét század kötelékben teljesített szolgálatot, de 1962 őszén ismét zászlóaljjá fejlesztették.

E rövid visszatekintés után térjünk rá a mélységi felderítőszázad történetére.

A mélységi felderítő-alegységet a felderítő-zászlóalj állománytáblájában először 1962-ben lelhetjük fel, mégpedig szakaszkötelékben. A szakaszban három mélységi felderítőcsoportot (továbbiakban: MFCS) találunk.

Ez a szervezet nem sokáig maradt fenn, mivel az 1963-as állománytáblában már századkötelékben jelenik meg, a század parancsnoka ekkor Farkas József százados volt.

A századkötelék (különböző létszámviszonyok és természetesen különböző fegyverzeti és technikai felszerelés mellett) az alakulat megszűnéséig fennmaradt. A mélységi felderítőszázad megszűnéséig az anyaalakulat meghatározó alegysége volt. Az alábbiakban – ha vázlatosan is – próbálom feleleveníteni annak a 25 évnek a főbb történéseit, melyek meghatározóak voltak az alegység életében.

Ez a negyed század – mint látni fogjuk – bővelkedett feladatokban, a számtalan vízi, hegyi, ejtőernyőstábor, lövészet mellett a század az akkori időknek megfelelően az úgynevezett népgazdasági munkákból is kivette részét. A felkészülés során áttanulmányozott több ezer oldalnyi okmányból, parancsokból, évkönyvekből világosan kiderül, hogy az alegységnél szolgálatot teljesítő tisztek, tiszthelyettesek és sorkatonák lelkiismeretesen látták el a haza fegyveres szolgálatát.

Az 1962 januárjában történt megalakulást követően a legfontosabb feladat az állomány kiválogatása és összekovácsolása volt. A parancsnoki állomány a kiképzésre nagy hangsúlyt fordított.

1963-ban az 5. számú zászlóaljparancs a január 15-én végrehajtott ejtőernyős orvosi vizsgálat alapján az ejtőernyősszakasz állományába a 71-88. folyószámon 18 főt rögzített. (A későbbi századparancsnok Ténai László is szerepelt a listán). Az orvosi vizsgálatra Budapesten került sor, ahol Kovács Csaba főhadnagy (későbbi századparancsnok) is sikeres orvosi vizsgálaton esett át. Ebben az évben az MN 3964 állományából a szakaszhoz helyezték át Balázs István őrmestert (szpk. h. beosztásba) aki később szintén századparancsnok lett.

A szakaszt 1963. augusztus 31-én századdá fejlesztették fel. Az új alegységnek a kiképzés területén is bizonyítania kellett. Ezt mi sem szemlélteti jobban, mint az, hogy az 1964–1965-ös kiképzési évben a század a szocialista versenymozgalomban az egység élenjáró százada címet ért el. (Szocialista versenymozgalom: a Magyar Néphadseregben a katonák, az alegységek, egységek részére meghirdetett verseny, melynek célja a kiképzés minél magasabb szintű végrehajtása, valamint az erkölcsi, politikai, fegyelmi helyzet szintjének emelése volt. Az élenjáró, vagy kiváló címet elért katonákat, alegységeket jutalmazták. A katonák általában jutalomszabadságot, a hivatásos állomány pénzjutalmat, míg az alegységek esetenként kirándulást kaptak.) A század parancsnoka ekkor Kovács Csaba százados volt.

1964-ben a zászlóaljparancsnok 032. számú zászlóaljparancsban értékelte az év kiképzési eredményeit, a legjobban teljesítő alegység a mélységi felderítőszázad volt. A technikai fejlesztés keretében NSZP-2 éjjellátó készülékekkel látták el a századot. Követelményként írták elő, hogy a század összes katonája tudjon gépkocsit vezetni, ezért a jogosítvány megszerzése érdekében úgynevezett „gépjármű szakkört” hoztak létre. Az év fő feladataként

hadseregszintű ellenőrzésre is sor került, melynek során a század lögyakorlatát jóra, míg a testnevelést kiválóra értékelték. Március hónapban az állományt új kimenőruhával látták el.

1965-ben a felderítő-zászlóaljnál HM felügyeleti szemlét vezettek le, melynek során a mélységi felderítőszázad jó értékelést kapott. Ebben az évben az MN 9. Gépesített Lövészhadosztály gyakorlatán első alkalommal alkalmaztak kettő mélységi felderítőcsoportot ejtőernyős ugrással. A Balatonkiliti ejtőernyős összevonáson is jól teljesített a század, ezért elnyerték a VK. 9. önálló osztály (felderítő) vándorserlegét. A zászlóaljparancsnok 046. sz. kiképzési parancsában a legtapasztaltabb századparancsnoknak nevezi Kovács Csaba századost, a mélységi felderítőszázad parancsnokát. Ugyanebben az évben, parancsban rendelik el a heti négyórás német nyelvtanfolyam végrehajtását, valamint egy tanulmány elkészítését, amely „mf. szd. komplex gyakorlata télen” címet viselte. Az 1965–66-os kiképzési évben a Magyar Néphadseregben először az mélységi felderítőszázad nyerte el a „Magyar Néphadsereg kiváló százada” megtisztelő címet. A következő évben a Magyar Néphadseregben, így a századnál is áttértek a 3×8 hónapos kiképzési rendszerre. A hat mélységi felderítőcsoportból két mfcs. I., két mfcs. II., 2 mfcs. III. időszakos kiképzést folytatott.

1968-ban a felderítő-zászlóaljnál (így az mélységi felderítőszázadnál is) miniszteri szemlét tartottak, melyen a század jó értékelést kapott.

A századparancsnoki beosztásban 1969-ben változás történt, az eddigi parancsnok Kovács Csaba századost a ZMKA-ra vezényelték, az utóda Balázs István alhadnagy lett. Ebben az évben a Ténai László törzsőrmester (későbbi századparancsnok) által vezetett mélységi felderítőcsoport elérte az MN háromszoros kiváló raja címet.

1970-ben a század jó szinten teljesítette kiképzési feladatait, így elérte az egység élenjáró százada címet. A század parancsnoka részt vett az NDK területén végrehajtott FEGYVERBARÁTSÁG fedőnevű gyakorlaton.

A századhoz 3 fő frissen végzett tiszthelyettes (Krízer József, Kovács Imre, Ördög Ferenc későbbi századparancsnok) érkezett. Ebben az évben a század kijelölt személyi állománya részt vett a díszszemlén.

1971 márciusában a század hegyi kiképzésen adott számot képzettségéről a Rezi-hegyi kiképzőbázison. Április hónapban befejeződött az ejtőernyős gyakorló pálya építése Kaposváron. Az alegység kijelölt állománya a Magyar Népköztársaság kikiáltásának évfordulóján díszőrséget adott Kaposvár helyőrségben. Augusztusban a század vízi kiképzésben vett részt, míg a távirászállomány a nagytávolságú rádió rendszergyakorlatot hajtott végre. Szeptemberben az alegység HM-szemlén vett részt, amely október hónapban gyakorlattal fejeződött be. A hivatásos állomány életében fontos változás volt, hogy az MN SZÜFCSF 13/1971 utasítása alapján a mélységi felderítőállomány

szolgálati idejét 1,5×-es szorzóval kellett számolni. Július 1-jén rendszeresítették az NDK gyártmányú RS 4/3 ejtőernyőt, amely hosszú évtizedekig az MN kiképző ejtőernyője volt.

1972 januárjában a század vasúti szállítással egybekötött harcászati gyakorlaton vett részt. A gyakorlatot követően a század állományába tartozó Teszkó Sándor és Varga István őrvezetőket név szerint említik meg a zászlóaljparancsban, mert „kitartásukkal és találékonyságukkal nagyban hozzájárultak a gyakorlat sikeréhez”, soron kívül tizedessé léptették elő őket.

A század hivatásos állományát bevonták az új szolgálati szabályzat és alaki szabályzat csapatpróbájába. A csapatpróbához kapcsolódó módszertani foglalkozást a század személyi állománya hajtotta végre. A kiképzések végrehajtásának eredményeként a század elnyerte az élenjáró század kitüntető címet.

Június hónapban a század állományának harci ugrást rendeltek el, az ugrásokat Li-2 típusú repülőgépből hajtották végre.

Októberben a század részt vett a LUNA-72 gyakorlaton, ezt követően hegyi kiképzésen. Az év kiemelkedő eseménye volt a Varsói Szerződés Egyesített Parancsnokság felderítőfőnökeinek szemléje. A szemle keretében a mélységi felderítőszázad bemutatót hajtott végre. Még ugyanebben a hónapban a hadsereg törzs HKSZ-ellenőrzést tartott. A század parancsnokát Balázs István hadnagyot szeptember 1-jével a ZMKA-ra iskolázták be, a századparancsnoki teendők ellátásával Ténai László (1. mfcs. pk.) törzsőrmestert bízta meg.

1973-ban a század sikeresen végrehajtotta a betervezett kiképzési feladatokat, melyek közül kiemelkedett a BAKONY-73 gyakorlat.

1974-ben az előjáró intézkedései alapján a 34/1974. számú zászlóaljparancsban február 19-től megtiltották a szeszital laktanyai árusítását. Április hónapban SZIGETVÁR-74 fedőnéven felderítő rendszergyakorlatot vezetnek le, ahol a mélységi felderítőszázad eredményesen szerepelt. A rendszergyakorlatot a Varsói Szerződés felderítőfőnökei is megtekintették. Decemberben ismét gyakorlaton találjuk a század állományát, mely a CSOBÁNC-74 fedőnevet kapta.

1975-ben az a mélységi felderítőszázad anyaalakulata az MN 54. Felderítő Zászlóalj ünnepelte megalakításának 25. évfordulóját, Csémi Károly altábornagy államtitkár látogatta meg az alakulatot.

Az 1975-ös díszszemlén a mélységi felderítőszázad, mint az ejtőernyősdeszant-díszzászlóalj 3. díszszázada vett részt.

December hónapban az MNVK hadműveleti csoportfőnök parancsa alapján a felderítő-zászlóaljat a „KÜLÖNLEGES KATONAI SZERVEZET”-ek közé sorolták be, így az alakulat alegységeire is külön rezsimszabályok vonatkoztak (pl.: a parancsnoki épületben zárt részt alakítottak ki, a speciális

anyagok tárolását szabályozták, zárt telephelyet hoztak létre, álcázási rendszabályokat fogantatosítottak, műhold átrepülések figyelését rendelték el).

Az 1976-os kiképzés januárban hegyi kiképzéssel kezdődött. Ugyanebben a hónapban a távirászállomány híradó rendszergyakorlatot hajtott végre. Április hónapban érvénybe lépett a felderítők új alapszabályzata az F/35 Harcászati Felderítő Utasítás.

Júniusban a diszlokáció előkészítésének érdekében szemrevételező csoportot jelöltek ki. A csoport feladata a Lenti helyőrségbe történő áttelepülés előkészítése volt. A hadosztályparancsnok 0029. számú parancsa alapján a „MARCAL FELADAT” keretében augusztus 25-én az felderítő-zászlóalj Kaposvár helyőrségből Lenti helyőrségbe diszlokált. A diszlokáció végrehajtását követően annak ellenőrzése céljából az alakulatnál HM-szemlét hajtottak végre.

A század élén változás történt, Ténai László alhadnagyot felvették a ZMKA-ra, helyét a parancsnoki beosztásban Somogyi Tibor alhadnagy foglalta el, aki Szolnokról érkezett az alakulathoz. Október hónapban végrehajtották a BAKONY-76 fedőnevű gyakorlatot.

1977-ben a század részt vett a FÜRED-77 gyakorlaton, amely egyben felderítő rendszergyakorlat is volt. A diszlokációt követően – feltehetően a megváltozott mozgósítási körzet miatt – mozgósítással egybekötött zászlóaljszintű harcászati gyakorlatot vezettek le.

Az augusztus 20-i tisztaválasztást követően a századparancsnoki teendőket Szabadi Tamás hadnagy vette át, Somogyi Tibor alhadnagy visszatért Szolnokra.

December hónapban a sportkombinát mellett befejeződött az ejtőernyős gyakorló pálya építése. A század személyi állománya társadalmi munkában segítette a várost, a strandfürdő medencéinek kiásásában és betonozásában is részt vettek, a fürdő egyik medencéjét a mai napig katonai medencének nevezik.

Az 1978-as kiképzési évet az mélységi felderítő század jó szinten teljesítette. Az év ismét hegyi kiképzéssel kezdődött, majd áprilisban ejtőernyős-kiképzés Szolnokon, júniusban pedig Szombathelyen. Júliusban a század hivatásos és sorállománya Reziben módszertani foglalkozást vezetett le a hadosztály felderítő-alegységei részére. Még ebben a hónapban érvénybe lépett a „Mélységi felderítőcsoportok kötelék-lőgyakorlatának megtervezése, megszervezése és végrehajtása” című segédlet. Ebben az évben a századnál rendszeresítették a ZIL-131 típusú ejtőernyősanyag-szállító tehergépkocsit. A század az évet harcászati gyakorlattal zárta Hajmáskér körzetében.

Az 1979-es évben a rutinszerű kiképzési feladatokból kiemelkedett a PAJZS-79 gyakorlat. Ebben az évben a század elérte a háromszoros élenjáró század címet.

Az 1980-ban megtartott értékelő, feladatszabó értekezleten a felderítőzászlóalj-parancsnok a századnál folyó kiképzést jó színvonalúra értékelte. Külön kiemelte a század személyi állományának összekovácsoltságát.

A felderítő-zászlóalj ebben az évben ünnepelte megalakításának 30. évfordulóját, a század parancsnoka Szabadi Tamás hadnagy hadműveleti tiszt beosztásba került, a század parancsnoki teendőket Ördög Ferenc alhadnagy vette át.

1981–1982-ben a század eredményesen végrehajtotta a kiképzési ciklusonként visszatérő ejtőernyős-, vízi, és hegyi kiképzéseket. Az 1981-es kiképzési év fő feladata a BAKONY-81 gyakorlat volt, melyen a század eredményesen tevékenykedett.

1982 szeptemberében három fiatal tiszt érkezett a felderítő-zászlóaljhoz (Baán Norbert és Gyalogh Péter hadnagyok a csapatfelderítőszázadhoz, míg Köpöczi József hadnagy a mélységi felderítőszázadhoz került beosztásra).

Vízi kiképzésen

1983-ban a század eredményesen teljesítette a számára előírt kiképzési feladatokat. Április hónapban a felderítő-zászlóalj (és az mélységi felderítőszázad) mozgósítással egybekötött szakharcászati gyakorlaton vett részt. A technikai fejlesztések keretében a rendszerben lévő távcsöveket 7×40-es EDF-távcsövekre cserélték. A század jó öreg CS-344 anyagos kocsijától is megvált, helyette egy öttonnás ZIL-131 típusú teherautót kapott. A technikai fejlesztések közül kiemelkedik, hogy sokak által érhetetlen módon a mélységi felderítőszázadot BMP-1f (f: felderítőváltozat) harcjárművel szerelték fel. A BMP-1f hadrendbe állításával az állománytábla is megváltozott bekerült az állománytáblába a BMP-operátor beosztás. A hivatásos és sorállomány BMP átképzésen vett részt. Szeptember hónapban a század parancsnokát Ördög Ferenc alhadnagyot Kaposvárra helyezték át, a századparancsnoki teendőket Köpöczi József hadnagy vette át. A századhoz érkezett első tiszti beosztásba Szappanos Sándor hadnagy 1. mélységi felderítőcsapat-parancsnok (szd. pk. h.).

Ünnepélyes állománygyűlés a lenti művelődési házban. Balról jobbra: Köpöczi József hadnagy, Szappanos Sándor hadnagy és Kakas László törzsőrmester szolgálatvezető

1984-ben a század a kiképzési ciklusoknak megfelelően részt vett a hegyi, vízi kiképzéseken, az ejtőernyős-kiképzést Pér repterén hajtotta végre, ahol az elhelyezési körülmények ideálisak voltak, az ellátás (Nagy Béla főtörzsőrmesternek a győri mélységi felderítőszázad szolgálati vezetőjének köszönhetően) messze meghaladta az átlagost.

1985–1986 kiképzési feladatait sikeresen teljesítette az alegység, de a hivatásos állományt már erősen foglalkoztatták az alakulat megszűnéséről keringő hírek. Ez különösen 1986 elején erősödött fel, amikor a teljes rovincsolást követően megkezdődött az anyagok központi raktárba, vagy más alakulatoknak történő átadása. 1986-ban a század parancsnokát Köpöczi József főhadnagyot zászlóalj törzsfőnöki beosztásba helyezték, a századparancsnoki teendőket Szappanos Sándor hadnagy vette át. Gyakorlatilag az egész '86-os év fő feladata az anyagokkal történő elszámolás, illetve anyagok le és átadása volt. A feladat végrehajtását nehezítette, hogy a hivatásos és sorállomány egy részét már az új alakulatához helyezték át.

A helikopterre várva a péri reptéren. Második sor jobb első: Elek Ferenc törzsőrmester

1987-ben a honvédelmi miniszter 00090 számú direktívája, valamint 0021/86-os számú parancsa, MNVKF 00225/1986 számú intézkedése alapján az MN 7842 alakulatot 1987. március 1-jei hatállyal megszüntették.

EXODUS

A század hivatásos állományának többsége – kötődve szakmájához – a megszűnést követően más alakulatok (Szombathely, Győr, Szolnok) mélységi felderítőszázadaikhoz kerültek. A század anyaalakulata az MN 54. Felderítő Zászlóalj az 1950-ben történt megalakítását követően, majd 37 évig volt a Magyar Néphadsereg alakulata.

A mélységi felderítő-alegység (eleinte szakasz, később század szervezetben) 25 évig szolgált. E 25 év alatt a hivatásos állomány katonák százait képezte ki az általános katonai és a mélységi felderítő szakismeretekre, feladatukat becsülettel teljesítették.

A század parancsnokai voltak:

- 1963 Farkas József százados,
- 1963–1969 Kovács Csaba főhadnagy,
- 1969–1972 Balázs István hadnagy,
- 1972–1976 Ténai László alhadnagy,
- 1976–1977 Somogyi Tibor alhadnagy,
- 1977–1980 Szabadi Tamás hadnagy,
- 1980–1983 Ördög Ferenc alhadnagy,

- 1983–1985 Köpöczy József hadnagy,
- 1985–1987 Szappanos Sándor hadnagy.

AZ MN 11. HARCKOCSI HADOSZTÁLY 74. ÖNÁLLÓ FELDERÍTŐ-ZÁSZLÓALJ MÉLYSÉGI FELDERÍTŐSZÁZADA

Váraljai Gyula visszaemlékezése alapján

Váraljai Gyula nyugállományú zászlós vagyok, 1975. szeptember 1-jétől 1996. szeptember 1-jéig szolgáltam a zászlóalj mélységi felderítőszázadában 13 évig, mint csoportparancsnok, 8 évig ejtőernyős-oktató/ugrató parancsnok beosztásban.

Azoktól a bajtársaktól, akiknek a neve nem szerepel a kötetben, itt kérek elnézést, de sok tiszt, tiszthelyettes csak papíron volt a század állományában (például avatás után nyelvtanfolyamon vett részt, majd leszerelt, vagy más beosztásba került).

A felderítő-zászlóalj 1961. szeptember 1-jén alakult Tata helyőrségben, mint motoros felderítőszázad. 1962. október 30-án az akkori átszervezéssel felderítő-zászlóaljjá – MN 9550 – alakult, első parancsnoka Bodri Mihály őrnagy volt. Szervezetében egy csapatfelderítőszázad, egy mélységi felderítőszakasz, valamint egy harckocsiszakasz volt. Fő fegyverzetét és technikai eszközeit a FUG (csapatfelderítőszázad), a PT-76 úszó harckocsi (harckocsiszakasz), valamint a GAZ-69 terepjáró gépkocsi (mélységi felderítőszakasz) adta. 1965-ben állították rendszerbe a rádiófelderítő-századot, CS-344 típusú felderítő, adatfeldolgozó és vezénylő, valamint iránymérő gépjárművekkel. A zászlóalj 1976. augusztus 16-án diszlokált Győr helyőrségbe és felszámolásáig itt teljesített szolgálatot. Első csapatzászlóját 1977-ben a győri Gardénia Csipkefüggöny gyár adományozta.

A zászlóalj 1990-ben vette fel a Kinizsi Pál nevet, majd 1991-ben az MH 74. Arabona Felderítő Zászlóalj nevet, utalva ezzel a helyőrségre. 1996. szeptember 1-jén az átszervezések és a leépítések miatt felszámolták a mélységi felderítőszázadot, a zászlóalj önállóságát megszüntették, a tatai gépesített dandár kötelékszázalója lett. Egy év múlva 1997. szeptember 1-jén a századdá történő leépítése és Tatára való visszatelepülése után jogutód nélkül megszűnt.

A zászlóalj parancsnoka 1966-ban Kriska János őrnagy volt, 1976-ban Kiszely Béla alezredes, őket Oláh István alezredes és Nagy Gergely alezredes követte, majd a zászlóalj utolsó parancsnoka Horváth Zsolt alezredes volt a zászlóalj felszámolásáig.

A MÉLYSÉGI FELDERÍTŐSZÁZAD

Az állománytáblákkal ellentétben, szemtanúk emlékei alapján a mélységi felderítőszakasz 1962. január 1-jén alakult meg.

A mélységi felderítőszakasz állománya (Tata) 1962. január 1-jén:

- Szakaszparancsnok: Kész István hadnagy;
- csoportparancsnok: Völgyi György őrmester;
- csoportparancsnok: Vogl József őrmester;
- csoportparancsnok: ismeretlen sorállományú szakaszvezető.

Gépjárművek:

- 1db Gaz-69 „raj-gaz”;
- 1 db IZS oldalkocsis motorkerékpár;
- 1 db Csepel-344 tehergépkocsi.

Ejtőernyők:

- D-1-8 fő/hátejőőernyő;
- BE-3 mentőejőőernyő.

Fegyverzet:

- AK-47 gépkarabély;
- 1 db DP golyószóró.

Rádió:

- R-350 rádiókészülék;
- R-352 rádiókészülék.

A szakaszban szolgáló távírárszokból két fő később mélységi felderítőcsoportparancsnok lett.

D-1-8 fő/hátejtőernyő hajtogatása

Létszám:

- 1 fő tiszt;
- 4 fő tiszthelyettes;
- 18 fő sorállományú katona.

1964-ben az ADRIA-hadrend alapján a mélységi felderítőszakaszt századdá szervezték.

Századparancsnok:

- Kocsis Sándor főhadnagy.

Szolgálatvezető:

- Vogl József törzsőrmester.

Csoportparancsnokok:

- Völgyi György törzsőrmester;
- Stujbert Róbert őrmester (előzőleg távirász);
- Szabó Gábor szakaszvezető (előzőleg távirász);
- Borczván Géza szakaszvezető (előzőleg távirász);
- sorállományú szakaszvezető;
- sorállományú szakaszvezető.

Az itt felsorolt bajtársak közül már senki nem él.

A század az 1968-as csehszlovák eseményekben, mint szállítmánykísérő kötelék vett részt és 2-3 alkalommal utánpótlást szállító oszlopot kísért Tata-

Komárom–Érsekújvár–Nyitra útvonalon. A század fegyveres beavatkozást igénylő cselekményekben nem vett részt, vesztesége nem volt. 1969-ben Kocsis Sándor százados magasabb beosztásba került, a megbízott századparancsnok Völgyi György főtörzsőrmester lett. 1971-ig nem volt tiszt a században, abban az évben Csengeri László hadnagy vette át a századot. 1970-ben az új RS-4/3 hátejtőernyő és a BE-7 mentőejtőernyő tesztelése megkezdődött Szentkirályszabadján Li-2 repülőgépből történt ugrásokkal. Ebben részt vettek: Völgyi György főtörzsőrmester, László József törzsőrmester, Szolnokról a „nagy öregek”: Hüse Károly főhadnagy, Kovács Sándor, Farkas István.

Itt felmerült egy-két érdekesség is! Tizenketten ugrottak ki a gépből, ebből öten mentőernyőt nyitottak. Ez az esemény azért történhetett meg, mert az RS hajtogatási utasításai német nyelven voltak meg. A pontatlan fordítás következtében hajtogatási hibák történtek, például túlhúzták a belső zsákot a kupolán, valamint zsinórfelfűzési hibák fordultak elő. Amikor ezekre rájöttek, az RS lett a világ egyik legbiztonságosabb deszantejtőernyője.

A mélységi felderítőszázad állománya 1970 szeptemberében:

Századparancsnok:

- Csengeri László hadnagy;

szolgálatvezető:

- Vogl József főtörzsőrmester;

Csoportparancsnok:

- Völgyi György főtörzsőrmester;
- László József törzsőrmester;
- Borczván Géza törzsőrmester;
- Németh Ferenc őrmester;
- Dózsa Árpád őrmester.

Gépjárművek:

- 1 db Gaz-69 „raj-gaz”;
- 3 db Csepel-344.

Létszám:

- 1 fő tiszt;
- 6 fő tiszthelyettes;
- 35 fő sorállományú katona.

Fegyverzet:

- AMD-65 gépkarabély;
- PA-63 pisztoly a parancsnoki állománynak;
- felderítő tör személyenként.

Ejtőernyők:

- D-1-8 fő/hátejőernyő;
- BE-3 mentőejtőernyő;
- 9 db OKSZ-4 teherernyő.

Rádió:

- R-350 rádiókészülék;
- R-352 rádiókészülék.

A század minden gyakorlaton részt vett. A vízi kiképzést a zászlóalj állományával együtt a Dunán hajtották végre.

A mélységi felderítőszázad állománya 1973-ban:

Századparancsnok:

- Csengeri László hadnagy;

Szolgálatvezető:

- László József törzsőrmester;

Csoportparancsnokok:

- Völgyi György főtörzsőrmester;
- Hegyesi Lajos főtörzsőrmester;
- Dózsa Árpád őrmester;
- Németh Ferenc őrmester.

1973-ban a századnál a D-1-8 hátejőernyőt RS 4/3-ra, a BE-3 mentőejtőernyőt BE-7 típusúra cserélték. le

A táborban (balról) Németh Ferenc törzsőrmester, Révész István őrmester, Váraljai Gyula őrmester, Csengeri László főhadnagy, László József főtörzsőrmester és egy őrmester

1975-ben a század parancsnoki állománya a következő volt:

Századparancsnok:

- Csengeri László főhadnagy;

Szolgálatvezető:

- László József főtörzsőrmester;

Csoportparancsnokok:

- Völgyi György főtörzsőrmester;
- Németh Ferenc törzsőrmester;
- Váraljai Gyula őrmester;
- Seprényi Imre őrmester;
- Révész István őrmester.

A tatai Klapka György laktanyában tucatnál több alakulat és irdatlan sok katona volt összezsúfolva. 10 ügyeletes tiszt és helyettes, 10 telephely-ügyeletes, 4 kapuügyeletes, 2 konyhaügyeletes lépett egyszerre szolgálatba. A laktanyaőrség 36 főből állt. A legénységi étkezdében fél egykor kezdődött az ebéd, a felderítő-zászlóalj állománya fél háromkor került sorra. Tatán az elhelyezési körülmények a mai szemmel nézve is kabaréba illőek voltak. A zászlóalj állományát, egy háromemeletes épületben helyezték el. A földszinten volt a parancsnokság és a törzs, és itt volt az ügyeletes tiszti szoba is. A felette lévő szinteken helyezték el a századokat és a szakaszokat, a körletek fűtése szenes kályhával történt, valamint 20 főre jutott egy WC. A mélységi felderítőszázad a

II. emeleten a híradószakasszal közösen lakott 35 fős körletekben. A szakaszparancsnoki iroda kb. 4×5 méteres szoba volt, melynek berendezését két roskatag faszekrény, öt még rozzantabb asztal alkotta. Ha minden csoportparancsnoki hely fel lett volna töltve, nem is jutott volna asztal mindenkinek. Ennek ellenére ezen a helyen minden héten, szombaton zászlóalj szemle volt.

1976 májusában volt az első ejtőernyőstábor Balatonkilitin, az elhelyezés sátrakban történt. A századnál nem volt külön ejtőernyő-szállító gépkocsi, ezért két ponyvát húztunk fel az azokat szállító Csepelre.

Ezek az ejtőernyőstáborok voltak a legnívósabbak, a szakmát magas szinten művelő nagy öregek (pl.: Hüse főhadnagy, Nánai főtörzsőrmester stb.) megpróbálták az ejtőernyőzés alapjait velünk elsajátíttatni, megszerettetni. Én, mint kezdő 20 ugrást hajtottam végre (10 bekötött, 7 stabilizátoros, 3 kézi ugrás). Hüse Károly, akire úgy néztünk, mint magára az Istenre, nem áttallott minden kezdőnek személyesen gratulálni!

1976. Balatonkiliti ejtőernyőstábor

1976 őszén a zászlóalj Győrbe diszlokált, természetesen „fedve-álcázva”, nem a közúton, hanem éjjel a kertek alatt, földutakon. Az eltévedt gépjárműveket a határőrök fordították vissza. A győri laktanya ekkor kb. 60 százalékban volt kész. Nem volt körülötte kerítés, nem voltak szilárd burkolatú utak, nem volt alakuló tér sem. Elfelejtettek kapus és ügyelettestishti szobát építeni, ez később rohammunkában megépült. A kiképzést leállították, minden katonát, az építési munkálatokra vezényelték. Én személyesen 10 fős brigáddal az alakulótér betonozását végeztem. A szerszámokkal való ellátottságról annyit lehet megemlíteni, hogy gyalogsági ásóval kevertük a betont, amit 1977-ben újra kellett kezdeni.

1977-ben az ejtőernyős-kiképzés szintén Balatonkilitin volt. Az év végén Csengeri főhadnagy távozott az alakulattól, helyette rövid ideig Gábor János főhadnagy lett a századparancsnok.

1978-ban a század állománya a következő volt:

Századparancsnok:

- Gábor János főhadnagy;

Szolgálatvezető:

- László József főtörzsőrmester;

Csoportparancsnokok:

- Németh Ferenc törzsőrmester;
- Seprényi Imre őrmester;
- Váraljai Gyula ősmester;
- Révész István őrmester;
- Nagy Béla továbbszolgálgató őrmester;

- valamint 39 fő sorállományú katona.

Balatonkiliti

(László főtörzsőrmester, felszerelő parancsnok, Csengeri főhadnagy és Révész őrmester)

1978-ban rendszerbe állították a Zil-131 tehergépkocsit, amit ejtőernyőszállító bódéval láttak el, ezen kívül 6 db Gaz-66 tehergépkocsi állt még rendelkezésre. Ebben az évben rendszeresítették a Dragunov-1 típusú mesterlövészpuskát.

Ejtőernyők:

- 80 db RS 4/3;
- 80 db BE-8;
- 12 db BB OKSZ-4 teherernyő;
- 80 db KAP-3 nyitókészülék.

Rádiók: az R-350 rádiókat R-354-esre cserélték le, valamint rendszerbe kerültek az R-392-esek. 1979 májusában Molnár Sándor főhadnagy lett a század parancsnoka, Gábor János főhadnagy a Katonai Biztonsági Hivatalban kapott új beosztást. Itt szeretném megemlíteni, hogy a század Molnár Sándor főhadnagy parancsnoksága alatt ért el arra a szintre, amikor úgy fegyelmileg, mind erkölcsileg, valamint a kiképzettség területén is a „topon” volt, ez volt a század aranykora.

Rend és szervezettség volt a századnál. 1978-tól az ejtőernyős-kiképzés helye Szolnok lett, ekkor a kiképzés színvonala visszaesett. Túl sok embert vontak össze, a képzés vontatottan haladt, az egyes ugrások közötti idő megnőtt, 10-12 órát töltöttünk a reptéren. Mi „vidékiek”, ahogy a szolnoki vezérkar aposztrofált minket, hátrányos megkülönböztetésben részesültünk. 1979-ben Révész István törzsőrmester halálos közúti balesetében egy katona meghalt, Révész törzsőrmestert egy év fogdára ítélték.

Formában tartó ejtőernyős ugrásra készülve Péren (jobboldali sorban a pilótafülke felé: Nánai törzsszászlós, Ombódi alezredes, Horváth alezredes és Molnár Sándor alezredes, baloldalon sisak nélkül Lőrincz törzsőrmester)

1983 májusában Molnár Sándor százados a Szovjetunióba, akadémiára került, a megbízott századparancsnok Révész István törzsőrmester lett. 1983 nyarán a század megnevezése felderítő deszantszázad lett és csoportonként 1 db BMP-1 harcjárművet rendszeresítettek. 1983. szeptember 1-jén Beinschróth Sándor hadnagy, mint megbízott századparancsnok és Bodor Lajos őrmester, mint csoportparancsnok érkezett. 1983. november 1-jén Szolnokról Késmárki Emil főhadnagy vette át a századot, Beinschróth Sándor hadnagy századparancsnok-helyettes, a század technikusa pedig Gócza Gyula lett.

Késmárki Emil, Molnár Sándor ellentéte volt, egy igazi „antikatona” rendkívüli lexikális tudással. Teljességgel hiányzott belőle a magasabb rendfokozatnak és a beosztásnak kijáró tisztelet, örömet lelte előljáróinak bosszantásában. A zászlóalj parancsnokát naponta kétszer idegesítette fel az agyvérzés határáig. Elérte azt, hogy a parancsnok nem állt szóba a századdal, csak helyettesei által üzengetett. Késmárki főhadnagy parancsnoksága alatt emlékezetes vízi és hegyi kiképzéseket, gyakorlatokat hajtottunk végre.

Az egyik gyakorlaton egy mélységi felderítőcsoport eltűnt, néha bizony ilyen előfordul. Késmárki főhadnagy elindult a csoport felkutatására. A csoport másnap előkerült, de Késmárkit az egész zászlóalj még két napig kereste!

Amikor rátaláltak, Késmárki Emil 10 liter vörösbor társaságában szalonnát sütött. A zászlóaljparancsnok habzó szájjal kérdezte, hogy mit csinál. A főhadnagy a legnagyobb nyugalommal válaszolta, hogy szalonnát süt, és ha

éhes a parancsnok, szívesen megkínálja egy katonával. Majd, ahogyan ebben az időben dívott, ha egy tisztől meg akartak szabadulni, elküldték az akadémiára.

A század 1984-es állománytáblája:

Századparancsnok:

- Késmárki Emil főhadnagy;

Szolgálatvezető:

- Nagy Béla törzsőrmester;

Csoportparancsnokok:

- Beinschróth Sándor hadnagy;
- Váraljai Gyula főtörzsőrmester;
- Révész Imre főtörzsőrmester;
- Bodor Lajos törzsőrmester;
- Gabura Ferenc törzsőrmester;
- Pásztor Miklós törzsőrmester.

1984-ben a rendszeresített BMP-k megérkeztek, de nem nagyon tudtunk velük mit kezdeni, és az előjáróinknak sem volt érdemi koncepciójuk. Voltunk 1-2 hetes BMP tanfolyamokon, de idegenkedtünk a járműtől. Itt lett volna nagy jelentősége a századgépjármű-technikusnak, ám ilyen szakon végzett tiszthelyettest nem kaptunk. Innen-onnan baráti, ismeretségi körből próbáltunk toborozni, de nem sikerült. A zászlóaljnál ekkor nagyon rossz munkahelyi légkör uralkodott, 4-5 tiszthelyettes is megfordult a századnál technikai beosztásban. (Még jó, hogy a század BMP-i „M” zároltak lettek, mert a karbantartásukhoz senki sem értett).

A hadsereg ekkor már a véget nem érő átszervezések korszakába érkezett. Szerintem olyan gyorsan követték egymást a különböző állománytáblák, hogy nem tudtuk követni.

Gyakorlat 1978-ban deszantolással

Késmárki Emil parancsnoksága alatt érkezett az 1987-es év. A lenti felderítő-zászlóalj megszűnt, a győri mélységi felderítőszázadot kilenc csoportra szervezték. A BMP-eket elvitték, kaptunk helyettük 10 db PSZH-t. Ezek a gépek 18-25 évesek voltak, nagy többségük be sem indult. Behívtak „öreg” tartalékosokat, hogy tartsanak PSZH-felkészítést. Egyik 22 éve leszerelt PSZH-vezető a toronyszám alapján felismerte a harcjárművét. Emellett az állománytábla is teljesen átalakult. Amikor Késmárki Emil százados akadémiára ment, a század parancsnoka Szappanos főhadnagy lett.

Az állománytábla 1987-ben:

Századparancsnok:

- Szappanos Sándor főhadnagy;

Századtechnikus:

- hiány;

Szolgálatvezető:

- Révész István főtörzsőrmester;

Csoportparancsnokok:

- Bocskói Zoltán hadnagy;
- Kovács Zoltán hadnagy;
- Balogh János hadnagy;
- Bodor Lajos törzsőrmester;
- Lőrincz István őrmester;
- Pásztor Miklós törzsőrmester;
- Gabura Ferenc törzsőrmester;

- Elek Ferenc törzsőrmester.

Ekkor került bevezetésre a század ejtőernyős-oktató (ugratóparancsnok), én kaptam ezt a beosztást. Beinschróth Sándor hadműveleti tiszt lett. A PSZH-k miatt a kiképzés átalakult, olyan lövészeteket hajtottunk végre, amikről korábban elképzelésünk sem volt.

1990. januári állománytábla:

Századparancsnok:

- Szappanos Sándor százados;

Szolgálatvezető:

- Elek Ferenc főtörzsőrmester;

Századtechnikus:

- Nánai Tibor továbbszolgáló őrmester;

Ejtőernyős-oktató:

- Váraljai Gyula zászlós;

Csoportparancsnokok:

- László József hadnagy;
- Bocskói Zoltán hadnagy;
- Kovács Zoltán hadnagy;
- Koós László hadnagy;
- Varga Zoltán főtörzsőrmester;
- Lőrincz István törzsőrmester;
- Kertész László törzsőrmester;
- Pásztor Miklós törzsőrmester.

1990-ben a PSZH-k átadásra kerültek, helyette Gaz-66 gépkocsik érkeztek.

1990. szeptemberi állománytábla:

Századparancsnok:

- Szappanos Sándor százados;

Szolgálatvezető:

- Elek Ferenc főtörzsőrmester;

Századtechnikus:

- hiány;

Ejtőernyős-oktató:

- Váraljai Gyula zászlós;

Csoportparancsnokok:

- László József hadnagy;
- Deák Péter hadnagy (nyelvtanfolyam);
- Koós László hadnagy;
- Szarka Csaba hadnagy;
- Kertész László törzsőrmester;
- Lőrincz István törzsőrmester;
- Varga Zoltán főtörzsőrmester;
- Pásztor Miklós törzsőrmester.

1991-ben kísérletet tettünk, hogy Győr és Szombathely (Pécs) mélységi felderítőszázadai külön ejtőernyős táborot csinálhassanak.

Nagy nehezen a szolnoki tiltakozás ellenére megengedték, hogy Tapolca repterén rendezzük az ejtőernyős-kiképzést. Az elhelyezés, az akkor már üres újdörögdi laktanyában történt, a kiképzés pedig gördülékenyen folyt. A napi három ejtőernyős ugrást, ami Szolnokon 8-10 órát vett igénybe itt három óra alatt végrehajtottuk. A tábor befejezéseként An-26 típusú repülőgépekből történő ugrásokra került sor. Egy ilyen feladat végrehajtásakor Szentkirályszabadján Gősi Károly honvéd halálos ejtőernyős balesetet szenvedett. A mélységi felderítőszázad 44 éves fennállásának során ő volt az egyetlen kiképzés közben meghalt katona. A sajnálatos esemény után külön ejtőernyőstáborról nem is álmodhattunk.

A nagy, közös ejtőernyőstáborokról megvolt a véleményünk. Voltak olyan ejtőernyősanyagok, melyek mindig eltűntek, és hiány keletkezett. Ilyen volt a hajtogatóponyva, a kioldókötél, meg a kioldó. A központi ejtőernyősanyag-raktár Nánai Tibor törzsszászlós vezetésével Győrben működött. Nagyon gyümölcsöző kapcsolatot ápoltunk, nem is volt hiányunk soha. Ez azért is volt így, mert az egyik alakulat raktárosa olyan magas szinten, nívósan látta el feladatát, hogy ha mondjuk „véletlenül” egy szállító gépkocsit hoztunk volna el tőlük, azt is közel két hónap elteltével vette volna észre. Ezt azért írom név nélkül (ne sértsem a személyiségi jogait), mert vannak tanúk, hogy az egyik évben az összevonás után anyagrendezés, majd harckészültségi ejtőernyő-hajtogatás és a tárolásra történő előkészítés után kiderült, hogy 1db RS-4/4 ejtőernyővel több van a kelletténél. A sorozatszám szerint nem a miénk volt, ezért átballagtam az öreg Nánaihoz és elmondtam, hogy van egy plusz ernyőnk, véletlenül elhoztuk. Nánai a precíz nyilvántartásából egy perc alatt kiderítette melyik alakulaté az ejtőernyő. Kíváncsi vagyok – mondta az Öreg –, hogy mikor telefonál a gazdája? Sok sörébe fog ez kerülni! Ezután eltelt egy hét, két hét, majd egy hónap, de a telefon csak nem szólalt meg. Nagyjából két hónap múlva Nánai szolgálati útra ment és betette az ominózus ernyőt a kocsiba. Amikor megérkezett kedvesen érdeklődött, minden rendben van-e, de biztosították

arról, hogy a leltár hiánytalan. Na, erre kifogyott a béketűrésből és hozzávágta az ernyőt a raktároshoz, aki még két hónap elteltével sem tudta, hogy hiányzik egy ernyő.

1991-ben az őszi ejtőernyőstábor vége felé éppen az „öreg” állomány ment a gép felé, amikor riadót rendeltek el, és a győri, valamint a pécsi állományt azonnal hazarendelték. Másnap hajnalban megérkeztünk Győrbe, majd ettől az időponttól következő év január 27-éig vettünk részt a déli határszakasz biztosításában.

Úgy három hete voltunk lent, amikor az előjárók közül négyen úgy döntöttek, hogy megsejmelik a csapatokat a határon. Pécs nagyjából 55 kilométerre volt attól a helytől, ahol a század öt fős figyelőőrsé beásta magát. Az összeköttetést TBK-n keresztül biztosították, azonban a vezetéket a kóborló vadállatok naponta elszakították. Volt kint R-392 rádió is, de ez nem tudta ezt a távolságot áthidalni. Szóval egy reggel közölték velem, nekem kell a „magas előjárókat” kalauzolni, akik úgy döntöttek személyesen tájékozódni a kialakult helyzetről. A reggeli elfogyasztása után indultunk is, mert vagy hat falun kellett átmenni. Délelőtt 10 órakor még mindig 10 km-re voltunk a határtól. Ebből a távolságból már a rádión keresztül is elértem a figyelőt. Elek Feri volt kint és jelentette, hogy úgy 120 méterre aknarobbanás történt és szórványos kézfegyvertűz tapasztalható. Előjáróm a kocsma asztalánál ülve közölte velem, hogy látott ő már ilyet, és most már minden világos. Ők megvárnak itt, én meg menjek és tájékozódjam, majd jelentsek róla mit tapasztaltam.

1993-ban megint változások előtt álltunk, de már annyi átszervezést éltünk át, hogy követni sem tudtuk. Szappanos százados távozott, Szolnokon az ejtőernyős-szolgálatnál kapott beosztást.

A század 1993. őszi állománytáblája:

Századparancsnok:

- Deák Péter főhadnagy;

Szolgálatvezető:

- Elek Ferenc főtörzsőrmester;

Századtechnikus:

- hiány;

Ejtőernyős-oktató:

- Váraljai Gyula zászlós;

Csoportparancsnokok:

- László József hadnagy;
- Koós László hadnagy;
- Szarka Csaba hadnagy;

- Varga Zoltán főtörzsőrmester;
- Kertész László törzsőrmester;
- Lőrincz István törzsőrmester.

Ebben az évben a rádiófelderítő-század kivált a zászlóalj kötelékéből, a kiképzés pedig gyakorlatilag megszűnt, csak a lövészeteket és az ejtőernyős- táborokat hajtottuk végre. A század egy hónap alatt 10-15 órát adott, ami minden egyes alkalommal két nap kiesést jelentett, és ez így ment 1996. májusig.

1995-ben már voltak olyan hírek, hogy a hadsereg leépítésének mi leszünk a következő áldozatai. 1996 januárjában Tatáról előjárók érkeztek és közölték, „semmi gond, ez a zászlóalj biztosan megmarad”. Ugyanezek az emberek március elején közölték azt, hogy az MH 74. Arrabona Felderítő Zászlóalj jogutód nélkül megszűnik. Mindenki döntse el, mit akar, mindenkivel el fognak beszélgetni. Akinek megvolt a 25 éve, az mehetett nyugdíjba, a többiek meg keressenek maguknak helyet. Deák főhadnagy Székesfehérvárra került, László százados maradt Győrben, Szarka főhadnagy Budapestre, Varga zászlós a légierőhöz távozott, Lőrincz főtörzsőrmester Egerbe ment. Koós főhadnagy és Dömötör őrmester a BM állományába került. Kertész főtörzsőrmester és Váraljai zászlós nyugállományba vonultak.

A márciusi beszélgetés után ment minden tovább, az újoncokkal májusban részt vettünk az ejtőernyős összevonáson. Hazaérve, miután leadtam az ejtőernyősanyagokat Nánai törzsszászlósnak, hazaküldtek, hogy majd értesítenek, ha megjön a parancsom. Szeptember 4-én bementem a laktanyába, ahol a zászlóaljparancsnok közölte velem, hogy már 4 napja nyugdíjas vagyok, adjam le az igazolványom és tűnjek el.

Így ért véget „dicső” pályafutásom az MN 74. Arrabona Felderítő Zászlóalj mélységi felderítőszázadában, egy éven belül pedig a zászlóalj maradékát is felszámolták.

UTÓSZÓ

A volt mélységi felderítők közül sok bajtárssal tartom a kapcsolatot. Az, hogy együtt szolgáltunk, testvérekké tett minket, számunkra ez több mint pusztán barátság, vagy munkatársi kapcsolat.

AZ MN 15. GÉPESÍTETT LÖVÉSZHADOSZTÁLY 67. ÖNÁLLÓ FELDERÍTŐ-ZÁSZLÓALJ MÉLYSÉGI FELDERÍTŐSZÁZADA

Görömbei Lajos visszaemlékezése alapján

Az MN 67. Felderítő Zászlóaljat az MN VKF 001000/50/1964. számú intézkedése alapján 1964. augusztus 15-én állították fel Nyíregyháza helyőrségben, a Damjanich laktanyában. Béke állománya 41 fő, mozgósítás és feltöltés után 161 fő volt.

Az egység a megalakulás évében katonai és politikai képzést nem folytatott, feladata felállítási feltételeinek megteremtése volt. Megalakulásától felszámolásáig keretesített létszámmal oldotta meg feladatait. A zászlóalj harckészültségi, kiképző, nevelő munkája 1965-től folyamatosan javult, az összekovácsolási kiképzéseken, gyakorlatokon, miniszteri szemléken folyamatosan „jó” értékelést kapott. Fennállása időszakában haditechnikai eszközei, harci felszerelése, illetve azokkal való ellátottsága folyamatosan fejlődött. Az egység személyi állománya tartalékosokkal történő feltöltés és összekovácsolás után képes volt a hadosztály felderítőbiztosításának eredményes végrehajtására.

A felderítő-zászlóalj a megalakulása évében 3 fős törzzsel, 1 századdal (FUG) és 1 javító rajjal rendelkezett.

1965-ben szervezeti változás következtében a zászlóalj szervezetébe került 1 UHK-század, 1 híradószakasz, 1 motorkerékpáros szakasz és 1 mélységi felderítőszázad. A mélységi felderítőszázad ekkor még békeállománnyal nem rendelkezett.

A mélységi felderítőszázad állománya a következőképpen alakult:

	„B”	„M”	RENDFOKOZAT
Századparancsnok	1	1	százados
Ugratóparancsnok		1	főhadnagy
Gépkocsivezető		1	hivatásos
2 t terepjáró tehergépkocsi	1	1	
Összesen:	1	3	
<i>I-3 felderítőcsoport</i>			
Csoportparancsnok		3	főtörzsőrmester
Felderítő		15	hivatásos
Gépkocsivezető		5	hivatásos
Terepjáró személygépkocsi (raj típusú)		5	
Összesen:	1	27	
Mindösszesen:	1	27	
<i>Ejtőernyősanyag</i>			
D-1-8	15	15	
BE-3	15	15	
TE-54	5	5	
KAP-3	5	5	
Ejtőernyő hajtógató készlet	4	4	

A mélységi felderítőszázad állománya az 1977. szeptember 1-jétől érvényes állománytábla alapján békében 3 fő, mozgósítást követően 46 fő volt.

A mélységi felderítőszázad állománya a következőképpen alakult az 1983. augusztus 1-jétől élő és a 1985. augusztus 1-jétől módosított, az MN 15. Gépkocsizó Lövészadosztály, MN 67. Felderítő Zászlóalj állománytáblája alapján.

	„B”	„M”	RENDFOKOZAT
Századparancsnok	1	1	tiszt
szolgálatvezető	1	1	tiszthelyettes
Gépkocsivezető	1	1	tisztos
Gépkocsivezető		2	hivatásos
Írnok-raktáros		1	tisztos (1985. augusztus 1-jétől)
0,5 t terepjáró tehergépkocsi	1		
3 t terepjáró tehergépkocsi	1	1	
Ejtőernyős-szállító tehergépkocsi	1		
R-107		1	
Összesen:	3 fő	5 fő (1985. augusztus 1-jétől 6 fő)	
1-6 mélységi felderítőcsoport			
Csoportparancsnok (századparancsnok-helyettes)		1	ti.
Csoportparancsnok		5	tts.
Távírász		6	ts.
Felderítő		24	hv.
Gépkocsivezető		6	hv
0,5 t terepjáró tehergépkocsi		6	
R-350 M		6	
R-392		18	
R-254		30	
R-128		6	
R-348		6	
Összesen:		42 fő (1985. augusztus 1-jétől 43 fő)	
Mindösszesen:	3 fő	47 fő (1985. augusztus 1-jétől 48 fő)	

ÚJ TECHNIKAI ESZKÖZÖK MEGJELENÉSE

Az alegység megalakulásakor létszámát és technikai eszközeit tekintve – mai szemmel történő megítélés szerint – jelentősen elmaradt a követelményektől. A kor színvonalának megfelelő eszközöket a mélységi felderítőszázadnál a hát- és tartalék ejtőernyő és tehertejtőernyő valamint a tehergépkocsi képviselte. Az 1972-ben végrehajtott miniszteri szemle után alapvető változás történt, mind a felderítő-zászlóalj, mind a mélységi felderítőszázad életében. Lecserélték az ejtőernyőket korszerűbb típusra, korszerű zárt ejtőernyő-szállító gépkocsit rendszeresítettek. Mindezek mellett megmaradtak a terepjáró eszközök, amelyek mozgósítás esetén mindenkor a kor színvonalának megfelelőek és hadra foghatóak voltak, biztosították a mélységi felderítőcsoportok mozgását. Azonban az is tény, hogy a korábban említett ejtőernyősanyagot a

felderítő-zászlóaljnál a hetvenes évek elejéig, vagyis az első kinevezett századparancsnoki beosztás átadás-átvételéig (Tóth Imre főhadnagy elmondása alapján) igen mostohán kezelték. A feladatot a megalakulástól a békelétszám hiánya miatt eredeti beosztás megtartásával (mellett) oldották meg, megbízásos alapon. Ezt támasztja alá az elsőként kinevezett századparancsnok által közölt, ejtőernyősanyag-raktár átadás-átvétele is. Mely úgy zajlott, hogy az átvevő századparancsnok kapott egy kulcsot a megbízott anyagkezelőtől, aki eredeti beosztása mellett (hadműveleti főtiszt) a mélységi felderítőszázad speciális anyagainak raktározását is kezelte: „Itt van fiam a raktárkulcs és nézd át, meg van e minden”.

Ebben az időszakban a századnál rendszeresített ejtőernyők a századparancsnok elmondása alapján még csak RS 4/3 háternyők, BE-7 tartalékernyők és PKTK típusú teherernyők voltak. A későbbiekben századparancsnoki, valamint 1975. november 1-jétől a szolgálatvezetői beosztás folyamatos feltöltöttségének köszönhetően a technikai eszközökkel, valamint az ejtőernyős és egyéb anyagokkal az alakulat felszámolásáig nem volt probléma.

„Becsülettel teljesítem kötelességemet“

GÖRÖMBEI LAJOS hdgy.

elvtárs részére

alakulatunknál végrehajtott

első ejtőernyős ugrása

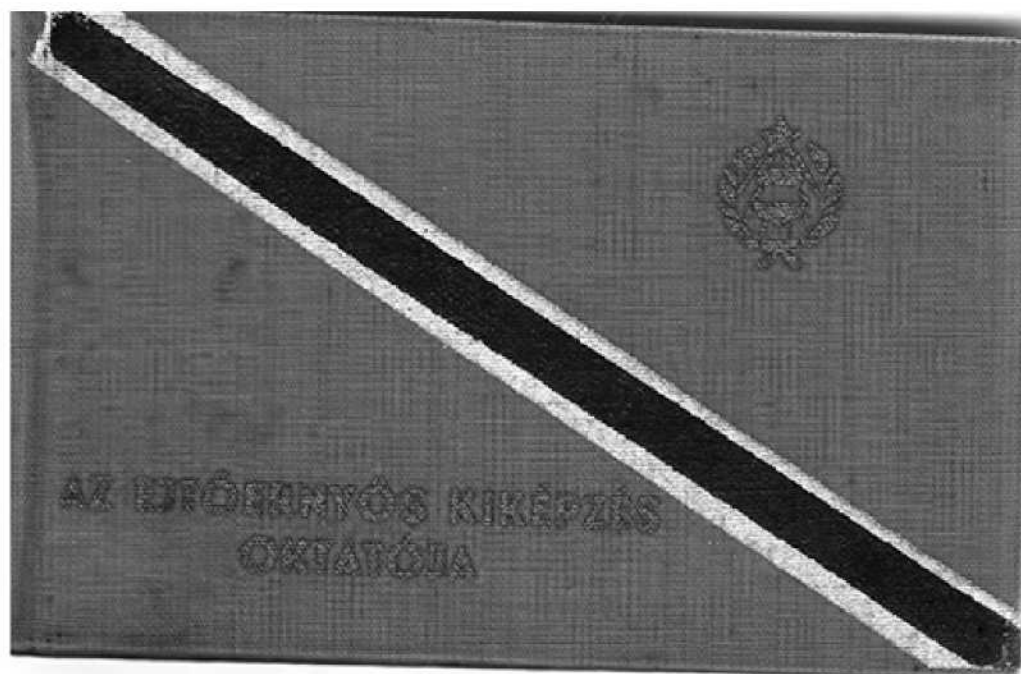
alkalmából

Szolnok, 1980. március 10.

Török László
PARANCSNOK

Emléklap

Ejtőernyős-igazolvány

A századparancsnoki állomány az eredeti beosztás ellátása mellett részt vett a felderítő-zászlóalj fő békekiképzési feladataiban, a tartalékos tisztek kiképzésében, valamint a tartalékos tiszthelyettesek továbbképzésében.

1980. március 1-jétől megbízott, majd 1981. január 1-jétől kinevezett mélységi felderítőszázad-parancsnokként éveken át egy összevont századnak voltam a parancsnoka, ebben a beosztásomban értem el az Aranykoszorús

Kiváló Századparancsnok címet. Az összevont század ezzel egy időben pedig Aranykoszorús Kiváló Század kitüntető címet nyerte el.

Ezt követően több mint másfél éven át, mint megbízott felderítő-zászlóalj törzsfőnök végeztem a munkámat, felkészítve a zászlóaljat egy miniszteri szemlére.

Az ejtőernyős-szakkiképzéseket a századparancsnokok, szolgálatvezetők – és esetenként, ha volt ejtőernyős besorolású sorkatona a század állományában – évente két alkalommal szervezett ejtőernyőstáborokban, egy-egy hónapos összevonáson hajtották végre. Alapvetően ezeket az összevonásokat évente kétszer tavasszal és ősszel szervezték, ahol az ejtőernyős-kiképzőket és az ugrásslolgálatot a szolnoki (MN 3100) alakulat biztosította, abba bevonva a hadosztályok megfelelő szakmai számmal vizsgálóval rendelkező tisztjeit és tiszthelyetteseit.

1981. tavaszi ejtőernyős-összevonás, melyen Görömbei Lajos főhadnagy századparancsnok, Ferenczi István törzsőrmester szolgálatvezető és az abban az évben az összevonáson részt vevő Kossuth Lajos Katonai Főiskola hallgatói láthatók

Név: Görömbei Lajos	
Születési dátum: 1955. 03. 26.	
Kiadási hely: MN 3100	
„Okirati”-jelenlétet igazolja.	
[Signature]	

Sor-szám	Kalot	As ugrás célja	Magasság	Repülőgép
1	04. 10.	olapozó	800	Mi-8
2	04. 11.	gyakorló	800	Mi-8
3	04. 12.	gyakorló	600	Mi-8
4	04. 12.	gyakorló	600	Mi-8
5	04. 12.	gyakorló	600	Mi-8

[Signature]
a jelelőző vezetője.

Ejtőernyős-igazolvány

1969-ben az MN 67. Önálló Felderítő Zászlóalj teljes mozgósítását, feltöltését és összekovácsolását követően a mélységi felderítőszázad részt vett a „MÁTRA” mozgósítási és összekovácsolási gyakorlaton, melyet jó szinten teljesített.

1972-ben a mélységi felderítőszázad a felderítő-zászlóalj teljes mozgósítását, feltöltését és összekovácsolását, nagytávolságú menetét követően részt vett a HM felügyeleti szemlével egybekötött „SOPRON-72” gyakorlaton. A HM felügyeleti szemle értékelése megfelelő volt.

1976-ban HM felügyeleti szemle keretében az MN 67. Önálló Felderítő Zászlóalj teljes mozgósítását, feltöltését és összekovácsolását követően a mélységi felderítőszázad részt vett az MN 15. Gépkocsizó Hadosztály gyakorlatán.

Az MN 67. Felderítő Zászlóalj története című könyv, VII. fejezetében (Parancsnoki és törzskiképzés) az 1979. évről csak annyi található, hogy a

zászlóalj teljes mozgósítást, feltöltést, összekovácsolási kiképzést követően teljes állománnyal hadosztálygyakorlaton vett részt.

1980. április 21-én az MN 67. Felderítő Zászlóalj részleges mozgósítást hajtott végre, mely a mélységi felderítőszázad állományából csak a mélységi felderítőszázad parancsnokait érintette.

1983-ban a mélységi felderítőszázad teljes állománya, a híradó és ellátószakasz részei, mozgósítás után egy hónapos összekovácsolási kiképzést követően ejtőernyős ugrásokkal, egy hadosztályszintű felderítő rendszergyakorlaton vettek részt, összességében jó értékelést kapott.

1984. május 22-től az MN 67. Felderítő Zászlóalj mozgósítás után, teljes állományával részt vett HM felügyeleti szemlebizottság által ellenőrzött hadosztály harcászati gyakorlaton.

A bevonult tartalékos hadkötelesek, valamint a meglévő, minimális békeállomány legjobb tudását nyújtva, a követelményeknek megfelelően eleget téve, nagy akarással és jó hozzáállással zömében jó eredménnyel hajtotta végre feladatait.

A tartalékos állomány szakmai összetétele, életkora, valamint továbbképzésük és összekovácsoltságuk eredményeként a mozgósítást követő beosztásukban végzett munkájuk az évek folyamán folyamatos és töretlen fejlődést mutatott. Ez jelentős mértékben emelte a harckészültség, a mozgósítási feladatok, és a személyi állomány kiképzettségének színvonalát.

A mélységi felderítőszázad parancsnokai és a parancsnoki időszakok, szolgálatvezetője:

Tóth Imre főhadnagy 1974. október 1-jétől – 1978. augusztus 31-ig (akadémiai tanulmányai megkezdéséig) teljesített szolgálatot a mélységi felderítőszázad állományában, jelenleg nyugállományú alezredes, Cegléd helyőrségben él.

Szekeres János hadnagy 1978. szeptember 1-jétől – 1980. március 1-ig teljesített szolgálatot a mélységi felderítőszázad állományában, miután kinevezésre került az MN 24. Felderítő Zászlóalj állományába (Eger), hosszantartó betegség következtében 2005. május 16-án elhunyt. Utolsó rendfokozata őrnagy volt.

Görömbei Lajos főhadnagy 1980. március 1-jétől – 1984. augusztus 1-ig, MN 67. Felderítő Zászlóalj törzsfőnöki beosztásba történő kinevezéséig teljesített szolgálatot a mélységi felderítőszázad állományában, jelenleg nyugállományú ezredes, Debrecen helyőrségben él.

Szilágyi Mihály hadnagy 1984. augusztus 20-tól – 1987. augusztus 31-ig, az MN 67. Felderítő Zászlóalj és ezzel együtt a mélységi felderítőszázad

felszámolásáig teljesített szolgálatot a mélységi felderítőszázad állományában, jelenleg nyugállományú rendőr alezredes, Nyíregyháza helyőrségben él.

Ferenczi István főtörzsőrmester 1975. november 1-jétől – 1987. augusztus 31-ig, mint a század első és egyben utolsó szolgálatvezetője a mélységi felderítőszázad állományában teljesített szolgálatot a felderítő-zászlóalj felszámolásáig, jelenleg nyugállományú főtörzsőrmester, Nyíregyháza helyőrségben él.

A mélységi felderítőszázadnak fennállása 23 éve alatt nem volt katona halottja.

A honvédelmi miniszter 00090. számú direktívájában meghatározottak, valamint 00216/1986 számú parancsában a hadseregfejlesztési terv részeként az MN szárazföldi csapatainál 1987-ben végre kellett hajtani a feladatokhoz jobban igazodó és a követelményeknek jobban megfelelő szervezeti és vezetési rendszerre történő áttérést, és ezzel egy időben a beérkező technikai eszközök rendszerbe állítását. A fenti okmányokban többek között meghatározták, hogy a hadtestek dandárszervezetre térjenek át, és a felderítő-zászlóaljak közül csak az MN 74., 42. és a 24. Önálló Felderítő Zászlóalj maradjon hosszabb távon rendszerben.

A felderítő zászlóaljat a „RUBIN” feladat során 1987. augusztus 31-én felszámolták, jogutódja az MN 24. Önálló Felderítő Zászlóalj lett.

BEFEJEZÉS

Az MN 67. Felderítő Zászlóalj állományában, a mélységi felderítőszázad rendeltetése megalakulásától felszámolásáig alapvetően nem változott. Készenléti állapotát tekintve hosszabb készenlétű (M-30 nap) csapatok kategóriájába tartozott. A rendelkezésre álló béke- és tartalékos állomány a békében rendszeresített eszközökkel, mozgósítást követően kiegészülve a nemzetgazdaságból bevonult eszközökkel megfelelt a vele szemben támasztott követelményeknek, biztosítva a mozgósítás utáni feladatok eredményes végrehajtását. Az évek folyamán folyamatos volt a fejlődés ezen a területen, amelyet a HM felügyeleti szemlék és az előjárói ellenőrzések is igazoltak.

A mélységi felderítőszázad majdnem napra pontosan 23 éves fennállása alatt maradéktalanul teljesítette a megalakulásától számára meghatározott feladatokat. A személyi állomány közötti jó kapcsolat az évek során folyamatosan fejlődött a napi kiképzési feladatokon túl is.

A baráti viszony és összetartozás a nyugdíjasklubokban, valamint a Nyíregyházán lévő ejtőernyősklubban, nem engedik feledni, hogy volt egyszer Nyíregyházán a Damjanich laktanyában egy MN 67. Felderítő Zászlóalj és annak egy mélységi felderítőszázada, ahol mi büszkén, mindenkor felemelt fejjel teljesítettünk szolgálatot hivatásos, vagy akár tartalékos katonaként.

AZ MN 60. MŰSZAKI DANDÁR ÉS AZ MN 37. ÖNÁLLÓ PONTONOS HIDÁSZ EZRED MŰSZAKI MÉLYSÉGI FELDERÍTŐSZAKASZAI

Juhász János visszaemlékezése alapján

A második világháború után 1945–1970 között a katonai búvárokat a folyamőrségnél képezték ki. Ezt a feladatot 1970-től az újonnan felépült szentesi búvárbázis vette át. A műszaki mélységi felderítőállomány, és egy ideig az egészségügyileg alkalmas mélységi felderítő sor- és hivatásos állomány búvárismereti alapképzése szintén a szentesi bázison történt. Továbbképzésüket már az alakulatok búvároktatói végezték különböző helyszíneken (Holt-Tisza, Tisza, Duna stb.).

A műszaki mélységi felderítőszakaszok állománya a búvárkiképzés mellett intenzív ejtőernyős-kiképzésben is részesült.

Mindkét alakulatnál 1962–1965. között először a parancsnokok felkészítése történt meg, majd 1965-ben megkezdődött a műszaki felderítők ejtőernyős-kiképzése. A műszaki felderítőszázad állományából, aki megfelelt az orvosi vizsgán, az ejtőernyős-kiképzésen is részt vehetett. Ezred felderítőtiszt Tóth Tibor hadnagy, a műszaki felderítőszakasz parancsnoka Joó Lajos alhadnagy volt. Mindketten ejtőernyőztek. 1966 őszén vettem át a felderítő-főnöki beosztást. Ekkor lett a műszaki ezredből dandár, a műszaki felderítőszakaszból pedig műszaki felderítőszázad, és megalakult egy műszaki mélységi felderítőszakasz.

A hadsereg összevont ejtőernyőstáborában részt vettek a hadosztály mélységi felderítőszázadai, az MN 60. Műszaki Dandár, műszaki felderítőszázad

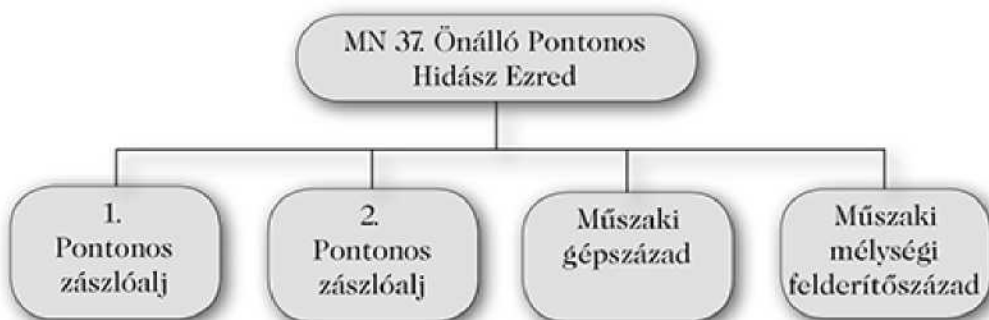
mélyégi felderítőszakasza és az MN 37. Önálló Pontonos Ezred műszaki mélyégi felderítőszakasza. Az ejtőernyős összevonások parancsnokai ebben az időszakban : Széplaki János és Mikula János alezredek voltak.

Merülés a Tiszán ^{48}

1973-ban a dandár és a pontonos ezred mélységi felderítőszakaszait és parancsnokait átszervezés következtében a szolnoki MN 27. Önálló Mélységi Felderítő Századhoz vezényelték. Áthelyezésre kerültek:

- Bódi Sándor főhadnagy századparancsnok;
- Graholy József főtörzsőrmester szakaszparancsnok;
- Somogyi Tibor törzsőrmester szakaszparancsnok;
- Juhász Sándor törzsőrmester szakaszparancsnok.

Egymást segítve: Somogyi Tibor, Graholy József, és egy tartalékos orvos ^{49}

A műszaki dandárt és a pontonos ezredet az 1990-es évek után megszüntették.

Az MN felderítőbúvár-alegységei azonban az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóaljnál és az MH 5/24 Bornemissza Gergely Felderítő Zászlóaljnál szakaszerőben megmaradtak.

IRODALOMJEGYZÉK

Az MN 34. Önálló Felderítő Zászlóalj Csapattörténeti könyve

Hadtörténeti Levéltár – 1973–1976. évi a MN 27. Önálló Mélységi Felderítő Századra vonatkozó – anyagok, iratok, valamint a század volt tisztjei, tiszthelyettesei visszaemlékezései, fényképei.

A 83. Felderítő Zászlóalj történelmi törzskönyv (nytsz.:022/1995)

Dombrádi Gyula: *Tankönyv a felderítő-alegységek kiképzéséhez: (tervezet)* / [Dombrádi Gyula et al.] ; [közread. a] Magyar Néphadsereg Kiképzési Főcsoportfőnökség, 1967

Az MN 3855 története, 1987 (nytsz.: 0263/ 1988)

Az MH 24. Bornemissza Gergely Felderítő Zászlóalj története 1992. január 1. – 1992. december 31. (nytsz.: 189/4)

MN 113. Önálló Felderítő Zászlóalj Csapattörténeti könyve

MN 113. Önálló Felderítő Zászlóalj állománytáblái

Az MN 42. Önálló Felderítő Zászlóalj Csapattörténeti könyve

A felderítő deszantszázad alkalmazása. Segédlet. HM MNVK. 2. Csoportfőnökség kiadványa 1988.

Az MN 54. Önálló Felderítő Zászlóalj Csapattörténeti könyve

A felderítő deszantszázad alkalmazása. Segédlet. HM MNVK. 2. Csoportfőnökség kiadványa 1988.

Az MN 74. Önálló Felderítő Zászlóalj Csapattörténeti könyve

A felderítő deszantszázad alkalmazása. Segédlet. HM MNVK. 2. Csoportfőnökség kiadványa 1988.

Az MN 64. Önálló Felderítő Zászlóalj Csapattörténeti könyve

A felderítő deszantszázad alkalmazása. Segédlet. HM MNVK. 2. Csoportfőnökség kiadványa 1988.

A mélységi felderítés szépsége

IV.

• Kövesdi Albert •

A MÉLYSÉGI FELDERÍTŐ-ALEGYSÉGEK HADTÁP- ÉS TECHNIKAI BIZTOSÍTÁSA

„És tekintetbe kell venni, hogy nincs nehezebb, kétesebb kimenetelű, veszélyesebb dolog, mint új törvények bevezetéséért síkra szállni. Mert ellenségei mindazok, akiknek a régi törvények hasznára vannak, azok pedig, akiknek az új rendelkezések szolgálnak hasznukra, pusztán lagymatag védelmezői.”

Machiavelli (1512)

ÉLET- ÉS MUNKAKÖRÜLMÉNYEK

A felderítőállományt a hadseregfejlesztés időszakában típusterv alapján épített, több épületet magába foglaló zagyvarékasi (Thököly út) létesítményből leválasztott laktanya egy részében helyezték el. Az épületegyüttes a következőkből állt: parancsnoki és legénységi épület, raktárak, gépjárműjavító műhely, mosó és legénységi étkeзде.

A laktanya összefegyvernemi csapatok számára épült – korábban tüzéregység elhelyezését biztosította –, ezért hiányoztak azok az épületek és kiképzőbázisok, melyek a felderítő szakkiképzéshez szükségesek voltak, illetve éppen megfeleltek a követelményeknek.

Az általános szolgálati rend, élet- és munkakörülmények, a napirend hasonlított más katonai szervezetekéhez.

A napi élet szervezettsége, általános rendje:

06.00–08.00: ébresztő, reggeli torna, tisztálkodás, körletrend kialakítása, reggeli, kihallgatás, napiparancs ismertetése,

08.00–13.00: a heti kiképzési terv szerinti foglalkozások,

13.00–14.00: ebéd,

14.00–16.00: alaki foglalkozás, fegyveranyag-karbantartás,

16.00-tól: a vacsora kivételével szabadidő, mely a kulturális, és sportesemények megrendezésének adott szervezett keretet,
22.00: takaródó.

A hivatásos és sorállománytól megkövetelt fizikai állóképesség elérése és megtartása érdekében gyakran szerveztek sportrendezvényeket. Ezek hiányában a sportolási lehetőségek kihasználása a csapatélet természetes velejárója volt.

Az alegységek napi életét 07.00-ig, illetve 16.00-tól a rajparancsnokok vezették. A hivatásos állomány munkaideje 07.00-tól 16.00-ig tartott, illetve akkor fejeződött be, ha a napi feladatokat elvégezték.

A hét első munkanapján, zászlóalj-sorakozón a heti kiképzésre történő felkészültség ellenőrzése után, kihirdették az állományt érintő parancsokat és megtartották a tájékoztatókat.

A sorállomány váltása 1967-ig – a 3×8 hónapos szolgálati rend bevezetéséig – a kiképzési rendnek megfelelően 12 havonként történt.

Az állomány elhelyezésére századonként egy körlet állt rendelkezésre, melyben közel 100 fő részére biztosítottak elhelyezést emeletes ágyakon. A fűtést széntüzelésű kályhával oldották meg (körletenként két darab), melyeket biztonsági okokból takaródó előtt el kellett oltani.

A csapatépítkezés következtében javultak az elhelyezési körülmények, így lehetőség nyílt a szakaszkötelékben történő elhelyezésre.

A kiképzés korszerűsítése, a rendszeresített technikai eszközök változása esetenként – 5-8 évente – megkövetelte, hogy a lebiztosított tartalékos állomány tagjai tartalékos katonai képzés keretében sajátítsák el az új eszközök kezelését.

A zászlóalj fontossága és rövid készenléti ideje miatt állományváltáskor a behívott sorkötelesek alkalmazási készenlétének eléréséig, a leszerelt állomány ideiglenes visszabiztosításával lehetett a meghatározott készenlétet fenntartani. A visszabiztosítás fontossága a kiképzőközpontok rendszerbeállítását követően jelentős mértékben megnövekedett.

Annak ellenére, hogy az egység állománya a hadrendben fontos szerepet töltött be, mely a felkészítésben egyértelműen meg is mutatkozott, az elhelyezési körülmények meglehetősen mostohák voltak. Melegvíz-szolgáltatás az objektum felderítő-zászlóalj által használt részében a laktanya korszerűsítéséig nem volt. A fűtés és melegvíz-szolgáltatás korszerűsítésére a csapatépítkezés keretében került sor, a hőközpont bővítésére pedig 1990-től nyílt lehetőség. Ezt megelőzően a katonák a tisztálkodáshoz a meleg vizet heti egy alkalommal, a szomszéd laktanya fürdőjében vehették igénybe.

Az egység mindig rendelkezett csapatorvossal és gyengélkedővel. A vezetőorvos mellett tartalékos orvos, felcser-tiszthelyettes, egészségügyi katona

és mentőkocsi biztosította a kiképzések sokoldalúsága miatt a gyakran nélkülözhetetlen felügyeletet. A kiképzés az állományt más csapatokhoz képest jelentősebb mértékben terhelte le. A szakorvosi ellátást sürgős esetekben a város rendelőintézete – kórháza – biztosította, más esetekben a területileg illetékes honvédkórház. A felderítőbeosztásokban, illetve ugróállományban lévők időszakos ejtőernyős alkalmassági vizsgálatát a területileg illetékes honvédkórház kirendelt állománya végezte.

Az 1960-as évek végére polgári kivitelezővel megépült a tornatermet is magába foglaló ejtőernyőtároló, szárítóraktár és szakanyagjavító műhely, a gépjárműtelephely, valamint csehszlovák katonák szakmai irányításával a különleges rohampálya. Ezek a kor színvonalának megfelelőek, vagy azt meghaladóak voltak. A megépített ejtőernyőraktár biztosította a szakanyag tárolásához meghatározott hőmérsékletet és relatív páratartalmat.

A napi szakmai kiképzések, az ugrótáborok, a síkiképzés, az egy hét, vagy azt meghaladó időtartamú alegységszintű kihelyezések, a hosszú távú, teljes felszerelésben végrehajtott menetgyakorlatok fokozott fizikai igénybevételt jelentettek, melyre a felkészítés a reggeli torna, a testnevelési foglalkozások és a speciális kiképzés keretében történt. Felismerték, hogy a fizikai állóképességet önszorgalomból is szükséges tovább növelni, ezért a kötelező testnevelési foglalkozásokon túl nemcsak a sorállomány, hanem a hivatásos állomány is sportolt rendszeresen. A tornaterem – megépülése után – időjárástól függetlenül is lehetőséget biztosított a sportoláshoz.

A vasútépítő-zászlóalj hadrendből történő kiszervezését követően a legénységi épület negyedik szintjét a megalakult MN 27. Önálló Mélységi Felderítő Század foglalta el, mely az ellátás szempontjából a felderítő-zászlóaljhoz tartozott.

Az alakulat hivatásos és sorállománya rendszeresen látogatta a csapatkönyvtárat.

A nő, családos hivatásos állomány részére a szolgálati lakást viszonylag rövid várakozási idő után, jó minőségben, korszerű lakásokkal biztosították az 1970-es évektől. A szolgálati lakás kiutalásáig a helyőrségben lakással nem rendelkező nő, hivatásos állomány részére az albérleti díj kifizetését meghatározott összegig parancsnoki engedélyhez kötötték. A nőtlen állomány részére a nőtlenszálló biztosított kulturált elhelyezési körülményeket.

A szolgálati rendre, fegyelemre jellemző volt, hogy a helyőrségelhagyás százalékos tilalma ugyanúgy vonatkozott a hivatásos állományra, mint a sorkatonákra, ami az alakulat rövid készenléti idejéből következett. A kiképzés sajátosságaiból adódóan a családtól való gyakori távollét rendszeres volt, melynek következtében a fiatal hivatásos állomány házastársaira hárult a gyermekek bölcsődei, óvodai elhelyezése, valamint a gyermekekkel való foglalkozás feladata.

Az állomány egészségi állapotát az ejtőernyős-alkalmassági vizsgálatokon rendszeresen ellenőrizték. A szükséges védőoltásokat az állomány megkapta. Az egészségügyi kiképzés mellett az egészségi állapot megőrzéséhez, megóvásához elengedhetetlenül szükséges felvilágosító munka is rendszeres volt.

1973. június 1-jétől a HM 18/1973. számú utasításában elrendelte a csökkentett munkaidő bevezetését, így minden második szombat szabad szombat lett. A munkaidő csökkenése az alakulat életét annyiban befolyásolta, hogy a hivatásos állomány váltott munkarendben – páros és páratlan hét – látta el szolgálati feladatát.

A sorállomány kimenőjét hétköznapokon heti egy alkalommal takarodóig engedélyezték, Kimaradás, eltávozás a kiképzési szünnapokon 24.00 óráig tartott, illetve tisztesi rendfokozatonként ezek az időpontok plusz egy órával megnövekedtek. A sorállomány szabadsága évi 12 nap volt.

A HM államtitkár 05/1986. számon intézkedést adott ki, melyben kísérleti jelleggel március 1-jétől különböző rendszabályok léptek életbe, például:

- a sorállomány a helyőrségben személygépkocsit, illetve motorkerékpárt tárolhatott és azokat szolgálati időn kívül használhatta,
- eltávozás, szabadság ideje alatt a sorállomány polgári ruhát viselhetett,
- engedélyezte az autóstop használatát.

A sorállomány illetménye megegyezett a más fegyvernemnél szolgálók illetményével. Az étkezési illetmény a sorállománynál az eltávozás, szabadság idejére – illetve a hivatásos állománynál kiképzésmentes napokon –, készpénzben kifizethető volt.

Az ejtőernyős ugrás utáni pótlék a felderítőállományban lévő sorkatonák részére a hivatásos állományéval megegyező volt. Az ejtőernyőstáborokat követően nemcsak a hivatásos állomány, hanem a sorállomány is, az ejtőernyős ugrási pótlék kifizetésével, jelentősebb összegű juttatásban részesült. A parancsnoki állomány gondosan ügyelt a járandóságok biztosítására.

Az 1970 évek közepétől (a laktanyahadtáp kialakítását követően) a békeellátást és az üzemeltetést a különleges szakanyagellátás kivételével az MH 5. Légvédelmi Tüzér Ezred / biztosította, melynek békelétszáma alig haladta meg, vagy érte el az ellátásra utalt szervezet létszámát. A szervezeti változások, a honvédség átalakításának, valamint a csapat diszlokációjának következtében az egység önálló gazdálkodása megszűnt.

A SZEMÉLYI ÁLLOMÁNY BIZTOSÍTÁSA

A katonai szervezethez beosztottak létszáma, katonai szervezeten belüli tagozódása, a kiképzés, a felkészítés, az előírt anyagi készletek összetétele és mennyisége, az alapvető követelmények a lehetőségek és a tapasztalatok alapján alakultak ki, melyekre az állandó változás volt a jellemző.

Az 1964-ben kiadott hadosztály-ezred harcászati szabályzat a felderítést a harcbiztosítás legfontosabb fajtájává emelte. A felderítőosztag megszüntetésével a mélységi felderítőcsoport, mint új elem jelent meg.

A felderítőcsoportok létszáma 4-7 fő volt, akik között minden esetben parancsnok és távirász is volt, akik ejtőernyős ugrással (légi úton kirakással) juthattak az ellenség mélységébe. A feladat végrehajtásához különlegesen képzett mélységi felderítő katonákra volt szükség, akik képesek voltak több napon át az ellenség mélységében önállóan tevékenykedni, adatokat szolgáltatni. Ezeknek a teljesítése valamennyi állománycsoportba tartozókkal szemben magas fokú követelményt támasztott, mely kiterjedt a katonai szakmai kiképzésen túl az egészségi, pszichológiai, fizikai állapotra, de a sorállomány vonatkozásában a katonai előképzettségre is.

A katonai szervezetnél szolgáló tisztek, és tiszthelyettesek átlagéletkora, képzettsége, felkészültsége más katonai szervezetekhez viszonyítva jóval kedvezőbb volt, hiszen az állománybavétel a frissen főiskolát végzett tisztek körében a nem felderítő szakon végzettek számára is csábító katonai pályát jelenthetett, melynek következtében a szakmailag, pedagógiailag legfelkészültebb állomány került beosztásba. A katonai szervezet feltöltöttsége 100, vagy közel 100 százalékos volt, a béke- és a hadiállomány közötti hiány esetleg a sajátos katonai szakképzettségből adódott.

A sorállomány megfelelő minőségű biztosítása úgy valósulhatott meg, hogy a sorozás, behívás előkészítésére különös figyelmet fordítottak. Ez nemcsak a tervezett katonai beosztás szakképzettségével szembeni iskolai végzettség által megkívánt magas fokú követelmények teljesítését, hanem a katonai szolgálatra történő előképzés megvalósítását is feltételezte. Általános gyakorlat volt a behívásra tervezett hadkötelesek egészségügyi alkalmassági vizsgálata, a tervezett beosztás ismertetése. Továbbá a csapathoz ejtőernyős, mélységi felderítő, felderítő távirász szakbeosztásokba történő behívás feltétele a kiképzés nehézségeinek önkéntes vállalása volt.

A sorköteles fiatalok általános és szakmai előképzése 1967-től 1990. október 1-jéig az ország közigazgatási rendjéhez igazodó Magyar Honvédelmi Szövetség – azt megelőzően jogelődje 1957-től a Magyar Honvédelmi Sportszövetség – ejtőernyős-, rádiós-, könnyűbúvár-szakosztályok, valamint gépjárművezető klubjainak keretében történt.

A sorköteles fiatalok honvédelmi előképzés keretében történő felkészítése, és az előképzettségüknek megfelelő katonai beosztásba behívása, beosztásba helyezése biztosította a különleges kiképzés-felkészítés sikerességét.

A kezdeti időszakban – az 1970-es évek közepéig – a katonai szervezethez lebiztosított sorállomány tagjait Budapest főváros, Békés, Borsod-Abaúj-Zemplén, Jász-Nagykun-Szolnok, Pest, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyéből hívták be, hiszen e megyék városaiban működtek azok a sikeres szakosztályok, melyek megfelelő előképzettséget, legkevesebb 8-10 ejtőernyős ugrást biztosítottak a sorköteles fiataloknak. A későbbiek folyamán a sorköteles állomány behívása szinte az ország valamennyi megyéjére kiterjedt.

A Magyar Honvédelmi Szövetség megszűnését követően, a bázisaikon különböző elnevezésekkel megalakult szervezetek a sorkatonai szolgálat szüneteltetéséig tovább folytatták a sorköteles állomány honvédelmi előképzését, melynek költségeit a honvédelmi tárca biztosította.

A sorkatonai szolgálatra behívott állomány egy része a klubokból már ismerte egymást, ami az új környezetbe történő beilleszkedést elősegítette. A megerőltető kiképzés, az egymásra utaltság, valamint az, hogy nemcsak az elismerésekben (csoportértékelés), hanem a nélkülözésekben is osztozott a parancsnoki állomány, a szakmai tudás elismerését, a bajtársi szellem erősítését is eredményezte.

A tartalékos tisztek képzése egyetemi előfelvételi esetén 10 plusz 6 hónapos, illetve egyetemet végzettek esetében 6 hónapos kiképzési, felkészítési rendben zajlott, melyet az érintettek önként vállaltak.

Tartalékos tisztek képzése

A kiképzés, felkészítés célja az volt, hogy már békében rendelkezésre álljon a háborús hadrend feltöltéséhez szükséges tartalék. A cél megvalósításához az önálló tevékenység megbízható végzéséhez az átlagosnál jobb felkészültségű, magasabb képzettségű állományra volt szükség. A kötelező sorkatonai szolgálat időszakában a katonai szervezet sorállományú tagjai is a Magyar Honvédség átlagszintjét meghaladó képességekkel, motivációval rendelkeztek.

A kötelező sorkatonai szolgálat teljes időszakában, a parancsnoki állomány munkájának eredményeként, jellemző sajátosság volt a bajtársiasság összetartó érzésének fenntartása. A hivatásos állomány szakmai és fizikai felkészültségét a sorállomány a gyakorlatok alkalmával közvetlenül is megtapasztalta, ami a csoportban lévő hivatásos és a sorkatonai szolgálatot teljesítő állomány közötti kapcsolatot döntő mértékben meghatározta.

A sorkatonai szolgálat idejének csökkenése következtében a kiképzési idő is egyre kevesebb lett. A kiképzés sokoldalúsága is indokolta, hogy az elsők között kellett megszüntetni a sorállomány lebiztosítását és rendszeresíteni a szerződéses állományt.

A Magyar Honvédség állományából 2004. november 3-án, az utolsó sorkatona leszerelésével az alakulat életében egy új időszak kezdődött, hiszen a szerződéses állomány rendszeresítésével egyértelműen létrejött annak a személyi feltétele, hogy az alakulat méretéhez képest rendkívüli eredményeket, sikereket és nemzetközi elismerést érjen el.

ANYAGI-TECHNIKAI BIZTOSÍTÁS

Az anyagi-technikai biztosítás alapvető feladata a katonai szervezet hadianyag és haditechnikai eszközszükségletének kielégítése, a rendelkezésre álló anyagok és eszközök hadrafoghatóságának biztosítása, az állomány harcképességének fenntartása. A feladatot az 1950-es évekre kialakult két nagy szolgálati ág: a fegyverzet-technikai és a hadtáp szolgálati ág biztosította.

Az egység szervezeti elemeinek és a feladatainak végrehajtására vonatkozó elképzelések, a felkészítés súlypontjai folyamatosan változtak. A felderítőállomány felszereléseinek, szakanyagainak jelentős része eltért az összefegyvernemi csapatoknál rendszeresítettétől.

Ezeknek a rendszerbeállítását megelőzte a szükségletek megfogalmazása, a fejlesztés és gyártás lehetőségeinek a vizsgálata, mely nemcsak az anyagféleség és a használhatóság célszerű módzatainak a keresését jelentette. Legalább akkora hangsúlyt kellett fektetni a strapabíróságra, a használhatóság sokoldalúságára, a málházasi, valamint a gyártási lehetőségek vizsgálatára is. Ezeknek az eszközöknek, felszereléseknek a rendszerbe állítását csapatpróba előzte meg, mely időszak alatt az igények és a lehetőségek keresése a felhasználó és az eszközt biztosító szoros együttműködésében valósult meg.

Az anyagi-technikai biztosítás az 1990-es években megkezdett integrációs folyamattal az egységes anyagi-technikai szolgálat megalakulásáig számtalan változáson, illetve átalakuláson ment keresztül.

A szakszolgálatok kiválásának folyamata a pénzügyi szolgálattal kezdődött, majd 1976-ban a gépjárműszolgálat, 1991-ben pedig az egészségügyi szolgálat követte. 1989-től hadtápbiztosítás helyett hadtápellátásról beszélünk. 1993-tól a hadtápszolgálathoz az üzemanyag-, élelmezés- és ruházati szolgálati ágak tartoznak.

Az 1970-es évek közepétől elkezdődtek a békeidőszakra vonatkozó, területi elven működő összevonások laktanya-, illetve helyőrség-hadtápszolgálatok kialakításával. Az ellátás rendszere és színvonala, valamint a katonai szervezet alaprendeltetése között szoros összefüggés volt és van ma is.

A központosítás szükségessége nyilvánvaló volt, hiszen az átszervezésnek, összevonásnak nemcsak a létszám-megtakarítás volt a következménye, hanem lehetőség nyílt a raktárkészletek csökkentésére, szakszerű tárolásra, a szállítások takarékos végrehajtására, valamint az üzemeltetési és fenntartási költségek csökkentésére is.

A katonai szervezet fejlődését azonban nem a szolgálati ágak megnevezéseinek változásaiból követhetjük le, hanem az állománytáblában meghatározott és a különböző normákban előírt, rendszeresített eszközök (fegyverzeti szakanyagok és felszerelések) milyenségéből. Ezek tükrözik a

szervezetek korszerűségét, valamint a rendszeresített technika fejlettségét. Az 1960-as évek közepén rendszeresített és meglévő eszközök összehasonlítása az 1990-es évek felszereléseivel jól tükrözik azt a fejlődést, mely a felderítőcsapatok anyagi-technikai eszközeinél végbementek.

ÜZEMANYAG-SZOLGÁLAT

Az üzemanyag-szolgalat alapvető feladata az egység állománytáblájában rendszeresített eszközök hajtó-, kenő-, illetve különleges anyagainak biztosítása, mely magába foglalta a tervezést, beszerzést, tárolást, készletképzést, nyilvántartást, valamint a felhasználás elszámolását.

A szervezetet alaprendeltetésből eredő feladatainak ellátásához különböző gépjárműveket biztosítottak: személy- és tehergépjárműveket, valamint különleges szállítójárműveket, motorkerékpárokat és aggregátorokat.

A csapatkészlet nagyságát az állománytáblában rendszeresített, és meglévő haditechnikai eszközök alapján a hadinormákban és a harckészültségi intézkedésben meghatározott üzemanyag mennyisége adta. A szükséglet, ellátottság meghatározásának és a számvetésnek az alapját a javadalmazás, valamint az eszközök mennyisége határozta meg. Az ellátási számvetési egység – egy javadalmazás – kerek haditechnikai eszköz számára 500 km-es közepes minőségű út megtételéhez szükséges üzemanyag, más eszközök esetén pedig a 24 órás üzemeltetéshez elegendő mennyiség. Amennyiben a gépjármű tartályának befogadóképessége kevesebb volt, mint amennyi az 500 km-es út megtételéhez szükséges mennyiség, akkor azokat tárolóedényben kellett a jármű számára előkészített állapotban tartani.

Az alakulat rendelkezett üzemanyagtartály-gépkocsival, mely a laktanya elhagyása esetén biztosította a hajtóanyag-ellátást.

Az anyagokat használat szempontjából „kiképzési”, „békezárolt” és mozgósítási „M” zárolt készletekre csoportosították.

Az üzemanyag pótlását az MH Üzemanyag Raktárából vasúton, majd a lefejtés után kerek járművel az alakulat üzemanyagtartályaiba szállították. A felhasználható „kiképzési” készlet nagyságát az éves kiképzési terv kilométer-szükséglete alapján határozták meg és hagyták jóvá.

A technikai eszközök hajtóanyag-ellátását a csapat üzemeltetésében lévő üzemanyagkútról biztosították. A felhasználás elszámolása a menetlevélen rögzített és igazolt távolság – nem kerek eszközöknél üzemóra – és a fogyasztási norma alapján történt.

A szállító járművek Csepel gyártmányúak voltak, melyek fogyasztása a más fegyvernemi csapatoknál rendszeresített Ural gyártmányúnál kedvezőbb volt.

ÉLELMEZÉSI SZOLGÁLAT

Az élelmezési szolgálat alapvető feladata az egység és a közös laktanyai elhelyezésben lévő ellátásra utalt szervezetek állományának élelmezési biztosítása. A gazdálkodás a létszám és a járandóság alapján számított szoros pénzgazdálkodás keretében történt éves költségvetés-tervezés és havi pontosítás alapján. Az élelmezési objektumok – elsősorban a konyha – a laktanyahadtáp kialakulásáig rendeltetésüknek csak szükségszerűen feleltek meg. A béke- és a tábori működéshez szükséges felszereléseket, eszközöket, gépeket, valamint a tartós fogyasztási cikkeket a norma terhére térítés ellenében az MH Élelmezési Ellátó Központ biztosította. Az anyagok vételezése havonta egy alkalommal, az igényelt mennyiségben történt, ami gyakorlatilag a harminc napos tartós élelmiszerkészletet biztosította.

A romlandó élelmiszerek beszerzése havi igénylés alapján a polgári életből, szigorúan a nagykereskedelmi vállalatoktól történt.

Egy fő egy napi ellátását békeidőszakban pénzben, a hadinormákat előírt juttatásokban határozták meg. A hadinorma szerinti járandóság pénzben kifejezett értéke a piaci viszonyok alapján változott. A rendszeresített élelmezési norma:

I. számú: a nem ejtőernyős beosztású sorállomány,

II. számú: az ejtőernyős beosztású sor-, és hivatásos állomány részére állapították meg.

Az I. számú élelmezési norma pénzértéke a terepen levezetett gyakorlat és az éjszakai igénybevétel esetén meghatározott összegű pótlékkal növekedett.

A II. számú élelmezési norma jelentős mértékben, mintegy 75 százalékkal magasabb volt az I. számú norma pénzértékénél, mely lehetőséget biztosított az étkeztetés változatosságának bővítésére és a nyersanyag minőségének javítására.

A pénzügyi elszámolás rendje a polgári vállalatok felé – tizenöt napos határidővel – banki utalással, vagy elszámolási csekkel történt, a készpénzfelhasználást nem engedélyezték.

A beszerzett anyagok készletének kezelése manuális nyilvántartással történt.

A személyi állományból a hadkötelezettség alapján szolgálatot teljesítők, valamint a hivatásos állományból a fokozottabb fizikai igénybevételnek kitett állomány (ejtőernyősök) részére az élelmezési ellátást természetben – napi háromszori étkezés – térítés nélkül biztosították.

A hivatásos és közalkalmazotti (polgári) állomány étkeztetése a tiszti étkezdében történt. A nem ejtőernyős beosztásban lévő hivatásos, továbbszolgáló és közalkalmazotti állomány az ebédet az I. számú élelmezési norma részétkezésre (ebéd) meghatározott összeg térítése ellenében kapta.

Az állomány jelentős része – a zászlóalj rendeltetéséből eredően – a II. számú élelmezési norma szerinti ellátásra volt jogosult. Annak ellenére, hogy az étkezde állapota rendkívül korszerűtlen volt, a biztosított magasabb étkezési norma a konyhatechnológiai eljárásnak, és a jól felkészült szakállománynak köszönhetően az ellátás, valamint a szolgáltatott ételek minősége magas színvonalú volt. A norma szerinti járandóságból a sorállomány részére kezdetben napi háromszori, majd tízóraival kiegészített étkezést kellett biztosítani. A II. számú élelmezési norma szerinti ellátásra jogosult hivatásos állomány reggelit és ebédet meleg, a vacsorahányadot hideg élelmiszer formájában kapta. Az erős fizikai igénybevétel miatt a napi átlagos kalóriaszükséglet a polgári életben a nehéz fizikai munkát végzők szükségletével egyezett meg.

Általánosságban jellemző, hogy az állomány tagjai – saját bevallásuk szerint, a hosszabb időtartamú gyakorlatok ideje alatti súlyvesztés ellenére is – a leszerelés idejére jelentősebb mértékű súlygyarapodást, fizikai erősödést tapasztaltak.

A gyakorlatok, kihelyezések alkalmával a tábori elhelyezési körülmények között lévő állomány ellátása a tábori főzőeszközökön készített meleg ételekkel, míg a kiscsoportokban önállóan működő felderítőállomány ellátása hideg (tartósított) élelmiszerekkel történt.

A hadinormában meghatározott élelmiszerek elsősorban terjedelmük, de szállíthatóságuk miatt sem voltak alkalmasak arra, hogy az elszigetelten, rejtetten ténykedő felderítőcsoport a több napra elegendő élelmiszert, az egyéb felszerelések mellett magával vigye. Az utánpótlás csak teherernyő dobásával lehetett megoldani, ami a felfedés veszélyét hordozta magában. Tekintettel arra, hogy a felderítőcsoport részére központilag összeállított, több napra elegendő, hátizsákban tárolható, kis térfogatú, jól szállítható, megfelelő kalóriát biztosító készlettel – a konzervek kivételével – a szolgálat nem rendelkezett, így a gyakorlatok alkalmával az élelmiszerkészlet összeállítása gyakran saját beszerzésből, a tapasztalatok alapján történt.

Az állományt felkészítették a természetben található, fogyasztható anyagok felismerésére, felhasználásuk lehetséges módjára. A kiképzés rendjében a túlélési technikák oktatása is helyet kapott. Az ivóvíz a természetben található vizek fertőtlenítésével állították elő.

RUHÁZATI SZOLGÁLAT

A ruházati szolgálat alapvető feladata: az egység sorállományának katonai ruházattal, ruházati felszerelési anyagokkal, ágyneművel, a rendszeresített sátoranyaggal történő ellátása, az anyagok mosatásának végzése, az ezzel

kapcsolatos tervező-szervező munka, tárolás, nyilvántartás, a rendelkezésre állás és az utánpótlás végzése. A ruházati szolgálat végezte a nyomtatvány- és irodaszer-szükséglet tervezésével, igénylésével, beszerzésével összefüggő feladatokat is.

Az egység állománya részére biztosított ruházati anyagok nemcsak a hadi (gyakorló) ruházat tekintetében különböztek más fegyvernemi csapatok ruházatától – ami az eltérő igénybevételből és a különleges harcászati követelményekből következett –, hanem olyan igényeket is ki kellett elégíteni, melyeket egyrészt a használat biztonsági előírásai, másrészt a kiképzés sajátosságai követeltek meg.

Néhány példa – a teljesség igénye nélkül – melyek egy része ma már természetes:

- olyan gyakorlóruha, melynek zsebei jól zárnak, vállpántjai nem gátolják az ejtőernyő nyílási folyamatát, valamint
- megfelelő feltételeket biztosít télen is a terepen történő rejtett tartózkodáshoz, véd akár több napon keresztül is a kihűlés, fagyás ellen,
- az ejtőernyős ugrócsizmát kiváltó bakancs lábfej és boka oltalmát biztosító rögzítő csat szükségessége,
- a síkiképzéshez a síbakancs helyett a lécs megbízható rögzítésének a biztosítása a gyakorlóbakancson,
- olyan hátizsák, mely lehetővé teszi az ejtőernyő felcsatolását és nem akadályozza annak megbízható működését,
- hálózsák biztosítása a teljes állomány részére,
- fejtámlák, ami megvéd az ernyő nyitáskor a heveder ütésétől,
- az évszak színeivel harmonizáló gyakorlóruha az álcaruha kiváltására stb.

Ezek az igények az 1960-as évek elején keletkeztek!

Az 1960-as évek közepén a fegyvernemi színek megszüntetését az állomány nem vette jó néven. A rendszeresített hadiruházat a használhatóságának praktikus volta miatt keresett cikk volt a civil lakosság körében, de más fegyvernemeknél szolgáló állománynál is. A különböző anyagból készült gyakorlóruházat használhatóságának, tapabíróságának, moshatóságának csapatpróbáját rendszeresen az egység állománya végezte el.

Az 1970-es díszszemlén kapott első alkalommal a részt vevő állomány zöldszínű baret sapkát, melyet a szemle után vissza kellett adni (természetesen a többségét a részt vevő állomány eltette emlékébe).

JAVÍTÓMŰHELYEK

A gépjármű, fegyverzet, híradó-technikai szakjavító műhelyek a szolgálati ágak összevonásáig a csapat szervezetszerű elemeit képezték. Alapvető feladatuk a csapatjavítás körébe tartozó, az üzemeltetés során keletkezett és a technikai kiszolgálások során feltárt hibák megszüntetése volt. A javítások egy részét tervszerű megelőzés jelleggel, másrészüket kis-, közepes-, vagy szükség szerinti javításokkal a javítóműhely szakállománya végezte. Az állomány összetétele megfelelő szakképzettséggel rendelkező tiszti, tiszthelyettesi, polgári állományból és a hadkötelezettség keretében sorkatonai szolgálatra behívott sorállományból tevődött össze.

Szükség esetén a javításba az eszköz kezelőszemélyzetét is bevonták. A szakjavító műhely állományán kívül a ruházati szolgálatnál polgári alkalmazottként szabó, az elhelyezési szolgálatnál vízvezeték-szerelő és asztalos szakmunkás is dolgozott.

IRODALOMJEGYZÉK

Csapat hadtáp utasítás

A Magyar Honvédség 3100 alakulat parancsnokának 100. parancsa a katonai élet, rend és tevékenység szabályozására

Kiképzési Program a Magyar Néphadsereg mélységi felderítő katonái és -alegységei részére. HM MNVK. 2. Csoportfőnökség kiadványa. 1987.

V.

• Dr. Boda József •

NEMZETKÖZI KITEKINTÉS, MÉLYSÉGI FELDERÍTŐALAKULATOK A VILÁGBAN A FELDERÍTÉS, HÍRSZERZÉS KIALAKULÁSA, KÜLÖNVÁLÁSA

Az őskor végén és az ókor elején kialakult differenciált társadalmakban már jelentkezett az igény arra, hogy kellő információval rendelkezzenek a környező társadalmakról, országokról és a hozzájuk tartozó területekről.

A korszak történetírói szerint már az egyiptomiak, kínaiak, médek, asszírok, babilóniak és a görögök is szerveztek felderítést, valamint alkalmazták a diverzió és a felderítés különböző módjait az egymás elleni küzdelmeik során.

A felderítésről szóló legkorábbi írásos forrás az időszámítás előtti V. századból származik. A híres kínai hadvezér Szun-Ce „A hadviselés törvényei” című művében az alábbiakat írja erről: „Kémeket alkalmazunk tehát, mégpedig ötfélét. Vannak megtelepedett kémek, vannak belső kémek, vannak visszatérő kémek, vannak a halál kémei, s vannak az élet kémei. Ha mind az ötféle kémet egyszerre alkalmazzuk, akkor senki sem ismerheti fel az útjukat, ez pedig valósággal isteni háló, drága kincs a fejedelem számára. Megtelepedett kém az, akit az (ellenséges) vidék lakosaiból választunk ki és fogadunk szolgálatunkba; belső kém az, akit (az ellenség) hivatalnokai közül választunk ki és fogadunk szolgálatunkba; visszatérő kém az, akit az ellenség kémei közül választunk ki és fogadunk szolgálatunkba; a halál kéme az, aki a külvilágot megtévesztve folytatja tevékenységét, s a mi kémeinknek is hamis híreket ad tudtára, az ellenség kémeinek is hamis híreket ad tovább; végül az élet kéme az, aki (az ellenségtől) hírekkel tér vissza. Ezért a hadsereg minden dolga közül a kémekkel tartsuk fenn a legszorosabb kapcsolatot, senki ne kapjon busásabb jutalmat a kémeinknél, s ne legyen titkosabb dolog, mint kémeink szolgálata.”^{50}

Már az ókor hadseregei is szerveztek felderítést, a hadműveleteket, csatákat megelőzően az ellenséges ország területén. Itt szeretném megjegyezni, hogy egészen a római hadművészet kialakulásáig a szabályszerű katonai felderítést a kémkedéstől nem különböztették meg.

A felderítés eredményessége, sikere vagy sikertelensége csaták, háborúk, birodalmak sorsát befolyásolta.

II. Ramszesz fáraó a kadesi csatát (i.e. 1270 körül), melyet a hettita sereg ellen vívott, kis híján elvesztette az egyiptomi felderítők téves adatai miatt. A hettiták tudatosan félrevezették a kiküldött egyiptomi felderítőket és ezáltal meglepték az egyiptomi sereget, magát a fáraót is majdnem foglyul ejtették.

A zsidó állam hadművészetébe az Ótestamentum ad némi bepillantást. Az ótestamentumi elbeszélések szerint meglehetősen fejlett volt a hadműveleteket megelőző felderítésük, mint azt az alábbi idézet is mutatja: „...Józsua elküldött néhány embert. Menjetek és kémleljétek ki a vidéket.” ^{51}

Az ókori görög városállamok is széleskörűen alkalmazták a hírszerzés, felderítés különböző fajtáit és módjait háborús küzdelmeik során. Athénban például egy ezerfős szkíta lovas-íjász egységet szerveztek a felderítési feladatok végrehajtására.

Nagy Sándor a kiváló macedón hadvezér hadjáratai során mindig nagy gondot fordított az ellenség és a terep felderítésére. A Granikosz folyó felé közeledő csapatai előtt felderítőosztagok haladtak. A felderítőosztagoknak külön parancsnoka volt Hegelokhosz személyében. Az osztag állományába lándzsás lovasok és mintegy 500 könnyűfegyverzetű gyalogos tartozott. Feladatuk a perzsa sereg elhelyezkedésének, erejének, készenléti állapotának, a terep és a Granikosz folyó átkelőhelyeinek felderítése volt.

A rómaiak, akik igen jeles hadviselők voltak, a hadvezérek képzésére is nagy gondot fordítottak. Tankönyveket is írtak a hadviseléssel kapcsolatban, melyekben többek között a felderítés jelentőségével foglalkoztak. Az egyik ilyen mű Sextus Julius Frontinus (i.e. 40–103) *Strategemata* című könyve, melyben egy egész fejezetet szentel a felderítésnek „*Az ellenség szándékának kikémlelése*” címmel. Idézet a fejezetből: „Scipio Africanus kihasználva az alkalmat, hogy Syphaxhoz követség indult megparancsolta, hogy Laelius-szal menjen néhány kiválasztott tribunus (a légió törzstisztje) és centurio (századparancsnok) rabszolgának öltözve, kiknek az volt a feladatuk, hogy kikémleljék a király hadseregét. Hogy szabadabban fürkészhessék ki az ellenség táborát, szántsándékkal szabadon engedtek egy lovat, és mintha a menekülő állatot kergették volna, bejárták az erődítmények legnagyobb részét. Ezekről jelentést tettek és az erődítmények felgyújtásával be is fejeződött a háború.”

A római korban a hadsereg fő fegyverneme a nehézgyalogság volt, a lovasok feladata elsősorban a menetek biztosítása és a felderítés volt.

A felderítés elhanyagolása, jelentőségének lebecsülése sokszor okozott súlyos vereséget és indokolatlan veszteséget. Ez okozta a rómaiak vereségét például Trasimenus-tónál, ahol Hannibáltól, a híres pun hadvezértől szenvedtek megsemmisítő vereséget a római légiók.

Hannibál viszont széles körű felderítéssel készítette elő a csatát, felderítése még az ellenség hadvezéreinek jellembeli kiismerésére is kiterjedt.

Livius írja a trasimenus-tavi csatáról szóló művében^{52} a pun hadvezérről, „...előreküldött kémek jelentéséből megtudta, hogy a római sereg már Arretium falainál áll. A consul terveit (Flaminiusról van szó), s egyéniségét, a terepviszonyokat, az utakat, az élelem megszerzésének lehetőségét és minden dolgokat, amelyek ismeretére szüksége volt, a leggondosabb utánjárással kipuhatolta.” Hannibál előre felderített és kiválasztott helyre csalta ellenfelét, aki elbizakodottságában nem gondoskodott sem az ellenség, sem pedig a terep felderítéséről és így besétált a pun vezér jól előkészített csapdájába. A rómaiak ezután tanulva a pun háborúk tapasztalataiból tökéletesítették a menetbiztosítást és a felderítést. A II. század végén már külön alegységek feladata volt a menetbiztosítás, a felderítés, melyet az exploratorok végeztek és a kémkedés, melyet a speculatorok hajtottak végre. A felderítés különválása, tökéletesítése tehát a II. század végére tehető.

Az ókori India hadművészetét Kautilja „Arthasásztra” című műve foglalja össze. E mű több fejezete foglalkozik az ellenség és a terep felderítésének fontosságával.

A lovasság tevékenységét az alábbiakban határozza meg:^{53}

- „– az elfoglalt erdőterület *felderítése*,
- a táborhelyek kiszemelése,
- az erdők átfésülése,
- a harc szempontjából fontos helyek, vízlelőhelyek, gázlók biztosítása,
- az ellenség megrohanása, illetve a saját raktárak és szövetséges csapatok védelme,
- felügyelet a hadsereg fegyelme felett,
- a hadsereg vonalának kiterjesztése,
- az oldalak biztosítása,
- a roham megkezdése,
- az ellenséges hadsereg szétszórása és letiprása,
- védelem,
- az ellenség körülzárása, illetve a saját csapatok kivágása,
- közreműködés a hadsereg különböző irányváltoztatásainál,
- az ellenséges kincstár és hercegek elrablása,

- az ellenség hátbatámadása, üldözése,
- a saját szétszórt erők egybeterelése.”

A fenti felsorolásból kitűnik, hogy az ókori indiai lovasság feladatainak legalább a felét a különböző, az ellenség mélységében végrehajtandó feladatok, felderítő és diverziós tevékenységek alkották.

A római hadművészet és hadtudomány, bár jelentősen megváltozott formában, a birodalom fennmaradó keleti részében Bizáncban élt tovább. A legfontosabb fegyvernem a nehézlovasság lett. A nehézlovasság mellett, a VI–VII. században a kunokból, avarokból, bolgárokból, majd besenyőkből és hunokból álló könnyűlovasság csupán alárendelt szerephez jutott a különböző összecsapásokban. Bizánc több mint 1000 éves fennállása alatt ezek a lovas nomád népek végezték a menetbiztosítási, portyázó, felderítési és diverziós feladatokat a nehézlovasságból álló hadserege számára.

A IX–XIII. században Nyugat-Európában is a nehézlovasság lett a csatát eldöntő fegyvernem, mely a XV. századig a legfőbb katonai erőt jelentette Európában. Ebből az időszakból már fent maradtak értékes hadtudományi munkák, mint például a Templomos Rend szolgálati szabályzata, mely egyebek között a menet- és a harcbiztosításával és ezen belül a felderítés megszervezésével is foglalkozott.

A tatár seregek vezetői, Dzsingisz és Batu még mielőtt megtámadtak egy országot, kereskedőknek álcázott felderítőket küldtek az adott területre, feladatul szabva számukra, hogy szerezzenek adatokat a terepről, az ország katonai erejéről, városairól, gazdagságáról, valamint a lakosság létszámáról. Az önálló lovasegységek előtt pedig „száguldók” jártak, akik felkutatták az ellenséget, a kincseket és felderítették a folyók gázlóit, a hegyek hágóit. Ezek a lovas nomád népek mozgékony, gyors lovasságukkal képesek voltak nagy területeket bejárni aránylag rövid idő alatt és kellő információt szerezni vezetőik számára a csaták sikeres megvívásához.

Az ágyúk, kézi lőfegyverek és a zsoldoshadseregek európai elterjedésével a nehézlovasság szerepe háttérbe szorult. A hadvezérek, akik nem szívesen kockáztatták kis létszámú zsoldosokból álló hadseregeiket, csak szükség esetén bocsátkoztak harcba. A menetek során, ütközetekben, táborozáskor mindig a zárt kötelékhez ragaszkodtak. Ezért a hadseregek felderítése és biztosítása igen gyenge, mozgékonyága pedig, nagyon csekély volt. A gyenge felderítés és biztosítás miatt viszonylag könnyen meg lehetett lepni a csapatokat. Mint ahogy az be is következett 1704-ben Höchstadtnál^[54], 1711-ben Denaimnál. A felderítési feladatokat továbbra is az ebben a korban igen csekély létszámú könnyűlovasság végezte.

A modern hadseregek kialakulása felé vezető úton jelentős lépés volt a kiképzés fontosságának felismerése. A korszak egyik legkiválóbb hadvezére orániai Móric nagyszabású hadügyi változtatásokat vezetett be. A római légiók hadjáratait tanulmányozva, a tanulságokat a kor viszonyai közepette alkalmazva képezte ki hadseregét, többek között a nagytávolságú menetek végrehajtására, azok biztosítására, megfelelő jelentőséget tulajdonítva a felderítés megszervezésének is.

Ebben az időszakban tűnt fel Oroszországban a kozákság, mely irreguláris, portyázó harcmodora miatt az orosz hadsereg híres fegyvernemévé vált és évszázadokon keresztül fő feladata az orosz hadseregek előtti biztosítás és felderítő tevékenység volt.

Az oszmán-török hadseregben a magyar huszárokhoz hasonló fegyverzetű csapatok alkották a felderítésbe bevont erőket, harcmódoruk és harceljárásaik is sok mindenben megegyeztek.

II. Frigyes porosz hadserege jól képzett, fegyelmezett alakulatokból állt, azonban korántsem volt legyőzhetetlen. Serege portyázó harcokra, felderítésre, biztosítási feladatokra szinte alkalmatlan volt. Ezért is szenvedett több alkalommal vereséget a kitűnő magyar könnyűlovassággal rendelkező osztrák hadseregtől. *A háborút illető gondolatok és általános szabályok* című munkában így írtak az osztrák–magyar könnyűlovasságról: „Mondhatnók, szinte lehetetlen meglepni az osztrákokat táboraikban. Túl sok könnyűcsapatuk van, amelyeknek egy része fedezi táborukat, a másik része pedig mindig azzal van elfoglalva, hogy körülvegyen, figyeljen és nyugtalanítson minket.”

A XVIII–XIX. században létrejövő tömeghadseregeket vezetni, összefogni a régi módon már nem lehetett, ezért önálló részfeladatok megoldására alkalmas szervezetek kellett létrehozni.

A SZERVEZETSZERŰ FELDERÍTŐ-ALEGYSÉGEK ÉS -EGYSÉGEK LÉTREHOZÁSA

1793-ban Franciaországban hozták létre az első modern értelemben vett magasabbegységet, a hadosztályt. Ebben a kb. 1000 fős, önálló tüzérséggel és ellátó oszloppal rendelkező magasabbegységben már *felderítő* és más biztosítási feladatokat ellátó szakaszerejű lovasságot is szerveztek. *Ettől az időszaktól mondhatjuk azt, hogy megjelentek a különböző államok hadseregeiben a szervezetszerű felderítő-alegységek.* A tömeghadseregek megjelenésével, azok vezetéséhez szükségessé vált egy vezető szerv felállítása, ezt a szerepet töltötte be a vezérkar, vagy törzskar. E tisztek egyik fő feladata a várható hadműveletek körzeteinek, a terepnek a felderítése, feltérképezése, az ellenséges hadseregre vonatkozó adatok gyűjtése, tanulmányozása és értékelése volt.

Napóleon császár rendkívül gondosan szervezte meg valamennyi hadjáratát, gyakran még a csaták helyét is előre ki tudta választani. Ezt igen jól szervezett felderítő szolgálata segítette elő. Hadjáratai megkezdése előtt gondosan felderítette az ellenséges ország haderejét, harceljárásait, felfedte gyenge pontjait, adatokat, térképeket szerzett be a várható hadszínterekről és alaposan tanulmányozta azokat. Ugyanezt – a felderítés alapos megszervezését – megkövetelte hadtest- és hadosztályparancsnokaitól is. A lovasság feladatairól így írt:^{55}

„A légionárius lovasság szolgálata, ami felderítésből, megfigyelésből, lesvetésből áll, inkább gyorsaságot, mint rendet kíván. Ezek a lovasok szétterjeszkednek, szétszóródnak, mindenhova becsúsznak, mindent látnak, megfigyelnek, hozzá vannak szokva a kis ütközetekhez és lovaik gyorsaságában bíznak, akár az ellenség eléréséről, akár a menekülésről van szó”. Napóleon könnyűlovasságának a fő feladata tehát már a távolfelderítés (mélységi felderítés) volt, amely magába foglalta a terep szemrevételezését, átkutatását, az ellenséges csapatok megfigyelését – beszivároghatva annak hátsó részébe –, lesállítások és rajtaütések végrehajtását, fogoly, okmány, haditechnikai eszközök megszerzése céljából. Tevékenységük során a legjáratlanabb ösvényeket használták, behatoltak az ellenséges táborokba, megfigyelték az ellenség minden mozdulatát kihasználva az éjszaka sötétjét, az erdők sűrűjét.

Erre az időszakra tehető a gerillaháborúk kialakulása, és a rajtaütések, melyek az ellenség mögöttes területei, utánpótlási bázisai, illetve kisebb csoportjai ellen irányultak. Itt is a könnyűlovasság volt az a fegyvernem, amely alkalmasnak bizonyult arra, hogy az ellenség mélységében felderítést és diverziós tevékenységet folytasson, azaz támadja az ellenség hátsó részét, akadályozza a csapatok mozgását, élelemmel, lőszerezéssel való ellátásukat. Átkelőhelyeket, raktárakat romboltak le, mesterséges akadályokat készítettek, felderítést folytattak, hadifoglyokat ejtettek, lövegeket és más katonai felszereléseket zsákmányoltak.

Az amerikai függetlenségi (1776) majd a polgárháborúban (1861–1865), a spanyol–amerikai háborúban (1898), az angol–búr háborúban (1899–1902) jöttek létre az *első úgynevezett diverziós felderítőcsoportok*, és játszottak igen fontos szerepet a harcok, hadműveletek során. Az amerikai fegyveres erőknél 1776-ban állították fel az első „Ranger-századokat”^{56}, melyek mélyen az *ellenség mélységében* felderítő és diverziós feladatokat hajtottak végre összehangolva tevékenységüket a támadó (védő) csapatokkal előre meghatározott tervek alapján. Robert Rogers őrnagy szervezte és vezette az első ilyen típusú vállalkozásokat. Ő volt az, aki 1776-ban írásos formában meghatározta ezen

alegységek alkalmazásának elveit. Ezeket a jól hasznosítható tapasztalatokat még ma is felhasználják az ilyen típusú alegységek felkészítése és háborús alkalmazása során.

Az amerikai polgárháború idején a déliek oldalán harcoló J. S. Mosley ezredes vezette diverziós felderítőosztagok igen sikeresen tevékenykedtek. Az osztag felderítési feladatai mellett állandóan nyugtalanította az északiakat, rajtaütéseket, lesállításokat hajtott végre, valamint foglyokat ejtett, többek között az északiak egyik tábornokát, Benjamin F. Velley-t.

Az angol-búr háború során mindkét fél alkalmazott diverziós felderítőosztagokat a másik háterszága ellen. Különösen sikeresnek bizonyultak a búr osztagok, mert a helyi lakosság támogatását is élvezték, valamint ismerték a terepet, amelyen harcoltak.

Az ipari forradalom hatására természetesen gyökeres változások történtek a hadművészetben is. Egy-egy új találmány azonnal felvetette katonai alkalmazásának távlatait is. A hadművészet változására igen nagy befolyással volt a vasút-, műúthálózat fejlődése, a távbeszélő, a robbanómotor, a léghajó és a repülőgép megjelenése, a fegyverek tökéletesítése és az általános hadkötelezettség bevezetése. Általánossá vált az állandó szervezetű tömeghadseregek elterjedése, amelyek fő fegyverneme továbbra is a gyalogság maradt. Bár a lovasság szerepe fokozatosan csökkent, ugyanakkor az egyes újonnan kialakult fegyvernemeket (műszaki, híradó, ellátó) széles körben alkalmazták. *Erre a korszakra tehető a felderítő-alegyégek rendszeresítése ezred, dandár, hadosztály, hadtest és tábori hadsereg szinten.* A távolfelderítésben (mélységi felderítés) a fő szerep továbbra is a lovasságé maradt.

Kialakultak, illetve létrejöttek a hadászati vezetés legfelső szervei; a vezérkarok és a csapatvezetés feladatait ellátó törzsek, melyek már fegyvernemi és szaktiszteket is magukba foglaltak. Ezen törzsek feladatai közé tartozott – már békeidőben is – adatokat szerezni a feltételezett ellenségről, hadseregéről, erkölcsi állapotáról, a várható hadszíntérről és az adott körzet időjárásáról.

Az első világháború idején a lovasság rendeltetése volt a *távolfelderítés*, emellett biztosítási feladatokat (menetbiztosítás, nyugvásbiztosítás) is végzett. Behatoltak az ellenség felvonuló csapatai közé, lesállításokat, rajtaütéseket hajtottak végre, foglyokat ejtettek, okmányokat és haditechnikai eszközöket zsákmányoltak, romboltak közúti, vasúti műtárgyakat és a vezetékes híradóvonalakat. Németország a háború kezdetén főleg lovasság alkalmazásával próbálta meg birtokba venni a Maas folyó átkelőhelyeit és ezzel kedvező feltételeket teremteni a főerők támadásához. Amíg a főerők 4 km/h sebességgel hajtottak végre menetet, addig ezek a lovas csapatok 10 km/h sebességet értek el. Az európai hadszíntereken az állásháború körülményei között a lovasság elvesztette mozgás terét és csak igen ritkán jutott komoly szerephez. Bár a súlyos emberveszteségek arra kényszerítették az egységeket,

magasabbegységek és seregtestek parancsnokait, hogy minden támadás előtt alapos felderítést szervezzenek, ez igen kis távolságú volt. Az ellenség hátszágáról csak a repülők tudtak gyors és aránylag megbízható felderítési adatokat biztosítani. Nyugati szakírók feljegyzései szerint az első világháborúban a fő hadszíntereken harcban álló felek nem fordítottak különösebb figyelmet az ellenség hátában folytatandó felderítő-diverziós tevékenységre. Elvértve azonban akadtak erre is példák. Valószínűleg 1916. szeptember 22-én történt az első ejtőernyővel végrehajtott diverziós akciót. Neumann német tiszt az orosz hadsereg vonalai mögött ért földet és robbantással megrongált egy fontos vasútvonalat.

Hasonló céllal a franciák háromfős diverziós felderítőcsoportot dobtak le ejtőernyővel a német állások mögé. A csoport a feladat végrehajtása után gyalog tért vissza az arcvonalon keresztül saját alakulatához. A Közel-Keleten az angol Lawrence ezredes az ottani arab törzsekből szervezett diverziós felderítőosztagokat a török csapatok ellen. Adatokat gyűjtöttek a terepről, a török katonai és közigazgatási szervezetekről, figyelték a vasúti, közúti és a vízi közlekedést. Majd a törökellenes általános felkelés után (1916. 6. 25.) szabályos gerillaháborút folytattak a jól felszerelt német és török hadsereg ellen. 30-50 fős osztagaik 3-5 napos menetekkel képesek voltak több száz kilométert megtenni és messze a török csapatok mögé kerülni. Felderítési feladataik mellett rombolták a vasútvonalakat, azok műtárgyait valamint kisebb helyőrségeket is megtámadtak.

A MÉLYSÉGI FELDERÍTŐALAKULATOK LÉTREHOZÁSA, TEVÉKENYSÉGE

Az első világháború minden tekintetben azt igazolta, hogy a fegyveres küzdelem a gépi korszakába lépett. A technika területén a két háború között bekövetkezett hatalmas fejlődés a hadtudomány alakulásában is meghatározó szerepet játszott. A repülőgép, a páncélos technika, a nagy hatótávolságú tüzérségi eszközök, rakéták megjelenése kiterjesztette a hadszínteret a hadviselő országok hátszágára is. Ezért szükségessé vált a hadászati, hadműveleti vezetés számára az ellenséges államok egész területéről megfelelő minőségű és mennyiségű információ megszerzése. Ez az igény vezetett oda, hogy szinte valamennyi, katonai erővel rendelkező ország hadseregében megjelentek a különlegesen kiképzett, ejtőernyővel, repülőgéppel, hajóval, tengeralattjáróval egyaránt kijuttatható mélységi felderítő-alegységek.

A mélységi felderítőcsoportok rejtett kijuttatására a technika fejlődésével összhangban több lehetőség is rendelkezésre állt. A tengerrel rendelkező országoknál elsősorban a felszíni hajókat, tengeralattjárókat alkalmazták. Az

1930-as évek elejétől viszont igen elterjedt alkalmazási mód, a légi úton ejtőernyővel, vitorlázó-, vagy motoros repülőgéppel történő kijuttatás.

A háborúra készülő Németország nagy hangsúlyt helyezett arra, hogy hadjáratai, hadműveletei megkezdése előtt elegendő felderítési adat álljon vezénylő tábornokai rendelkezésére a leendő hadszíntérről, és az adott ország politikai, gazdasági, katonai potenciáljáról. A német hadseregben szinte valamennyi haderőnemnél megtalálhatók voltak ezek a speciálisan kiképzett és felkészített alegységek, egységek, magasabbegységek. Sőt a többi fegyveres testület és félkatonai szervezet is rendelkezett ilyen típusú alakulatokkal.

Ezek a speciálisan kiképzett kötelékek nagyban elősegítették a német hadsereg kezdeti sikereit. Lengyelország lerohanása előtt már egy-két héttel gyalogosan átszivárogtak a lengyelül jól beszélő mélységi felderítőcsoportok. Lengyel területről sugározták rádióadásaikat a lengyel hadsereg elhelyezkedéséről, háborús előkészületeiről. Részt vettek ezen alakulatok Dánia elfoglalásában, a norvég kikötők és repülőterek elleni hadműveletekben. A Hollandia elleni támadás során ezek a csoportok foglalták el a Maas folyó több hídját és tartották azokat a német gépesített alakulatok megérkezéséig. A belgák által bevehetetlennek tartott Eben-Emael erőrendszer felderítését és elfoglalását is ezek a kötelékek hajtották végre, meglepetésszerű rajtaütéssel. Ilyen csoport szabadította ki a 3000 méter magas Gran Sassóról Mussolini olasz diktátort is. Az akciók során előszeretettel használták az ellenséges csapatok egyenruháját és felszerelését, de polgári ruhában és saját egyenruhájukban is hajtottak végre feladatokat.

A brit fegyveres erőknél 1940-ben hozták létre az első mélységi felderítőalakulatokat. A *sivatagi mélységi felderítőcsoportok* igen sok gondot okoztak az olasz és a német csapatoknak Észak-Afrikában, felderítő és diverziós tevékenységükkel. Tevékenykedtek ilyen típusú alegységek a háború valamennyi hadszínterén más-más néven, de hasonló feladatokkal Európától a Távol-Keletig.

Az amerikai fegyveres erőknél 1942-ben alakították meg a felderítő-feladatok végrehajtására az I. Ranger zászlóaljat, amelyet azután még jó néhány követett, közöttük volt a 6. Ranger zászlóalj, amely a Csendes-óceán térségében hajtott végre speciális feladatokat. Hasonló céllal hozták létre a különleges szolgálati erőket és az 5307-es vegyes ideiglenes egységet is.

A japánok szintén megszervezték különleges felderítőalakulataikat, portyázó erők néven. Bevetették őket az ellenség vezetési pontjai, törzsszállásai, repülőterei és más fontos objektumok felderítésére és rombolására.^{57}

A szovjet hadsereg szintén széleskörűen alkalmazta a mélységi felderítőcsoportokat, diverziós és partizánakciók végrehajtására. Ezek az erők

a 2-3 fős figyelőőrstől a partizáncsoportokon keresztül a hadtestsztintű lovas és gépesített erőig igen széles skálán mozogtak, és erejükből, felszerelésükből adódóan más-más típusú feladatokat láttak el.

A háború végén a tömegpusztító fegyverek megjelenése, majd később a hadászati rakéták, műholdak elterjedése új feladatokat állított a katonai vezetés és természetesen a mélységi felderítőszervek elé. A hidegháború kialakulása maga után vonta a két katonai tömb hadseregeinek fejlesztését, ami egyértelműen a speciális felderítőalakulatokat is érintette.

A különböző helyi háborúk során széleskörűen alkalmazták ezeket a jól kiképzett, fegyelmezett alegységeket mind mélységi felderítési, mind diverziós feladatokra. Bevetették őket a koreai, a vietnami, az arab–izraeli háborúban, a Falkland-szigetekért, Afganisztánért, Grenadáért folyó harcokban, de igen sikeresen tevékenykedtek az Öböl-háborúban is, ahol többek között az iraki hadsereg azon SCUD rakétáit derítették fel, amelyeket sem a légi felderítés, sem a kozmikus felderítőeszközök nem voltak képesek megtalálni.

Az alábbiakban a teljesség igénye nélkül szeretném röviden bemutatni néhány nagyhatalom és szomszédos ország mélységi felderítésre bevonható különleges alegységeit és egységeit.

A MÉLYSÉGI FELDERÍTÉS HELYZETE NAPJAINKBAN NÉHÁNY NAGYHATALOM ÉS SZOMSZÉDOS ORSZÁG HADSEREGÉBEN

AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK

Az USA valamennyi haderőneménél és fegyverneménél különös gondot fordítottak és fordítanak a speciálisan kiképzett és felszerelt katonák, alegységek és egységek létrehozására és fejlesztésére. A második világháborút követően az amerikai katonai szervezeteken belül tucatnyi különleges egységet hoztak létre. Ezen egységek egyik fő feladata volt az ellenség mélységéből felderítési adatok biztosítása a különböző szintű politikai és katonai vezetés számára. Ezek közül a csapatok közül sokat csak korlátozott feladatra vagy célra, esetleg egy speciális konfliktus kezelésére hoztak létre. Más esetekben az adott szervezetet átnevezték, elsősorban biztonsági okok miatt, és más néven, mint kísérleti egység alkalmazták a következő időszakok alatt.

A Védelmi Minisztérium alárendeltségében aktív és tartalékos alegységek állnak rendelkezésre a különleges erők parancsnokságának irányítása alatt. E különlegesen képzett alegységek képesek az ellenség mélységében vagy ellenséges ország területén, illetve politikailag érzékeny környezetben információkat gyűjteni, katonai és diplomáciai feladatokat végrehajtani.

A Különleges Erők Parancsnoksága közvetlen alárendeltségében működő egységek:

- 1. Különleges Műveleti Egység – Delta (1st Special Forces Operational Detachment-Delta – “Delta Force”)
- Haditengerészeti Különleges Háborús Fejlesztési Egység (United States Naval Special Warfare Development Group – „DEVGRU”)

A (szárazföldi) hadsereg alárendeltségében lévő egységek:

- a hadsereg különleges csapatai (United States Army Special Forces – „Green Berets”)
- a 75. Ranger Ezred (75th Ranger Regiment – „Rangers”)
- a 160. Különleges Műveleti Repülő Ezred (160th Special Operations Aviation Regiment – „Night Stalkers”)

A tengerészgyalogság különleges egységei:

- Tengerészgyalogos Különleges Műveleti Ezred (Marine Special Operations Regiment)
- az Egyesült Államok Tengerészgyalogság Felderítő Szolgálat (United States Marine Corps Force Reconnaissance)

A haditengerészet különleges alakulatai:

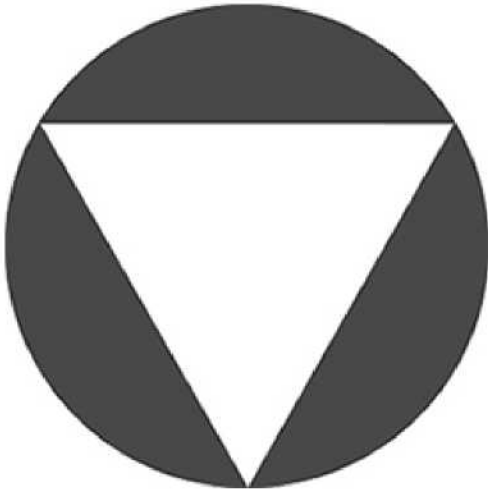
- a „Fóka” Csoportok (United States Navy SEALs)

- a hadiflották különleges hadviselési csoportjai (Special Warfare Combatant-craft Crewmen /SWCC/)

A légierő speciális alakulatai:

- a légierő harcirányító csoportja (United States Air Force Combat Control Team)
- ejtőernyős kutató-mentő szolgálat (United States Air Force Pararescue)

AUSZTRIA

Ausztria, bár semleges ország, jelenleg is fenntart egy több mint 10 000 fős, sorozott katonákból álló hadsereget.

Ausztria hadserege mélységi felderítés végrehajtására alkalmas alakulattal rendelkezik. Az egység megnevezése: vadászkommandó (Jagdkommando), 1962-ben alapították, Wiener Neustadtban állomásozik és a különleges erők részét képezi.

Feladatai: ^{58}

- különleges felderítési feladatok végrehajtása,
- túszmentés,
- terroristaellenes akciók végrehajtása,
- háborús bűnösök elfogása,
- veszélyhelyzetben lévő személyek mentése konfliktusövezetekből.

BRAZÍLIA

A brazil hadsereg hét katonai parancsnokságból áll. Ezek mindegyike egy vagy több katonai régiót irányít. Az országot 12 katonai régióra osztották fel.

A mélységi felderítő feladatokat elsősorban a különleges erőkhez tartozó alegységek végzik.

Az alakulatok, amelyek bevonhatók ebbe a feladatba: ^{59}

- a Különleges Műveleti Dandár,
- 1. Különleges Műveleti Zászlóalj, amely az 1. Légideszant Dandárhoz tartozik,
- a Haditengerészet Harci Búvár Egysége,
- a Tengerészgyalogság Kommandója.

FRANCIAORSZÁG

Franciaország számos mélységi felderítés végrehajtására alkalmas alegységgel (szárazföldi csapatok, légierő, haditengerészet, csendőrség) rendelkezik. Ezek irányítását a Különleges Műveleti Parancsnokság fogja össze, amelyet 1992-ben, az első Öböl-háború után hoztak létre.^{60}

A szárazföldi csapatokhoz az alábbi különleges parancsnokságok és egységek tartoznak:^{61}

- Különleges Műveleti Dandár,
- 13. Mélységi Felderítő Ezred,
- 4. Különleges Helikopter Ezred,
- 11. Ejtőernyős Dandár,
- 17. Műszaki Ejtőernyős Ezred,
- 2. Idegen Légiós Ezred.

A tengerészgyalogság különleges egysége:

- Tengerészgyalogos Kommandó Egység.

A légierő különleges egysége:

- 10. Ejtőernyős Kommandó Egység.

HORVÁTORSZÁG

Horvátország 2003-ban hozta létre a mélységi felderítésre is bevonható Különleges Műveleti Zászlóalját. Az öt századból álló egység a vezérkar alárendeltségébe tartozik és Drgomalj helységben állomásozik.

A zászlóalj feladatai:

- különleges műveleti feladatok végrehajtása szárazföldön, levegőben és tengeren, bármilyen terep- és időjárási viszonyok között,
- nem hagyományos akciók végrehajtása az ellenség mélységében,
- terroristaellenes akciók végrehajtása,
- harci kutató és mentő feladatok végrehajtása,
- mélységi felderítés,
- béketámogató műveletek végrehajtása és humanitárius segítségnyújtás.

A zászlóalj katonái számos békefenntartó misszióban vettek részt és jelenleg Afganisztánban és Csádban szolgálnak.

KÍNA

Kína gazdasági és politikai súlyának megfelelő fegyveres erőt tart fenn. Valamennyi haderőnem rendelkezik olyan egységekkel, amelyek bevonhatók a mélységi felderítési feladatok végrehajtására.^{62}

A katonai régiók állományába az alábbi speciális felderítőegységek tartoznak:

- a Guangzhou Katonai Régió Különleges Műveleti Egységet 1988-ban hozták létre mint különleges felderítőalakulatot, majd 2000-ben átszervezték olyan egységgé, amely levegőben, tengeren és szárazföldön is képes feladatait végrehajtani;
- a Chengdu Katonai Régió „Falco” nevű Különleges Műveleti Egységét 1992-ben alapították az ellenség mélységében végrehajtandó diverziós feladatokra, valamint mentőakciók végrehajtására veszélyhelyzetek esetén;
- a Pekingi Katonai Régió Különleges Egységét a legkorszerűbb fegyverekkel és felderítő technikai eszközökkel szerelték fel;
- Shenyang Katonai Régiók Különleges Egység;
- Nanjing Katonai Régióban két Különleges Egység;
- Lanzhou Katonai Régió Különleges Egység;
- Hongkongban pedig egy különleges műveleti századot hoztak létre.

ROMÁNIA

Románia az országban lezajlott rendszerváltás után, majd a NATO- és EU-csatlakozás követelményei alapján korszerűsítette fegyveres erőit és nagyon aktívan veszi ki a részét a nemzetközi békefenntartó műveletekből.

A szárazföldi csapatok állományába három hadosztály tartozik. A mélységi felderítésre elsősorban az 1. Különleges Műveleti Ezred 1. zászlóalját alkalmazzák, amely 2005-ben alakult és Marosvásárhelyen állomásozik. A zászlóalj felállításában segítségükre voltak az amerikai különleges erők és a tengerészgyalogság különleges felderítőegységeinek oktatói, valamint az angol, izraeli és török specialisták. A teljes műveleti készenlétet 2007-re érte el az egység.^{63}

Bevonhatóak még különleges felderítési feladatokra a hadosztályok felderítő-zászlóaljai és az ejtőernyős zászlóaljak.

SZERBIA

A szerb különleges erők komoly harci tapasztalatokra tettek szert a balkáni háborúk idején. Ebben az időben, 1992-ben alakult meg a Különleges Dandár alárendeltségében a 72. Felderítő Kommandó Zászlóalj. Az alakulat Pancsevóban állomásozik.^{64}

A dandár szervezeti felépítése:

- parancsnoki zászlóalj,
- katonai rendőr (terroristaelhárító) zászlóalj,
- 63. ejtőernyős zászlóalj,
- 72. felderítő kommandó zászlóalj,
- logisztikai század.

A dandár harcoló alakulatai mind alkalmazhatóak mélységi felderítési feladatokra is.

SZLOVÁKIA

Szlovákia Csehországtól való különválása után (1993) korszerűsítette fegyveres erőit. Már 1994-ben létrehozták az 5. különleges ezredet. Az egységet a vezérkar alárendeltségébe helyezték, de a Műveleti Felderítő Hivatal látja el közvetlen irányítását. A különleges egység létszáma 400 fő.

Az ezred felépítése: ^{65}___

- parancsnokság,
- négy különleges felderítőszázad (négy 10-10 fős különleges felderítőcsoporttal),
- egy híradószázad és
- egy támogatószázad.

UKRAJNA

Az ukrán fegyveres erők (szárazföldi csapatok, légierő, haditengerészet) nem rendelkeznek hadászati és hadműveleti szintű mélységi felderítőerőkkel. Sem a vezérkari, sem a három hadtest, valamint katonai körzet szintjén nincsenek önálló felderítőegységek. A hadászati felderítést a Katonai Hírszerző Főigazgatóság végzi. A harcászati szintű felderítést pedig a felderítőszázadok végzik, megtalálhatóak a gépesített, légimozgékonyágú, légideszant- és páncélosdandároknál.

Ukrajna függetlenné válása után az ukrán légideszant-alakulatok komoly tapasztalatokat szereztek a különböző ENSZ és NATO békefenntartó missziókban. Jelen voltak az összes balkáni hadszíntéren, Etiópiában, Grúziában, Irakban, Kongóban, Kuvaitban, Libanonban, Libériában és Sierra Leoné-ben.

Összegezve megállapítható, hogy szinte már az ember megjelenésével egy időben felmerült az igény az információ megszerzésére, és ez az igény a hadseregek kialakulásával, fejlődésével, a haditechnikai eszközök korszerűsödésével, a népek, nemzetek, országok közötti politikai, gazdasági érdekkülönbségek létrejöttével egyre csak nőtt, s mind a mai napig szükségessé teszi az ezzel foglalkozó különböző szintű és rendeltetésű felderítő-szolgálatok fenntartását, működtetését.

IRODALOMJEGYZÉK

Szun-Ce: *A hadviselés törvényei*

Sextus Julius Frontinus (i.e. 40–103), *Strategemata*

A hadművészet ókori klasszikusai, Zrínyi Kiadó, 1963

A hadművészet középkori és újkori klasszikusai, Zrínyi Kiadó, 1974

FM-7-85 Ranger Unit Operations, 1987, Department of the Army

Kőszegvári Tibor: *Diverzió*, Zrínyi Kiadó, 1984

Boda József: *A mélységi felderítés fejlődése, helye és szerepe az új védelmi alapelvekben*. Egyetemi doktori disszertáció (ZMNE). Budapest, 1995.

Boda József: A terrorizmus egy volt „terrorista” szemével. *Belügyi Szemle*, L.évf. (2002) 6–7. sz. 127–155. o.

Boda József: Tizenöt éves a Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetsége, *Ejtőernyős emlékhelyek Magyarországon*. Budapest, 2006, Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetségének kiadványa, 18–31. o.

Boda József: A terrorizmus rövid története és az ellene való fellépés lehetőségei. *Rendvédelem-történeti füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XIII.évf. (2007) 16. sz. 46–51. o.

Boda József: *Military Parachute History of Hungary*. [A magyar katonai ejtőernyőzés története.] In Jozsef BODA (szerk.): *The History of the European Parachute Union across the History of each Member Country*. [Az európai ejtőernyős szövetség története a tagállami szervezetek történetén keresztül.] Budapest, 2009, Nemzetközi Oktatási és Polgári Válságkezelési Központ. 101–111. o.

Boda József: A katonai, rendőri és civil (nem katonai) feladatok kölcsönkapcsolatának komplex értelmezése. *Hadtudomány*, XX. évf. (2010) 1-2. sz. 15–26. o.

Abbott, P. E. Pinak *Ukrainian Armies* (Osprey Publishing Ltd., 2004)

ANALYSIS: Ukraine adopts program for military reform, 03/02/1997

http://merln.ndu.edu/whitepapers/Ukraine_Eng-2005.pdf , page 4 of 136

IISS *Military Balance* 1992/3, p 86, and *Military Balance* 2008, p 188

VI.

• Újfalusi Csaba •

A MÉLYSÉGI FELDERÍTÉS JELENE ÉS JÖVŐJE

A huszonegyedik század beköszöntével alapvető változások következtek be a nemzetközi biztonsági környezetben, és míg a hagyományos értelemben vett nagyméretű globális fegyveres konfliktusok veszélye egyre inkább csökkent, addig az úgynevezett aszimmetrikus fenyegetések kezelésére létrehozott katonai erő alkalmazása mindennapos szükségszerűséggé vált.

Az aszimmetrikus fenyegetések megjelenése azt eredményezte, hogy a biztonság fogalma egyre tágabb értelmezést kapott, és országunk közvetlen biztonsága, valamint régióink stabilitásának fenntartása érdekében szükségszerűvé vált a távoli térségek társadalmi és politikai konfliktusainak kezelésében való politikai, gazdasági és katonai részvétel. Ennek megfelelően megváltozott és kibővült a fegyveres védelem tartalma és rendszere, továbbá követelményként jelentkezett az új kihívásokhoz való folyamatos alkalmazkodás. Politikai érdekeink védelme és érvényesítése, valamint szövetségi kötelezettségeink teljesítése érdekében megkerülhetetlenné vált a Magyar Honvédség válságkezelő műveletekben való részvétele.

A huszonegyedik században olyan katonai műveletekben veszünk részt, amelyek alapvető változásokat hoznak a Magyar Honvédség katonai szervezeteiben, hatást gyakorolnak a kiképzésre és a felkészítésre, a fegyverzeti és haditechnikai fejlesztésekre, valamint az alkalmazási elvekre. A katonai erő alkalmazása jelenleg is fontos elem a politikai és gazdasági érdekek érvényesítése során.

Az aszimmetrikus fenyegetések közül Magyarország és szövetségesei biztonsága számára elsődleges fenyegetést a nemzetközi terrorizmus jelenti. A fenyegetés elhárítása összehangolt politikai, gazdasági és katonai lépéseket követel. A feladat jellegéből adódóan elengedhetetlenné vált egy különleges

műveleti zászlóalj felállítása, mivel a katonai lépések közül elsődlegesen ezek az erők teremthetik meg a hatékony és célzott beavatkozást.

Az ilyen jellegű erők alkalmazása túlmutat a klasszikus értelemben vett fegyveres harcon, ezért kiképzésük, felszerelésük és alkalmazásuk speciális, amely részben továbbviszi a mélységi felderítő kultúra egyes elemeit, de újabb, a korábbiól lényegesen eltérő műveleti elemekkel bővül ki. Amikor az előző fejezetek során áttekintettük a mélységi felderítőalakulataink történetét, meg kellett állapítanunk, hogy azok megszűnésének elsődleges oka a Magyar Honvédség jelenlegi ambíciószintjére vezethető vissza. A zászlóaljharccsoport képességvállalásai már nem követelik meg a mélységi felderítő szakcsapatok létét.

AZ MH 34. BERCSÉNYI LÁSZLÓ KÜLÖNLEGES MŰVELETI ZÁSZLÓALJ

Globális biztonsági környezetünk azonban megkövetelte hozzájárulásunkat az aszimmetrikus fenyegetések elleni küzdelemhez, ezért az MH 34. Önálló Mélységi Felderítő Zászlóalj bázisát felhasználva a politikai és katonai felső vezetés egy új szervezet létrehozását határozta el. Az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj megalakításához igénybe vettük az amerikai FMF (Foreign Military Financing, azaz külföldi pénzügyi segélyalap) pénzügyi, illetve a NATO-tagállamok kiképzési és gyakorlati segélynyújtását.

A fentieknek megfelelően 2005. szeptember elsején megalakult az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj.

A KÜLÖNLEGES MŰVELETI ZÁSZLÓALJ ALAPRENDELTTETÉSE

Az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj alaprendeltetését a honvédelmi miniszter a 158/2005. (HK 24.) számú határozatban (alapító okiratban) szabályozta:

Katonai erő alkalmazását igénylő váratlan események megoldása;

- Alegységeivel különleges műveletek (különleges felderítés, közvetlen akciók, katonai segítségnyújtás) végrehajtása nemzeti alárendeltségben, illetve azokban való részvétel a Szövetség kötelékén belül.
- *Terrorizmus elleni harc katonai feladatainak végrehajtása;*
- A békeműveletekben vállalt feladatok teljesítésében való részvétel.
- Béke- és háborús kutató-mentő feladatokban való részvétel.
- *Külön tervekben meghatározottak szerint válságkezelésben való részvétel.*

- Kiemelkedik és prioritást élvez ezen feladatok közül a különleges műveletek, valamint a terrorizmus elleni harc katonai feladatainak végrehajtása.

TERRORIZMUS ELLENI HARC KATONAI FELADATAI

A terrorizmus elleni harc (Combating Terrorism – CBT) katonai feladatai három nagy területre oszthatók:

1. Terrorizmuselhárító (Antiterrorism – AT) – defenzív jellegű tevékenységek,
2. Terrorizmusfelszámoló (Counter Terrorism – CT) – offenzív jellegű tevékenységek,
3. Következménykezelő (Consequence Management – CM) – stabilizációs tevékenységek.

A terrorizmus elleni harc megvalósításának lehetőségei:

- Veszélyeztetett, kiemelten fontos személyek (VIP) védelme, biztosítása, kíséréte.
- Külképviseltek, nemzetközi kontingensek, szervezetek biztosítása, védelme.
- Különösen fontos, vagy stratégiai jelentőségű objektumok védelme, biztosítási feladatainak ellátása.
- Kiemelt rendezvények biztosításában való részvétel.
- Különleges megfigyelési és felderítési feladatok végrehajtása terrorista elemek, szervezetek felfedésében, valamint a felszámolásukban való részvétel terepen és beépített területen egyaránt.
- Különleges megbízatások teljesítése.
- Terroristák fogságába esett személy(ek) kiszabadítása (túszmentő akciók) missziós hadműveleti területen.

A KÜLÖNLEGES MŰVELETI ZÁSZLÓALJ FELADATRENDSZERE

A hagyományostól eltérő harceljárásokat alkalmazó, speciálisan felszerelt különleges műveleti erők feladataikat a katonai műveletek teljes spektrumában, béke, válság vagy konfliktus idején hajtják végre stratégiai vagy hadműveleti célok elérése érdekében önállóan, valamint a hagyományos erőkkel együttműködve.

Az MH különleges műveleti erők által végrehajtott feladatai alapvetően két jól elkülönülő területre oszthatók.

Az egyik oldalon – egy közvetett (indirekt) műveleti megközelítést képviselve – a különleges műveleti erők képesek felelősségi területükön a környezetüket úgy befolyásolni és alakítani, hogy állandó jelenlétet fenntartva kedvező irányba mozdítsák elő az adott térség katonai műveleteinek menetét. Az ilyen jellegű tevékenységeket a katonai segítségnyújtás feladatai közé soroljuk. Ugyanakkor a különleges műveleti erők kiemelkedő képességeik révén nagy hatékonysággal alkalmazhatók közvetlen (direkt) beavatkozó erőként, hogy felkutassák, azonosítsák és semlegesítsék az ellenséget olyan körülmények között is, ahol a hagyományos erők erre nem lennének képesek. Az ilyen direkt megközelítést alkalmazó feladatok a különleges felderítés és megfigyelés, valamint a közvetlen akciók.

A különleges erők részére szabhatók olyan egyéb támogató feladatok is, amelyek végrehajtására magas szintű kiképzettségük, különleges felszereltségük és képességeik alkalmassá teszik őket.

Alapvető feladatok:

1. Különleges felderítés és megfigyelés.
2. Közvetlen akciók.
3. Katonai segítségnyújtás.

Egyéb támogató feladatok:

1. Részvétel a terrorizmus elleni harc katonai feladataiban.
2. Katasztrófavédelmi feladatokban való részvétel és humanitárius segítségnyújtás.
3. Béke és háborús kutató-mentő feladatokban való részvétel.
4. Információs műveletek támogatása.
5. Kiemelten fontos személyek, illetve objektumok biztosítása és védelme. (A feladat fizikai végrehajtási képessége terén, nem pedig jogi képesség értelmében.)
6. Tűszmentés végrehajtása hadműveleti területen. (A megfelelő jogi környezet megteremtését követően lehetséges.)
7. Részvétel a tömegpusztító és hagyományos fegyverek elterjedése elleni harc katonai feladataiban.
8. Részvétel a bűnszervezetek elleni harc katonai feladataiban (hadműveleti területen).

A különleges műveleti feladatok dinamikusak, folyamatosan követniük kell a politikai, katonapolitikai változásokat.

A nemzeti biztonságpolitikában, a katonai stratégiában, a helyi vagy globális szociális struktúrában végbemenő változások, illetve a technológiai fejlődés radikálisan befolyásolhatják a különleges műveleti erők feladatait és azok végrehajtásának lehetőségeit.

A KÜLÖNLEGES MŰVELETI ERŐK ALKALMAZÁSÁNAK KRITÉRIUMAI

A különleges műveleti erők alkalmazásakor, a feladatok meghatározása során a következő kritériumokat kell figyelembe venni:

a) Megfelelő. A meghatározott feladat megfelel a különleges műveleti erők képességeinek, és biztosítja az elrendelő parancsnok céljainak maradéktalan megvalósítását.

- A feladat végrehajtáshoz rendelkezésre áll-e más hagyományos erő?
- Van-e a feladatnak olyan egyedi követelménye, amely különleges, a hagyományos katonai ismeretektől eltérő képességet és felkészültséget igényel?
- Van-e a feladatnak olyan egyedi követelménye, amely lehetetlenné teszi annak végrehajtását a hagyományos erők számára, vagy nagymértékben csökkenti a siker valószínűségét, amennyiben nem arra felkészített erőket vetnek be?

b) Végrehajtható. A meghatározott feladat a rendelkezésre álló különleges műveleti erőkkel megbízhatóan végrehajtható.

- Megfelel-e a különleges műveleti erők képzettségi szintje, megfelelnek-e tervezési képességei, kulturális ismeretei a feladat végrehajtásához?
- Elegendő-e a begyakorlásra rendelkezésre álló idő a meghatározott feladat végrehajtásához?

c) Fenntartható. Még ha a feladat megfelelő és végrehajtható is a különleges műveleti erők számára, a szükséges támogatás hiányában a feladat-végrehajtás elmaradhat.

- Elegendőek-e a rendelkezésre álló erőforrások?
- Rendelkezésre áll-e a megfelelő mennyiségű és minőségű információ?
- Rendelkezésre áll-e megfelelő eszköz a kijuttatás és a kiemelés sikeres végrehajtásához?
- Fenntartható-e a kijuttatást követően a különleges műveleti erők logisztikai támogatása és megoldható-e az utánpótlás?

d) Igazolható. Minden parancsnoknak fel kell ismernie a különleges műveleti erők műveleti értékét (stratégiai hasznosságát), valamint a rendelkezésükre álló korlátozott erőforrások hatékony felhasználásának igényét. A kockázatelemzés eredményét figyelembe kell venni nemcsak a különleges műveleti erők és eszközök esetleges elvesztése miatt, de a feladat esetleges sikertelen végrehajtásával kapcsolatban is.

- Arányban áll-e a várható végeredmény és a feltételezhető kockázat?

A KÜLÖNLEGES MŰVELETI KÉPESSÉG RENDELTETÉSSZERŰTŐL ELTÉRŐ HASZNÁLATA

A különleges műveleti erők számára meghatározott egyes konkrét feladatok kiválasztásához szükség van a várható eredménynek és a bekerülési költségnek a végrehajtás tükrében történő harcászati értelmezésére. A különleges műveleti képesség használata abban az esetben tér el a rendeltetéstől, amennyiben különleges műveleti erőt használnak olyan feladatra, amelynek végrehajtása során a hagyományos erőknek abszolút előnye van, illetve abban az esetben, amikor nem a különleges műveleti erőket használják, pedig nekik van abszolút előnyük a hagyományos erőkkel szemben.

A konkrét feladat meghatározásához, valamint annak eldöntéséhez, hogy az a különleges erők számára megfelelő-e, négy alapvető kérdést kell megválaszolni:

1. Melyek azok a feladatok, amelyeket *csak* a különleges műveleti erők képesek végrehajtani?
2. Melyek azok a feladatok, amelyeket a különleges műveleti erők *másoknál jobban* képesek végrehajtani?
3. Melyek azok a feladatok, amelyeket a különleges műveleti erők *gyenge hatásfokkal* képesek végrehajtani?
4. Melyek azok a feladatok, amelyeket a különleges műveleti erők *nem képesek* végrehajtani?

E válaszok ismerete nagymértékben megkönnyíti a különleges műveleti feladatok kiválasztását, illetve növeli a különleges műveleti erők által végrehajtott feladatok sikerének valószínűségét is.

Különleges felderítés és megfigyelés

A különleges műveleti erők képesek speciális felderítő és megfigyelő tevékenység végrehajtására önállóan, vagy más erőkkel együttműködve. Különleges felderítési és megfigyelési tevékenységek végrehajtására általában a hadműveleti, stratégiai szintű parancsnok adhat utasítást a különleges műveleti erők részére olyan felderítési adatok megszerzése céljából, amelyek hadműveleti fontossággal bírnak, illetve a katonai felső vezetés stratégiai döntéseit segíthetik elő. A különleges felderítés és megfigyelés célja, hogy a szemben álló fél erejéről, tevékenységéről, szándékairól információt szerezzen, a megszerzett információt és adatot időben továbbítsa. A különleges felderítési és megfigyelési feladat körébe tartozik az objektumok és célszemélyek megfigyelése, a precíziós célfelderítés és célmeghatározás, a csapás utáni értékelés (atom-, vegyi- és biológiai helyzettel kapcsolatos adatok megszerzése), illetve egy adott terület meteorológiai, geológiai, hidrológiai felderítése, valamint az adatok elemzése és értékelése is.

Amikor a feladat speciális technikai ismeretek vagy eszközök alkalmazását követeli meg, a különleges műveleti csoportokat harctámogató speciális erőkkel is megerősíthetik – például UAV (pilótanélküli felderítő repülő) kezelőszemélyzet, CBRN (vegyivédelmi) szakemberek, SIGINT (rádió felderítő), HUMINT (felderítő) és CIMIC (civil-katonai kapcsolatok) csoportok. A különleges műveleti erők ezért szoros együttműködést alakítanak ki az MH modulszerűen alkalmazható, speciális képességekkel rendelkező harctámogató elemeivel.

A különleges műveleti erők a különleges felderítés és megfigyelés végrehajtása során gyakorlatilag a harcterület felderítését hajtják végre, a nagytávolságú (mélységi) felderítés harcászati elveit és technikáját alkalmazva. Tevékenységük során olyan valós idejű adatokat képesek szolgáltatni, amelyek a technikai felderítéssel ellentétben emberi értékeléssel és következtetéssel is kiegészülnek. A különleges műveleti erők az eddigieken kívül képesek beépített területen, a civil lakosság körében huzamosabb időn keresztül végrehajtani felderítési és megfigyelési feladatokat.

A különleges felderítés és megfigyelés végrehajtása során a kiküldött erőket általában a harcászati felderítést végrehajtó technikai eszközök hatótávolságánál nagyobb mélységben alkalmazzák annak érdekében, hogy stratégiai, hadműveleti fontosságú információkat gyűjtsenek. Válsághelyzetekben a különleges műveleti erők általában stratégiai szintű, míg alacsony intenzitású konfliktusok esetén hadműveleti szintű információt gyűjtenek. Magas intenzitású konfliktusokban a különleges műveleti erőket

általában a megnevezett érdekeltségi területeken^{66} alkalmazzák; a hadműveleti, stratégiai szintű parancsnok elsődleges információigényét^{67} elégítik ki.

Fontos, hogy a különleges műveleti erők harcászati mélységű felderítést csak olyan esetben hajtsanak végre, amikor az hadműveleti vagy stratégiai fontossággal bír.

A különleges felderítés és megfigyelés tevékenységi körében az alábbi feladatok találhatók:

a) Stratégiai felderítés:

- a felelősségi területen található meghatározott objektumok felderítése terepen és beépített területen egyaránt;
- felderítő és megfigyelő feladatok végrehajtása (stacioner és mozgó) a hagyományos rendeltetésű erők műveleteit (időben és/vagy térben) megelőzve terepen és beépített területen egyaránt.

b) Célmeghatározás:

- precíziós célfelderítés, célmeghatározás;
- célpont(ok) azonosítása, elemzése, értékelése (az ellenség vezetési és irányítási rendszere, csapatösszevonások, különleges fegyverek, kommunikációs vonalak és más jelentős katonai és nem katonai célok);
- fontos stratégiai szintű információ gyűjtése és jelentése az ellenség csapatainak mozgásáról és szándékáról a hadműveleti körzetben vagy a szomszédos területen;
- fontos vagy nehezen megközelíthető létesítmények, objektumok helyének meghatározása és megfigyelése ellenséges területen;
- célpont felderítése során a cél sajátos, csak emberi forrásokból beszerezhető jellemzőinek megszerzése.

c) Területértékelés:

- terepfelderítés (hidrometeorológiai, meteorológiai, geográfiai);
- elemzések végrehajtása (földrajzi helyzet szerint).

d) Csapás utáni felderítés:

- terep ABV-felderítése;
- csapások eredményeinek felmérése (műveleti területen, meghatározott szárazföldi, tengeri és légi hadműveletek támogatása érdekében).

Közvetlen akciók

A közvetlen akciók végrehajtása a különleges műveleti erők képességeinek teljes kihasználását igényli. A különleges erők alkalmazására akkor kerül sor,

ha hagyományos erőkkkel a feladat nem megoldható, illetve ha a feladat jobban illeszkedik az előbbi erők feladatrendszeréhez. Általában rövid idejű, korlátozott célú műveletek végrehajtását értjük ez alatt, amelyek magukban foglalják a csoportok behatolását az ellenséges területre, a célpont(ok) támadását, majd a csoportok kivonását, illetve átcsoportosítását. A közvetlen akciókat meghatározott stratégiai vagy hadműveleti célok elérése érdekében, általában a hagyományos fegyverrendszerek és manővererők alkalmazási távolságán kívül, vagy azoktól elzárt területen hajtják végre.

A különleges műveleti erők a fegyveres konfliktusok teljes spektrumában képesek közvetlen akciókat végrehajtani stratégiai, hadműveleti és harcászati szinten annak érdekében, hogy támogassák az előljáró parancsnok hadműveleti elgondolásának végrehajtását.

A különleges műveleti erők közvetlen akciói leginkább sebészi pontosságuk alapján jellemezhetők. Ez azt jelenti, hogy bár a műveleteket kisebb erőkkkel hajtják végre, mint az a hagyományos erők alkalmazása esetében történne (éppen ezért kisebb a felfedés lehetősége), mégis képesek azonos vagy nagyobb mértékű hatások elérésére. A közvetlen műveletek sikere az adott feladatra történő felkészültség, a rejtettség, a gyorsaság, a meglepetés, a céltudatosság és a rossz látási és időjárási viszonyok tökéletes kihasználásán múlik.

Közvetlen akciók során a különleges erők képesek beavatkozó és visszaszerzési műveletek végrehajtására. Beavatkozó műveletek lehetnek: rajtaütések és lesállások; támadások nagy hatótávolságú gyalogsági fegyverekkel; fegyverrendszerek célravezetése (aktív és passzív célmegjelöléssel); robbantások (földfelszínen és víz alatt); önálló szabotázsakciók végrehajtása. Visszaszerzési műveletek lehetnek: rajtaütések, lesállások; nem harcolók kimenekítése; harci kutató-mentő feladatokban történő részvétel.

Beavatkozó műveletek:

a) Rajtaütések, lesállások az ellenségen;

- Kiemelten fontos célpont (objektum, vagy személy) elleni rajtaütés, lesállás végrehajtása.
- Csapatok fenntarthatóságát és összeköttetését biztosító rendszerek, valamint létesítmények zavarása, rongálása, illetve megsemmisítése.
- Fontos objektumok, valamint technikai berendezések elfoglalása, semlegesítése, illetve megsemmisítése.

- A tömegpusztító fegyverek célba juttatására alkalmas eszközök kulcsfontosságú elemeinek megsemmisítése (személyzet és objektumok).
- b) Támadások nagy hatótávolságú gyalogsági fegyverekkel^{68} (mesterlövészek, aknavetők, páncéltörő eszközök alkalmazása);
- c) Fegyverrendszerek célravezetése (aktív és passzív célmegjelöléssel);
 - Precíziós lövedékek, valamint nagy hatótávolságú fegyverrendszerek lövedékeinek célravezetése.

Visszaszerzési műveletek:

Ezek a műveletek saját vagy ellenséges anyagok, személyek visszaszerzésére irányulnak (aktív műveletek, illetve támogató tevékenység során).

- a) Rajtaütések, lesállítások;
 - Meghatározott személy(ek) elfogása, objektum(ok), anyagok azonosítása, visszaszerzése.
- b) Nem harcolók kimenekítése^{69};
 - Repülőeszközök, akciócsoportok és koordináló elemek felállítása személyek kiszabadításának, biztonságba helyezésének érdekében.
- c) Harci kutató-mentő feladatok^{70}.

Katonai segítségnyújtás

A katonai segítségnyújtás definíciója: civil és katonai szervezetek meghatározott nemzetközi jogi keretek között történő részvétele – egy adott kormány felkérésére – a védelem megvalósítása, valamint felforgatás, törvénytelenység és fegyveres ellenállással szemben. A különleges műveleti erők ezt a tevékenységet más hagyományos katonai erőkkel és szervezetekkel együttműködésben hajtják végre. Mint a haderő aszimmetrikus kihívásokkal szembeni tevékenységre alkalmas és a hagyományostól eltérő hadviselésre kiképzett elemei, a befogadó nemzet biztonsági erőinek szakmai tanácsadásával, felkészítésével és kiképzésével vesznek részt a katonai segítségnyújtás feladataiban. A különleges műveleti erők *csak támogató szerepet* tölthetnek be, tevékenységüket a felkészítésre és a kiképzésre koncentrálva, míg a kiképzett erők konkrét feladatainak végrehajtása során ellenőrző, megfigyelő és tanácsadói tevékenységet végezhetnek.

A különleges műveleti erők további szerepe a befogadó nemzet katonapolitikai célkitűzéseinek szinkronizálása a térségben megfogalmazott magyar nemzeti érdekekkel úgy, hogy erősítse a közös célkitűzések megvalósítását.

A katonai segítségnyújtás műveleteit általában nem önállóan, hanem a hadszíntérparancsnok hadműveleti terveinek megfelelően hajtják végre. Ezek a műveletek általában a befogadó nemzet fenyegetés elleni politikai programjaiban, célkitűzéseinek megvalósításában (pl. drog-, fegyver- és emberkereskedelem, felforgatás elleni tevékenység, illetve a terrorizmus elleni harc feladataiban) való részvételt jelentenek. A katonai segítségnyújtás feladatait mindig szorosan az információs műveletekkel^{71} együtt hajtják végre.

Válságkezelő műveletek során a katonai segítségnyújtás fókusz a befogadó nemzet felforgatás, törvénytelenység és zavargások elleni védelmére összpontosul. Lényeges azonban kiemelni, hogy a veszélyek leküzdéséért a befogadó nemzet felelős, a különleges műveleti erők csak támogató szerepet töltenek be.

Magas intenzitású konfliktus során a különleges műveleti erők végrehajthatnak katonai segítségnyújtást a befogadó nemzet stratégiai szintű, mögöttes területein is.

Katonai segítséget különleges műveleti csoporttól egészen zászlóaljszintig lehet nyújtani, ami minden esetben a katonai és politikai helyzet, valamint a felkérés függvénye. A különleges műveleti erők csoportszintű alkalmazás esetén a hadszíntérparancsnok harcászati irányítása^{72} alá kerülnek. Századszintű, különleges műveleti alegység tevékenysége során előretolt műveleti bázist^{73} alakítanak ki (az adott országban, vagy a befogadó nemzet határain kívül), ennek megfelelően ez a bázis irányítja valamennyi csoport tevékenységét.

A katonai segítségnyújtás területén a különleges erők a következő feladatok végrehajtására képesek:

Tanácsadás, felkészítés és kiképzés biztosítása a fogadó nemzet katonai és rendvédelmi erői részére annak érdekében, hogy képesek legyenek önállóan felelősséget vállalni a belső stabilitás eléréséért és megőrzéséért.

Segítségnyújtás egy adott koalíció más tagállama részére az interoperabilitás elősegítése érdekében (szükség szerint tanácsadással és mobil kiképzőcsoportok alkalmazásával).

A konfliktushelyzet megoldásának elősegítése összekötő csoportok alkalmazásával (felhasználva a csoportok kulturális és nyelvi képzettségét és szakértelmét).

Infrastruktúra helyreállításában való részvétel humanitárius segítségnyújtás keretében.

EGYÉB TÁMOGATÓ FELADATOK

Résztétel a terrorizmus elleni harc katonai feladataiban

A terrorizmus elleni harc aktív (támadó) és passzív (védekező) jellegű tevékenységeket foglal magában. A terrorizmus elleni harc megvívásában rendvédelmi, polgári és katonai szervezetek vesznek részt önálló tevékenységet végezve, illetve egymással együttműködésben. A terrorizmus elleni harc nemzeti feladatait az ország területén belül a rendvédelmi szerveket felügyelő minisztérium koordinálja, és a rendvédelmi szervek kijelölt erői hajtják végre.

A különleges erők terrorizmus elleni katonai feladatait alapvetően az ország területén kívül, nemzetközi viszonyok között hajtják végre, missziós tevékenység keretében. A terrorizmus elleni harc feladatai missziós tevékenység keretében a következők lehetnek:

- terrorizmus-elhárítás (Antiterrorism),
- terrorizmus-felszámolás (Counter Terrorism),
- következménykezelés (Consequence Management),
- katonai együttműködés (Military Assistance).

A különleges műveleti erők mind a négy részfeladat végrehajtására alkalmasak.

KATASZTRÓFAVÉDELMI FELADATOKBAN VALÓ RÉSZVÉTEL ÉS HUMANITÁRIUS SEGÍTSÉGNYÚJTÁS

A humanitárius segélynyújtási műveletek célja a természeti vagy mesterséges eredetű katasztrófák következményeinek csökkentése, ezáltal az emberi szenvedés enyhítése. A katasztrófa helyzet lehet szükség- vagy a veszélyhelyzet kihirdetésére alkalmas, illetőleg a minősített helyzet kihirdetését el nem érő állapot. Ez a helyzet veszélyeztetheti emberek életét, egészségét, anyagi értékeiket, a lakosság alapvető ellátását, károsíthatja a természeti környezetet, a természet értékeit. Ha a kár megelőzése, elhárítása vagy a következmények felszámolása meghaladja az erre rendelt szervezetek által előírt együttműködési rendben történő védekezés lehetőségeit, és különleges intézkedések bevezetését, valamint az önkormányzatok és az állami szervek folyamatos és szigorúan összehangolt együttműködését, nemzetközi segítség is igénybe vehető.

A katasztrófák típusai az alábbiak lehetnek:

- Természeti (elemi) csapásokkal összefüggő katasztrófák (vizek áradása, rendkívüli időjárási helyzet, földrengés).
- Nukleáris tevékenységgel összefüggő katasztrófák, ezen belül hazai nukleáris, illetve radioaktív anyagokat tartalmazó és tároló létesítményeknél, a nukleáris és radioaktív anyagok szállításakor, az ország területén kívül, valamint nukleáris energiaforrással rendelkező űrobjektumok földre való visszatérésekor bekövetkező katasztrófák.
- Ipari, vegyipari anyagok alkalmazásával összefüggő katasztrófák.
- Veszélyhelyzeti szintet elérő közlekedési balesetek (légi, közúti, vasúti, vízi).
- Humán járványügyi katasztrófák.
- Tömeges migráció által okozott humán katasztrófák.

A különleges műveleti erők a katasztrófavédelmi és humanitárius műveletek teljes spektrumában alkalmazhatók, illetve annak részfeladatait hajthatják végre. Feladataik lehetnek például:

- Azonnali tervező, szervező, felderítő, vezetési és irányító, valamint egészségügyi, műszaki, biztosító, humanitárius segítségnyújtás természeti katasztrófa elhárítása során.
- Infrastruktúra helyreállításában való részvétel.

A nemzetközi feladatok végrehajtását minden esetben felkérésnek kell megelőznie.

BÉKEIDŐSZAKI ÉS HÁBORÚS KUTATÓ-MENTŐ FELADATOKBAN VALÓ RÉSZVÉTEL

A harci kutató-mentő feladat^{74} definíciója: ellenséges területen és környezetben végrehajtott művelet az elrabolt, eltűnt személy vagy eszköz visszaszerzésére.

Információs műveletek támogatása

Az információs hadviselés a katonai tevékenységek minden fajtájában és időszakában folytatható tevékenység. Célja kettős: egyrészt a saját információs és vezetés-irányítási rendszer^{75} védelme, másrészt az ellenség hasonló

rendszerének, illetve azok létfontosságú elemeinek bénítása vagy megsemmisítése. Ennek érdekében a különleges műveleti erők a következő feladatok végrehajtására képesek:

- Az ellenség információs infrastruktúrájának megsemmisítése, szükség szerint nehezen megközelíthető területen is.
- Diverziós támadások végrehajtása önállóan, vagy más erőkkel együttműködve a megtévesztési műveletek sikere érdekében.
- Célfelderítés (megjelölés) végrehajtása az ellenség információs hadviselési létesítményein, illetve eszközein.
- Visszacsatolás nyújtása és elemzés végrehajtása a lélektani műveletekről.
- Adatok biztosítása a saját információs műveletek eredményeiről.
- Az elektronikai harc eszközeinek, a felderítő- és figyelőrendszer elemeinek telepítése, illetve felügyelete.

Kiemelten fontos személyek, illetve objektumok biztosítása és védelme

Ilyen feladatok lehetnek:

- Kiemelten fontos, veszélyeztetett személyek (VIP) védelme, biztosítása, kíséréte.
- Külképviseltek, nemzetközi kontingensek, szervezetek biztosítása, védelme.
- Különösen fontos vagy stratégiai jelentőségű objektumok védelme, biztosítási feladatainak ellátása.
- Kiemelt rendezvények biztosításában való részvétel.

Túszmentés végrehajtása hadműveleti területen^{76}

A hadműveleti területen elrabolt, lázadók, terroristák vagy bűnözők által illegálisan fogva tartott személyek kiszabadítása adott esetben a különleges műveleti erők feladata.

RÉSZVÉTEL A TÖMEGPUSZTÍTÓ ÉS HAGYOMÁNYOS FEGYVEREK ELTERJEDÉSE ELLENI HARC KATONAI FELADATAIBAN

Az atom-, biológiai és vegyi fegyverek^{77}, valamint a hagyományos fegyverek, fegyverrendszerek veszélyes mértékű és nem ellenőrzött elterjedése különösen nagy veszélyt jelent a biztonsági környezetre, éppen ezért rendkívül lényeges feladat ennek megakadályozása és az erre irányuló tevékenység visszaszorítása. Ugyanitt kell említést tenni a kor magas technológiai színvonalán álló (ún. szuper technológiájú) fegyverek esetleges elterjedéséről is.

A tömegpusztító fegyverek elterjedésének megakadályozására irányuló feladatok a következők lehetnek:

- Tömegpusztító fegyverek illegális tervezésének, fejlesztésének felderítése és megakadályozása;
- Tömegpusztító fegyverek illegális előállításának megakadályozása;
- A gyártási technológia illegális kereskedelmének megakadályozása;
- Tömegpusztító és nem hagyományos fegyverek illegális kereskedelmének megakadályozása.

A különleges műveleti erők feladataik végrehajtása során a közvetlen akciókat, illetve a különleges felderítés és megfigyelés módszereit alkalmazzák a siker elérése érdekében. A feladatok végrehajtása során a különleges műveleti erők megerősíthetők speciális szakértőkkel, technikusokkal, tanácsadókkal.

Résztétel a bűnszervezetek elleni harc katonai feladataiban (hadműveleti területen)

A különleges műveleti erők hadműveleti területen részt vehetnek olyan bűnüldözési feladatokban, mint például a kábítószer elleni tevékenység vagy az emberkereskedelem elleni küzdelem.

E feladatok végrehajtása során a különleges műveleti erők közvetlen akciókat, illetve különleges felderítést és megfigyelést alkalmazva hajtják végre tevékenységüket. Nemzetközi feladat végrehajtása során a különleges műveleti erők tevékenysége alapvetően a befogadó nemzet drogellenes egységeinek a katonai segítségnyújtás feladatrendszerén belül történő kiképzésére korlátozódik. Minden más műveletet külön intézkedésben kell szabályozniuk a politikai és a katonai döntéshozóknak.

Honi területen a bűnszervezetek elleni tevékenység, így a katonai erő alkalmazása, csak külön felkérés és felhatalmazás alapján történhet.

AZ MH KÜLÖNLEGES MŰVELETI KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI HELYZETE ÉS FELADATAI

Az MH különleges műveleti képességének fogalma

Magyarország szuverenitásának védelme, a nemzetközi válságkezelő műveletekben való részvétel, illetve a nemzetközi terrorizmus elleni fellépés érdekében civil és katonai képességeket épít ki és tart fenn a honvédelmi törvényben (2004. évi CV. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről 70. paragrafusában) foglalt feladatokkal összhangban. Az új típusú kihívások,

valamint a nemzetközi terrorizmus aszimmetrikus fenyegetéseivel szemben a hagyományos katonai erő nem alkalmazható hatékonyan. Ezért olyan *különleges katonai képesség létrehozása és fenntartása szükséges, amely a döntéshozók eszköztárát bővítve lehetővé teszi az aszimmetrikus környezetben is hatékony katonai megoldások alkalmazását.*

A Magyar Honvédségben *e képesség kialakítása 2005-ben kezdődött el az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj megalapításával, az Amerikai Egyesült Államoktól kapott jelentős támogatással, amely szakmai tanácsadás, kiképzés, illetve felszerelés biztosításának formájában valósult meg.*

Az MH különleges műveleti képessége olyan kiképzettségben, speciális felszereltségben és feladatrendszerben megjelenő sajátosságok összessége, amely révén az MH kiválasztott, kijelölt és felkészített erői képesek magas reagáló hatásokkal, kisméretű kötelékekkel, nyílt vagy rejtett harceljárás alkalmazásával stratégiai vagy hadműveleti célok elérését rövid időn belül megvalósítani, vagy ahhoz közvetlenül hozzájárulni. Az *MH komplex különleges műveleti képessége* magában foglalja a *különleges műveleti erőket*, a szakosodott szakmai törzseket, a *logisztikai rendszert*; valamint a különleges műveleti erők *oktatási, kiképzési, felkészítési és megtartási rendszerét.*

A képességfejlesztés célkitűzései

A képesség fejlesztésének közép- és hosszú távú céljait a 1194/2008. számú „Az MH különleges műveleti képesség alkalmazásának és fejlesztésének alapelvei” című miniszteri irányelv (a továbbiakban: különleges műveleti alapelvek), valamint az MH 2009–2018 közötti időszakra vonatkozó stratégiai tervének a haderő képességei alakításának részletes ütemezéséről szóló 3. számú mellékletében kitűzött feladatok (a továbbiakban: MH különleges műveleti képességfejlesztési célok) határozzák meg.

A *képesség ambíciósintjét 2006 óta elsősorban a különleges műveleti erőkre vonatkozó NATO-vállalás (G 3520, majd L 0035) határozza meg.* A felajánlott magas készenlétű erők alkalmazását békeállapotban a nemzetközi válságkezelő műveletekben való szerepvállalás és a nemzetközi terrorizmussal szembeni kollektív fellépés katonai feladatai, illetve békétől eltérő időszakban a Szövetség kollektív védelméhez való hozzájárulásként tervezzük. Az ambíciósint a teljes műveleti képesség eléréséig egy szárazföldi művelet végrehajtására képes, alacsony intenzitású konfliktusban alkalmazható, század méretű különleges erő fenntartása. Ez az átmeneti képesség biztosítja három különleges műveleti csoport (Special Operations Task Unit – SOTU) egyidejű műveleti alkalmazását, ezek közül kettő fenntartását egy éven keresztül, maximum hat hónapos rotációval.

A különleges műveleti erő teljes műveleti képességének elérése után, az érvényben lévő szövetségi felajánlással összhangban, egy nemzetközi válságkezelő műveletekben alkalmazható, a NATO különleges műveletek alapfeladatainak ellátására képes századszintű különleges műveleti alkalmi harci kötelék (Special Operations Task Group – SOTG) felállítását tervezzük.

Az országvédelmi feladatok keretében, a különleges műveleti erők magas szintű kiképzettsége, speciális felszerelése, illetve gyors reagáló képessége a katonai alaprendeltetésén kívül lehetővé teszi a képesség rugalmas alkalmazását olyan feladatokban is, mint a tömegpusztító és hagyományos fegyverek elterjedése elleni küzdelem, a kiemelten fontos személyek, illetve objektumok biztosítása és védelme, valamint túsmentő műveletek végrehajtása. Az ország védelmére való felkészülés során a különleges műveleti erők hatékonyan járulhatnak hozzá a védelmi erők kiképzéséhez és felkészítéséhez is.

A mélységi felderítő képességgel összehasonlítva: a különleges műveleti erők alapfunkciói közé tartozó különleges felderítési (Special Reconnaissance) és közvetlen műveleti (Direct Action) feladatok lefedik azt a területet, amelyet régebben a mélységi felderítők kaptak, azzal a különbséggel, hogy a különleges műveleti erők feladatrendszerében ezeken kívül számos más egyéb teendő is szerepel.

A képességfejlesztés helyzete

Az erők kiképzése és felkészítése

Az MH különleges műveleti képessége a képesség magját alkotó különleges erőkből (MH 34. BL KMZ), különleges támogató erőkből (az MH 25/88. Könnyű Vegyes Zászlóalj felkészített állománya), a különleges műveletek harctámogatására képes erőkből, illetve különleges műveleti repülőerőkből (az MH 86. Szolnok Helikopter Bázis felkészített állománya) áll össze. A különleges műveleti erőkhöz rendelhető harctámogató elemek az MH olyan katonai szervezeteiből kerülhetnek ki, amelyek speciális képességeiknél, illetve kiképzettségükönél fogva alkalmasak a különleges műveleti feladatok támogatására vagy azok részfeladatainak végrehajtására (UAV-kezelőszemélyzetek, SIGINT-specialisták, HUMINT-csoportok, CIMIC-, PSYOPS- és CBRN-szakemberek).

Az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj első századának állománya a szükséges szakmai képzettségen kívül már műveleti tapasztalatokkal is rendelkezik. A második század toborzása, kiválasztása és szakmai alapképzése folyamatosan valósul meg. A zászlóalj megkezdte a felkészülést a képesség más összetevőivel a különleges műveleti alkalmi harci köteléken belüli közös feladat-végrehajtás képességének megteremtése érdekében. Közös gyakorlatok keretében

folyamatosan dolgozzák ki és fejlesztik tovább a harcéljárásokat. A műveleti területen már megszerzett tapasztalatokat azonnal beépítik és alkalmazzák a további célfelkészítések során. Az alakulat szoros kiképzési együttműködést tart fenn a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálattal a missziós területen végrehajtott közös feladatokra való felkészítés céljából. A rendőrséggel kötött együttműködési megállapodás értelmében pedig a Terrorelhárítási Központtal (TEK) hajt végre közös gyakorlatokat.

A nemzetközi különleges műveleti alaptanfolyam

A különleges erőkkel szemben támasztott magas szintű követelmények tükrében kulcsfontosságú a megfelelő állomány kiválasztása, kiképzése, valamint a kiképzett különleges műveleti katonák (operátorok) megtartása. A kiképzés tervezése és végrehajtása során a kiválasztás, a különleges műveleti alapképzés, illetve a törzstisztek képzésének feladatait el kell különíteni a szakmai továbbképzés feladataitól.

A különleges műveleti alapképzést 2008-tól az MH Béketámogató Kiképző Központ, illetve az egészségügyi szakképzés tekintetében az MH Dr. Radó György Honvéd Egészségügyi Központ (2011. november 15-től MH Honvédkórház) támogatásával a különleges műveleti alaptanfolyam biztosítja. A képzést eddig az Amerikai Egyesült Államok segélyprogramja (Foreign Military Financing – FMF) keretében igényelt mobil kiképzőcsoport (Mobile Training Team – MTT) támogatásával hajtottuk végre.

2010 februárjában beindították az első nemzetközi különleges műveleti alaptanfolyamot (NKMA). A tanfolyam biztosítja a magyar különleges műveleti csoportok állományának, valamint a meghívott külföldi kiképzendők szakirányú alapképzését, és az alapvető különleges műveleti feladatokra történő felkészítést.

Műveleti alkalmazás (MH Különleges Műveleti Csoport)

A különleges műveleti zászlóalj korábban is részt vett műveletekben, amelyek közül a legjelentősebbek voltak: a MALT-feladat Irakban, majd a PRT-feladat Afganisztánban. A zászlóalj számos más missziós feladat támogatásában is részt vett (pl. az OMLT-feladat magját is a különleges műveleti zászlóalj állománya adta az első feladat-végrehajtás során).

Az erők teljes műveleti képességének elérését megelőzően, a képességfejlesztés céljainak megvalósítása során szükségessé vált a felkészített erők műveleti területen történő bevetése tapasztalatszerzés céljából. 2007. november 6–8. között Mons-ban levezetett 4. NATO átfogó haderő-generálási konferencián (Global Force Generation Conference – GFGC) Magyarország egy az

ISAF-művelet keretében bevethető, NATO-parancsnokság alatt tevékenykedő különleges műveleti csoportot ajánlott fel, nemzeti megkötés nélkül. A kormány 2186/2008. (XII. 29.) határozatában foglalt hozzájárulását követően, a 01/2008. HM határozat, illetve a 159/2008 HVKF intézkedés alapján ideiglenes katonai szervezetet hoztak létre az MH Összhaderőnemi Parancsnokság parancsnokának közvetlen alárendeltségében. Az ideiglenes katonai szervezet megnevezése: Magyar Honvédség Különleges Műveleti Csoport (MH KMCS).

A különleges műveleti csoportot hazai és nemzetközi felkészítéseket követően 2009 februárjában telepítették a NATO ISAF Különleges Műveleti Vezetési és Irányítási Elem, illetve az amerikai Task Force 10 Különleges Műveleti Alkalmi Harci Kötelék (Special Operations Task Group, SOTG) alárendeltségébe. A törzstisztek kiküldése 2009. január végéig két szakaszban történt. A csoport (Special Operations Task Unit, SOTU) és a törzstisztek a felajánlás szerint 4 hónapos váltásokban teljesítenek szolgálatot az ISAF-misszióban.

A különleges műveleti csoportot a NATO ISAF műveleti tervében a különleges műveleti erőkre vonatkozó feladatokra alkalmazzák. Nemzeti megkötések nélkül adták át a NATO részére. A csoport feladatait a különleges műveletek teljes spektrumában (különleges felderítés, közvetlen akciók, katonai segítségnyújtás) hajtja végre az ISAF felelősségi területén belül. Feladatai közé tartozik a kormányellenes erők tevékenységének visszaszorítása (Counter Insurgency – COIN), illetve az Afgán Biztonsági Erők (ANSF) képességeinek, illetve kiképzettségi szintjének növelése a katonai segítségnyújtás (kiképzés, tanácsadás és mentorálás) keretében.

A magyar kötelék magas nemzetközi elismertség mellett hajtja végre feladatait az amerikai partnerekkel, a hagyományos ISAF-erőkkel, illetve az afgán partner rendőri alakulattal együttműködve. A kontingens logisztikai támogatását, illetve a hadszíntéren használt felszerelés egy részét az ACSA-szerződés alapján az amerikai fél biztosítja.

NRF készenléti szolgálat

A különleges műveleti erőket az afganisztáni szerepvállalás mellett a NATO Reagáló Erők (NATO Response Force, NRF) kötelékébe is felajánlották 2010–2011. között. A feladatra kijelölt különleges műveleti csoportot folyamatosan, féléves rotációval biztosítjuk.

Az NRF 2011 Különleges Műveleti Komponens Parancsnokságának keretnemzete Törökország. A török fél NOBLE SWORD 2010 néven 2010. június 13–24. között felkészítő gyakorlatot rendezett a felajánlott erők integrálása, illetve kiképztségének ellenőrzése céljából. A kétoldalú megállapodásoknak

megfelelően, a magyar különleges műveleti csoportot egy török alkalmi harci alegység (Special Operations Task Group, SOTG) kötelékébe integráltuk az NRF-szolgálat ideje alatt.

NATO-képességfejlesztés (MH Különleges Műveleti Osztag)

A képességfejlesztés kitűzött ambíciószintjének, illetve Magyarország érvényben lévő NATO-felajánlásának megfelelően *egy század erejű különleges műveleti alkalmi harci köteléknek (SOTG) kell elérnie a teljes műveleti készenlétet.* Az L 0035 NATO-felajánláshoz kapcsolódó szervezet létszáma legfeljebb 150 fő, amely magába foglalja a törzselemet, a harcoló, támogató és kiszolgáló elemeket, valamint a magasabb törzsekbe, illetve más, a feladat ellátásához szükséges beosztásokba tervezett állományt is.

Az ideiglenes katonai szervezet kijelölése és felkészítése megkezdődött. A kijelölt kötelék (MH 34. BL KMZ állományából) a részére *előírt kiképzési feladatokat folyamatosan hajtja végre, illetve a közös feladat-végrehajtás képességének elérése érdekében megkezdte a felkészülést a harctámogató elemeket biztosító alegységekkel.*

A képesség kialakításához szükséges speciális eszközök, illetve a felszerelés nagy részét az FMF keretén belül rendeltük meg. A rendszeresített eszközök és felszerelések biztosítják a készenlét eléréséhez *előírt minimális nemzeti, katonai képességeket.* Az aktuális műveleti követelményeket a harcfeladat szabja meg, és ahhoz mindenképpen igazítani kell a felszerelést is (nem mindegy, hogy Afganisztánban, vagy Afrikában tervezünk alkalmazni egy ilyen köteléket).

NATO- és EU-együttműködés

A NATO-nemzetek 2006 novemberében Rigában döntöttek a *Szövetség különleges műveleti erőinek átalakításáról* (NATO SOF Transformation Initiative, NSTI), a képességek és a nemzetek közötti együttműködés fejlesztéséről. A kezdeményezés egyik fontos eleme volt a nemzeti képességeket koordináló szervezet, a *NATO Special Operations Forces Coordination Center* (NSCC) felállítása, amely az első lépés volt egy állandó NATO különleges műveleti parancsnokság létrehozása felé. Az NSCC egyrészt tanácsadói feladatokat lát el a SACEUR mellett, továbbá elősegíti a NATO-hadműveletek (elsősorban az ISAF-feladat) különleges műveleti erőgenerálási folyamatát.

Az NSCC alapjainak lefektetése az Amerikai Egyesült Államok (mint keretnemzet) vezetésével, önkéntes nemzeti felajánlások alapján kezdődött el 2007 szeptemberében a SHAPE területén, a belgiumi Mons-ban. A magyar nemzeti hozzájárulás keretében 2007-ben egy fő tiszt kezdte el munkáját az NSCC-ben, 2009 nyarától pedig egy tiszthelyettesi beosztást is feltöltöttünk.

2010 márciusától az NSCC neve NSHQ-ra (NATO SOF Headquarters) változott, vagyis betölti a parancsnokság funkcióját, de feladatait továbbra is az önkéntes nemzeti felajánlásokra építve látja el.

Az NSTI egyik pilléreként, az NSCC elkötelezett a NATO különleges műveleti erők kiképzési és oktatási programjának (NATO SOF Training and Education Program – NSTEP) megvalósításában.

A Magyar Honvédség – a hazai különleges műveleti szakemberek munkáján keresztül – a különböző szakmai képzések formájában jelentősen hozzájárul a kezdeményezés sikeréhez. A különleges műveleti törzsek felkészítése érdekében a magyar szakemberek nemzetközi oktatók és hallgatók meghívásával tervezik és szervezik a hazai törzsfelkészítési és oktatási programokat, évente átlagosan két rendezvénnyel.

A HM különleges műveleti szakállománya folyamatos kapcsolatot tart az NSHQ szakembereivel, tervezi a különböző szakmai konferenciákon és tanfolyamokon való részvételt, valamint mandátum alapján képviseli hazánkat az NSHQ vezetői bizottsági ülésein.

Az Európai Unió belüli együttműködés egyetlen szakmai fóruma az évente megrendezett különleges műveleti szeminárium maradt, amelyen a magyar szakemberek rendszeresen részt vesznek.

Az EU-nemzetek továbbra is szükségesnek látják a különleges műveleti erők képviseletét az EU katonai törzsében a hatékony koordináció és a műveletek tervezésének összehangolása érdekében, azonban ez eddig nem valósult meg. Az NSHQ ezért továbbra is szorgalmazza a nem NATO-tag EU-nemzetek bevonását a Szövetség keretein belül zajló szakmai együttműködésbe. Az együttműködés kiszélesítése azért is szükséges, mert ezek a nemzetek már aktívan hozzájárulnak a jelenlegi NATO-műveletekhez.

JELENLEGI FELADATOK

ISAF Különleges Műveleti Csoport (KMCS)

A különleges műveleti ISAF-szerepvállalás fenntartását a szövetséges érdekek mindenképpen indokolják. Az elkötelezettséget igazolja az a 9,98 millió USD célzott támogatás is, amelyet a magyar különleges műveleti képesség és az ISAF különleges műveleti szerepvállalásunk fejlesztésére 2010 áprilisában hagyott jóvá az USA Kongresszusa, az USA Különleges Műveleti Erők parancsnokának keretéből. A KMCS-feladattal a zászlóalj hatalmas tapasztalatra tett szert, és ez képviseli jelenleg a különleges műveletek csúcsát.

Elmondható, hogy a jelenleg is műveleti területen tartózkodó különleges műveleti katonák minden tekintetben felveszik a versenyt a nemzetközi

partnerekkel. A nemzetközi szakmai közvélemény pedig nagy elismeréssel nyilatkozik arról a munkáról, amit a magyar katonák végeznek. A feladat a különleges műveletek teljes spektrumát foglalja magába, és arról részleteket a sajtóban nem olvashatunk. Ugyanakkor elmondható, hogy ez a hatalmas tapasztalat integrálódik a különleges műveleti zászlóalj tevékenységébe, és azt felhasználják a képzések során.

MH Különleges Műveleti Osztag (KMO)

Az osztag különleges műveleti képességének elérése egy újabb lépcsőfok a különleges műveleti képesség fejlesztésben, hiszen műveleti területen alkalmazható különleges műveleti osztaggal nem sok ország rendelkezik. A vállalással kapcsolatos vezetői döntésnek megfelelően ütemtervet készítettünk a jelenleg még hiányzó eszközök beszerzésére, illetve a szükséges erőforrások biztosítására. A KMO gerincét képező kötelékek felkészítése folyamatos, de a támogató feladatokat végrehajtó alegységek felkészítéséhez szükség van az MH egyéb szervezeteinek együttműködésére.

A magasabb törzsekbe felajánlott 10 fő beosztásának feltöltése elsősorban az MH ÖHP, illetve más MH- és HM-szervezetek felkészített állományából történik. A törzstisztek célfelkészítése az MH ÖHP tervei alapján folyamatos.

További hozzájárulás a NATO különleges műveleti szakmai képzéshez

Az NSTEP-elképzelés szerint a különleges műveleti szakmai tanfolyamokat a NATO követelményeinek megfelelő, a nemzetek által üzemeltetett kiképzőközpontok szövetsége biztosítaná. Magyarország az NKMA elindításával geo-stratégiai helyzeténél fogva regionális vezető szerepbe került a különleges műveleti képzés területén.

A képességfejlesztés fontos részeként célunk a nemzetközi tanfolyam hivatalos integrálása a NATO szakmai képzések rendszerébe. Az NKMA nagy sikernek örvend, a NATO- és az EU-országokból is nagy az érdeklődés iránta.

Az EU szakmai kapcsolatok fenntartása

Tekintettel Magyarország 2011. évi EU-elnökségére, illetve az évente megrendezett EU szakmai fórum fontosságára, *2011 első félévében Magyarországon rendezték meg a 7. EU különleges műveleti szemináriumot.*

A különleges műveleti ismeretek integrálása a hazai katonai oktatásba

Az elmúlt évek során megrendezett szakmai programok elősegítették a különleges műveleti ismeretek széles körben történő terjesztését. Az oktatási

intézményekkel együttműködve, a jövőben még nagyobb figyelmet kívánunk fordítani a különleges műveleti ismeretek tiszt- és tiszthelyettesképzésbe való integrálására.

Fegyvernemi kultúra erősítése

Az aktuális prioritások mellett a szakmai törzseknek nagyobb figyelmet kell fordítaniuk a fegyvernemi kultúra erősítésére és az önálló fegyvernemi státussal járó feladatok végrehajtására. *2011-ben önálló fegyvernemként megjelent a Magyar Honvédségben a különleges műveleti fegyvernem.* Ez óriási előrelépésnek számít, hiszen alig néhány éves fejlesztést követően fegyvernemi státusba kerültek a különleges erők.

Képességfejlesztés feladatai

Erőforrások biztosítása

A szükséges felszerelés döntő többsége amerikai segélyprogram (Foreign Military Financing – FMF) keretében érkezett az országba. A támogatás elosztásáért felelős szervek továbbra is az amerikai segítségre alapozzák a képesség kialakítását és fenntartását, azonban egyedül ezekre a forrásokra építeni és tervezni bizonytalan.

A képességfejlesztési célok elérését és a NATO-felajánlás teljesítését elsősorban a szükséges erőforrások rendelkezésre állása befolyásolja. A Magyar Honvédség a 2009–2018. közötti időszakra vonatkozó stratégiai terve alapján, a felajánlott erők teljes műveleti képességének eléréséhez és annak fenntartásához *elengedhetetlenül szükséges az MH különleges műveleti képességfejlesztési céljainak megjelenítése, valamint a szükséges erőforrások biztosítása a rövid- és középtávú tervekben.*

Célszerű továbbá egy külön költségvetésű „különleges műveleti képesség kialakítása” program beindítása a jelenlegi jármű-, fegyver- és egyéb részprogramok összevonásával.

A jelenlegi forráshiányos környezetben *nehézséget okoz a tervezés, valamint a tanfolyam hosszú távú jövője sem biztosított*, annak ellenére, hogy a nemzetközi hallgatóktól tanfolyamdíjat kérünk.

Az első néhány sikeres év után a tanfolyam önfenntartóvá is válhat, amelyhez beruházásokra van szükség a kiképzési eszközök beszerzése és az oktatók biztosítása érdekében.

Jogsabályi háttér megteremtése

Képességfejlesztést veszélyeztető tényezőként jelentkezik a hatályos törvények kiképzési lehetőségeket korlátozó szabályozása. A hazai és külföldi gyakorlatok és kiképzések, illetve más speciális felkészítéshez kapcsolódó, szolgálatteljesítési időre vonatkozó szabályzók *nem teszik lehetővé teljes mértékben a különleges műveleti feladatok életszerű gyakorlását és ezáltal a szakszerű felkészítést.* Előrelépés is történt, hiszen a lövészeti szakutasításban megjelentek a speciális különleges műveleti lögyakorlatok, illetve az egészségügyi képzés számos jogi problémájára is sikerült megoldást találni. A gondok egy részét orvosolják az MH ÖHP és az MH HEK részéről felterjesztett HJT-módosítási javaslatok.

A különleges műveleti csoportok szerves részét képező *egészségügyi szakemberek gyakorlati felkészítése, illetve a megszerzett tudásuk alkalmazása sem biztosított teljes mértékben a jelenlegi jogszabályi háttér mellett.* A hadműveleti területen harcszerű helyzetben történő sebesültellátás (Tactical Combat Casualty Care) feladataira való kiképzés és felkészítés kiemelt feladat erőink megóvása szempontjából. Katonáink sokszor olyan elzárt területeken hajtanak végre harci feladatokat, ahol nem garantált az időbeni egészségügyi kiemelés, így szükség van az életmentő beavatkozások végrehajtására, illetve kiképzett és feljogosított egészségügyi szakemberekre. Ugyanakkor sok esetben az együttműködő erők számára is biztosítani kell az egészségügyi ellátást, illetve a civil lakosság is igényelné az úgynevezett MEDCAP-feladatok keretén belül az ellátást. A fennálló jogi akadályok miatt 2010-ben törölni kellett az egészségügyi szakemberképzést az NKMA kiképzési programjából.

Toborzás és állománymegtartás

A személyi állomány toborzásának és megtartásának problémája szintén sorsdöntő a képesség jövőjét illetően. A képesség jövőjének szempontjából fontos kérdés a humán erőforrás, az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj második századának feltöltése. A belső toborzás (más alakulatoktól) az MH más alakulatainak létszámproblémáiból adódóan gondot okoz, a civil toborzás pedig szintén nem hatékony, hiszen a jelentkezőknek csak igen csekély százaléka alkalmas a különleges műveleti feladatokra.

A toborzott állomány 2-3 éves képzésen vesz részt, mire alkalmassá válik egy különleges műveleti csoport részeként a bevetésre. Ez a hosszú kiképzési folyamat további lemorzsolódást eredményez.

A megtartáshoz szükség lenne egy jelentősebb mértékű, a különleges műveleti erőket támogató illetménykiegészítésre, amely jelenleg nem áll rendelkezésre.

Ma a fő motivációs erő a szakmai büszkeség, illetve a professzionális fejlődés iránti vágy kielégítése marad, ami a jelenlegi gazdasági helyzetben nem elegendő egy olyan katona megtartására, aki a nemzetközi piacon a hazai keresetének tízszeresét is megkaphatja.

Felszerelés

A képességfejlesztés keretében a zászlóalj számára FMF-keretből megrendelt felszerelés csak igen lassan, 2-3 éves átfutással érkezik meg. A teljes műveleti képesség elérését közvetlenül befolyásolja az eszközellátás elengedhetetlenül szükséges szintje.

Szakmai képviselés

A szakmai törzsek a jelenlegi létszámuk mellett csak korlátozottan képesek szerteágazó feladataik ellátására. A Magyar Honvédség egyes beosztásaihoz kapcsolódó munkaköri követelményekről szóló 20/2002. (IV. 10.) HM rendelet módosítása már önálló munkaköri azonosító kód (18) alatt szerepelteti a különleges műveleti szakmai beosztásokat. Az önálló fegyvernemi státus, illetve annak a NATO-struktúrában különálló parancsnokságként történő megjelenése a különleges műveleti szakmai törzsek megerősítését teszi szükségessé.

Befejezésül szeretném kiemelni: hogy a mélységi felderítő szakcsapatait az MH ambíciószintjének csökkenése miatt számolták fel, de az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj kiképzésében, harceljárásában továbbviszi és alkalmazza a megszűnt mélységi felderítő kultúra feladatrendszerét és annak kiképzési elemeit. Egy olyan új fegyvernem jött létre a Magyar Honvédség struktúrájában, amely speciális feladatokkal, szervezeti felépítéssel és kiképzéssel rendelkezik.

IRODALOMJEGYZÉK

Honvédelmi törvény (2004. évi CV. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről).

MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj 158/2005. számú alapító okirata.

A Magyar Honvédség egyes beosztásaihoz kapcsolódó munkaköri követelményekről szóló 20/2002. (IV. 10.) HM rendelet.

ZÁRÓGONDOLATOK

Nagy örömmel szereztem tudomást dr. Boda József tábornok úr elgondolásáról, miszerint a mélységi felderítés történetének megírását kezdeményezi. Ugyanilyen jó érzéssel töltött el, hogy az egykori mélységi felderítőtisztek milyen nagy lelkesedéssel álltak e szándék megvalósítása mögé, és bár közülük csak kevesen tartoznak a hadtudomány történetének kutatóihoz, mégis hiánypótló, későbbi tudományos munkák alapjául szolgáló kiadvány született.

A kiadvány olvasása közben katonai pályám változásai okán kettős szerepbe kerültem.

Elsősorban mint egykori mélységi felderítőtiszt, a hadászati-hadműveleti mélységi felderítőegység egykori parancsnoka olvastam ezt a munkát. Kerestem és megtaláltam benne egyéni emlékeimet. A gazdag fényképanyagot többször oda-vissza lapozva idéztem fel egykori bajtársaimmal megélt, közös élményeinket, kudarcainkat, sikereinket. Felidéztem az ejtőernyős tragédiák emlékeit. Tisztelegtem tragikusan elveszített bajtársaim emléke előtt.

Másrészt mint a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem oktatója, hadtudományi munkával foglakozó tiszt, kitörve az egyéni emlékezés béklyójából, megpróbáltam elméleti szempontból is vizsgálni e munkát. Ennek során több olyan gondolatkört véltem felfedezni, amellyel a szerzők nehezen birkóztak meg, és amelyek későbbi viták, esetleg tudományos munkák témái lehetnek.

Elsősorban azt tapasztaltam, hogy a mélységi felderítés történetét felidéző fejezetekben az ejtőernyőzés domináns szerepet kapott. Az élmények, történetek döntő része ehhez a – természetesen nagyon fontos – kijuttatási módhoz kapcsolódik. Történhetett ez két okból. Elsősorban azért, mert az ejtőernyőzés valóban embert próbáló, élményt nyújtó harci feladat, és ilyen időtávlatból kedvező emlékekkel gondoltak vissza a volt bajtársaim minden ugrásukra.

Másodsorban úgy éreztem, hogy a szerzők bár észleltek, de megkerültek egy igen fontos területet. Nevezetesen azt, hogy a hadászati, hadműveleti harcászati elgondolásokban a kétpólusú világrendszer szembenállása, valamint

a haditechnikai eszközökben végbement változások követelték ki a felderítés hatékonyságának növelését, a mélységi felderítőerők hadrendbe állításának szükségességét. Ám amikor a szerzők felteszik a kérdést, hogy képességi oldalról megfeleltek-e a kihívásoknak a Magyar Néphadsereg biztosította (elsősorban légi szállítási, híradási) feltételek, a kérdés valójában válasz nélkül marad. Sőt a válasznélküliség azt sugallja, hogy nem volt meg minden szükséges feltétel.

E munka a mélységi felderítőcsoportok bevonásának lehetséges módozatait gyakorlati tapasztalatok hiányában csak elméleti szinten rögzíti. Ha a mélységi felderítésben eltöltött éveimet, az azok alatt végrehajtott gyakorlatok tartalmát visszaidézem, valóban nem, vagy csak alig gyakoroltuk a csoportok bevonásának módszereit. Miért? Eleve lemondott a kiküldött csoportról a katonai vezetés? Vagy biztos volt abban, hogy a főerők beérik a csoportokat? Vagy hiányoztak a bevonás valódi technikai feltételei?

A kiadvány összeállítóitól nagyon jó, számomra nagyon érdekes kérdésnek tekintem a mélységi felderítés jövőjével foglalkozó gondolatokat. Valóban! Mi a mélységi felderítés jövője ma? Lesz-e szerepe a mélységi felderítésnek a Magyar Honvédség NATO-ban vállalt feladataiban?

E zárszóban – elsősorban mélységi felderítőként – az érzéseimnek kívántam hangot adni. Nagyszerű érzés, hogy van egy szervezet, a Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetsége, amelyik fontosnak tartja nemcsak saját, hanem a kapcsolódó katonai hagyományok ápolását is. Ez a munka alapja lehet készülő tudományos munkáknak is.

Köszönet érte!

Dr. Héjja István nyá. ezredes

MELLÉKLETEK

1. SZÁMÚ MELLÉKLET – RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

Az alábbiakban, a könyvben megtalálható legfontosabb rövidítések jegyzékét, angol és magyar fordítását ismerhetik meg.

Magyar nyelvű rövidítések:

RÖVIDÍTÉS

RÖVIDÍTÉS FEOLDÁSA

adó kp.

adóközpont

alpk.

alparancsnok

álls. pk.

állomásparancsnok

BM

Belügyminisztérium

CIMIC

civil-katonai kapcsolatok

csf.csapatfelderítő

csf.-ség

csoportfőnökség

dd. pk.

dandárparancsnok

efi.

egyesített figyelő

eje.

ejtőernyős

eje. ag.

ejtőernyősanyag

eje. h.

ejtőernyős helyettes

eje. ugratópk.

ejtőernyős ugratóparancsnok

élm, szolg. vez.

élelmezési szolgálatvezető

ello. sz.

ellátószakasz

eü.

egészségügyi

eü. szolg.
egészségügyi szolgálat
ETI
Egyesített Tiszti Iskola
f.
felderítő
FCS
felderítőcsoport
FCSPK
felderítőcsoport-parancsnok
fe. szolg. vez.
fegyverzeti szolgálatvezető
feld. sz.
felderítőszakasz
f. szd.
felderítőszázad
fhdgy.
főhadnagy
fi.
figyelő
FUG
felderítő úszó gépjármű
gépj. szolg.
gépjárműszolgálat
gjmű ag.
gépjárműanyag
gjmű. jav. műh.
gépjárműjavító műhely
gk. vez.
gépkocsivezető
harckik.
harckiképzés
hdgy.
hadnagy
hdm. ti.
hadműveleti tiszt
hds.
hadsereg
hdt.
hadtest
hif.
híradófőnök
hír. álls
híradóállomás
hír. kp.
híradóközpont
hir. sz
híradószakasz
hír. szd.
híradószázad
HKSZ
harckészültség
HM
Honvédelmi Minisztérium

hv.
honvéd

ho.
hadosztály

ht.
hivatásos

htp.
hadtáp

htpf.
hadtápfőnök

igbv. javító tts.
igénybevételi és javító tiszthelyettes

karp.
karpaszományos

KFH
Katonai Felderítő Hivatal

kik. és M. ov.
kiképzési és mozgósítási osztályvezető

kik. rlg. vez.
kiképzési részlegvezető

kik. szd.
kiképzőszázad

KLKF
Kossuth Lajos Katonai Főiskola

KMZ.
különleges műveleti zászlóalj

kgs.
különleges

kp. pk.
központparancsnok

KVZ
könnyű vegyes zászlóalj

„M”
mozgósítás

mb.
megbízott

MEBSZ
Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetsége

mf.
mélységi felderítő

mf. szd.
mélységi felderítőszázad

MFCS
mélységi felderítőcsoport

MFO
mélységi felderítőosztág

MH
Magyar Honvédség

MH KMCS
Magyar Honvédség Különleges Műveleti Csoport

MH KMO
Magyar Honvédség Különleges Műveleti Osztág

MH. 34. BL KMZ
Magyar Honvédség 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj

MHSZ

Magyar Honvédelmi Szövetség

M. kieg. tts.

mozgósítási és kiegészítési tiszthelyettes

MN

Magyar Néphadsereg

MNVK

Magyar Néphadsereg Vezérkar

műf.

műszaki főnök

NF

nehézfegyver

NKMA.

Nemzetközi Különleges Műveleti Alaptanfolyam

nyá.

nyugállományú

o. fhdgy.

orvos főhadnagy

ö.f.z.

önálló felderítő zászlóalj

ÖHP

Összhaderőnemi Parancsnokság

ÖKP

Összkövetelményi Program

ö. o.

önálló osztály

ö. ráf. e.

önálló rádiófelderítő ezred

ö. z.

önálló zászlóalj

pa.

polgári alkalmazott

pk.

parancsnok

pol. h.

politikai helyettes

pü. szolg. vez.

pénzügyi szolgálatvezető

re.

repülő

REFI

rejtett figyelő

rk.

rádióközpont

rlg. vez.

részlegvezető

rpk.

rajparancsnok

sz.

szakasz

szem. szállító tkg.

személyszállító tehergépkocsi

szd.

század

szds.
százados
szpk.
szakaszparancsnok
szkv.
szakaszvezető
szolg.
szolgálat
tart.
tartalékos
techn. szolg.
technikai szolgálat
TBK
távbeszélő-központ
test. ti.
testnevelő tiszt
ti.
tiszt
tj. tgc.
terepjáró tehergépkocsi
tk.
tárgykör
TNT
Trotil
tőf.
törzsfőnök
tő. busz
törzsbusz
TÖPFE
tömegpusztító fegyverek
ts.
tisztes
tts.
tiszthelyet
test. ügyv. vez
titkos ügyviteli vezető
tzls.
törzszászlós
törm.
törzsőrmester
URH
ultrarövid hullám
üza.
üzemanyag
vevő kp.
vevőközpont
vez.
vezető
Vkf.
vezérkarfőnök
VK
vezérkar
VKF
Vezérkari Főnökség

VKH
Vezérkar Hírközpont
VSZ
Varsói Szerződés
vv.
vegyszervi
zlj.
zászlóalj
zlj. pk.
zászlóaljparancsnok
ZMKA
Zrínyi Miklós Katonai Akadémia
ZMNE
Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem
zpk. eje. h.
zászlóaljparancsnok ejtőernyős helyettese

Angol nyelvű rövidítések:

RÖVIDÍTÉS

ANGOL FELOLDÁS

MAGYAR FELOLDÁS

ANSF
Afghan National Security Forces
Afgán Nemzeti Biztonsági Erők
AT
Antiterrorism
terrorizmuselhárítás
CIVPOL
Civilian Police
Polgári Rendőrség
CM
Consequence Management
következménykezelés
CBRN
Chemical Biological Radiological Nuclear
vegyszervi, biológiai, radiológiai, nukleáris
CT
Counter Terrorism
terrorizmus-felszámolás
DA
Direct Action
közvetlen akció, művelet
DPKO
Department of Peacekeeping Operations
Békefenntartó Műveletek Főosztálya
OSCE
Organization for Security and Cooperation in Europe
Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet
EC
European Council
Európai Tanács
ESDP
European Security and Defence Policy

Európai Biztonság- és Védelempolitika

EU

European Union

Európai Unió

EU PM

European Union Police Mission

EU Rendőri Misszió (Bosznia-Hercegovina)

EUPOL PROXIMA

European Union Police Mission

EU Rendőri Misszió (Macedonia)

EUROPOL

European Police Office

Európai Rendőri Ügynökség

FMF

Foreign Military Financing

külföldi pénzügyi segélyalap

GFGC

Global Force Generation Conference

Átfogó Haderő-generálási Konferencia

ICTY

International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia

A volt Jugoszláviával foglalkozó Nemzetközi Törvényszék

IPTF

International Police Tasks Force

Nemzetközi Rendőri Kötelék

ISAF

International Security Assistance Force

Nemzetközi Biztonsági Közreműködő Erő

ITC

International Training Center

Nemzetközi Kiképző Központ

KFOR

Kosovo Forces

Koszovói Erő

MALT

Mobil Assistance and Liaison Team

Mobil Támogató és Összekötő Csoport

MAPE

Multinational Advisory Police Element

Többnemzeti Rendőri Tanácsadó Részleg

MFO

Multinational Force and Observers

Többnemzeti Erők és Megfigyelők

MINURCA

United Nations Mission in the Central Africa Republic

ENSZ Közép-Afrikai Köztársaság missziója

MINURSO

United Nations Mission for the Referandum in Western Sahara

ENSZ-misszió Nyugat-Szaharában

MLF

Multinational Land Forces

Többnemzeti Szárazföldi Erők

MOI

Ministry of Interior

Belügyminisztérium
MONUC
United Nations Organization Mission in the Democratic Republic of the Congo
ENSZ-misszió a Kongói Demokratikus Köztársaságban
MONUA
United Nations Observer Mission in Angola
ENSZ megfigyelői misszió Angolában
NAI
Named Area of Interest
Megjelölt Érdekeltségi Terület
NATO
North Atlantic Treaty Organization
Észak-atlanti Szerződés Szervezete
NEO
Non-combatant Evacuation Operations
nem harcolók kimenekítési művelete
NRF
NATO Response Force
NATO Reagáló Erők
NSCC
NATO Special Operations Forces Coordination Center
NATO Különleges Műveleti Erők Koordinációs Központja
NSTI SOF
NATO SOF Transformation Initiative
NATO Különleges Műveleti Erők Átalakítási Kezdeményezése
WEU
Western European Union
Nyugat-európai Unió
NUMOZ
United Nations Operation in Mozambique
ENSZ művelet Mozambikban
PfP
Partnership for Peace Programme
Partnerség a Békéért Program
PIR
Primary Information Requirements
Elsődleges Információ Igény
PRT
Provincial Reconstruction Team
Tartományi Újjáépítési Csoport
SIGINT
signal intelligence
rádiófelderítés
SOTG
Special Operations Task Group
különleges műveleti alkalmi harci kötelék
SOTU
Special Operations Task Unit
különleges műveleti alkalmi harci egység
SR
Special Reconnaissance Train the trainer
különleges felderítési kiképzők kiképzése
UAV
Unmanned Aerial Vehicle

pilótanélküli repülőgép

UN

United Nations

Egyesült Nemzetek Szervezete

UNAMA

United Nations Assistance Mission in Afghanistan

ENSZ támogató misszió Afganisztánban

UNAMIR

United Nations Assistance Mission for Rwanda

ENSZ támogató misszió Ruandában

UNAMSIL

United Nations Mission in Sierra Leone

ENSZ-misszió Sierra Leonében

UNOCI

United Nations Operation in Cote d' Ivoire

ENSZ-művelet Elefántcsontparton

UNCRO

Confidence Restoration Operation, Croatia

ENSZ bizalomhelyreállító művelet, Horvátország

UNFICYP

United Nations Peacekeeping Force in Cyprus

ENSZ Békefenntartó Erő, Ciprus

UNMIBH

United Nations Mission in Bosnia-Herzegovina

ENSZ-misszió Bosznia-Hercegovinában

UNMIK

United Nations Mission in Kosovo

ENSZ-misszió Koszovóban

UNOL

United Nations Peace-building Support Office in Liberia

ENSZ Békeépítő Iroda, Libéria

UNOMIG

United Nations Observer Mission in Georgia

ENSZ megfigyelő misszió, Grúzia

UNOSOM-II

United Nations Operation in Somalia II

ENSZ-művelet Szomáliában

UNPREDEP

United Nations Preventive Deployment Force

ENSZ Megelőző Bevetési Erő

UNPROFOR

United Nations Protection Force

ENSZ Megóvó Erő

UNTAC

United Nations Transitional Authority in Cambodia

ENSZ Átmeneti Hatóság, Kambodzsa

UNTAES

United Nations Transitional Administration for Eastern Slavonia

ENSZ Átmeneti Hatóság Kelet-Szlavóniában

UNTAG

United Nations Transition Assistance Group, Namibia

ENSZ Átmeneti Támogató Csoport, Namíbia

UNTOP

United Nations Tajikistan Office of Peace-building

ENSZ Békeépítő Iroda, Tádzsikisztán

USA

United States of America

Amerikai Egyesült Államok

UTM

Univerzális Transzverzális Merkátor térképrendszer

VIP

very important person

nagyon fontos személy

2. SZÁMÚ MELLÉKLET – A KÖTET SZERZŐI

Árvai Zoltán nyá. vezérőrnagy

Az Egyesített Tiszti Iskola kiváló eredménnyel történt elvégzése után 1962-ben avatták hadnaggyá. Avatása után a VK. 2. csoportfőnökség alárendeltségébe tartozó 34. ö. mf. szd. állományában Budapesten kapott beosztást, ahol (és Szolnokon) 1969-ig különböző beosztásokban (szpk., szdpk., hadműveleti tisztteljesített szolgálatot, és 469 különböző módozatú ejtőernyős ugrást hajtott végre.

1969-ben a Zrínyi Miklós Katonai Akadémiára nyert felvételt, amelynek felderítő szakát 1972-ben végezte el kiváló eredménnyel, diplomamunkáját a mélységi felderítőcsoportok alkalmazásának gyakorlati kérdéseiről írta.

Az Akadémia elvégzése után Budapesten a VK. 2. csoportfőnökség állományában kapott beosztást, ahol előbb a mélységi felderítőerők felkészítésének irányításában, később az értékelő-elemző tevékenységben, ezt követően pedig operatív munkák végrehajtásában vett részt.

Időközben német és olasz nyelvekből felsőfokú nyelvvizsgát tett, így 1980–1983 között Bécsben katonai attaséhivatali titkári beosztást töltött be, 1990–1993 között pedig Bonnban Magyarországot mint katonai és légügyi attasé képviselte.

1993-ban a Magyar Köztársaság Katonai Felderítő Hivatalának helyettes főigazgatójává nevezték ki, 1994-ben pedig megbízták a főigazgatói feladatok ellátásával.

1996. szeptember 1-jén nyugállományba helyezték.

Dr. Bánki Imre nyá. ezredes

1941. július 11-én született Zalaegerszegen ötgyermekes pedagóguscsaládban. Általános iskoláit Zalaegerszegen, a középiskolát Nagykanizsán végezte. Az érettségit követően az ETI-n tanult. 1962-ben kezdte meg hivatásos katonai pályafutását az MN 34. Önálló Felderítő Zászlóaljnál. Alegységparancsnokként a katonák kiképzésével, hadműveleti tisztként pedig a kiképzés irányításával foglalkozott. A ZMKA-n folytatott tanulmányait követően a fent említett zászlóalj törzsfőnökeként, majd 1975-től az MNVK 2. Csoportfőnökségén különböző vezetői beosztásokban dolgozott mint mélységi felderítő szaktiszt. 1990-től nyugállományba helyezéséig (1996) a KLKF felderítőtanszékét vezette. Ezen időszak alatt hadtudományokból doktorált.

1987 óta „Aranykoszorús I. osztályú ejtőernyős tiszt” és 978 ejtőernyős ugrással rendelkezik.

Munkája során kollégáival közösen kidolgozta a mélységi felderítés alapelveit és programjait, valamint azok alkalmazását, továbbá azokat a szabályzatokat és segédleteket, amelyek segítséget nyújtottak a felderítőerők feladatainak szakszerű végrehajtásához. A KLKF-en megszervezte, megteremtette a modern felderítőtiszt (tartalékos tiszt) és -tiszthelyettes képzésének feltételeit. Kezdeményezője és szerkesztője volt a Főiskolai Közlemények című kiadványnak.

Nyugdíjasként kapcsolódott be a MEBSZ munkájába, melynek 1998–2002 között országos elnöke volt. Munkája során magyar nyelven hozzáférhetővé tette az európai ejtőernyőzést és a mélységi felderítés rövid történetét feldolgozó kiadványokat. A MEBSZ több kiadványának társszerzője.

Dr. Boda József r. dandártábornok

1969. május 2-án hajtotta végre élete első ejtőernyős ugrását, a szandaszőlősi sportrepülőtéren, An-2 típusú szállítógépből, D-1 típusú ejtőernyővel. Ugrató parancsnoka Hüse Károly törzsőrmester volt. 1976-ban végzett a Kossuth Lajos Katonai Főiskolán mint csapatfelderítő-tiszt és 1981-ig Szolnokon az MN 27. Önálló Felderítő Századnál, valamint az MN 34. Önálló Felderítő Zászlóaljnál szolgált mélységi felderítőcsoport-parancsnokként.

1977-ben tagja volt a Magyar Honvédség katonai ejtőernyős válogatottjának.

1981–1984 között Szombathelyen dolgozott az MN 42. Önálló Felderítő Zászlóaljnál mint mélységi felderítő századparancsnok. Szakasz- és századparancsnokként több száz mélységi felderítő katona, -tiszthelyettes és -tiszt ejtőernyős felkészítését hajtotta végre.

1984–1987 között a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia felderítő szakán folytatta tanulmányait és szerzett egyetemi diplomát.

1987–1991 között az MN 34. Önálló Felderítő Zászlóalj törzsfőnökeként ismét Szolnokon szolgált.

1988-ban megkapta az „Aranykoszorús I. osztályú, ejtőernyőstiszt” kitüntető címet és jelvényt. Katonai szolgálata alatt hét kitüntetésben és számos egyéb elismerésben részesült a szolgálat példás ellátásáért.

1991. augusztus 1-jével, szolgálati érdekből áthelyezték az Országos Rendőr-főkapitányság, Rendőrség Különleges Szolgálatához, parancsnokhelyettesi (műveleti parancsnoki) beosztásba, az ejtőernyőzést azonban tovább folytatta.

1995. október 4-én hajtotta végre ezredik ugrását régi bajtársai körében Szolnokon. Jelenleg 1035 ugrással rendelkezik. Ugyanebben az évben szerezte meg egyetemi doktori fokozatát „A mélységi felderítés fejlődése, helye, szerepe az új védelmi alapelvekben” című tanulmányával. A köztársasági elnök 2010. január 10-én rendőr dandártábornokká nevezte ki. 2010. július 1-jével a

belügyminiszter javaslatára a miniszterelnök kinevezte a Magyar Köztársaság Nemzetbiztonsági Szakszolgálat főigazgatójává.

A Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetsége (MEBSZ) és elődszervezete munkájában, külföldi szolgálatai miatt kisebb megszakításokkal, 1989 óta vesz részt. 2001-ben lett tagja az elnökségnek és a 2002. évi küldöttgyűlésen egyhangúlag választották meg a MEBSZ elnökévé.

Furkó Kálmán nyá. ezredes

1947. január 2-án született Nyírbátorban. Szülei vasúti alkalmazottak voltak. Általános iskolába Nyírbátorban és Mátészalkán járt. 12 éves korában kezdett el atletizálni. Azóta a sport életelemévé, szakmájává vált. Tanulmányait Budapesten a Vasútgépészeti Technikumban folytatta, 1965-ben érettségizett, vasútgépész technikus oklevelet szerzett. 1966-ban felvételt nyert a Testnevelési Főiskolára, majd 11 hónapos sorkatonai szolgálatot teljesített Egerben a felderítő-zászlóaljnál. Leszerelése után honvédségi ösztöndíjasként kezdte meg főiskolai tanulmányait. A főiskolán megismerkedett a küzdősportokkal, a judóval és a karatéval. 1970. augusztus 20-án a Magyar Néphadsereg hivatásos tisztjévé avatták alhadnagyi rendfokozatban. 1971-ben államvizsgázott, középiskolai testnevelő tanári diplomát szerzett. Első beosztásba Vácra került ezred-testnevelőtisztnek. 1973-ban Szolnokra helyezték a felderítő-zászlóaljhoz. Testnevelőtiszti és felderítőzászlóaljparancsnokhelyettesi beosztásokban szolgált. Mindig feladatának tekintette a fiatalok, a katonák fizikai felkészítését, egészségre való nevelését, teljesítőképességük minél magasabb szintre emelését. Beosztásában és a sportban végzett munkájáért számos elismerésben részesült. Aranykoszorús I. osztályú ejtőernyőstiszt, 1441 ejtőernyős ugrással rendelkezik.

A honvédelmi miniszter 2001. július 31-i hatállyal szolgálati nyugállományba helyezte és előléptette ezredessé. A Magyar Kyokushin Karate Szervezet alapítója, 7 danos kyokushin karate mester.

Géczi Sándor Ferenc nyá. százados

1948. szeptember 10-én Nagymágocson született. Iskoláit Kevermesen, valamint Mezőkovácsházán végezte.

1967. november 1-jén vonult be Mezőtúrra tiszthelyettes-iskolába. 1967-ben avatták hivatásos őrmesterré gépesített lövész szakon.

Még ebben az évben Zalaegerszegen kapott beosztást a lövészezrednél század-szolgálatvezetőként. Mivel eredeti végzettsége szakaszparancsnok-helyettes volt, és egyébként se kedvelte ezt a tevékenységi formát, kérte áthelyezését az Újdörögdőn állomásozó felderítő-zászlóaljhoz. 1970 őszén a FUG-század kiképző szakaszához osztották be, második szakaszparancsnok-helyettesnek.

1972 őszén a mélységi felderítőszázad állományába került, majd 1973-ban mélységi felderítőcsoport-parancsnoki (MFCSPK) beosztást kapott.

1973. május 22-én hajtotta végre az első ejtőernyős ugrását Li-2 típusú repülőgépből, melyet még 1295 követett.

1988. április 4-én kinevezték alhadnaggyá, és ezzel egy időben a mélységi felderítőszázad parancsnokává.

Szolgálati ideje alatt kilenc kitüntetésben részesült. 1988-ban az Aranykoszorús I. osztályú ejtőernyőstiszt kitüntető címet is megkapta.

1997-ben vonult nyugállományba századosi rendfokozatban.

Görömbei Lajos nyá. ezredes

1955 március 21-én Újfehértón született. Iskoláit Újfehértón kezdte majd Nyíregyházán fejezte be.

Az első tiszti beosztása hadnagyként Nyíregyházán az MN 67. Felderítő Zászlóaljnál volt mint felderítőszakasz-parancsnok.

1980-ban előbb megbízzák, majd 1981. január 1-jétől kinevezik mélyégi felderítőszázad-parancsnoknak.

1983-tól megbízott, majd egy év múlva kinevezett zászlóalj-törzsfőnöki beosztást látott el.

1984. szeptember elsejétől beiskolázásra került orosz nyelvtanfolyamra a Zrínyi Miklós Katonai Akadémiára. Ezt követően Moszkvában tanult a Frunze Katonai Akadémia parancsnoki szakán. Az akadémia elvégzését követően az MN 65. Gépesített Lövészdandár parancsnokhelyettesének nevezték ki. A dandár lekeretesítését követően Debrecenben kapott új beosztást a Bocskai István Gépesített Lövészdandárnál mint a parancsnok első helyettese.

1992 szeptemberétől egy évig megbízott parancsnoka volt a dandárnak, a dandárparancsnok nyelvtanfolyamra történő vezénylésének ideje alatt. Ezt követően 1993-ban a személyügyi főcsoportfőnök kinevezte az MN 65. Gépesített Lövészdandár „M” parancsnokának.

1994. szeptember 1-jétől részt vett a Zrínyi Miklós Katonai Akadémián szervezett angol nyelvtanfolyamon, melyet elvégezve középfokú nyelvvizsgát tett.

1997 márciusában a Bocskai István Gépesített Lövészdandárnál a parancsnok első helyettesi beosztás megszűnését követően új beosztást kapott a Hajdú-Bihar megyei Hadkiegészítő Parancsokságon mint parancsnokhelyettes.

2003. szeptember 1-jével kinevezték a Hajdú-Bihar Megyei Hadkiegészítő Parancsokság parancsnoki beosztásába, egyben előléptették ezredessé.

2007. október 1-jén nyugállományba vonult.

Dr. Héjja István nyá. ezredes

1942. február 23-án született Szentesen. 1964-ben az ETI felderítőszakán végzett. A 7. hadosztály (Kiskunfélegyháza) önálló felderítő-zászlóalj UHK szakasz-, majd mélységi felderítőszázad-parancsnoki beosztása után 1969–1972 között a ZMKA felderítőszakán szerzett egyetemi végzettséget. Az akadémia után az MN 34. Önálló Felderítő Zászlóaljnál (Szolnok) hadműveleti alosztályvezetői, majd törzsfőnöki beosztást töltött be, ezt követően kinevezték a zászlóalj parancsnokává. Ejtőernyős beosztásai során 365 ugrást hajtott végre. 1977-től a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia, majd a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem oktatója. Az oktatói munkát évekig a felderítőtanszéken, majd 1982-től a hadászati tanszéken végezte, ahol 1987-től szakcsoportvezető, majd 1992-től tanszékvezető helyettes, 1993-tól tanszékvezető volt. 1989-ben tudományos fokozatot szerzett. 1990-től egyetemi docens. 1996-ban szolgálati nyugállományba vonult, de továbbra is az egyetem oktatója maradt.

1999. március 1-jétől öt évre megbízták a ZMNE felderítő tanszék tanszékvezetői teendőinek ellátásával. Jelenleg a nemzetbiztonsági tanszék tudományos képzésért felelős oktatója.

Juhász János nyá. alezredes

Fülöpjakabszálláson született 1929. augusztus 1-jén. Katonai pályafutását sorkatonaként kezdte, 1949. április 1-jén, Budafok – Hároszon.

1950–51 között elvégezte a Műszaki Tiszti Iskolát. Hivatásos katonai szolgálatát 1951-ben kezdte mint megbízott műszaki századparancsnok.

1952–53 között Szentendrén műszaki alosztály-parancsnoki tanfolyamon vett részt. A tanfolyam elvégzése után hadműveleti tiszti beosztásba került. 1957-ben kinevezték zászlóalj-felderítőfőnöknek és ezzel egy időben megkezdte középiskolai tanulmányait.

1960-ban sikeresen leérettségizett Szegeden a Radnóti Miklós Gimnáziumban.

1961–62 között ezred-felderítőfőnöki beosztásban szolgált.

1962–66 között a Zrínyi Miklós Katonai Akadémián tanult. A végzés után az MN 60. Műszaki Dandár felderítőfőnöke lett. Felderítőfőnökként részt vett a műszaki mélységi felderítőszakasz felkészítésében, kiképzésében, irányításában.

1984. augusztus 1-jével a felső korhatár elérésével nyugállományba helyezték.

Juhász József nyá. ezredes

Ejtőernyős-alapképzését még 1944-ben a Leventemozgalomban kezdte. 1951-ben jelentkezett ejtőernyőstiszti tanfolyamra, 1952. augusztus 5-én Székesfehérváron hajtotta végre első ugrását. 1953-ban az MN 62. Önálló Ejtőernyős Zászlóaljnál mint a különleges század parancsnoka 42 ugrást hajtott végre. A zászlóalj 1954-ben történt megszüntetése után áthelyezték Taszárra a vadászpilóta-ezred ejtőernyős-szolgálatfőnöki beosztásba. Taszáron eltöltött 10 év alatt 600 ugrást hajtott végre.

1964-ben a ZMKA elvégzése után Szolnokra helyezték az MN 34. Önálló Felderítő Zászlóalj parancsnokának ejtőernyős-helyettesi beosztásába. A Gyulai György Sportegyesület elnökeként részt vett az ejtőernyős-szakosztály megalakításában. Az ejtőernyős csapat tagjaként országos rekordokat állított fel. A Magyar Néphadsereg ejtőernyős-válogatottja az ő vezetésével vett részt első alkalommal nemzetközi katonai versenyen Belgiumban 1972-ben, ahol a csapat 3. helyezést ért el 1000 méteres célba ugrásban. 1976-ban megkapta az aranykoszorús I. osztályú ejtőernyős kitüntető címet és jelvényt.

Alapító tagja a Veterán Ejtőernyősök és a Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetségének. Kezdeményezője és szervezője volt az MN 62. Önálló Ejtőernyős Zászlóalj találkozóinak. Tíz éven keresztül a MEBSZ titkára, majd ügyvezető elnöke, jelenleg a Tanácsadó Testület elnöke. Kiemelkedő munkája elismeréseként 1977-ben a Honvédelemért cím II. osztályát vette át a honvédelmi minisztertől. 1975-ben 2000. ugrása alkalmából a Haza Szolgálatáért Érdemérem arany fokozatával tüntették ki, szolgálati ideje alatt összesen 10 alkalommal részesült kitüntetésben. Ejtőernyős pályafutását 1983-ban – 2225 ugrással – fejezte be.

Kiss Lajos nyá. alezredes

1937. december 16-án született Szolnokon. 14 évesen az MHSZ keretében modellező, vitorlázórepülő, majd 1955-től ejtőernyős-sportolóként hódolt szenvedélyének. 1958-ban 75 ugrással rendelkezett, ami a „hőskorban” tekintélyes szám, hiszen Hüse Károlynak ekkor 220 ugrása volt.

Megszerezte a kisépés ejtőernyős ugrások megszervezéséhez, levezetéséhez szükséges szakszolgálati engedélyt, ennek tudható be, hogy ugrásainak zöme (50) kisépből történt (PO-2).

A középiskola befejezése után jelentkezett repülőtishti iskolára a Szovjetunióba, annak előkészítő tanfolyamát eredményesen elvégezte. A gyakorlórepülést Budaörsön JAK-18 (Fürj) típusú repülőgépen hajtotta végre.

Az 1957 őszére beígért beiskolázás nem történt meg, mivel az akkor megszűnőben lévő II. Rákóczi Ferenc Katonai Középiskola növendékeit részesítették előnyben.

1958-ban vonult be Bajára, ahol tisztesiskolára került, majd 1959-ben az Egyesített Tiszti Iskolán folytatta katonai tanulmányait felderítőszakon. Tanulmányait 1961-ben hadnagyként fejezte be. 1961-ben került Békéscsabára az MN 42. Felderítő Zászlóaljhoz felderítőszakasz-parancsnoki beosztásba, majd 1962 nyarán alapító tagja lett az MN 8. Gépkocsizó Lövészadosztály részére kiképzendő mélységi felderítőcsoport kezdő ejtőernyős-állományának.

1963-ban a felderítő-zászlóalj Tapolca-Újdörögd helyőrségbe diszlokált, ahol mf. szakaszparancsnok, majd mf. századparancsnok beosztásban tevékenykedett.

1969-ben megkezdte tanulmányait a ZMKA-n felderítő szakon, melyet 1972-ben végzett el. Ezt követően egy évre Zalaegerszegre került ezred-felderítőfőnöki beosztásba. 1973-ban kinevezték a megalakuló MN 27. Önálló Mélységi Felderítő Század parancsnokává, ahol 1976 végéig szolgált. Az alakulat 1977-ben várható megszüntetése előtt kérte áthelyezését a Szolnok Megyei Hadkiegészítő Parancsnokságra, ahol 1992 végéig – előbb, mint m. tervező

alosztályvezető, majd hadkiegészítési osztályvezető dolgozott. 1992-ben innen vonult nyugállományba alezredesi rendfokozatban. Elért ugrásainak száma 500.

Köpöczi József nyá. ezredes, aranykoszorús I. osztályú ejtőernyős

Köpöczi József 1960-ban született Miskolcon. Az általános iskola elvégzését követően Egerben az 1. számú Katonai Kollégiumban folytatta tanulmányait. A kollégium növendékei minden nyáron különböző katonai bázisokon töltöttek el két hetet. A második év végén a Rezi-hegyi bázison voltak kiképzésen. A bázison ekkor a szolnoki mélységi felderítő katonák vettek részt hegyi kiképzésen, bemutatót tartottak a kollégisták számára Furkó Kálmán főhadnagy vezetésével. Köpöczi József akkor határozta el, hogy leendő tisztként mélységi felderítő szeretne lenni.

1978-ban a sikeres érettségit követően felvételt nyert a Kossuth Lajos Katonai Főiskola felderítő szakára, ahol 1982. április 27-én zászlósként hajtott végre első ejtőernyős ugrását. Ez év augusztus 20-án avatták hadnaggyá. Avatását követően, saját kérésére a 9. gl. ho. állományába tartozó 54. ö.f.z. (Lenti) mélységi századához került mint mélységi felderítőcsoport-parancsnok. Később a századnál századparancsnoki beosztásba került. Ezt követően zászlóalj-törzsfőnöki beosztásba helyezték.

1987-ben felvételt nyert a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia felderítő szakára, melyet 1990-ben végzett el. A kibocsátást követően Tatára, az 1. Katonai Kerület Parancsnokság felderítőfőnökségére került. Itt több beosztásban tevékenykedett. A parancsnokság megszűnése után felderítőfőnök lett a tatai gl. dandárnál. 1997-ben Székesfehérvárra került mélységi felderítőtiszt beosztásba. 2000-ben kinevezték a szolnoki MH 34. Bercsényi László Mélységi Felderítő Zászlóalj parancsnokává.

2005. május 1-jétől ezredesként a Szárazföldi Parancsnokság felderítőfőnöke. Pályafutása alatt több külföldi tanfolyamon vett részt.

589 ejtőernyős ugrással rendelkezik. Nyugállományba vonulása alkalmából a honvédelmi miniszter díszkardot adományozott részére.

Dr. Lits Gábor nyá. alezredes

1934. augusztus 19-én született Neuenhagenben.

A középiskolát 1944–1952 között Szolnokon, a Verseyhy Ferenc Gimnáziumban végezte. A tanulás és munka mellett intenzíven részt vett a szolnoki MHSZ életében: vitorlázótanfolyam (B vizsgáig jutott), rádió-távírási, lövész szakosztály, gépjárművezetői tanfolyam. 1954 nyarán önkéntesként hetekig mentett a nagy dunai árvízi védekezésben Szentendrén. A műszaki tiszti iskolát Szentendrén végezte el 1954–1957 között. Munkája és tanulmányi eredményeiért a második évben előléptették növendék őrmesterré. A tiszti iskolát kiváló eredménnyel végezte el.

1957–1960 között a gyöngyösi hadosztály műszaki zászlóaljánál (Szolnok), tisztesiskolán kiképzőtiszt. 1960–1972 között a mélységi felderítőszázad, majd zászlóalj állományában szolgált. Az alakulat egyik alapító tagja volt. A századnál Budapesten, később a zászlóaljnál Szolnokon 12 éven át szolgált, elsősorban parancsnoki (szakasz-, század-), valamint különleges szakkiképzést vezető, irányító, végrehajtó beosztásokban. A zászlóaljnál a különleges ejtőernyős mélységi felderítés valamennyi területén eredményesen dolgozott. Összesen 322 ejtőernyős ugrást hajtott végre, és ejtőernyős-oktatói képesítést szerzett.

1972–1991 között a Katonai Felderítő Hivatal dolgozója Budapesten. Ide elsősorban a felderítő-zászlóaljnál végzett munkája és az egyetemen szerzett képesítései alapján helyezték, ahol végül is 20 éven át, egészen a nyugdíjba vonulásig szolgált. 1975–1980 között elvégezte a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia összefegyvernemi szakát jeles eredménnyel.

1984-ben tudományos fokozatot szerzett. Német felsőfokú nyelvvizsgával rendelkezik, 1982-től katonai szakmai anyaggal bővítettel is. 1991-ben vonult nyugállományba, 40 év szolgálati idő után. Ezen időszak alatt 12 kitüntetést kapott.

Lőrincz László nyá. főtörzszászlós

1942. július 2-án született Kiskunfélegyházán. 1962. november 22-én vonult be sorállományú katonának Kiskunfélegyházára az MN 7. Gépesített Lövészadosztály 113. önálló felderítő-zászlóalj felderítőszázadához.

Rádiótávírásként parancsnoki rádiós volt egészen 1964 nyaráig. Ekkor a leszerelés helyett jelentkezett a mélységi felderítőszázadhoz – mélységi felderítőcsoport-parancsnoknak. Ejtőernyős-kiképzést is kapott, 1743 ejtőernyős ugrással rendelkezik. Közben elvégezte a zászlósi tanfolyamot. 1988-ig, amíg a felderítőszázad meg nem szűnt, a mélységi felderítőszázad állományában teljesített szolgálatot.

Katonai szolgálata elismeréseként megkapta az Aranykoszorús I. osztályú ejtőernyős kitüntető címet és még 12 egyéb kitüntetésben részesült.

Szabó Ferenc nyá. ezredes

1942. október 25-én született Gyulán. Az általános iskola elvégzése után a sarkadi gimnáziumban érettségizett 1961-ben. Érettségi után az Egyesített Tiszti Iskolára nyert felvételt. 1961. október 13-án vonult be Nyíregyházára a Damjanich-laktanyába. Az első év után 1962. szeptember 1-jén Budapesten az Üllői úton kezdte meg a tiszti iskolát. 1965-ben hadnaggyá avatták. 1965. szeptember 1-jével az MN 34. Felderítő Zászlóaljhoz került szakaszparancsnoki beosztásba. 1968-ban megválasztották az egység KISZ-bizottság titkárának. 1971–1974. között elvégezte a Zrínyi Miklós Katonai Akadémiát. Az akadémia elvégzése után egy évig az MNVK 2 Csoportfőnökségen dolgozott, a főnökség múzeumának létrehozásában kapott feladatot. 1975-ben visszakerült az alakulathoz és 1987-ig pártpolitikai munkásként dolgozott. 1985-ben orosz nyelvből középfokú nyelvvizsgát tett. 1987-ben kinevezték az alakulat parancsnokának. Ezt a beosztást töltötte be 1991. október 1-jéig.

1991. október 1-jén kinevezték a ceglédi hadtest felderítőfőnökének. 1997-ben előléptették ezredessé. Szolgálati évei alatt 13 kitüntetésben és számtalan elismerésben részesült, többek között a Magyar Köztársaság arany érdemkeresztjében. Megkapta az Aranykoszorús 1. osztályú kitüntető címet. 1997-ben nyugállományba vonult.

Szabó János nyá. őrnagy

1963. szeptember 5-én született Debrecenben. A nyíregyházi tiszthelyettes-képző iskola elvégzése után hivatásos katonai pályafutását Szombathelyen az MN 42. Felderítő Zászlóalj mélységi felderítőszázadánál kezdte mint mélységi felderítőcsoport-parancsnok. Szombathelyen 1983–1990 között szolgált. Közben elvégezte a Kossuth Lajos Katonai Főiskola tiszti tanfolyamát és nevelőtanári diplomát szerzett.

1993–2002 között mélységi felderítőszázad-parancsnok volt az MN 24. Bornemissza Gergely Felderítő Zászlóaljnál, Egerben. Majd ugyanitt 2003–2005 között a kiképzési részlegvezető beosztást töltötte be. Közben a munka mellett a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen szerzett diplomát.

2005–2006 között integrációs főnökként (törzsfőnökhelyettes) dolgozott. Jó néhány békefenntartói misszióban szolgált különböző parancsnoki beosztásokban. Ejtőernyős ugrásainak száma: 1064. Aranykoszorús I. osztályú ejtőernyős cím birtokosa. 2006-ban szolgálati nyugállományba vonult.

Újfalusi Csaba nyá. dandártábornok

1972–76 között a Kossuth Lajos Katonai Főiskola felderítőszakán tanult és szerzett csapatfelderítő tiszti és pedagógiai tanári diplomát. 1976–78 között Szolnokon, az MN 34. Önálló Mélységi Felderítő Zászlóaljnál szolgált mélységi felderítőcsoport-parancsnoki beosztásban.

1978–81 között a ZMKA felderítő szakán tanult és szerzett egyetemi diplomát. Innen a Katonai Felderítő Hivatalhoz került, ahol 1981–1983 között teljesített szolgálatot. Ezután 1983–1985 között katonadiplomataként szolgált Irakban mint katonai és légügyi attasé, majd újra a KFH következett, ahol 1985–1988 között dolgozott.

1988–1989-ben ENSZ békefenntartó missziót teljesített az UNIMOG–IRAQ kötelékében.

1992–1994 között a Magyar Köztársaság Elnöki Hivatala katonai irodavezetői beosztását töltötte be. Majd újabb külszolgalat következett, Indiában, ahol 1994–1996 között katonai és légügyi attaséként dolgozott. Az 1996–1998 közötti éveket a Honvédelmi Minisztériumban töltötte (GÜF HÁT irodavezető).

1998–1999 között az USA Nemzetvédelmi Egyetemén tanult. 1999-től 2000-ig a Nemzetközi Katonai Kapcsolatok és Protokoll Igazgatóság igazgatója volt, majd 2000–2003 között NATO-beosztásban szolgált a nápolyi parancsnokságon.

2003–2004 között a Honvéd Vezérkar vezérkarfőnöki iroda irodavezetője. Majd 2004–2005 között az MH 25. Klapka György Könnyűlövész Dandár parancsnoka volt. Ezután újabb NATO-beosztás következett, majd 2006–2009-ben Belgiumban, a Nemzeti Katonai Képviselő Iroda (SHAPE) vezetője volt.

A Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetsége elnökségének tagja, és ő vezeti az Ejtőernyős Bajtársainkért Alapítványt.

Váraljai Gyula nyá. főtörzszászlós

1955. július 13-án született Szerencsen.

Az általános iskola elvégzése után 1969–1973 között Szegeden az erdészeti szakiskolában folytatta tanulmányait. Végzettsége erdész. 1973. szeptember 1-jén vonult be Nyíregyházára a Magyar Néphadseregbe. 1975. szeptember 1-jén őrmesteri rendfokozatban az MN 74. Felderítő Zászlóalj mélységi felderítőszázadának mélységi felderítőcsoport-parancsnoki beosztásába került. 1988-ig ezt a beosztást látta el.

1988. szeptember 1-jétől század-ejtőernyős ugratóparancsnokként, ejtőernyős-oktatóként tevékenykedett 1996. szeptemberig, nyugdíjba helyezéséig.

Azon kevesek közé tartozik, akik egész katonai pályafutásuk alatt ugyanabban a zászlóaljban és században szolgáltak. A hadseregben 1249 ugrást hajtott végre.

1991-ben Aranykoszorús I. osztályú ejtőernyős címet ért el. 1993-ban a Magyar Köztársaság Ezüst Érdemkereszt Katonai Tagozata, 1994-ben a Szolgálati Jel II. fokozata kitüntetésben részesült.

Vincze Béla nyá. alezredes

1940-ben született Tiszapüspökiben. Az általános és középiskolát befejezve 1960-ban mint tisztiiskolás jelölt bevonult az egyéves sorkatonai szolgálat letöltésére Kaposvárra, a hadosztály közvetlen híradó-zászlóaljához.

Az egy év letelte után 1964-ben, tisztté avatását követően az MN 34. Önálló Mélységi Felderítő Zászlóalj állományában kapott beosztást. Híradószakasz-parancsnoki, századparancsnoki, híradófőnök-helyettesi, majd híradófőnöki beosztásokat látott el egészen 1972-ig. Ekkor Újdörögdre, a 8. g. hadosztály közvetlen felderítő-zászlóalj állományába kapott parancsnok rádiófelderítő-helyettesi beosztást, amelyet 1975-ig látott el.

1975-ben kezdte meg tanulmányait a Zrínyi Miklós Katonai Akadémián, amit 1978-ban fejezett be csapatfelderítő szakon. Az új beosztásában az MNVK. 2. Csoportfőnökség állományában, a hadműveleti és harcászati felderítőszolgálatnál, speciális híradófőtiszt beosztást látott el. Ezt a beosztást 1983-ig töltötte be, de a létszámcsökkentés miatt ez a beosztás megszűnt. Ezt követően felderítőfőtiszt beosztásban szolgált egészen 1990-ig.

Az utolsó 5 évet ugyancsak a csoportfőnökség jogutódjánál, a Katonai Felderítő Hivatalban töltötte el, de már más szakmai területen. 1995. november elsejével, a hivatásos katonai szolgálat felső korhatárának elérésével szolgálati nyugállományba került.

Az MN 5/24 Bornemissza Gergely Felderítő Zászlóalj sikeres gyakorlata (2012. február-március)

Jegyzetek

- ^{1}
— Walter GERICKE: *Hurra, wir springen*, Motz, Schongau, 1974.
- ^{2}
— Walter GERICKE: *Hurra, wir springen*, Motz, Schongau, 1974.
- ^{3}
— A rövidítések magyarázata a kiadvány 1. számú mellékletében található.
- ^{4}
— A rendszerváltás előtt a katonák és alegységek ösztönzésére létrehozott értékelési rendszer volt.
- ^{5}
— MH 83. Felderítő Zászlóalj történelmi törzskönyv (nytsz.: 022/1995) 38. oldal
- ^{6}
— Az MN 3855 története 1987. (nytsz.: 0263/ 1988) 12. oldal
- ^{7}
— MH 24. Bornemissza Gergely Felderítő Zászlóalj története 1992. január 1. – december 31. (nytsz.:189/4) 2. oldal
- ^{8}
— Az MN 6324 Pk. 30/1963 zpcs., Hatvan–Nagygyombos 1963. június 1., Honvédelmi Minisztérium Hadtörténelmi Levéltár és Irattár
- ^{9}
— Az MN 3855 Pk. 46/1963 zpcs., Eger 1963. augusztus 22., Honvédelmi Minisztérium Hadtörténelmi Levéltár és Irattár
- ^{10}
— Az MN 3855 Pk. 67/1963 zpcs., Eger 1963. november 2., Honvédelmi Minisztérium Hadtörténelmi Levéltár és Irattár
- ^{11}
— Az MN 3855 Pk. 5/1965 zpcs., Eger 1965. január 19., Honvédelmi Minisztérium Hadtörténelmi Levéltár és Irattár
- ^{12}
— Tankönyv a felderítő-alegységek kiképzéséhez 1967
- ^{13}
— Az MN 3855 Pk. 3/1966 zpcs., Eger 1966. január 20., Honvédelmi Minisztérium Hadtörténelmi Levéltár és Irattár
- ^{14}
— Az MN 3855 Pk. 09/1966 zpcs., Eger 1966. december 12., Honvédelmi Minisztérium Hadtörténelmi Levéltár és Irattár
- ^{15}
— Az MN 3855 Pk. 011/1967 zpcs., Eger 1967. november 15., Honvédelmi Minisztérium Hadtörténelmi Levéltár és Irattár
- ^{16}
— Az MN 3855 Pk. 09/1967 zpcs., Eger 1967. december 12., Honvédelmi Minisztérium Hadtörténelmi Levéltár és Irattár
- ^{17}
— A 24. Felderítő Zászlóalj története (nytsz.: 0153/1986) 51. oldal
- ^{18}
— Az MN 3855 Pk. 58/1969 zpcs., Eger 1969. november 11., Honvédelmi Minisztérium Hadtörténelmi Levéltár és Irattár
- ^{19}
— Az MN 3855 Pk. 55/1969 zpcs., Eger 1969. november 1., Honvédelmi Minisztérium Hadtörténelmi Levéltár és Irattár
- ^{20}
— Az MN 3855 Pk. 4/1970 zpcs., Eger 1970. február 2., Honvédelmi Minisztérium Hadtörténelmi Levéltár és Irattár

- {21} Az MN 3855 Pk. 56/1970 zpcs., Eger 1970. augusztus 21., Honvédelmi Minisztérium
Hadtörténelmi Levéltár és Irattár
- {22} Az MN 3855 Pk. 018/1970 zpcs., Eger 1970. december 3., Honvédelmi Minisztérium
Hadtörténelmi Levéltár és Irattár
- {23} Az MN 3855 Pk. 34/1971 zpcs., Eger 1971. július 10., Honvédelmi Minisztérium
Hadtörténelmi Levéltár és Irattár
- {24} Az MN 3855 Pk. 10/1972 zpcs., Eger 1972. február 18., Honvédelmi Minisztérium
Hadtörténelmi Levéltár és Irattár
- {25} Az MN 3855 Pk. 23/1972 zpcs., Eger 1972. március 18., Honvédelmi Minisztérium
Hadtörténelmi Levéltár és Irattár
- {26} Az MN 3855 Pk. 27/1972 zpcs., Eger 1972. március 28., Honvédelmi Minisztérium
Hadtörténelmi Levéltár és Irattár
- {27} Az MN 3855 Pk. 41/1972 zpcs., Eger 1972. április 21., Honvédelmi Minisztérium
Hadtörténelmi Levéltár és Irattár
- {28} Az MN 3855 Pk. 013/1972 zpcs., Eger 1972. november 1., Honvédelmi Minisztérium
Hadtörténelmi Levéltár és Irattár
- {29} A 83. Felderítő Zászlóalj történelmi törzskönyv (nytsz.: 022/1995)
- {30} Az MN 3855 Pk. 61/1974 zpcs., Eger 1974. november 13., Honvédelmi Minisztérium
Hadtörténelmi Levéltár és Irattár
- {31} Az MN 3855 Pk. 84/1975 zpcs., Eger 1975. november 5., Honvédelmi Minisztérium
Hadtörténelmi Levéltár és Irattár
- {32} Az MN 3855 Pk. 29/1976 zpcs., Eger 1976. június 2., Honvédelmi Minisztérium
Hadtörténelmi Levéltár és Irattár
- {33} Az MN 3855 Pk. 33/1979 zpcs., Eger 1979. május 28., Honvédelmi Minisztérium
Hadtörténelmi Levéltár és Irattár
- {34} Az MN 3855 Pk. 34/1979 zpcs., Eger 1979. június 7., Honvédelmi Minisztérium
Hadtörténelmi Levéltár és Irattár
- {35} Az MN 3855 Pk. 011/1981 zpcs., Eger 1981. augusztus 11., Honvédelmi Minisztérium
Hadtörténeti Intézet és Múzeum Központi Irattár
- {36} Az MN 3855 Pk. 07/1982 zpcs., Eger 1982. június 27., Honvédelmi Minisztérium
Hadtörténeti Intézet és Múzeum Központi Irattár
- {37} Az MN 3855 Pk. 34/1983 zpcs., Eger 1983. április 18., Honvédelmi Minisztérium
Hadtörténeti Intézet és Múzeum Központi Irattár
- {38} Az MN 3855 Pk. 109/1985 zpcs., Eger 1985. november 4., Honvédelmi Minisztérium
Hadtörténeti Intézet és Múzeum Központi Irattár
- {39} Az MN 3855 Pk. 49/1988 zpcs., Eger 1988. május 19., Honvédelmi Minisztérium
Hadtörténeti Intézet és Múzeum Központi Irattár
- {40} Az MN 3855 Pk. 034/1990 zpcs., Eger 1990. október 2., Honvédelmi Minisztérium
Hadtörténeti Intézet és Múzeum Központi Irattár

- {41} Az MN 3855 Pk. 71/1990 zpcs., Eger 1990. április 27., Honvédelmi Minisztérium Hadtörténeti Intézet és Múzeum Központi Irattár
- {42} Az MH 24. Bornemissza Gergely Felderítő Zászlóalj története 1992. január 1. – 1992. december 31. (nytsz.:159/4) 2. oldal
- {43} Az MH 24. Bornemissza Gergely Felderítő Zászlóalj Pk. 201/1993 zpcs., Eger 1993. szeptember 28., Honvédelmi Minisztérium Hadtörténeti Intézet és Múzeum Központi Irattár
- {44} Az MH 24. Bornemissza Gergely Felderítő Zászlóalj Pk. 91/1994 zpcs., Eger 1994. április 23., Honvédelmi Minisztérium Hadtörténeti Intézet és Múzeum Központi Irattár
- {45} Az MH 24. Bornemissza Gergely Felderítő Zászlóalj Pk. 2 78/1998 zpcs., Eger 1998. július 6., Honvédelmi Minisztérium Hadtörténeti Intézet és Múzeum Központi Irattár
- {46} Az MH 24. Bornemissza Gergely Felderítő Zászlóalj Pk. 341/2001 zpcs., Eger 2001. július 11., Honvédelmi Minisztérium Hadtörténeti Intézet és Múzeum Központi Irattár
- {47} Az MH 24. Bornemissza Gergely Felderítő Zászlóalj Pk. 694/2002 zpcs., Eger 2002. május 21., Honvédelmi Minisztérium Hadtörténeti Intézet és Múzeum Központi Irattár
- {48} Kiss Lajos nyá. alezredes gyűjteményéből.
- {49} A képek Kiss Lajos nyá. alezredes gyűjteményéből valók.
- {50} A hadművészet ókori klasszikusai, Zrínyi Kiadó, 1963
- {51} A hadművészet ókori klasszikusai, Zrínyi Kiadó, 1963
- {52} A hadművészet ókori klasszikusai, Zrínyi Kiadó, 1963
- {53} A hadművészet ókori klasszikusai, Zrínyi Kiadó, 1963
- {54} A hadművészet középkori és újkori klasszikusai, Zrínyi Kiadó, 1974
- {55} A hadművészet középkori és újkori klasszikusai, Zrínyi Kiadó, 1974
- {56} FM-7-85 Ranger Unit operations 1987. Department of the Army
- {57} Kőszegvári Tibor, Diverzió, Zrínyi Kiadó, 1984
- {58} „Die Führungsstruktur des Österreichischen Bundesheeres” (in German). *Österreichs Bundesheer*. Bundesministerium für Landesverteidigung und Sport. 2009. <http://www.bmlv.gv.at/organisation/gliederung/gliederung.shtml>
- {59} Decreto Nº 5.670 de 10 de Janeiro de 2006. Presidência da República
- {60} <http://www.commando-hubert.com/>
- {61} <http://commandohubert.free.fr/>
- {62} http://www.defencetalk.com/news/publish/navy/China_ready_to_use_force_on_Somali_pirates120016822.php
- {63} stiri.rol.ro România recunoaște că are batalioane de forțe speciale („Romania admits it operates special forces battalions”)
- {64} <http://www.kalibar.rs/code/navigate.php?Id=108&editionId=34&articleId=135>
- {65} Special forces of Slovakia
- {66} Named Area of Interest (NAI)

- {67} Primary Information Requirements (PIR)
- {68} Stand-off attacks
- {69} Non-combatant Evacuation Operations (NEO)
- {70} Combat Search and Rescue (CSAR)
- {71} Information Operations
- {72} Tactical Control (TACON)
- {73} Forward Operating Base (FOB)
- {74} Combat Search and Rescue
- {75} Command and Control – C2
- {76} A feladat végrehajtására csak a jogi környezet megteremtését követően kerülhet sor, ezt követően kerül ez a rész kidolgozásra.
- {77} Nuclear, Biological and Chemical weapons – NBC